Illyés András

A keresztyéni életnek példája

Nagyszombat 1682

RM I. 8° 919

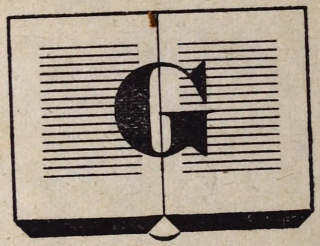

Inches
1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

A KERESZTYÉNI ÉLETNEK PELDAJA VAGY TŰKÖRE,

AZ-AZ:

A' SZENTEK ELETE.

Mely minden szorgalmatossággal, Nevezetes Autorok Irásiban, kivált képpen Villegas Alfonsus irásiban fel-kereſtetet, Sommában foglaltatot, és Olaszbol Magyarra fordittatot, s' rendesen ôtt Részre osztatot.

ILLYES ANDRAS,
Posoni Kanonok-által.

ELSŐ RESZE.

Az Isten Annyárol a' Szentséges Szűz Mariarol, és a' Szent Angyalokrol, az Apro Szentekről, s' Keresztelő Szent Janosrol, Minden Szentek Innepéről, s' a' Purgatoriomrol, és az Kőzönséges Itéletről.

Ki nyomtattatot Nagy-Szombatban az Academiai Betűkkel, Srnensky Mátyás-által, M. DC. LXXXII Esztendőben.

A KERESZTYENI ÉLETNEK PELDAJA VAGY TŰKÖRE,

AZ-AZ:

A' SZENTEK ELETE.

Mely minden szorgalmatossággal, Nevezetes Autorok Irásiban, kivált képpen Villegas Alfonsus irásiban fel-kerestetet, Sommában foglaltatot, és Olaszbol Magyarra fordittatot, s' rendesen ótt Részre osztatot.

ILLYES ANDRAS,
Posoni Kanonok-által.

ELSŐ RESZE.

Az Isten Annyárol a' Szentséges Szűz Mariarol, és a' Szent Angyalokrol, az Apro Szentekről, s' Keresztelő Szent Janosrol, Minden Szentek Innepéről, s' a' Purgatoriomrol, és az Kőzönséges Itéletről.

Ki nyomtattatot Nagy-Szombatban az Academiai Betűkkel, Srnensky Mátyás-által, M. DC. LXXXII Esztendőben.

RM I. 8° 919/1.

R 2005-2006

Csudálatos az Isten az ő Szentiben, az Izraël Istene ő ád hatalmat, és erőt az ő népének, áldot az Isten. *Psal. 67. v. 36.*

Mely igen fel-magasztaltattak a' te cseleketid Uram! mindeneket bölcseséggel cselekedtél: bé-tölt a' föld a' te joszágoddal. *Psal. 103. v. 24.*

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

EPIGRAMMA IN AUTHOREM.

Quid Tuus hîc, pedibus sub divûm in fronte locatus
More puer *pugnantis adest contrarius* Urso ?
Jessëiden cernas, quem virtus mascula laudat:
Is patrij fidus custos *gregis, ore refracto* — 1. Reg. 17.
Raptas eripuit prædas generosus ab urso. — v. 34.
Sic Tu Tartareo quàm multos Pastor *ab* urso
Ore tuebaris; plures nunc Scripta tuentur.
Imò, & quos Circe (hæresis) incantârat in Ursos: — Virgil.
His hominem doctis Tu libris reddis Ulysses.
Plus dico; Tecum pro Sanctis ipsemet Ursus
Contra vaniloquos validus decertat, ut olim
Dum pueri calvum ridebant vertice Elisæum. — 4 Reg. 2.
Et certè, quid agit, nuper stygе nata parente — v. 24.
Hæresis? haud aliud, quàm risu illudere Sanctos:
At Tua sub pedibus Sanctorum se Ursa *receptans,*
Ablatum Sanctis, animosè reddit honorem:
Hoc magè, Patronum quòd habet cum Sole Leonem;
Fertur namq; feras tunc vincere fortior Ursus,
Phœbus *magnanimi quando intrat signa* Leonis. — Plinius apud Bercor. verb. Ursul.
Eja age, vince quoque; & veris dum ad sydera Sanctos
Laudibus extollis; fulge sic munere divûm,
Ut firmamento major nitet Ursa *minorq;*

Ita vovet, & applaudit

Admodum Reverendo, & Charissimo
Domino Suo Fratri

Stephanus Illyës.

Ugyan azonról Magyarúl.

Lől czimeredben Szentek lábainál
Mit akar a' *gyermek* fel-emelt pálczával?
Medve van előtte nagy ágaskodással,
Miként két baj-vivó szembe-szál egy-mással.
Davidot tekincsed, ki attya juhait
őrizvén, *medvétől* el-vévé prædait:
Te-is mint hű Pasztor a' Kristus bárányit
Száddal óltalmaztad; irással száz annyit.
Sőt kiket varázló Circé (eretnekség)
Medvékké forditott a' bájos mesterség;
Ulysses módgyára emberi ékesség
Nékik Könyveidben adatik eszesség.
Többet mondok; Veled eggyütt a' Szentekért
Harczol a' *medve*-is, mint Eliseusért,
Midőn gyermekeket illyen szent jámborért
El-szaggaták *medvék*, meg-csufolásáért.
Ugyan-is, mit mivel mást az eretnekség,
Minapon szűletet nem régi gyermekség,
Hanem hogy szenteket illesse kissebség,
Csufolás, nevetés, és tiszteletlenség?
De veled a' *Medve* Szentek lábainál!
Tiszteletet tészen nékik bátorsággal;
Annál inkább, a' *Nap* hogy az *Oroszlyánnal*!
Patronussa néki kegyes akarattal.
Mert lám irják, akkor hogy erősseb légyen
Medve, mikor a' nap Oroszlyánba mégyen,
(Tizenkettő közűl eggyik jegy az égen)
Vadakat-is akkor többeket meg-győzzen.
Győzzed azért Te-is: és midőn nagy hiven
A' dicső Szenteket ő dicsiretekben
Az égig emeled; fénlyel Te-is ebben,
Medve nevű csillag mint fénlik az égben.

Idem qui suprà.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

CUm ante annos complures Transylvaniam Hungariamq; pertransirem, ac desolatam hæresiq; depravatam illarum terrarũ faciem conspicerem, jam tum animo cõmoveri, conatusq; meos in id unum omnes cœpi convertere, quî Patriæ meæ in pejus indies Salutis periculum labenti pro meo modulo subvenirem. Subinde cùm Romæ degerem, è diversis, iisq; approbatis Authoribus Italis diligenti studio Vitas Sanctorum conscripsi, unumq; quasi congessi in manipulum. Inde ab Urbe redux, quo me meus in dilectam Patriam, Religionemq; affectus impulit, in Hungaria decennio in procuranda animarum salute operam Sacerdos posui. Quo tempore subsecivis horis sacro indulsi otio, illasq; Sanctorum Vitas ex Italico in Hungaricum idioma transtuli, atque in quinque partes ita distribui, ut

Prima contineat Discursus de SS. TRINITATE; de Beatissima DEI Genitrice MARIA; de Sanctis Angelis; de Omnibus Sanctis; de Sanctis Innocentibus; de Purgatorio; & de extremo Judicio. Item vitam S. Joannis Baptistæ, S. Josephi, S. Joachim, & S. Annæ.

Secunda Vitam Sanctorum Apostolorum, & Evangelistarum; Item Discursus de Transfiguratione Domini; de Inventione ac Exaltatione S. Crucis; & de Dedicatione Ecclesiarum in nomine Salvatoris, & Sanctorum; ac de miraculosa imagine CHRISTI.

Tertia Vitam Sanctorum Martyrum.

Quarta Vitam Sanctorum Episcoporum, & Sanctorum Confessorum.

Quinta denique Vitam Sanctarum Virginum, Sanctarumq; Viduarum.

Quarum ultima dua uno abhinc anno auspicijs Reverendissimi ac Celsissimi Principis Archiepiscopi Strigoniensis lucem aspexêre: nunc verò reliquis à me idcirco conjuncta sunt, ut totum hoc opus socijs suis unitum, fortiùs atque perfectiùs prodiret in publicum. Tu proinde, Benevole Lector, fruere Sacris hisce meis, quas falce Divinæ gratiæ messui, quinque manipulis: Quos si eâ intentione evolveris, quâ ego scripsi, jam me operæ meæ pretium quàm ditissimum recepisse credam. Interea vive & vale.

GEORGIUS SZELEPCHENY,
Miseratione Divinâ Ecclesiæ Metropolitanæ Strigoniensis Archi-Episcopus, Lociúque, ac Comitatûs ejusdem Supremus, ac perpetuus Comes, Primas Regni Hungariæ, Legatus natus, Summus & Secretarius Cancellarius, Sacræ Cæsareæ Regiæq; Majestatis intimus Consiliarius.

LIbrum hunc Ungaricum, qui intitulatur: *Exemplar*, seu *Speculum Vitæ Christianæ*, id est, *Vita Sanctorum*, ex diversis approbatis Italicis Libris solerter conscriptum, & ex Italico idiomate in Ungaricum translatum, ac in quinque Partes ordinatè distributum per A. R. D. Andream Illyés, Canonicum Posoniensem; nec non à RR. Patribus Theologis Societatis JESU revisum, approbatúmque, imprimendi facultatem damus, & concedimus. Viennæ, Anno 1683. Die 18. Januarij.

L. S.

A' KEGYES OLVASOHOZ

Elől-járo-Beszéd.

AZ Istten irgalmassága azt rendelte, hogy a' mi épületünkért, és hasznunkért, a' Szent Martyrok, és egyéb Szenteknek győzedelmi, mellyeket a' kegyetlen Tyrannusok-ellen nyertek, az él-mult idökben, emlekezetben lennének; hogy mi azoknak példájával, utállyuk-meg a' világi gyönyörüségeket, és örömest szenvedgyük-el ez nyavalyás életnek nyomoruságit. Ha jól meg-akarjuk gondolni, a' testnek minden faidalma, ha kicsin, könnyen el-szenvedhetni, ha nagy, hamar el-mulik; azért mind eggyikkel, s' mind másikkal keveset kel gondolnunk, hogy az örök halált el-távoztathassuk. De ha ezek a' faidalmak, mellyek ma vannak, és holnap el-végezödnek, nékünk ennyi szorongatást, és gyötrelmet szereznek, mely sokkal nehézb lészen az örökké-valo faidalmakat szenvedni. Ezt meg-gondolták a' Szent Martyrok, és azért győzedelmeket nyertek a' kegyetlen Tyrannusok-ellen, kik külömbféle gyötrelmekkel kinozták öket. Annak-okáért minden embernek hasznos a' Szentek életét tudni; mert minden rend-béli ember, talál ottan példákat, mellyeket kövessen a' josságos cselekedetekben. A' kik türhetetlenek, találnak némely Szenteket, kik nem csak békességesek voltak, a' nagy gyötrelmekben, hanem akkor-is könyörgöttek az ö ellenségekért, mikor meg-ölettettek. A' kiknek szükségek van az alázatosságra, találnak Szenteket, oly alázatosokat, kik el-futottak onnan, a' hol öket tisztelni akarták. A' kik nem irgalmasok, találnak némely Szenteket, kik minden joszágokat el-adván, a' szegényeknek osztogatták az árrát. A' kik tisztatalanok, találnak oly

Szenteket, kik igen tiszta életet viseltek; némellyek pedig tellyes életekben, szűzeſségeket is meg-tartották. Úgy-annyira hogy a' Szentek életében, nem csak egy véteknek, hanem minden vétkeknek el-távoztatására orvoſságot; nem csak egy joſságos-cſelekedetnek, hanem minden joſságos-cſelekedeteknek kövétésére példát találhatunk. E' végre a' mi édes Istenünk, kegyes gond-viſeléſe-által, az ő Anyaſzent-egyházának kezdetétől fogva, oly embereket rendelt, a' kik meg-irnák a' Szentek dicsőſéges életét, miképpen ſzolgáltak az Istennek, és meg-győzték az ördögöt, a' teſtet, és a' világot. Azokáért én ſemmit magamtol nem irtam, hanem Nevezetes Olaſz Autorok irásibol, fő-képpen Villegas Alfonſusébol, csak ſommában foglaltam, némely Szenteknek életét, a' hol ſzükségesnek ítéltem lenni. Es mivel azokban az Olaſz Autorokban, a' Szent Irásnak ſzavai nem voltak fel-jegyezve, nagy ſzorgalmatoſsággal ſok helyeken meg-kereſtem, és fel-jedzettem, midőn Olaſzbol Magyarra fordítottam. Adgya az Irgalmas Isten, hogy oly buzgoſsággal, és aitatoſsággal gyakorollyuk magunkat a' Szentek életének, és halálának olvasásában, hogy azoknak példáját meg-tanolván, és őket követvén, minnyájan nyerheſsük-el az örök boldogságot, a' mi Urunk JESUS *Kriſtus-által. Amen.*

ILLYES ANDRAS,

Poſoni Kanonok.

Mit

)(❁)(

Mit foglallyon magában az Első Része, a' következő tábla meg-mutattya.

MUTATO-TABLA.

SZent Joachim, és Sz. Anna, a' Boldogságos Szűz MARIA Attyának, és Annyának élete. *Pagina* 1.

Az Isten Annyának makula-nélkül-valo Fogantatásárol. 3.

A' Szentséges Szűz Marianak Szűletéséről. 10.

Boldog Aszony Templomba vitelérol. 14.

Szent Josef a' Boldogságos Szűz MARIA Jegyese élete. 17.

Gyűmölcs-olto Boldog Aszony napjárol. 22.

Boldog Aszony latogatásárol. 28.

Gyertya-szentelő Boldog Aszony napjárol. 35.

Nagy Boldog Aszony napjárol. 42.

Havi Boldog Aszony napjárol. 50.

Szent Mihály Arkangyal Meg-jelenéséről, és a' tőb Angyalokrol. 52.

Szent Mihály Arkangyal, és a' tőb Angyalok Innepéről. 61.

Szent Gabriel Arkangyalrol. 65.

Az ori-

Az őrizö Angyalokrol. 67.
Az Apro Szentekről. 69.
Keresztelő Sz. Janos élete. 78.
Keresztelő Sz. Janos nyaka-vágása. 94.
Minden Szentek Innepéről. 102.
Az Istenben el-nyugot halottakrol, és a' Purgatoriomrol. 112.
A' Közönséges Itéletről. 119.

Szent

A' Szent Háromság egy Istenről,

A' Szent Irásbol, és Szent Atyák irásibol rövid Beszéd.

SOkan tudgyák amaz Historiát, mely a' Sz. Irásban Moyses Első Könyvében olvastatik a' Jákob Pátriarka fiárol Josefről, ki a' tömleczben lévén Egypstusban; Farao Királynak más két szolgai küldeténck a' tömleczbe, a'hol ő vala: kik-közül eggyik pohárnokja, és a' másik kényér-sütője vala a' Királynak. Történék, hogy egykor reggel meg-látogatván őket Josef, szokás-kivül szomoruaknak találá őkőt lenni; és meg-kérdvén ennek az okát, meg-érté, hogy az bizonyos álmok-miat származot volna, mellyeket álmodtak. Kéré őket Josef, beszéllenék-elő az ő álmokot. A' kényér-sütő elő-beszéllé az ő almát, és Josef meg-mondá néki annak magyarázattyát, mely kárára volt néki, mely nem szolgál a' jelen-valo dologra. Azután a' Pohárnok-is elő-beszéllé az ő álmát, mondván: *Gen. 40. v. 9.* Látok vala előttem egy szőlő-tőt, mellyen három szőlő-veszszö vala, és azokon három meg-ért szőlő gerezdek valának: el-vőm azért a' gerezdeket, és a' pohárba facsárám, melyet kezemben tartok vala, és a' pohárt Faraonak adám. Ez volt a' pohárnok álma melyben a' Sz. Háromságnak titkos Szentsége, példáztatik. Josef a' tömleczben példázza az Isten Fiát, ki emberré lőtt, és a' mi emberi természetünkben rekesztetett. A' Király pohárnokja Sz. János Evangélista, kit a' kép-irok le-irván, kőzönségesen pohárt irnak kezében a' mint kezében tartya vala azt a' Farao pohárnokja. Ez az Istenes Pohárnok a' Kristus Jesusnak melyére támaszkodván az utolsó vacsorán,

rán, egy igen jó álom jöve ő-reá, melyben csudálátos, és Ísteni nagy titkos dolgok jelentettenek-meg néki. Noh azért Sz. Evangélista, mondmeg nékünk, mitt láttál. Nagy örömest, ugy mond, meg-mondom: mivelhogy ez a' mit én láttam abban az édes álomban: 1. *Joan.* 5. 7. Hárman vannak a' kik bizonyságot tésznek Menyben. az Atya, az Ige, és a' Sz. Lélek: és e' három egy. A' mit a' pohárnok látot, egy szőlő-tő volt, és három szőlő-veszsző. Három szőlő-veszsző, és mind a' három csak egy szőlő-tő vala. Ugyan ezent látta Sz. János Evangélista, tudni-illik, három személyt, az Atyát, a' Fiut, és a' Sz. Lelket: és ez a' három személy egy tisztaságos Ísteni létel. Kérdgyük-meg e' Szentséges titoknak magyarázattyát Josefben példáztatot Kristus Jesustól, és ő meg-magyarázza azt, a' mint meg-irta Sz. János Evangélista: *Joann.* 15. 1. En vagyok az igaz szőlő-tő. Egy vagyok amaz három szőlő-veszszők-kőzül, mellyeket a' Farao poharnokja láta: a' másik az én őrők Atyám, és a' másik a' Sz. Lélek. De csak egy a' szőlő-tő, mert egy az Ísteni létel, noha három a' személy. A' szőlő tő veszszeinek, mellyeket a' pohárnok láta, mind a' háromnak gyümölcsi valának: igy a' három Ísteni személynek-is magán-valo tulajdonsági vannak, mellyek nékik tulajdonittatnak, a' mint az Atyának a' hatalom, a' Fiunak a' bölcseség, és a' Sz. Léleknek a' joság. Ettől a' gyümölcstől, mely ezek a' tulajdonságok, egy mennyei, és Ísteni nedveség származik, mely tulajdon-képpen Királyi ital, és ez az Ísten kegyelme, melyre fő-képpen-valo nagy szükségünk vagyon, hogy erről az Ísteni Szentséges titokrol beszélhessünk.

Az Angyali Doctor Sz. Tamás a' Szent Háromságnak Szentséges titkárol szolván, azt mondgya, hogy nem találtatik természeti okoskodás annak meg-probálására, minthogy a' hitnek nagy, és csudálatos dolga az: noha ugy mond vannak némely okok, mellyek hathatos-képpen probállyák, hogy az lehetséges légyen. Mivelhogy noha Hitünknek titkai fellyül-haladgyák a' természeti okosságot, mely azokot meg nem foghattya, mindazáltal nem ellenkeznek azzal. Szükség azért eszünkbe-vennünk, hogy természeti okosság-által, az értelem világával meg-ismérhetni, hogy vagyon Ísten. Sz. Pál Apostol azt mondgya, hogy a' régi Philosophusok az értelemnek erejével, és világával meg-ismérték az Ístent, de nem dicsőitették, a' mint tartoztak volna, azért bolondokká lőt-

ká lőttek. *Rom.* 1. 21. Mert midőn meg-iſmérték volna az Iſtent, nem úgy mint Iſtent dicsőitették, avagy hálákot adtak néki; hanem el-enyéſztek az ő gondolattyokban, és meg-homályoſodot az ő eſztelen ſzivők: mert magokot bőlcſeknek mondván lenni, bolondokká lőttek. A' világnak ily meſterséges alkotmánya, az Egek, nap, holt, cſillagok; azoknak ily jó rendes mozduláſi; mind ezek a' dolgok nyilván meg-mutattyák, hogy vagyon Iſten. Innét vagyon, hogy cſak nem minden nemzetségek négy bőtűkkel jedzik az Iſtent: a' Görőgők, Teos, a' Deákok DEUS: a' Spanyolok Dios: az Egyptiuſak Teut: az Aſſiruſok Adad: az Arabuſok Alla: a' Németek Gott: a' Tőrőkők Zafa. Ugy-annyira, hogy a' terméſzeti okoſság el-érkezik eddig; de meg-áll itten, és továb nem mégyen; meg nem érvén, hogy ez az Iſten három légyen ſzemélyében, és egy állattyaban, vagy lételében, a' mint bizonyára ugy vagyon. Elég a' Kereſztyénnek tudni ennek probálására, hogy őnnőn maga az Iſten mondotta; igy vagyon; noha ő nem érti, el-kell hinni. Minthogy ha mondaná: nem igy van a' dolog; mert én nem értem azt, igen nagy vakság volna: minthogy kőzőnségeſen láttyuk, hogy az emberek-kőzőtt, eggyik tőbbet tud, és tőbbet ért a' máſiknál: némellyek értnek egy dolgot, mellyet máſok meg nem foghatnak. Azokáért ha az emberek-kőzőtt oly nagy kűlőmbség találtatik, ſokkal nagyobnak kell lenni az emberek, és az Iſten-kőzőtt. Méltán tőbbet kell Iſtennek tudni az embereknél; és ſzűkség, hogy ſokkal nagyobb tehetsége légyen, hogy-ſem az embereknek. El-annyira hogy noha az ember terméſzeti okoſságnak világoſságával nem érti Hitűnknek titkait, mellyek-kőzűl eggyik a' Sz. Háromſágnak titka; mindazáltal ſoha ne mondgya, hogy ugy ne légyen. Az Iſten, ki ſokkal tőbbet tud minden embereknél; és ſokkal tőbb tehetsége vagyon, hogy-ſem minden embereknek, mondgya, hogy ugy vagyon. Nem ſzűkség máſt mivelnűnk, hanem fejűnkőt lehaytanunk, és el-hinnűnk, a' mit Iſten mond. Némely okok, és példák hozatnak-elő, mellyekkel meg-mutathatni, hogy ez az Iſteni titkos dolog nem ellenkezik a' terméſzeti okoſsággal. Sz. Agoſton a' Nap példáját hozza-elő, melyben három dolgok láttatnak; eggyik a' létele, vagy állattya, máſik a' világoſsága, vagy fényeſsége, és a' hármadik a' melegsége: A' világoſság, vagy fényeſség a' Naptól ſzármazik: a' me-

legség a' Naptol, és a' fényeſségtől ſzármazik eggyetembe. A' Napnak létele, vagy állattya jelenti az Atyát, a' fényeſsége a' Fiut, és a' melegsége a' Sz. Lelket. Más példák-is hozatnak-elő: Egy gyertyában három dolgok láttatnak, tudni-illik viaſz, czérna, és láng. A' viaſz jelenti az Atyát, a' czérna a' Fiut, és a' láng a' Sz. Lelket. Egy kut-forrásban három dolog vagyon, az eredet, a' patak, és a' to, a' hol meg-áll a' patak. A' kut forráſnak eredete az Atya, a' pataka a' Fiu, és a' tava a' Sz. Lélek. De mind ezek a' példák elégtelenek: és azért Sz. Agoſton a' Nap példáját elő-hozván, mingyárt el-hadgya azt; és igyekezik probálni ezt az Iſteni Felséges titkot a' Sz. Iráſnak méltoságával, a' mint Moyſes Első Könyvének kezdetében olvaſtatik, hogy az örök Atya Iſten ſzolván a' Fiuval, és a' Sz. Lélekkel, monda: *Gen.* 1. 26. Alkoſſunk embert a' mi képünkre, és haſonlatoſságunkra. Nem ſzollott itt az Angyalokkal; mert az Angyalok minnyájan eggyetembe nem terempthetnének még csak egy hangyát-is. Az ember haſonlo lőtt az Iſtenhez az okoskodo lélekre nézve: az okoskodo lélekben három hatalom vagyon, tudni-illik, emlekezet, értelem, és akarat, a' mint az Iſtenben három ſzemély vagyon. Iſaias Proféta haſonlo-képpen jelentette ezt az Iſteni titkos dolgot, mikor mondotta, hogy az Angyalok menyben énekeltek, és kialtottak mondvan: *Iſai.* 6. 3. Szent, Szent, Szent, a' ſeregek Ura Iſtene. Háromſzor mondották, Szent; és csak egyſzer, Iſten, jelentvén, hogy három ſzemelyében, de csak egy Iſtenségében: a' mint fellyebb meg-mondok, hogy Sz. János Evangéliſta mondotta: 1. *Joan.* 5. 7. Harman vannak, a' kik bizonyságot téſznek menyben; az Attya, az Ige, és a' Sz. Lélek; és e' három egy. önnön maga Kriſtus Urunk azon kivül, hogy ſokſzor nevezte az Atyát, és a' Szent Lelket, a' mint meg-láthatni az Evangéliomban; már el-akarván menni e' világbol, és fel-menni Mennyekbe, meg-paranczolá a' tanitványinak: *Marc.* 16. 15. El-menvén az egéſz világra predikállyátok az Evangéliomot minden teremtet-állatnak: tanitcſatok minden nemzeteket, meg-kereſztelvén őkőt Atyának, és Fiunak, és Szent Léleknek nevében. *Matt.* 28. 18. Mint-hogy Hitünknek ez az ágazattya oly igen nagy, nem ſzükség a' Kereſztyén embernek más probálás, hanem hogy a' Közönséges Kereſztyén Anyaſzent-egyház azt elénkbe adgya, mint hitünknek ágazattyát, és erősſiti, hogy az Iſten önnön maga mondotta, a' mint

nyil-

nyilván látczik a' fellyűl elő-hozott bizonyitáſokban. A' mi pedig illeti ez Iſteni ſzemélyeknek ſzármazását, tudnunk kell (a' mint az Anya-ſzent-egyház tanittya kűlőmb-féle Conciliomokban, mellyeket e' végre gyuitőtt-egybe) hogy az első ſzemély, ki az Atya őrőktől-fogva nemzette az ő értelmének gyűmőlcséből a' bőlcſeséget, mely nem történet-ſzerént vagyon ő-benne, a' mint mi-bennűnk, hanem Iſteni létel, és ollyan jo, mint a' ki azt nemzette, és ez a' Fiu, ki Iſten, mint az Atya, a' ki őtet nemzette. Nem találtatik ebben az Iſteni nemzésben az, a' mi az idő-ſzerént-valo nemzéſekben, mellyeknek végek vagyon, és el-végeződnek. Az őrők Atya őrőkké nemzette a' Fiut, moſt-is nemzi, és mindenkor nemzi. Itt a' vilâgon az Atya előbb vagyon a' Fiunál; de nem igy vagyon az Iſtenben; mert mikor volt az Attya mindenkor volt a' Fiu-is. A' Sz. Háromságban nem találtatik, előbb, ſe azután, a' mint Sz. Athanaſius mondgya. Nem is őregebb az Atya a' Fiunál, és a' Fiu nem ifiabb az Atyánál. Ezeknek az Iſteni Személyeknek oly nagy győnyőrűſségek, és elégségek vagyon ſzémlélvén eggyik a' máſikat, hogy abból a' ſzémlélésből egy ſzeretet ſzármazik eggyik és máſik-kőzőtt, mely nem történét, hanem valoságos Iſteni létel, és ez a' Sz. Lélek, ki haſonlo-képpen nem kiſſebb az Atyánál, és Fiunál, hanem haſonlo hozzájok minden dologban. Ki-ki e' három Iſteni Személyek-kőzűl mindenhato, és tekélletes nagy bőlcſeségű Iſten. De nem három Iſten, hanem cſak egy Iſten. Mind e' három Iſteni Személyek egyenlők eggyetembe: mert a' melly tekélleteſség vagyon az Atyában Atya lévén, ugyan azon vagyon a' Fiuban Fiu lévén, és ugyan azon vagyon a' Szent Lélekben Sz. Lélek léven, az Atyától, és a' Fiutol ſzármazván. Az Atya kezdete a' Fiunak, és a' Fiu az Atyával eggyetembe kezdete a' Szent Léleknek. Kinek-kinek ez Iſteni Személyek-kőzűl magán-valo tulajdonsági vannak, mellyek nékik tulajdonittatnak, a' mint a' hatalom az Atyának. Es minthogy a' teremtet-állatokban ugy látczik, hogy azok, kik őregek, és Atyák, meg-fogyatkoznak erejekben, és hatalmokban, hogy ollyan vélekedés ne légyen az őrők Atya Iſten-felől, néki tulajdonittatik a' hatalom. A' bőlcſeség a' Fiunak tulajdonittatik. Es minthogy a' teremtet-állatokban, azok a' kik fiak, meg-fogyatkoznak a' bőlcſeségben, mivelhogy nem ſokat láttak, és hallottak, hogy illyen vélekedés

kedés ne légyen a' Fiu Istenről, néki tulajdonittatik a' bölcseség. A' Szent Léleknek tulajdonittatik a' joság: mivelhogy az akarat-által származik, mely a' teremtet-állatokban gonoszt-is akar, noha mindenkor a' jónak szine-alatt, és hogy ollyan vélekedés ne légyen a' Sz. Lélek Istenről, néki tulajdonittatik a' joság. Azokáért ez az Isten, ki állattyában egy, és három szemelyében teremtet, és meg-tart minden dolgokot. Mivel-hogy ő jelen vagyon letele-által, és hatalma-által minden hellyen. Minden helyen vagyon jelen-létével; mert lát minden dolgot, és semmi dolog titkon nem lehet előtte, még a' szivnek titkos gondolati is. Mindenűt vagyon hatalmával; mert meg-tart minden dolgot, és ha ő el-hadna, minden dolog semmivé lenne. E' három Isteni szemelyek-kőzűl a' második fel-vévé az emberi testet, tudni-illik a' Fiu. Es noha csak ő testesült-meg, mindazáltal az Atya, és a' Sz. Lélek-is munkálodtak az ő meg-testesülésben, eggyetembe mind a' harom személy, és kis testeczkét formálván a' Szűz Marianak tiszta ságos veréből, az ő tiszta ságos méhében, és egy okoskodo lelket teremptvén, és abba bé öntvén. A' Fiu magához foglalá azt a' terméfzetet a' személynek eggyefségében. Kilenczedik honapon meg-testesűlése-után e' világra szűletek, és az emberekkel nyájaskodék harmincz két-esztendeig, három honápig, és tiz napig, és végezetre meg-ölletteték a' Kereszt fán; nem ugy mint Isten, hanem mint ember. El-temetteték a' teste; és meg-foszt ván a' Poklot az ő Szentséges Lelke, és meg-szabadit ván a' Szent Atyák lelkeit, kik őtőt ottan várják vala, ismég magához foglalá a' testét, és harmad napon fel-támada. Azután negyven nappal fel-mene Mennyekbe, és az őrők Atyának jobjara űle. Onnét tiz nappal el-küldé a' Szent Lelket az egybe-gyűlt Apostolokra, hogy meg-gazdagitsa őkőt az ő ajándékival, és el-kűlgye őkőt az Evangéliomot predikálni az egész világra. Ugyan azon Ur Jesus Kristus el-jő az Itiletnek utolso napján meg-itilni az eleveneket, és holtakot; jutalmát ád a' joknak, és meg-bűnteti a' gonoszokot. Mind ezek a' dolgok olvastatnak a' Hiszek Istenben, mellyet minden Keresztyén ember kőteles hinni, és tudni: ezt predikálták az Apostolok, és ezért veszteték el testi életeket mind ők, és mind a' Mártyrok. Ez igen erős jele a' mi hitűnknek; mivelhogy az Apostolok eggyűgyű, és irás-tudatlan emberek lévén, elégségesek voltak az Evan

gélio

geliomot ki-terjeſzteni az egéſz világra, hogy mindenût bé-vétetnék, és mind ők, s' mind a' Martyrok, kik igen ſokan voltak, le-tennék életeket ez igaſságnak vallásáért, és noha ſokaknak-kőzűlők nagy tiſztelete-ket, és gazdagságokot ajánlottak, mindazáltal mindeneket meg-utálnának. Es igen kegyetlen győtrelmekkel fenyegetvén őkőt, azoknak ſzenvedésére adnák magokot, és meg-halni azokban, kik bőlcs emberek, és igen ſzent erkőlcsűek voltanak. El-annyira hogy, ha a' mit ők hittek igaſság nem volt volna, nem mivelték volna azokot a' dolgokot, mellyeket cſelekedtek annak meg-tartásáért, és az Iſten meg nem engedte volna, hogy ebben meg-cſalatkoznának. De minthogy meg-engedte Iſten őkőt meg-halni, és ők meg-akartak halni ez igaſság-ért, egyebet nem mondhatni, hanem hogy minden bizonyal igaſság az. Sz. Anſelmus ezt mind meg-gondolván, azt mondotta: Uram Iſten, ha én azt hivén, a' mit hiſzek, tévelygésben vagyok, te cſaltál-meg engem. De a' mint lehetetlen hogy te meg-cſaly engem, ſe máſokot, ugy lehetetlen hogy én tévelygésben legyek. Innét vagyon, hogy noha a' Sz. Háromſágnak ez a' Szentséges titka nehéz önnön magában meg-értéſre, és minden terméſzeti okoſságot fellyűl-halad, mindazáltal adatván némely okok, mellyek néminémű-képpen meg-mutattyák azt nékűnk: az Ur Iſten igen haragſzik azok-ellen, a' kik abban kételkednek, a' mint Anaſtaſius Papa idejében, egy Olimpius nevű eretnek cſelekedett, ki Cartago várasában az Iſteni Személyeknek Háromságát nyilván tagadván, ſok népeknek jelen-létében, három menykővek esének ő-reá, és meg-ölék őtőt, és az ő teſte porrá lőn, annak bizonyitására, hogy Pokolban égne az ő lelke. Ez matériának be-fejezésére, mondom, hogy a' ki ezt az Iſteni nagy titkot nyilván akarja látni Mennyekben, mely homályoſſon láttatik e' földön, ſzűkség azt cſelekedni, a' mitt Abraham cſelekedett, kinek azt példában meg-mutatta az Iſten. *Gen.* 18. 1. Meg jelenék pedig néki az Ur (ugy mond a' Sz. Irás) Mambre völgyében, mikor az ő Sátora ajtajában űlne a' nap hevségében. Es mikor fel-emelte volna ſzemeit, hárőm férfi jelenék-meg néki, kőzel álván hozzája, kiket mikor látot volna, elejekbe futamék az ő Sátora aitajából, és a' földig imádá. Es monda: Uram ha kedvet találtam ſzemeid előtt, ne meny-el ſzolgád-mellől. Három férfi jelenék-meg néki, kik oly igen egyenlők vol-

voltak egy-más-hoz, hogy noha hármat látot, csak eggyet imádot, mintha mind a' három csak egy volt volna. Ez példája volt a' Sz. Háromság titkának; mert hárman lévén az Angyalók, kiket ő láta, csak eggyet imáda; és ugy szolla, mintha egynél többen nem voltak volna; a' mely megmutattya, hogy noha a' Sz. Háromság három személyében, mindazáltal egy állattyában. Igy kell cselekedni a' jó Keresztyén embernek, ha meg akarja látni a' Sz. Háromság titkát Menyekben. Elsőbben állyon a' völgyben, a' mint Abráhám, az-az; alázza-meg, és kevésre bőcsűllye önnön magát. Abráhám úl vala, mely jelenti, hogy a' joságos-cselekedeteket a' léleknek nyugodalmában, és rendesen kell gyakorlani. Abráhám oda helyheztette volt magát, hogy meg-látná ha valaki által-menne, hogy bé-hiná azt, és szállást adna néki, a' mely jelenti az álhatatosságot, mellyet a' Keresztyén embernek meg-kell tartani a' lelki dolgokban; mert nem elég jonak lenni egy napon, egy honapon, egy esztendőben, kettőben, háromban; hanem szükség mindenkor jonak lenni, és el nem fáradni mind haláláig. Hogy Abráhám az hajlék ajtaján állott, abban-is hasonlo-képpen titkos dolog vagyon; mivelhogy a' ki az ajtonáll, nincs belől, se kivűl. Igy a' Keresztyén embernek nem kell tellyességgel kivűl lenni a' világon; se felettéb be-elegiteni magát a' világi dolgokba; a' testének a' földön kell lenni, de a' lelkének, és kivánságának Mennyekben. Szükség szemeit fel-emelni mint Abráhám, hivén azt, a' mire a' hit tanit minket, és remélvén, a' mit az Isten igir nékünk. Es igyekezvén felebarátunknak mind testi, és mind lelki szükségét meg-orvoslani a' szeretetnek cselekedetivel. A' ki ezt cselekeszi, légyen bizonyos benne, hogy meg-szabadulván a' testnek tömleczéből, örvendezni fog Istennek szinről szinre-valo látásával, ki Egy állattyában, és Három személyében; és boldoggá lészen.

Szent Joachim, és Szent Anna, a' Boldogságos Szúz Maria Attyának, és Annyának élete.

Szent Jeronymus, Damascenus Szent János, és Szent Epifánius-által sommába foglaltatot.

SZent Anna a' Dicsőſséges Szűz Mariának Annya, Stolanus-nevű ember, kit más-képpen Garzariusnak hittak, és Emerentiána aſszony, leánya volt, Betlehem városából; és Szent Joachimnak, ki Nazaretben lakik vala, volt felesége. Mind a' ketten a' Juda nemzetéből, és Királyi nemből, a' David Királyi nemzetéből voltanak. Husz eſztendeig laktak egy-máſſal, mindenkor joſzagos-cſelekedetekben magokat foglalván, kivált-képpen ſok alamiſnálkodásban. Három réſzre oſztották minden jövedelmeket; eggyik réſzt a' házokra és a' cſelédgyekre költötték; a' máſikat a' Templomnak, és a' Papoknak adták; a' harmadik réſzt pedig a' ſzegényeknek oſztogatták. Mindazáltal buual és bánattal éltek, mivel annyi ideig egy-máſſal lakván, nem léſzen vala gyermekek. Annál-is inkább meg-őregbedék az ő ſzibéli ſaidalmok, minthogy Szent Joachim egyſzer a' többi-kőzőt, jelen lévén az Innepen Jérusálemben; mikor a' Sidok a' Templom ſzentelését űllik vala, a' hová mindenfelől ſok népek őſzve-gyűltek, hogy a' ſzokás-ſzerént ajándékokat mutaſſanak-bé. Iſakar Pap nem akará bé-venni az ő ajándékát, okát adván miért nem akarná; mivel Joachim magtalan vala; azt mondván, hogy talám valami titkos vétkéért volna ollyan, mellyért nem akarna az Iſten néki gyermeket adni. Szent Joachim nagy ſzégyennel, és pironkodáſſal bé telvén, viſzſza-tére Názáretbe, és el-tékállé, hogy ne lakiék tovább azon a' földőn, hanem a' mezőkre, és erdőkre mennyen lakni az ő páſztori-

torival. Illyen modon lévén ottan tiszteletes, jámbor öreg ember, kevés idő mulva, meg jelenék néki az Isten Angyala, és meg-vigasztalá őtet, mondván néki: Meg-halgattattak a' te imádságid, és a' te alamisnáid a' Fölséges Istennek itélő-székébe bé-mutatodtak, és meg-vagyon néked engedve az Istentől, hogy Anna a' te feleséged méhében fogadgyon, és egy leánzot szülyön, kit Marianak kell hini, ez fogantatásától fogva tellyes lészen Szent Lélekkel. Hogy pedig el-hidgyed az én beszédemet, hogy igaz a' mit néked mondok, Te el-menvén Jerusálembe, hálákat adni az Istennek, a' szent Templomban, a' néked adatot irgalmasságért: midőn bé-akarsz menni a' Templom aranyas kapuján, ottan elől találod Annát a' te feleségedet, kinek azon jo hir, és jelentés adatvan az Egből, hasonlo-képpen a' Templomba mégyen hálákat adni az Istennek. Mind ugy történek a' mint az Angyal meg jövendölé: Szent Joachim, és Szent Anna egybe találkozának a' Templom aranyas kapujan. köszönték egy-mást, igen nagy örömmel, és lelki vigasággal, meg beszélvén egy-másnak az Ur Isten nagy irgalmasságát, mellyet meg-jelentet nékik szent Angyala-által. Mind a' ketten bé-menének a' Templomba, és hálákat adának az Istennek, a' nékik adatot nagy irgalmasságért, várván e' dolognak bé-tellyesedését. Azután viszsza-térének az ő házokba Nazáretbe. Szent Anna méhében fogada, és illendő időben, szülé az Angyalok Királynéját a' Szentséges Szűz Mariat. Annak-utánna Szent Joachim Istenben el nyuguék: és Sz. Anna harmincz hat esztendős lévén özvegységre marada, ki Istennek rendeléséből más férfihoz méne, kinek neve Cleofas vala, kitől egy leánya lőn, kit hasonlo-képpen Marianak hivá. Meg-hala Cleofas-is a' második férie, és Sz. Anna Istennek kivált-képpen-valo rendeléséből, harmadik férfihoz méne, kit Sálomének hitták, kitől harmadik leánya lőn; és azt-is Marianak hivá, az elsőnek szeretetéért. Az első Maria a' Sz. Jozef Jegyese lőn, ki a' Szent Lélek munkálkodása-által, méhében fogadá, és szülé az Ur Jésus Krisztust, igaz Istent, és igaz embert. A' második Maria a' Cleofas leanya, Alfeus felesége volt, kitől négy fia lőn: A' kissebik Sz. Jakab, Sz. Judas Tadæus, Sz. Simon Zelotes; kik a' Krisztus Jésus Apostoli voltak; a' negyedik Joseph volt, ki igaznak neveztetet, ez isa' Krisztus tanitványa volt. A' harmadik Maria a' Zebedeus felesége volt, kitől két fia lőn, tudni-illik a' nagyob Sz. Jakab Apostol, és Sz. Janos Apostol

és Evan-

és Evangelista. Azt iriák, hogy Sz. Anna látta a' szűletet Kristus Jésust, az ő onokáját továb esztendőnél, és azután Octávianus Császár idejében, meg-holt, Sz. Jakab havának 26. napián: az ő lelke az Abraham kebelébe viteték az Angyalok-által. Azután pedig a' Kristus Jésus dicsőséges Menybe menetele-kor Meny-országba viteték. A' mint mondgyuk a' Szentséges Szűz Mariarol, hogy ő oly szép Isteni malasztokkal volt fel-ékesítve, és azok-által annyi érdemi voltak, hogy tetszet az Istennek, őtet Annyává választani. Igy maga-is a' Szent Szűz az Ur Istnennek Annya lévén, dicsekedik hogy Sz. Anna az ő Annya; sőt önnön maga az Isten fia, embersége-szerént, őreg Annyának ismeri őtet lenni: mivelhogy Sz. Anna sok Isteni malasztokkal, és jószágos-cselekedetekkel fel-volt ékesítve. Mert a' mi-képpen a' viz annyival tisztáb, menyivel a' szép forráshoz közélb merittetik, ugy Sz. Anna annyival nagyob tisztasággal részesült a' jószágos-cselekedetekben, menyivel közelb volt, a' minden jószágos-cselekedeteknek kut fejéhez a' Jésus Kristushoz. Ily kedves lévén azért Sz. Anna asszony az Isten-elől; kériük őtet, légyen Szo-szollonk ő Szent Fölségénél, és mi-nékünk nyerien végik meg-marado szent malasztot, hogy holtunk-után mind örökké örvendezvén dicsirhesük áz Ur Istent, a' mennyei boldogságban, Amen.

Az Ur Isten Annyának makula-nélkül-valo fogantatásárol.

AMi Urunk Istenünk, az ő szeretetében, és kegyelmében, teremptvén a' mi első szűleinket, Adamot, és Evát: meg-is gazdagitá őket természet-szerént-valo, és természet-felet-valo sok szép ajándékokkal. Uraságot ada nékik minden teremptet testi, és földi állatokon. Fel-ruhádza őket eredendő igasággal, mely ajándék adatot volt nem csak Adamért, hanem Adamnak minden maradékiért. Egy gyönyörűséges lako-helyet is engede nékik, tudni-illik a' földi Paradicsomat, mely minden gyönyörűséggel tellyes volt. Es mivelhogy Adam látván magát oly gazdagnak, és bőcsületesnek lenni, hogy alkalmatossága ne lenne a' kevelységre; az Ur Isten parancsolatot ada néki, mondván: *Gen. 2. v. 16.*

A' paradicsomnak minden fájárol ne egyél: mert valamely napon eljendel arról, halállal halfz-meg. Azért adta volt az Ur Isten ezt a' parancsolatot Adamnak, hogy magát teremtet állatnak lenni meg-emlekezzék, és az ő Teremtő Urárol Istenéről el ne feletkezzék, kanem őtet féllye, és dicsőitse. Adam meg-fzegvén az Isten parancsolattyát, igen meg-bántá az Ur Istent. Annak-okáért az Ur Isten-is meg-bűnteté őtet, ki-űzvén a' gyönyörűségnek Paradicsomából. Az Adam vétkenek bűntetését minnyájan fzenvedtek, és fzenvedik az ő maradéki, mivel akkor ki-adatot a' törvény, hogy minnyájan eredendő bűnben fogantaffanak, és haragnak fiai fzületeffenek. Ez a' törvény háromfzor hirdetetet ki e' világon: elsőbben a' terméfzet törvényének idejében; másodfzor az irot törvény idejében; harmadfzor a' kegyelem törvénye idejében. A' terméfzet törvényében, ki hirdette ezt a' törvényt Sz. Job, ki midőn minden lábas marháitol, kénclitől, házaitol, fiaitol, leányitol, és testi egéfségétől-is megfosztatot volna, és ki-mondhatatlan nagy kinokat, testi s' lelki faidalmakat fzenvedne, meg-nyitá fzáját, mondván: *Job. 3. v. 2* Veszen-el a' nap, mellyen fzülettem, és az étfzaka, mellyen mondották: ember fogantatot. Azt mondgya a' Szent Lélek, hogy mikor Job igy átkozodnék, nem vétkezet. Innen világosan látfzik, hogy Szent Job nem átkozta azt a' napot, mellyen ő fzületet, fem az étfzakát mellyen fogantatot, hanem az eredendő vétket átkozta: mivelhogy ő annyi fok inségeket nyomorufágokat, háborufágokat, és kár-vallásokat azért fzenvedet, hogy eredendő bűnben fogantatot, és fzületet; mert minden nyavalyáknak, betegségeknek, testi, és lelki veszedelmeknek az eredendő vetek az oka. Az irot törvényben ezt a' törvényt ki hirdette a' Királyi Próféta, mondván: *Pfal. 50. v. 7.* Imé a' hamisságokban fogantattam, és bűnökben fogadot engem az Anyám. Mintha azt mondaná: a' mit magam-felől mondok, ugyan azont hasonlo képpen mondom, mind azok felől a' kik fzülettek, és a' kik fzületendnek. Ez az eredendő vétek csak egy volt Adamban, és minnyájan vétkeztünk ő benne. Ez a' vétek több vétkeknek hivatik, mert ez adot alkalmatosságot minden némű vétkekre, mellyeket cselekedtek, és cselekefznek az emberek ezen a' világon. Az kegyelem törvényében pedig ennek a' törvénynek ki-hirdetője volt Sz. Pál Apoftol, ki a' Romajakhoz irván, azt mondgya: *Rom. 3. v. 23. 5. v. 12.* hogy

min-

minnyájan vétkeztenek, és szükölködnek az Isten malasztya-nélkül. Eddig meg-látok ennek a' törvényének ki-hirdetését; lássuk meg immár mi-képpen foglallya bé az Adam maradékit; és ha találkozik-e valaki, a' kit ez a' törvény nem kötelezett volna. Erre azt mondhattyuk, hogy jollehet a' lélek magánossan nintsen bé-mocskolva, mivel az Istentől teremtetet, mindaz-által mihent a' testbe bé-öntetik, azon szem-pillantasban, hogy a' test és a' lélek eggyűt vannak, az a' teremtet állat az Adam maradéka, következő-képpen eredendő bűnben vagyon, és haragnak fia. Ettől a' vétektől tiszta volt az Ur Jésus Krisztus, mivelhogy az élő Istennek természet-szerént-való fia, és azokáért természet-szerént nem vétkezhetet. Azért-is tiszta volt ettől a' vétektől Krisztus Urunk, mert a' ki eredendő bűnben fogantatik, szükség hogy Adamnak természet-szerént-való maradéka légyen, aszszony állattol, férfiu cselekedeti-által szűletvén; Krisztus Urunk jollehet asz zony-állattol szűletet, de nem férfiu cselekedeti-által, hanem a' Szent Lélektől fogantatot Ezt Isteni hittel tartozunk hinni, hogy Krisztus Urunk Szűz Anyától szűletet, és eredendő vétek-nélkül fogantatot volt. A' Szentséges Szűz is a' Krisztus Jésus Annya eredendő vétek-nélkül fogantatot, nem a' meg-nevezet okok-ért, hanem az Istennek kivált képpen-való nagy kegyelméért, és malasztyáért, mellyet az Ur Isten engedet ő-néki. Azért szenteli az Anyaszent-egyház az ő fogantatása napiát, mivel egy szempillantás, vagy egy pont nem adatot, melyben az ő lelke az Isten kedvében nem volt volna; hanem mihent teremtetet, mingyárt kedves volt az Isten szemei-előt, éppen szépséges, és minden mocsok-nélkül. Hogy ez igy légyen sok okokkal meg probálthatik. Eggyikkel azzal, hogy az eredendő vétekből két igen nagy veszedelem származik; eggyik a' párt-ütés, mellyet magunkban érzünk, nehezek, lassuk, restek, és tunyák lévén a' jora; gyorsak, és feletteb igen haylandok a' gonoszra. Erről szoll vala Szent Pál Apostol a' Romajakhoz irván: *Rom. 7. v. 23.* Más törvényt látok pedig a' tagiaimban, ellenkezőt az elmém törvényével, és engem rabbá-tévőt a' bűnnek törvényében, mely az én tagiaimban vagyon. En szerencsétlen ember, ki szabadit-meg engem e' halálnak testéből? Az Isten malasztya a' mi Urunk Jésus Krisztus-által. Más' veszedelem, mely az eredendő bűnből származik az, hogy minnyájan rothadandoság-alá vettettünk, és holtunk után porrá lésznünk.

Ezt meg-mondá az Ur Isten Adámnak, mingyárt hogy vétkezék: *Gen.* 3. v. 19. Orczád veritékével éfzed a' kenyeret, miglen viſzſza-térſz a' fóldbe, melyből vétettél, mert por vagy, és porba térſz. Ez a' két veſzedelmes kár nem találtatot, a' Boldogságos Szűz Mariaban. Hogy az első nem találtatot, tudni-illik a' teſtnek a' lélek-ellen-valo párt-útéſe, kivánsága, és harczoláſa; minnyájan a' Szent Atyák, és Doctorok azt tanittyák, és allattyák, erős okokkal. Ugy hogy jollehet ő-benne-is volt teſti kivánság, és érzékenység, de ſoha unalmat néki nem ſzerzettek, sőt mindenkor az okoság-alá voltak vettetve. Es innen volt, hogy ſoha tellyes életében, ſem halálos vétket, ſem bocsánandot nem cſelekedet; ſoha hivolkodo ſzokat nem mondot; ſoha mod-nélkül meg nem haragut; és kivált-képpen mikor az ő Szent Fiát látta a' Kereſzt-fán, hogy a' Sidoktol, és a' vitézektől cſufoltatott, és rut káromkodo ſzokkal ſzidalmaztatott. Ez illyen dolog, akár mely ember ſzivét-is boſzonkodáſra indithatta volna; mindazáltal a' Szentséges Szűz Maria, nem boſzonkodot ellennek, ſem pedig valami gonoſzt nem kivánt nékik. Igy tanittyák kőzönségeſen a' Sz. Atyák; igazán mondhattyuk azért, hogy ő benne nē találtatot az eredendő véteknek kára, és gonoſz gyűmőlcſe. Hogy pedig a' más kárttol-is ſzabad volt a' Boldogságos Szűz Maria, tudni-illik, hogy az ő teſte rothadáſt nem ſzenvedet, porrá nem változot; a' kőzőnséges Kereſztyén Anyáſzent-egyház traditiojából tudgyuk, hogy az ő teſte lelkével eggyetembe fel-vitetet Meny-orſzágba. Azokáért mivel a' Szentséges Szűz Mariaban, nem találtattak azok az eredendő véteknek gonoſz gyűmőlcſi, mellyek a' több emberekben találtáttak, kik eredendő bűnben fogantattak; az ő Fogantatáſa tiſzta volt, és minden mocſok-nélkül. Máſodik oka ez, hogy az Ur Isten meg-oltalmazhatta, az ő Sz. Annyát a' Szűz Mariat, fogantatásában, minden vétektől, és nem akarta meg-oltalmazni; vagy meg-akarta oltalmazni, de meg nem oltalmazhatta. Ha azt mondod, hogy meg-oltalmazhatta, de nem akarta: itten fogyatkozás találtatatnék az Isten akarattyában, nem akarván azt a' jot cſelekedni az ő Annyának, mellyet igen illendő-képpen cſelekedhetet volna; ezt ſemmi-képpen nem ſzabad mondani. Ha pedig azt mondod, hogy az Ur Isten meg-akárta volna oltalmazni az ő ſzent Annyát minden bűntől, de nem lehetet. Ezt mondván ſzemtelenül ellenne mondaſz az Ur Isten Mindenhatoságának, sőt

igen

igen rutul káromkodol az mindenhato Isten-ellen. Mondgyuk azt azért, hogy az Ur Isten ezt a' jot akarta, meg-cselekedhette, es meg-is cselekedte a' szeplőtelen Szűz Marianak. Annak-főlőtte leg nagyob méltoság, melyben az Isten részesse tehette a' tiszta teremtet-állatot az, hogy önnön magának Annyává tegye: de a' Boldogságos Szűz Mariat azzá tőtte. Miért hát oly nagy méltoságban részesse tévén őtet, meg nem oltalmazta volna, azo fogántatásában, az eredendő bűntől? A' gyermek szűléſnek faidalmitol; a' teſtnek porrá valtozasától, meg-oltalmazta az Isten őtet, igen illendő volt, hogy az eredendő bűntől-is, mely óka mind ezeknek a' károknak, és veszedelmeknek, meg-oltalmazza. Eva, ki minden gonoſságra alkalmatoſságot adot, eredendő igaſságban, minden mocſok-nélkül teremtetet. Illik-e azért hogy Maria, ki-által az Ur Isten annyi ſok jokat adot nekünk, ugy tartaſsék, mintha eredendő bűnben, és lelki mocſokban fogantatot volna. Sz. Pál Apoſtol azokat, kik eredendő bűnben fogantatnak, harag fiainak, és ördög ſzolgainak hija. Ki mondhat illyen dolgot az Isten Annya-felől? A' jo fiu tartozik vele, hogy minden bőcsülettel, a' mint leheter, tiſztellye az Annyát, és azt nem cselekedvén, tekélleteſſen bé nem tólti az Isten parancſolattyát: Atyádot, és Anyádot tiſztellyed. Meg-válto Kriſtus Urunk igaz fia volt a' Dicsőséges Szűz Marianak, illet azért meg-cselekedni azt az ő ſzent Annyával, a' mit minden jo fiu az ő ſzűleivel akarna cselekedni. Jollehet a' Boldogságos Szűz Maria, elévé-meg tartatot, és oltálmaztatot fogantatásában az eredendő bűntől, mindazáltal nem mondhatni, hogy Kriſtus Urunk nem volt volna az ő Meg-váltoja, mivel elévé-meg-tartatván, és oltalmaztatván, ſokkal nagyob rend-béli modon meg-ſzabadittatot. Mivelhogy két modgya vagyon a' meg-ſzabaditáſnak; az első ſokkal nagyob, és felyeb-valo a' maſiknál. Világos dolog, hogy többel tartozunk annak, a' ki elévé-meg-oltalmaz, és meg nem engedi, hogy a' sárba eſsünk; hogy-ſem annak, a' ki meg-engedvén, hogy bé-eſsünk a' sárba, azután emel fel onnan, és meg-tiſztogat. Ha az Ur Isten egy Templomat leggazdagabbat, naggyobbat, és leg-ſzebben cſinálratot, melyhez haſonlo nem volt a' földön, hogy abban helyhezteſſe a' Frigynek Szekrényét, mely, hogy a' Mannát, a' tőtvény kő-tábláit, és a' Moyſes veſzejét, mellyel ſok cſudákat tőtt, illendő-képpen meg-tartſa, mind kivül, belől meg-

volt

volt finom arannyal boritva, és rothadatlan fábol csináltatot volt. Sokkal illendőb volt, hogy az Ur Isten kivált-képpen-valo nagy jeleket tenne, leg-nagyob tekélletességeket engedvén annak a' Sz. Szűznek, kinek méhében az ő szerelmes Szent Fia, a'Szent Lélektől fogantatván, emberi testet fel-venne, és csudálatos-képpen kilencz honapig ottan laknék. Ha az Ur Isten meg-parancsolá az Izraël fiainak, hogy ő hozzá akarván járulni beszélgetésnek okáért, meg szenteltessenek: igen illendő volt, hogy az a' Szűz, kit az Ur Isten magának Annyává valasztot, megszenteltetvén még fogantatásákor, minden lelki mocsoktol tisztán megtartatnék. Az Ur Isten negyven esztendeig meg-tartá ruhajokat, sarujokat, és czepelűsőkőt a' Pusztában a' Sidoknak, hogy el nem szakadtak; mellyet szent Nevének tisztességére cselekedék: sokkal illendőb volt, hogy az Isten meg-tartaná az ő Szent Annyának lelkét, hogy abban semmi lelki gyarloság ne találtatnék, hanem mindenkor kedvében lenne az Istennek. Josef ado fizetővé tévé Farao Kiralynak, Egyptusnak minden földét, a' Papok földén-kivül, jelentvén, hogy a' mi édes Idvőzitőnk megoltalmazando vala az eredendő bűnnek ado-fizetésétől a' Boldogságos Szűz Mariat, kinek tisztaságos véréből, a' Melchisedek rendi-szerént valo igaz Fő-pap, emberi testet akart magának formálni. Sok esztendőkik bé volt fődőzve, és titkon tartatot ez a' Sententia; hogy az Isten Annya eredendő bűn-nélkül fogantatot: mivelhogy közönségessen a' régi Keresztyének igen aitatossok voltak, Meg-válto Kristus Urunknak Szent Annyához; és ha ezt a' sententiát mingyárt ki-jelentették volna, minek-előtte a' hit dolgait igy meg-világossitották, és erőssitteték; és illyen könnyen mint annak-utánna, meg nem zabolázhatták volna azokat; kik vétkezendők voltak, ugy történhetet volna, hogy némellyek a' Szűz Mariát, Isten gyanánt imádták volna. Hogy ezt el-távoztathassák, igen illendő volt, hogy a' Szent Atyák világosson ki ne jelentenék az Isten Annyának eredendő bűn-nélkül valo fogantását. Jollehet a' régi Szentek nem mondgyák világosson, hogy az Isten Annya eredendő bűn-nélkül fogantatot, sőt ugy látszik hogy némellyek az-ellen szollottak volna, mivel az időhőz szabták magokat: de ha a' mi időnkben irtak volna, kétség-nélkül más képpen irtak, és szolottak volna, hogy-sem akkor. Mindazáltal minnyáian a' Szent Atyák, fő-képpen Sz. Bernárd Doctor, egy Regulát adnak

a' Szent-

a' Szentséges Szűzről mondván, hogy mind azt a' mi benne tiszteséges volna, mely a' Szentekről mondatik az Isten Annyának éppen tulaidonithattyuk:, és ő rola mondhattyuk, sokkal nagyob grádicsal. De némely Szentekről azt mondgyák, hogy minek-utánna meg-kereszteltettek, soha halálos-képpen nem vétkeztek; ugy mint Sz. Miklosrol, Sz. Bernárdrol, Sz. Aquinás Tamásrol, és több sok Szentekről. Hitűnk tartya, hogy Keresztelő Sz. Janos, és Jeremiás Próféta, még az Annyok méhében megszenteltettek. Bizonyos dolog, hogy a' meg-nevezet regula-szerént, sokkal többet mondhatunk a' Szentséges Szűz Mariarol, azért ő nem csak szent volt az Annya méhében, hanem meg-szentelt'tetet még fogantatásában; és mindenkot minden bűntől meg-oltalmaztatot. Krisztus Urunk bizonyságot tészen Keresztelő Sz. Jánosrol mondván: Az Aszszonyállatok szűlőtti-kőzőt nem támadot nagyob Keresztelő Janosnál. Nem oknélkül szollot, a' ki erre azt mondotta: Tehát a' Szűz Maria nagyob lévén Keresztelő Janosnál, a' mint minnyájan meg-vallyák: mondván a' mi Meg-váltonk: senki nem támadot, ki-választotta az ő szent Annyát, mivelhogy ő soha nem támadot, mert soha el sem esett. Annak-fölőtte a' Keresztyén Anyaszent-egyház, Boldog aszszony fogantatása napiát, nem meg-szenteléfnek, hanem fogantatásnak neve-alat úlli. Ezt pedig ugy rendelte, hogy az egész Keresztyénség az egész világon mindnnűt meg-illye. Mivel az ötődik Pius Pápa Breviariuma az egész Keresztyénségnek rendeltetet, és mindenektől bé-vétetet, örűllyűnk azért, és innepet szentellyűnk ezen a' napon, meg-valván minnyájan, hogy áitatosok vagyunk az Isten Annyához, és az ő tisztaságos Fogantatásához, hogy a' mi képpen sokaknak, kik ötet tiszteltték nagy irgalmasságot nyert az ő Szent Fiától, némellyeket nagy veszedelmektől ki-szabaditván; némellyeket meg-oltalmazván, hogy veszedelmekbe ne essenek; némellyeknek kivált-képpen-valo Isteni malasztot nyervén: ugy mi-nékűnk-is nyerje-meg-bűneinknek bocsánattyát, és nyerien Isteni malasztot, hogy tiszta szivel lélekkel szolgálván e' világon az Istennek, nyerhessűkel az örők életnek dicsőséges Koronáját,

Amen.

A' Szentséges Szűz Mariának Szűletéséről.

JOllehet a' Boldogságos Szűz Mariának nagy Méltoságos nevei vannak, de csák egy s'incs ollyan nagy, mint hogy igazán, és tulaidonképpen az Isten Annyának hivattatik. Ez az oka, hogy a' Szent Evangelisták, mikor ótet nevezik az Evangeliomban, mindenkor Isten Annyának hijják. Sz. Mate Evangelista, abban a' Laystromban, mellyet irt e' Szent Szűznek Méltoságos Nemzetségéről, el-kezdvén Abrahamon, és azután rend-szerént elő-számlálván, mikor a' Szűz Mariát, és az ő Jegyesét Josefet kellet nevezni, mingyárt utánna vetette: A' kitől szűletett a' Jésus, ki Kristusnak hivattatik. Mikor azután a' Királyok el-jövetelét iria, hogy a' Kristust imádgyák, azt mondgya; *Mat. 2. v. 11.* Bé-menvén a' házba, meg-találák a' gyermeket az Annyával Mariával, és le-borulván imádák ótet. Sz. Lukács Evangelista-is meg irván, mi képpen a' Boldogságos Szűz, el-ment az ő rokonya Ersébet aszszony látogatására, azt mondgya: *Luc. 1. v. 43.* hogy Ersebet bé-telék Szent Lélekkel, és azt mondá: Honnét vagyón ez nékem, hogy az én Uram Annya én hozzám jőjön. Ugyan Sz. Lukács mondgya, hogy mikor a' Kristus Jésus tizenkét esztendős lévén Jerusálemben marada, és harmad nap mulva a' Templomban meg-találtaték, monda néki az ő Annya: *Luc. 2. v. 48.* Fiam miért cselekedtél igy vélünk. Sz. Janos Evangélista a' Cana Galilæai menyegzőről szolván, *Joan. 2.* a' hol jelen volt Kristus Urunk, és a' Szentséges Szűz Maria, kétszer-is emliti a' Jésus Annyát. Ugvan Sz. Janos, Meg-válto Kristus Urunk kinszenvedését meg-irván, azt mondgya, hogy Jésus a' Keresztfán lévén, az ő Annya-is jelen volt. Ugy annyira hogy itt, és a' több helyeken az Evangeliomban, az Evangelisták csak nem mindenkor Isten Annyának hijják a' Szűz Mariat. ónnón maga-is Kristus Urunk mikor maga-felől szol, csak nem mindenkor ember fiának hija magát; hogy mind ezekből, erős hittel hidgyük, hogy a' Szentséges Szűz Maria az Istennek, a' Szent Háromságban második személynek, igaz Annya légyen. Az Anyaszent egyháznak mindenkor oly nagy gondviselése volt erre az nevvre, hogy a' négy közönséges első Conciliomok közőt, a' harmadikban, tudni-illik az Efesinumban, mely Cælestinus Pápa, és

pa, és Theodosius Császár idejében szolgaltatot; két száz Püspökök egybe-gyűlvén Sz. Cyrillussal eggyetemben, ki leg-első volt közöttök: leg nagyob dolog mellyet ottan végeztek, mellyért egybe-gyűltek vala, az volt, hogy igaz hittel kell hinni, mint hitünknek ágazattyát, hogy a' Dicsőséges Szűz Maria tulaidon, és igaz Annya az Istennek, a' mint a' több Anyák az ő tulaidon, igaz, és természet-szerént-valo fioknak. Ugyan ezen dolog meg-erősíttetet Első Sz. Leo Pápa, és Martiánus Császár idejében, a' Calcedoniai Conciliomban. A' modgyát pedig miképpen fogantatot az Isten a' Szűznek méhében meg-magyarázzák Sz. Cyrillus, Damascenus Sz. János, Sz. Agostón Doctor, és Az Angyali Doctor Sz. Tamás. Sommája ez: A' Szentséges Szűz Maria mondatik, hogy méhében fogadta a' mi Urunk Jésus Krisztust, mint igaz Annya, mivel az ő tisztaságos szent vére volt, az a' materia, melyből a' Szent Lélek, Isteni erejével formálta a' Krisztus Jésus szent testét, a' Szűznek méhében. Annak-okáért a' Szűz Maria természet szerént-valo igaz Annya az Istennek, mint a' több Anyák az ő fioknak. Ez igy lévén az Isten Annyává lenni, kimondhatatlan nagy méltoság. Ezt meg-probálhatni, még a' Filosofiának sententiájából-is, mivel nem csak illendőség találtatik a' munkalkodo ok közőt, és a' dolog közőt, mellyet a' munkálkodo ok szerzet hanem az-is hogy ha a' munkalkodo ok, meg nem gátoltatik, magához hasonlo dolgot szerez; a' mint az orosz-lány magához hasonlo orosz-lányt; a juh magához hasonlo juhot; ugy az ember-is magához hasonlo embert nem, ha valami akadék nẽ találtatik a' természetben. Azokáért ha az elmének, szép testi termetnek, a' tagok gyönyörűséges rendinek, és a' Krisztus Urunk természet-szerént-valo állapottyának, egyéb talentomi, igen fölségesek voltak, és minden teremtet-állatokat fellyül-haladtak, a' mint a' Szent Irásból, és a' Sz. Atyák Irásiból, világosson ki-tetszik: mind ezek meg-találtattak a' Szentséges Szűzben, mint az ő igaz, és természet-szerént-valo Annyában; és ekképpen bizonyos dolog, hogy a' Dicsőséges Szent Szűz igen nagy elmejű, ki-mondhatatlan nagy értelmű, és csudálatos szép termetű volt; és az természetnek minden tekélletes ajándékival volt fel-ékesítve. Ugy annyira hogy a' Krisztus Jésus az embereknek minden fiainál ékesb volt; hasonlo-képpen az ő Sz. Annya, minden aszszony-állatok-fölött leg-szeb, és ékesb volt. Akartátok-e, ugy mond Sz. Gergely, a, Dicsőséges Szűznek példáját meg-látni? figyelmetesséen tekincsetek a' Jésus Krisztusra; meg-látyátok a' fiat, meg-látyátok ő-benne az ő sztnt Annyát. Az Istennek bölcs

gond-viselése, nem csak meg-oltalmazta fogantatásában a' Szentséges Szűzet, az eredendő bűntől, hanem még az Annya méhében nagyob okosságot, és bölcseséget adot néki, hogy-sem Keresztelő Sz. Jánosnak; és szűletése-után három esztendős korában a' Templomba vitte, és ottan naponként grádicsrol grádicsra fellyeb magasztalta: ugy annyira hogy az őtők Attya Isten-előtt, a' Szent Angyalok, és minden emberek-előt, az Ur Jésus Krisztus nem szégyenli, sőt dicsekedik Annyának mondani a' Szűz Máriát. A' Krisztus Jésus, és Maria az ő szent Annya, igen hiven szerették egy-mást, mivel az ajándékokat, mellyeket egy-másnak adtak, tekélletesen meg-tartották. A' Krisztus Jesus a' Szűz Mariatol vőtt emberi természetet, mellyet magához kapcsolván, oly erősen meg-tartotta, hogy a' mint a' Theologusok mondgyák: A, mit egyszer fel-vőtt, azt soha el nem bocsátotta. Mikor a' Kereszt-fán letőtte életét az Isten Fia, és harmad napig a' koporsoban halva fekűtt, nem volt akkor ott az emberi természet, mert a, lélek a' testől el-távozot volt; de se eggyik, se a' másik, el nem szakatt az Istenségtől. Az-is bizonyos dolog, hogy azt a' drága lelki kincset, mellyel fogantatot, és szűletet az ő Szent Annya, soha el nem veszt.tte, mivel soha semmi vétket nem cselekedet. Végezetre azt mondhattyuk Sz. Agostonnal, hogy az Isten Annyává lenni, oly nagy méltoság, hogy azzal nem csak az emberi teremtet-állatokat, hanem mind az Angyalokat-is fellyűl-haladgya; annyival mennyivel a' Király Annya a Szolgákat. Ez a' Szűz az, a' Kinek sok tálentomit, és lelki ajándékit, csak a' tudná meg-mondani, a' ki őtet teremtette. E' Szentséges Szűznek szűletése napiát űlli ma a Keresztyén Anyaszent-egyház, melynek emlekezete örvendezteti az Eget, és a' földet. Ez a' nap az, mellyen szűletet az, a' kitől szűletni akart a' Jesus, ki a' Krisztusnak hivattatik. Az Anyaszent-egyház nem illette régen ezt az Innepet; mellyet meg-probálhatni a' Szent Agoston szavaibol, ki egy Beszédében azt mondgya, hogy csak a' Krisztus Jésus, és Keresztelő Sz. János szűletése napiát illik-meg. De ezt ugy kell érteni, hogy közönségesen a' Keresztyén Anyaszent-egykáz mindenűt e' világon régen meg nem illette, jollehet némely bizonyos helyeken, még az Apostolok idejétől-fogva meg-illették. Negyedik Innocentius Pápa idejében meg-parancsoltaték, hogy a' Szentséges Szűz Maria szűletése napiát meg-szentellyék közönségesen a' Keresztyének az egész Keresztyén Anyaszent-egyhazban. Mivelkogy Negyedik Cœlestinus Pápa halála-után, el-mult

egy

egy esztendő, és nyolcz hónap, hogy Pápát nem választhatnak vala, mely dolog ki-mondhatatlan sok károkat, veszedelmeket, és botránkozásokat szerzet az egész keresztyénségben, de fő-képpen Olasz-országban. Mivelhogy Friderik Császár, ki pártot ütőt volt az Anyaszent-egyház-ellen, minden nap el-foglallya, hamissan magának tulaidonittya vala az Anyaszent-egyház jószágit. A' Kardinálok, kik a' reytek tanács-házban voltak ősze-gyűlve, igen akarnak vala Pápát választani, de meg nem eggyezhetnek vala. Végezette azt rendelék, hogy fogadást tegyenek az Istennek, hogy ha valamellyik közülök hamar Pápává választatik, hogy annyi sok károkat, veszedelmeket, és botránkozásokat meg-orvoslhassion; parancsolná-meg, hogy az egész Keresztyén Anyaszent-egyház az Isten Annya szűletése napiát nagy tisztelettel meg-szentellye egész nyolcz napig. Ez fogadást tévén, mingyárt Sinibáld Kardinal Pápává választaték, ki Negyedik Innocentiusnak hivattaték. Ki meg-parancsolá, hogy az egész Keresztyénség, az Isten Annya szűletése napiát, Sz. Mihály havának nyolczadik napián mindenűt meg-illye. Ez a' választás nagy örömére lőn mind az egész világnak, kik kivánták, hogy Pápát hamaréb választanának; és az az öröm az ujjonnan rendeltetet Innepnek tulaidonittatván, azt rendelé a' Pápa, hogy az Innepnek Szolofmájában, ez a' vers énekeltetnék: A' te Szűl tésed Isten Annya Szűz, örömet hirdetet az egész világnak. Egy szent életű áitatos ember, minden esztendőben, Sz. Mihály havának nyolczadik napián, szép Angyali énekléseket hallot; egyszer meg-kérdé eggyeket az Angyalok-közül; miért örűlnek oly igen Mennyekben azon a' napon. Felele néki az Angyal, hogy azon a' napon illik az Isten Annya szűletése napiát. A' Szűz Maria Attya Sz. Joachim volt, az Annya pedig Sz. Anna: mind a' ketten Juda nemzetségéből, és David Király nemzetéből voltak. Ezt hitünk tartya, mivel sok Prophétiak vannak a' Sz, Irásban, mellyek azt mondgyák, hogy a' Messiásnak a' Juda nemzetéből, és a' Dávid Király házából kell szűletni. Azért a' Szentséges Szűztől szűlettetvén, következik, hogy a' Szűznek Attya, és Annnya, a' megnevezet nemzetségből voltak. Sz. Jeronymus azt iria hogy husz esztendeig laktak eggyűt, és csak egy gyermekek sem lőtt. Azokáért Isakar Pap nem csak bé nem vőtte a' Joachim ajándékát, egy nagy Innepen a' Jerusálem Templomában, hanem azt mondotta néki, hogy mennyen-ki a' Templomból, mert valami titkos bűne lehet néki, mellyért bűnteti őtet az Isten, nem

engedvén néki a' meg-áldáſnak gyümölcsét. Joachim nagy ſzomorusággal, és pironkodáſſal ki-méne a' Templombol. Niſſenus Sz. Gergely, és Metafraſtes Simeon azt mondgyák, hogy Sz. Anna haſonlo nagy Innepeken Nazaretből Jerusálembe mégyen va'a, és a' mint amaz máſik Anna a' Samuel Annya; fírt, és fohaſzkodot a' Templomban, könyörögvén az Iſtennek méltoztatnék néki gyermeket adni; és a' mint ugyan azon Samuel Próféta Annya, ugy ez-is fogadáſt tőn az Iſtennek, hogy a' Templomba adgya az Iſten ſzolgálattyára, akár fiat, akár leányt engedgyen az Ur Iſten néki. A' Sz. Joachim, és Sz. Anna életében meg-láthatni, mi modon adta ő nékik az Ur Iſten a' Szentséges Szűz Mariat, az Angyalok Kiralynéjat. Ezek igy lévén, örűllyünk ezen a' napon Sz. Joachimnak, és Sz. Annanak, kik mi-nékünk kegyes Szo-ſzollot hoztak e' világra: örűllyünk Sz. Joſefnek, ki Jegyesül válaſztatot a' Sz. Szűznek, hogy az ő ſzűzeſségét tiſztán meg-oltalmazná: örűllyünk mind a' Sz. Atyáknak, kiknek könyörgésére adatot az Iſtentől ez a' Sz. Szűz, kitől a' világnak Megváltoja, és Idvőzitője ſzületett mi-nékünk: örűllyünk a' bűnőſöknek, mert a' mai napon ſzületet az ő kegyes Szo-ſzollojok: örűllyünk a' Sz. Angyaloknak, mert ma ſzületet az ő Királyné Aſzſzonyok. örűllyünk az Iſtennek mert ma ſzületet az ő Sz. Annya leánya, és Jegyeſe: végezetre örűllyünk a' Szentséges Szűznek, mivel az Ur Iſten oly nagy méltoságra válaſztotta őtet. Es mi bűnősök lévén annak az oka, mivel ha a' vétek nem volt volna, az Iſten nem jőt volna a' bűnősöket meg-ſzabaditani, kik nem voltak volna; és az Iſten emberré nem lévén, az Iſten Annya nem lehetet volna. Ketség-nélkül oly nagy méltoságra fel-emeltetv n mi-érettünk bűnőſökért a' Szentséges Szűz Maria, meg-emlekezik rolunk, és az ő ſzerelmes Sz, Fiától az Ur Jeſus Kriſtuſtol irgalmat, kegyelmet és kivált-képpen-valo Iſteni malaſztot nyer mi-nékünk, holtunk-után réſzeſek lehetſünk az örők dicsőségben, Amen.

Boldog Aſzſzony Templomba viteléről.

Mikor a' Szentséges Szűz Maria három eſztendős volna, az ő ſzüleitől a' Templomba viteték Jerusálembe, holot az Iſtennek adaték, és a' Szűzek gyülekezetében hagyaték, kik a' Templomban valának,

lának, a' hol nagyob réſzre fel-neveltettenek, a' kik nemes emberek le'nyi voltak; kivált-képpen a' Juda Királyi nemből valok, és a' Levi Papi nemzetségből; és ottan tartattak, a' mig féryhez menendők volnának. Azonközbe mindénkor ſzent dolgokban gyakorlottak magokat; imádságokban, bőitőléſekben, ſzép rendes kézi munkákban; és az időt haſzontalanul nem töltőtték: és a' végre Iſten-félő okos aſzſzony'állatok-kőzűl, meſterek rendeltettek nékik, kik minden dolgokban oktatták, és igazgatták őket. A' meſter Aſzſzonyok-kőzűl volt amaz Proféta aſzſzony, Anna, kiről igen ſzép emlekezetet téſzen Sz. Lukacs Evangeliſta; ki nagy dolgokat mondot, mikor a' Kriſtus Jesus a' Templomba vitetet. Azt-is mondgyák hogy ő kivált-képpen-valo barátságot tartot a' Szentséges Szűzzel, midőn a' Templomban lakot, Iſteni jelentésből meg-értvén ki volna, és mely nagy méltoságra válaſztatot volna Maria az Iſtentől. Mikor azért a' Dicsőséges Szűz a' Templomba viteték, az első grádicsra téteték, (tizen-őt gradics lévén ottan,) hogy elő-vennék az ajándékat, mellyet ő-véle eggyetembe kel vala be-mutatni. Eleibe menének a' Papok, és a' Szentséges Szűzecske el-bocsátván annak a' kezét, ki oda vitte vala, hátra ſem tekéntvén, máſok ſegétsége-nélkűl, ſak a' Szent Lélektől viſeltetvén, fel kezde menni a' grádicſon, és éppén az Oltárig méne, mintha nagy idős lőtt volna. Ugy annyira hogy a' Templomban lévő Papok, és azok kik vele valának igen csudálkozának, és örűlének azon a' dolgon, világoſon meg-iſmérvén, hogy az Ur Iſten csudát kezdet volna cſelekedni a' Szűzecskében, kit Annyává válaſztot volt. A' Szent ſzűzecske meg-marada a' Templomban, és mivel nagy értelmű, s' éles elméjű volt, igen elő-méne azokban a' dolgokban, mellyekre a' leányzok ottan tanittattak, tudni-illik olvasásban, irásban, varrásban, ſzővésben, fonásban, és egyéb rend-béli kézi munkákban. A' Sz. David Zoltári éneklésében, bizonyos időkre, és orákra rendeltetet imádságokban. A' Boldogságos Szűz Maria ezeknek a' dolgoknak gyakorláſiban, és minden joſzágos-cſelekedetekben, a' több leanyzokat ſokkal fellyűl-haladta. ő benne fénylettenek az alázatoſság, Iſteni, és fel-baráti ſzeretet, az áitatoſság, és minden joſzágos-cſelekedetek, azért minnyájan igen ſzerették őtet. A' Templomban lakván a' Szentséges Szűs, fogadáſt tőn az Iſtennek, hogy ſzűzeſségét tiſztán megtartya. Némellyek a' Szent Atyák-kőzűl azt mondgyák, hogy az ő fogadáſa illyen okkal, s' moddal volt, hogy térdein álván, kezeit, ſzemeit, de fő-

képpen

képpen a' ſzivét az Egre fel-emelvén, ezeket az igiket, vagy ezekhez hasonlokat, mondotta: En Iſtenem menynek, és földnek Teremtôje, ki csak a' te jo voltodért teremtetted az én lelkemet, és teſtemet; én tekélleteſſen fogadáſt téſzek (a' menyiből raitam áll, és Szent Fölségednek tetſzik) hogy meg-tartom ſzűzeſségemet, és ſoha férfiat nem akarok megiſmérni, hogy tellyeſséggel a' te ſzolgálatodban magamot foglalhaſſam. Annak-utánna pedig mikoron Iſtennek rendeléséből csudálatos-képpen Sz. Joſef Patriarkának jegyeztetet volna, értésére adá néki az ô fogadáſát, és hogy a'-ſzerént akarna cſelekedni; Sz. Joſef igen ôrûle azon, mivel ô-is hasonlo fogadáſt tôtt vala az Iſtennek. Ugy annyira hogy mind a' ketten a' Szent Léleknek ’uy ſugalláſa-által, meg-másolhatatlanul meg-erôſſíték e' rend-béli fogadáſokat. A' Szentséges Szűz mindenkor nagy volt az Iſten-elôtt, és az emberek-elôt. Eva midôn a' földi Paradiſcomban lakot, ſzűz volt, de mihent onnan ki-űzeték, leg-ottan el-veſzté ſzűzeſségét. A' Sido népnek Fô-papia feleséget nem vehetet magának, hanem csak ſzűzet. A' Pogányok nem engedték-meg, hogy a' Veſta Iſten aſzſzony Templomában más aſzſzonyok laknának, hanem csak ſzűzek. Meg-akarván a' leányzok tartani ezt a' drága kincſet, ugy mint a' Szűzeſséget, ſzűkség, hogy nagy ôrizet-alat, házban bé-rekeſztve tartaſſanak. Dina a' Jakob Patriarka leánya, ki-menvén sétálni, hogy meg-láſſa az aſzſzonyokat, és leánzokat abban a' tartományban, a' hova az Attyával, és Báttyaival érkezet vala, azt mondgya a' Sz. Irás, *Gen.* 34. hogy midôn Sikem meg-látta volna, meg-ſzereté otet; és el ragadá, erôvel meg-ſzeplôſitvén a' Szűzet, és a' miat Sikemet az Attyával eggyetembe, és a' váraſnak minden férfiait ſzernyű halállal meg-ôlék a' Jakob fiai. Ha az Iſten Annya bé-rekeſztve nagy ôrizet-alat lakot, menyivel inkáb kell a' leányzoknak magán, bé-rekeſztve lakniok, hogy azt a' drága kincſet mindenkor bátorságoſſon meg-tarthaſsák. De ſzabadon ide s' tova sétálván, igen nagy veſzedelemben forognak, és néha kárt-is vallanak, a' mint ſokakon meg-történt. Sz. Jeronymus azt mondgya, hogy a' ſzűzeſségnek el-veſztéſe meg-orvoſolhatatlan, mivel a' ki egyſzer azt el-veſzti, ſoha viſzſza nem nyerheti. De hogy moſtan erről többet ne ſzollyunk. Szent Epifanius és Niceforus azt iriák az Iſten Annya termetéről, hogy közép termetű volt, ollyan ſzinű mint a' meg-ért buza, kicſinnég hoſzu abrázatu,

tu, a' szemei nagyok, és szép szinűek voltak, a' szemöldöki feketék, és husosok, a' szája kicsin, az ajaki szép szinűek, a' fogai kicsinek, és fejérek, a' haja-szálai veresſek, a' kezei, és uijai hosszak, és minden tagiai szép rendesek voltak; és minden aszszony állatoknál sokkal szeb, és ékesb volt. Nagy méltósággal nézet, és igen kegyesſen szollot. Soha nem öltözöt ollyan köntösbe, mely valami szinre lött volna meg-festve, hanem hamu szinű ruhát viselt, kicsinné a' homlokát be-födte a' palástal. Második Pius Pápa, 1464. esztendöben szabadságot ada, hogy a' Boldog Aszszony templomba vitelét, Sz. Andras havának 21. napián minnyájan meg-illyék a' Keresztyének.

Szent Jósef a' Szentséges Szűz Maria Jegyese élete Sommába foglaltatot.

Azt mondgva Szent Bernárd, hogy a' Jakob Patriárka fia Jósef, természet-szerént-valo példája volt Jósefnek, az Isten Annya Jegyesének, és nem ok-nélkül volt egy neve mind a' kettönek. Egyik szent vala, a' másik hasonlo képpen szent volt; eggyik leg-böcsületesb, a' másik leg tisztáb; eggyik el-adatot, és fogságba vitetet Egyptusba, az Atyafiai irigysége-által, a' másik hogy el-kerülhesſe a' Herodes Király dühösségét, és irigységét, ki a' Krisſtus Jesust meg akaria vala ölni; Egyptusba futa a' Krisſtussal. Eggyik hogy hivségét meg-tarcsa az Urához, nem akara eleget tenni, az ö Aszszonya tisztatalan kivánságának; a' másik az Isten Annyával eggyüt lakván, szüzességét tisztán meg-tartotta. Az eggyiknek értelem adatot a' Farao Király álmainak megmagyarázására; a' másiknak álmában mennyei szentségek, és csudálatos titkos dolgok meg-jelentettek az Istentöl. Az eggyik meg-tartotta a' gabonát a' népeknek; a' másik meg örizte a' menyböl szállot kenyeret az egész világnak.

Szent Joseph a' Juda nemzetségéböl, és David Király nemzetéböl volt; Betlehemben születet: két Attya volt, eggyik természet-szerént-valo, kit Jakobnak hittak; a' másik törvény-szerént-valo, kit Helinek hittak. Gerson Janos azt erösíti, hogy Sz. Jósef még az Annya méhében

ben meg-szenteltetet, mint Keresztelő Sz. Janos, és Jeremias Próféta. Sz. Jeronymus, Elvidius eretnek-ellen, azt iria, hogy Sz. Josef tellyes életében meg-tartotta szűzeségét. Sz. Agoston a' természetről irt könyvében azt mondgya, hogy Sz. Josef soha halálos-képpen nem vétkezett. Nem csak az Angyali Doctor Sz. Tamas irásából, hanem a' Szent Irásból is világosson ki-tetszik, hogy Sz. Josef igaz Jegyese vagy Vőlegénye volt a' Szentséges Szűz Mariának, ki őtet igen szerette, minthogy a' Jegyes tartozik szeretni az ő Jegyesét. Az Isten Fiának nem csak kiváltképpen-valo hiv szolgája, hanem fogadot Attya volt; kezeinek munkájával táplálta a' Szentséges Szűz Mariat, szerelmes szent fiával az Ur Jesus Krisztussal, ki az egész világot tartya, táplállya, és igazgattya. Mindenkor a' Szűz Mariának, és az Isten Fiainak társa volt. Részes volt Sz. Josef a' Szűz Maria fáradságiban, és tanu-bizonyság az ő tisztaságáról, és szüzeségéről. Első férfiu volt, a' ki meg-látta, és imádta az Isten fiat embersége-szerént, mikor e' világra szűletet; és hallotta a' gyönyőrűséges diciretet, mellyet a' Mennyei Angyalok nagy örőmmel énekeltenek. Jelen-volt mikor a' Pásztorok őrűltek, és őrvendeztek a' szűletet Messiásnak. Mélto volt, hogy a' széplőtelen Szűz Mariaval, és az Isten Fiával édesdeden társalkodgyék, és nyájaskodgyék, sok idő-alat egy házban lakván, egy asztalhoz űlvén, egy tálbol évén, és egy edényből iván. Mélto volt, hogy az Isten Fiat szama-nélkűl kezeiben tartsa, meg-ölelye, és csokollya, és nagy kedvessen ő néki szolgállyon. Az őrők Atya Isten inkáb megbőcsűlte Sz. Josefet, hogy-sem más akár-kit, abban az időben-lévő Szentek-kőzűl; mivelhogy az ő egygyetlen egy szerelmes szent Fiának Táplálojává választotta őtet; és meg-engedte, hogy a' Szűz szent Anya, az Isten Fia Attyának hija őtet. A' Fiu Isten-is nagyra bőcsűlte őtet, mert kivált-képpen-valo társává választotta őtet ifiuságában, sőt csak nem egész életében: és nem kicsin bőcsűlet volt, hogy néha Sz. Josef parancsolt a' Krisztus Jesusnak, ki engedelmes volt néki. Nagyra bőcsűlte a' Szent Lélek Isten-is Sent Josefet, mivel azt akarta, hogy a' Szentséges Szűz Maria, az ő Jegyese lévén, lenne Jegyese a' Sz. Josefnek-is. Szent Josef mikor Jegyese lőn a' Szűz Marianak, negyven esztendős volt, a' mint némely Doctorok mondgyák, magyarázván az Izaias Próféta mondását: *Isa. 62. v. 5.* A' Jegyes őrűl a' Jegyesnek, és az Ifiu a' Szűzzel lakik. Hogy ezigy

ez így légyen, azzal-is probállyák, mivelhogy a' több okok-közöt, mellyekért kivántatot, hogy a' Szentséges Szűznek Jegyese legyen, eggyik az volt, hogy a' Jegyes az Isten Fiának, és az Isten Fia Annyának szolgállyon, és munkái s' fáradsági-által táplállya őket, mellyet nem mivelhetet volna, ha öreg ember volt volna. Noha közönségessen a' kép-irok ugy iriák Sz. Josefet mint öreg embert, de azt a' Szentséges Szűznek tiszteſségéért cselekeszik; és hogy mi-nékünk értésünkre adgyák, hogy ő bölcs, okos, eszes, és mértékletes ember volt, a' mint a' tiszteletes jo erkölcsű öreg emberek szoktak lenni, sok dolgoknak látása, és meg-probálása-által. Kristus Urunkat-is néha bárány képében iriák a' kép-irok, hogy az ő nagy szelédségét, és ártatlanságát jelencsék, ki midőn a' halálra vitetnék, nem rugoldozot. Ezt akarta Sz. Lukacs jelenteni Szent Josefről, férfiunak mondván őtet, az az: embernek, mivel az mondatik embernek, a' ki okos, és értelmes: nem felettéb vén, hanem negyven esztendőtől-fogva ötven esztendeig. Sz. Jeronymus, Sz. Agoston, Béda, és több Autorok nem ok-nélkül erősitik, hogy Sz. Josef szűz volt. Minthogy tudgyuk az Evangeliombol, hogy midőn Szűz Maria, az ő Sz. Fia Keresztfája-alat állana, Kristus Urunk Sz. János Evangélistának ajánlá őtet. A' Szent Atyák, és Doctorok azt mondgyák, hogy Idvözitő Kristus Urunk az ő Sz. Annyát azért ajánlotta inkáb Sz. Janosnak, mert ő Szűz volt, és őtet inkáb szerette. Ez igy lévén, illendób volt, hogy mikoron a' Sz. Szűz ifiusagának virágiában volna, Szűznek ajánltatnék, a' mint Sz. Josef volt. Némelyek azt mondgyák, fő-képpen Germanus a' Constancinápolyi Ersek hogy midőn a' Szentséges Szűz Maria fel-nevekedet volna, ugy hogy féryhez mehetne; a' több leányzok-közöt lévén a' Templomban Jerusalemben: történék hogy némelyeket azok-közül ki-hoznának, hogy féryhez adnák őket. Akkor a' Sz. Szűz monda, hogy néki nem szabad féryhez menni, mert fogadást tött az Istennek, hogy Szüzeſségét tisztán meg-tartya. Csudálkozának ezen az uy dolgon, mivel abban az időben csak egy leányzo sem találtatik vala, a' ki nem akarna féryhez menni, és fiakat szülni. Azokáért öszve gyülének á' Papok, és a' Doctorok, hogy el-végeznék, mit kellene cselekedni. Egyiknek közülök meg-jelenté az Isten, hogy a' Szűznek Jegyese illyen modon lenne, hogy minden házasulando inak, kik a' David nemzetéből

valának, a' mint a' Szűz is abból a' nemzetből volt, egy napon gyűlnének a' Templomba; és kiki egy ſzál veſzőt vinne kezében, és a' kinek veſzeje meg-virágozik, annak légyen Maria Jegyeſe. Ugy cſelekedének, és a' Sz. Joſef veſzeje meg-virágozék, és illyen módon lőn néki Jegyeſe a' ſzűzeknek ſzent Szűze. Ez az oka, hogy néha a' kép-irók Sz. Joſefnek ki-virágzot veſzőt irnak kezében. Tudgyuk azt-is az Evangeliombol, hogy Sz. Joſef Jegyeſe lévén a' Szűz Marianak, és eſzébe vévén hogy nehézkes volna, tudván hogy ſemmi réſze e' dologban néki nem volna, mivelhogy minek-előtte eggyik a' máſiknak Jegyeſe lőt volna, mind a' ketten fogadáſt tőttek volt, hogy tiſztán meg-tartyák ſzűzeſségeket; igen meg-háborodék ſzivében. *Matt.* 1. *v.* 19. Joſef pedig a' férie (ugy mond Sz. Mate) mivelhogy igaz volna, és nem akarná őtet hiréſiteni, titkon el akará őtet bocsátani. ő pedig ezeket gondolván, imé az Ur Angyala meg-jelenék néki álmában, mondván: Joſef Davidnak fia ne félj el-venni Máriát a' Feleségedet: mert a' mi ő benne fogantatot a' Szent Lélektől vagyon. Fiat ſzül pedig, és a' nevét Jeſuſnak hivod: mert ő ſzabadittya-meg az ő népét az ő bűnőkből. Szent Agoſton, Sz. Ambrus, és tőb Autorok azt mondgyák, hogy jollehet Sz. Joſef a' Boldogságos Szűz Mariat, leg-ſzenteb Aſzſzony'állatnak tartotta, és ő felőle ſemmi gonoſzt nem tudhatot, mindazáltal látván őtet nehézkeſnek lenni, és bizonyoſſon tudván, hogy abban ſemmi réſze néki nem volna, meg-háborodék magában. Nem tudgya vala mit itéllyen; mert ha valami gonoſzt itélt volna felőle, és el titkolta volna; az Iſten tiſzteſteſségét, és a' maga bőcsületét meg-sértette volna. Mivel látván hogy az ő Jegyeſe gyermeket ſzűlend az ő házában, és néki ſemmi réſze nincs abban, a' maga bőcsületét igen meg-bántotta volna. Ha pedig a' Sz. Szűz felől gonoſzt itélt volna, és ki-hirdetvén, ő-ellenne mint a' házaſság-tőrő-ellen panaſzolkodot volna, ugy látzot neki, hogy nagy boſzuságot tenne az ő Jegyesének, ki felől ſemmi gonoſzt nem tudhatot. Annak okáért igaz ember lévén, és ſenkinek nehézségére nem akarván lenni; hogy ettől a' ſzi-béli haboruságtol meg-menekedgyék, valami mentség alat viſzſza akará őtet az Attya házához vinni, ő maga házájából el-akara buydoſni. Gondollyuk-meg mely nagy ſzi-béli faidalma volt a' Szentséges Szűz Marianak-is, látván, hogy az ő férie, kit igen ſzeretet,

oly igen szomorkodnék, meg-akarta volna őtet menteni azoktol az unalmas gondolatoktul, de nem illik vala az ő alazatosságához, hogy ily titkos Isteni dolgot ki-jelencsen néki; azokáért csak halgatot, Istenre bizván az ő gondgyát. Nem akará az Ur Isten az ő hiv szolgáját Josefet, sok ideig háboruságban hadni, hanem egy Angyalat küldé ő hozzá, ki meg-bátoritá őtet, mondván: Josef Davidnak fia, ne félj, mert minden dolgod igazán, és bátorságossan vagyon. Ha a' te Jegyesed nehézkes, a' nem ember cselekedetiből, hanem a' Szent Lélektől vagyon. Mivelhogy ez a' leányzo az, a' kiről Isaias Próféta szollot, mondván: *Isai.* 7. v. 14. Imé egy Szűz méhében fogad, és fiat szül. Azt mondgya Sz. Bernárd, hogy az Ur Isten meg engedte, hogy Sz. Josef kételkedgyék, hogy annak-utánna erősen meg-bizonyosodván, senki ne kételkednek a' Dicsőséges Szűz Maria tisztaságos szűzeségéről. És a' mint a' Sz. Tamás kételkedése, a' Krisztus Jesus Fel-támadásá-felől, okot adot, hogy senki ő-utánna ne kételkedgyék arról, ugy a' Sz. Josef kételkedése-is okot adot, hogy senki a' Krisztus Jesus Sz. Annya szűzeségéről ne kételkedgyék. Ebben a' dologban meg-mutatta Sz. Josef mely igaz, és Isten-félő volt, mely igen oltalmazta a' maga, és felebaráttya tiszteségét; meg-mutatta az ő nagy elméjét, és bölcs okosságát. Mert ki találkoznek most a' világon oly ember, ki ollyan dolgot látván a' maga házában, nem kiáltana, nem panaszolkodnék Attyafiainak, barátinak; és nem kivánna törvény-szerént boszut-állani? Ha egy alacson rend-béli leányzo, a' maga jo erkölcse, és joszágos cselekedeti-által Királynéva lészen, nagyra szokot bőcsültetni. Igy ha egy alacson rend-béli ember az okossága, és jo maga-viselése-által ugy elő-menne dolgában, hogy a' Királynét feleségül venné, igen nagyra bőcsültetnék. Igy lőtt dolga Sz. Josefnek, ki az ő Jegyese méltoságáért, nagy méltoságra emeltetet, mert ő az Angyalok Királynéja Jegyese volt. Akkor-is nagyra szokták bőcsülni az embert, mikor igen kedvében vagyon a' Királynak; mindenkor a' Királlyal nyájaskodik a' Palotában; senki előtte bé nem zária az aitot; mindenkor szabadon mehet a' Királyhoz. Erre nézve-is nagyrá bőcsültetik Sz. Josef, mert ő oly igen kedves volt a' Menynek, és földnek Királya-előtt, hogy mindenkor a' Királlyával társalkodot, és barátságos-képpen nyájaskodot, mintha tulaidon fia volt volna. Az-is nagy tiszteletben tartatik,

tatik, a' ki nagy rendbéli embereknek parancſol, és engednek néki: erre tekintve-is, nagy tiſzteletre mélto Sz. Joſef, mert parancſolt, és engedvala néki, nem a' Nap mint Joſuenak, hanem a' ki a' napot teremtette, az Ur Jesus Kriſtus a' mi Urunk, és Iſtenünk. Sz. Jeronymus azt mondotta, hogy ha eleget akarna ſzollani a' Sz. Pal Apoſtol dicſiretéről, ſzükség volna, hogy minden tagiai nyelvekké lennének. Mi-is azt mondhattyuk, kogy ha illendő-képpen akarnok dicſirni Sz. Joſefet, ſzükség volna, hogy ſok emberek, és Angyalok nyelvei őſzve-gyűlnének, és mind eggyűt csak alig dicſirhetnék Sz. Joſefet érdeme-ſzerént. Hatvan-kilencz eſztendős volt mikor el-nyugut az Iſtenben, Kriſtus Urunknak 29. eſztendejében, ki jelen volt az ő halála orájan, és meg-parancſolta az Angyaloknak, hogy Ábraham kebelébe vigyék az ő lelkét; holot ő jo hirt, és nagy őrőmet mondot a' Sz. Atyáknak, mondván nékik, hogy kevés idő alat, ki-ſzabadittatnak abbol a' helyből, tudni-illik, Limbusbol. Azt mondgya Sz. Bernárd, hogy Kriſtus Urunk Fel-támadáſa napián, a' többikőzőt, kik akkor fel-támadtak, Sz. Joſef-is fel támadot; és a' Kriſtus Jeſus Menybe menetele napián, ő-is teſtéſtől, lelkeſtől fel-vitetet Menyorſzágba az őrők boldogságba, melyben tégyen réſzeſſe minnyájunkat az Ur Iſten, az ő nagy irgalmaſságáért, Amen.

Gyümölcs-olto Boldog Aſzſzony napiárol, és az emberré lött Iſtenről.

A Szent Doctorok okát keresik, ennek a' csudálatos dolognak, hogy az Iſten fel-vötte az emberi termèſzetet, és emberré lött. Oka az első ember vétke, és a' nagy boſzuság volt, mellyet ő az Iſten-ellen cſelekedet. Azokáért éppen-valo elég-tétel kivántatván, annyit kellet volna fizetni az Iſtennek, a' menyi el-vétetet ő Szent Fölségétől a' bűn-által. Tehát ſzükség volt, hogy az Iſten emberré legyen, hogy eleget tégyen az emberért. Mivelhogy a' vétek végheteten volt az Iſtenre tekintve, a' ki meg-bántodot; ſzükség volt, hogy az elég-tétel-is végheteten lenne, mely lehetetlen lött volna, ha az a' ki eleget téſzen vala Iſten nem volt volna. Es eleget tévén az Iſten ollyan modon, a' mint

a' mint emberré lévén eleget-tött, annyi adatot az Iſtennek, a' mennyi el-vétetet volt ő Szent Fölségétől: annyi ſzolgálat tétetet az Iſtennek, a' mennyi boſzuság tétetet volt, a' bűn-által. Ugy annyira hogy az ember vétke volt alkalmatoſsag, hogy az Iſten emberré légyen. Nem ſzűkség azért e' dolognak okát kereſni, hanem cſak az Iſtennek nagy jo voltát kell meg-iſmérni, mivel az a' dolog nem vettetet érdem-alá. Az Ur Iſten cſak hogy jot akart cſelekedni az embereknek, azért lött emberré; nem azért hogy valamely ember, yagy minnyájan az emberek azt meg-érdemlették volna. Sok ezer eſztendőkig nem cſelekedte-meg az Ur Iſten ezt a' dolgot, minek-utánna a' világnak ſzűksége volt reá, kogy meg-cſelekedné: azért hogy az emberi nagy nyomoruság világosbban meg-iſmértesſék, és inkáb kivántaſsék az orvoſság az emberektől, és mikor meg-adatnék nagyobra bőcsültesſék. Akár minémű kicſin dolog tetſzik az Iſtennek, mellyet mi az ő ſzeretetéért cſelekeſzűnk, ha kevés léſzen-is a' ſzolgálat; *Matt.* 10. v. 42. és a' ki cſak egy pohár hideg vizet ád-is felebaráttyának, az ő nevében, el nem veſzti jutalmát. Mindazáltal az Annya válaſztásában igen nehezen találtatot kedve. Sok nevezetes Sz. Aſzſzonyok voltak a' világon, de cſak egy-is kézűlők nem tetſzet az Iſtennek, hogy Annyáva válaſztotta volna. Mivelhogy mindenikben találtatot valami fogyatkozás, mely-miat nem érdemlette azt a' nagy méltoságot. Sok ezer eſztendők mulva, cſak egy találtaték minden makula-nélkül, és fogyatkozás-nélkül, ki tellyes volt minden Iſteni malaſztal, és joſzágos cſelekedetekkel, mellyek illendők, és ſzűkségeſek voltak, a' kinek az Iſten Annyává kell vala lenni, Ez pedig az Aſzſzony' állat a' Dicsőséges Szűz Maria volt. Meg-mutatá ez a' nagy Aſzſzony az ő nagy érdemét, és joſságát, mikor meg-felele Gabriel Arkangyalnak, ki ő hozzá küldetet volt kővetűl az Iſtentől, hogy Annya lenne az Iſtennek. Minek-utánna az Angyallal ſokáig okoskodot volna, ki őtet nagy alázatoſſon kőſzöntvén, elő-beſzéllé a' kővetséget, mellyet az Iſtentől hozot vala néki: és meg-magyarázá a' modgyát, mi-képpen vitetnék-véghez ez a' méltoságos titkos dolog, nem ember cſelekedeti-által hanem a' Sz. Lélek cſelekedeti-által A' Szétséges Szűz alázatoſſon fogadván a' kővetséget, és engedvén mindenekben az Iſten akarattyának, illyen alázatos ſzokot monda: *Luc.* 1. v. 38. Imé az Urnak ſzolgáloja, légyen nékem a' te beſzédet-ſzerént.

Ezek-

Ezekben a' szokban nagy joszágos cselekedeteket nyilatkoztatot-ki a' Szentséges Szűz, fő-képpen, az ő nagy alázatosságát. Mivel kisseb alázatosságot mutatot volna, ellenne-mondván, hogy sem bé-fogadván: a' mint csel kedék Keresztelő Sz. Janos, mikor Kristus Urunk tőle akara meg-keresztelteti, mellyet ő alázatosságaért, nem akar vala cselekedni, hanem mikor világosson meg-parancsolá az Ur ő néki. Sz. Péter nem akará meg-engedni, hogy Idvőzitőnk meg-mosná az ő lábait, kinek ő alázatosságáért ellenne-mond vala, de végtére meg-parancsolván néki az Ur, és meg fenyegetvén őtet, meg-engedé. Moyses-is alázatosságáért nem akar vala az Izraël népének Fő hadnagya, és Fejedelme lenni. Mind ezek igy lévén, a' Szentséges Szűz Maria nagyob alázatosságát mutatá, bé-fogadván a' kővetséget, hogy-sem ellenne mondván. Oka az, mert meg-mondván néki az Isten Angyala, hogy az Ur Isten, Annyává választotta őtet; ő azt felelé, hogy szolgáloja akarna lenni. A' Királynak Annyává lenni igen nagy méltoság a' Király házában; de szolgálojává lenni alacson allapot. Bizonyára nagy alázatosság volt ez a' Szűztől, hogy mikor meg-értette, hogy az Istennek Annyává választatot volna akkor a' szolgálo rendét választotta. A' Lucifer kővető Angyaloknak nagy esetek, nem mássunnan történt, hanem hogy nagyob méltoságban látván magokat lenni egyebeknél, fel-fualkodának: mivelhogy minden Angyal valami belső tálentommal fellyül-haladgya a' másikat. Az Angyalok a' mint mondgyák a' Sz. Doctorok, fő-keppen Sz. Tamas: külőmbőznek egy-mástol az Angyali természetben. Azokáért Lucifer Látván magát leg nagyob gradicson lenni, a' tőb Angyaloknál, fel-fualkodék, honnét minden kára, és veszedelme kővetkezék néki. Nagy szivűnek-is mutatá magát lenni a' Szentséges Szűz, bé-fogadván a' kővetséget, hogy az Isten Annya lenne; mivel meg-lévén irva a' Prosétták-által, hogy a' Messiásnak sokat kellene szenvedni, végtére a' keserves nagy kinok-után meg is kellene halni. Mely nem volt el-reytve a' Szűztől, és tudván hogy néki-is része lenne a' nagy faidalmakban, hogy mindenűt jelen kellene lenni; nagy szivűségét mutatá, kész lévén az Isten Annyává lenni, ily nagy szi-béli faidalmaknak terhét magára válalván. Nagy szivűnek mutatá magat lenni, mert engedelmes lévén, hogy az Isten Annya légyen, az ő tisztaságos vérét adá, melyből az Isten

Fiának

fiának emberi teſte formáltatók a' Szent Lélektől az ő méhében. Es meg-kelvén üzetni Kriſtus Urunknak a' mi adoſságiukért, az ő ſzent véré-által: azt a' Szűztől vévé, és igy néminémű-képpen latſzik, hogy ő-is részſzerént ſegétette Kriſtus Urunkat arra a' csudálatos nagy dologra, mellyet cſelekedet a' mi váltságunkban, mivel az ő ſzent vére lévén a' mi váltságunknak árra, azt a ſzent Szűztől vötte volt az Iſtennek Fia. Meg-mutatá Maria az ő nagy tiſztaſságát-is, mikor meg kérdé az Angyaltol, mondván: Miképpen lehet az, mert férfiat nem iſmérek. Tudván azért, hogy annak a' fogantatſnak nem közönséges mod-ſzerént kellene lenni, a' mint egyéb émberek fogantatsanak, férfiutol, és aſszſzony állattol: bizonyo lévna Isaiás Próféta-láſa-által, hogy a' ki az Iſten Annya lészen, Szűznek kell annak lenni; azért kérdé: Miképpen lehet az, mert ő férfiat nem iſmér. A' mint némely Doctorok mondgyák: Maria oly erőſſen el-rendelte volt ſzivében, hogy meg-tartana ſzüzeſségét, hogy ha Iſten Annyává más képpen nem lehetet volna, hanem meg kellet volna válni ſzüzeſségétől; ha az ő ſzabad akaratyára hagyatnék, és néki meg nem parancſoltatnék; jollehet emberi teſtben nem lehet nagyob méltoság, mint az Iſten Annyava lenni, mindazáltal ezt el-hagyván, mindenkor meg-maradt volna a' ſzüzeſségben. Sok egyéb joſzágos-cſelekedetek nyilatkozának-ki akkor a' Szentséges Szűzben, mert miképpen egy igen gazdag leányzo a' nyakára ſzokta függeſzteni az ő arany lánczait, drága-köveit, és gyöngyeit, mellyekkel bir: igy a' Szentséges Szűz, nyaka lévén az Anyaſzent-egyháznak, az Ur Iſten ſok joſzágos-cſelekedeteknek ſzép arany lánczaival, drága-kővével, és gyöngyeive fel-ékeſitette az ő lelkét, mellyek-által meg-érdemlette, hogy az iſten Annyává lenne. Ugy annyira hogy a' Szentséges Szűz mind a Mennyei Polgárokat, Angyalokat, és minden Szenteket fellyül-halad azzal a' tituluſſal, hogy ő Annya légyen az Iſtennek. Mivelhogy ő benne mindenek meg találtattak, a' mik ſzükségeſſek voltak, hogy az Iſten Annya légyen; és ſemmi oly dolog nem találtatot, a' mi őtet méltatlanná tötte volna, hogy tőle ſzületteſsék, és neki fia légyen a' Mindenhato Ur Iſten. Annak-okáért mingyárt hogy a' Szűz engede az Iſten akaratyának: a' három Iſteni Személy, egy lelket teremte, és a' Szűznek tiſztaságos véréből, egy emberi teſtet formala, és a' lelket a' teſtbe öntvén, az Ige azt a' természetet magához kapcſola; és igy a' két természetből, Iſteni, és emberi természetből, egy ſzemely lőn a' Kriſtus Jeſus.

Annak-fölötte a' három Iſteni ſzemély, azt az áldot lelket fel ékeſité dicsőſséges látaſſál, hogy az Iſtent ſzinről ſzinre világoſſon láſſa; Iſteni tudományt, és bölcſeſséget önte beleje, és meg-erőſſíte ki-mondhatatlan nagy ajánd kokkal, és ſzent malaſztokkal. Ugy hogy igazán mondhatni ő-felőle, a' mit Sz. Janos Evangeliſta mondot: *Joan.* 1. v. 14. Láttuk az ő dicsőſségét, mint az Atyanak egy-ſzülöttének dicsőſségét, tellyeſt malaſztal, és igaſsággal. Az Iſten terempthetet volna jobb Eget, jobb földet, jobb világot, jobb embereket, de nem cſelekedhetet jobb dolgot, és tekél etesbbet, mint ezt, hogy Iſten emberré lőtt. Itten ki-terieſztette az Iſten a' kariat minden erejével, a' mint az ő Szent Annya meg-vallotta: Hatalmaſságot cſelekedet az ő kariával. Illendő itt a' példa-beſzéd az Aſzſzony'állatrol, ki hogy meg-talallya az el-veſzet garaſt, meg-gyuitá a, gyertyát. Ez az Iſteni meg-teſtesüléſnek cſelekedete, melyben igen meg-alázá magát az Ur Iſten; példáztatot az Aſzſzony'allatban, ki meg-gyuytá a' gyertyát, mivel Kriſtus Urunk minden tehetségével fáradozot, hogy meg-talallya a' garaſt, tudni-illik az el-veſzet emb rt. Meg-igirte vala az Iſten Abrahamnak, hogy meg-l togattya az ő maradékit, mind a' négy nemzeſig, és meg-ſzabadittya őket a' ſzolgálatbol, melyben volnának. Négy nemzeſnek modgyai találtatnak. Az első volt férfiu-nélkül, és aſzſzony'állat-nélkül, tudni-illik Adam. A' máſik férfiubol volt, aſzſzony'llat-nélkül, ugy mint Eva. A' harmadik volt férfiutol, és aſzſzony állattol, a' mint Ab l, és a' több emberek. Hátra vala még a negyedik, aſzſzony'állattol ferſiu nélkül, és ebben a' negyedikben az Iſten emberré lőn, fogantatván, és ſzülettetvén, a' Szűz Mariatol férfiu-nélkül, a' Szent Lélek cſelekedeti által, es ebben látogatá meg az Ur Iſten az ő n pét. Nem akarta az Iſten ezt a' dolgot egyſzer s' mind meg-jelenteni, és ki-nyilatko tatni az embereknek, hanem laſſan laſſan, és ſok idők mulva, mimivel igen nagy, és cſudálatos titkos dolog volna. Nemellyeknek egy titkos dolgot ki j lentet, máſoknak más titkos dolgot. Még Adamtol-fogva kezdé ezt cſelekedni az Iſten, kinek midőn a' földi Paradicſomban aluncz, egy réſzet ennek a' titkos dolognak meg jelenté. Az Abel halálában pedig ki-nyilatkozék, hogy az emberré lőtt Iſten m g-ől ttetik, halált ſzerezvén ő-néki a' Sido nép, mivel Kriſtus Urunk azok-kőzől ſzülettetven, teſt-ſzerént attyafiai voltak néki. Mikor Noë a' B rkába be-rekeſzkedék, meg-jelenték, hogy az Iſten Fia be rekeſzkednék a' Szűz Maria mehebe. Nem

volt

volt el-reitve ez a' titkos dolog Abrahamtol, hanem nagy réſzre kinyilatkoztatot néki; mikor meg-akará áldozni az ő fiát, nyilván megmondatot néki, hogy az Iſten fel-véſzi az emberi terméſzetet, az ő nemzetéből ſzármazando egy aſzſzony'állatbol. Meg-jelentetét réſz-ſzerént Iſaknak mikor magának Rebekkát el-jedzette. Jakobnak, mikor az Angyallal viaskodot, és mikor a' laitoriát látta, mely a' földrol az Egik ér vala. Meg-jelentetet réſz-ſzerént Sz. Jobnak-is, jollehet ő a' terméſzet tőrvénye-alat élt. Ezt példázta Samſon-is, mikor idegen nemzetből vőtt magának feleséget, el-hagyván az ő hazája-béli ſzányzokat; ugy az Iſten Fia el-hadta az Angyali terméſzetet az ő hazájában, ugy-mint Meny-orſzágban, és le-ſzállot a' földre, hogy idegent végyen, tudniillik az emberi terméſzetet. A' Profétak-is meg-tudták ezt a' titkos dolgot. Moyſeſnek, Illyéſnek, Elíſeuſnak, Iſaiáſnak, Davidnak, Jeremiásnak, Danielnek ' Ezekielnek, és a' tőb Profétáknak naponként világosban ki-jelentette az Iſten, ezt a' Szent Sacramentomat, hogy annak-utánna ne láttatnék hihetetlennek lenni, és meg ne rettentene a' világot. Minek-utánna ki-nyilatkozék ez a' titkos dolog, ki nem mondhatni, mely kivánsággal kivánta az emberi terméſzet, ezt a' cſudálatos nagy kegyelmet; azért azt mondgya vala, a' mit a' Jegyes mondot: En kivánom a' te ſzájadnak cſokját, mintha mondaná: Jőy-el Uram, jőy-el én Jegyeſem, kapcsoly magadhoz engem, cſelekedgyed, hogy én ugyan azon egy dolog legyek veled. A' ſzőllő-veſzőn-lévő gerezdet, mellyet az Izraël népe kémei hoztak, az ígiret földéről, azt mondgya az Irás, *Numero* 13. hogy azt a' ſzőllőt két férfiu rudon vitte. A' ki elől megyen vala, nem láthatta a' ſzőllőt, de a' ki utol ment láthatta, és ehetet-is benne. Igy az oo teſtamentom-béli Atyák, nem láttak a' ſzőllőt, mely a' Kriſtus Jesus emberré lőtt Iſten vala; de a' kik utol mentek, az uy teſtamentomban élven, láttak őtet, és meg-koſtolták. Azokáért mondotta Kriſtus Urunk az Apoſtoloknak: Máſok fáradtak, és ti véſzitek a' gyümőlcsét. De jol eſzünkbe kell vennünk, hogy ennek a' ſzőllőnek, nem cſak meg-ért gerezdi vannak, hanem ſavanyok-is, mellyeket mind meg-kell ennünk. Azok a' a' kik cſak a' meg-ért gerezdet akarják enni, nem máſok hanem a' Kriſtus keſerves kin-ſzenvedésének, édes gyümőlcsét akarnák, és a' haſznot, mely onnan kővetkezik az embereknek;

de el-hadgyák a' ſavanyu gerezdet, nem akarván penitentiat tartani az ő bűnőkért, valami ſanyaruságot ſzenvedvén tulaidon vétkek-ért, és fogyatkozáſok-ért, a' mint a' Kriſtus Jesus ſzenvedet a' mi bűneink-ért. Es illyeneknek ſanyaru gerezdet facſar az Iſten a' ſzemekbe a' más világon, hogy ſzemek lévén meg ne láthaſſák őtet Mennyekben, sőt az ő látáſok legyen ſetétség, és utálatos ondokság a' Pokolnak nagy győtrelmiben. Ne cſelekedgyűnk mi illyen modon, hanem ha tetſzik nékűnk a' Kriſtus Jesus faradsági, nagy kinnyai, és keſerves halála ſzenvedésének édes gyűmőlcſe, tudni-illik, hogy azok által meg-váltot minket, és Mény-orſzágnak kapujat megnyitotta nékűnk: teſsék a ſavanyu-is, az az; haborusagokat, és ſanyaruságokat ſzenvedni a' mi bűneinkért, és a' Kriſtus ſzeretetéért. Meg-mutattyuk illyen modon, hogy ſok jokat vőttűnk az Iſtentől, és haſznunkra leſzen, hogy ő emberré lett a' mi ſzeretetűnk-ért; és őrvendezni fogunk az ő meg-teſtesűlésének gyűmőlcsével, az ő ſzent malaſztya-által, melyre tegyen méltokká minnyájunkat, az ő nagy irgalmaſság-ért, Amen.

Boldog Aſzſzony látogatásárol,

A Szentséges Szűz Maria bé-fogadván Gabriel Arkangyal-által-valo kővetséget az Iſtentől, és meg-lévén immár amaz termeſzet-fölötvalo nagy titkos dolog, az Iſten Fiának meg-teſtesűléſe, ki az ő tiſztiſztaságos méhében, emberré lőn. Azt mondgya Sz. Lukacs Evangeliſta, *Luc.* 1. hogy: Fel-kelvén Maria azokban a' napokban, el-méne az hegyes tartományba, ſietséggel a' Juda váraſába; és be méne a' Zakarias házába, és köſzőnté Erſebetet. Sz. Ambrus Püſpök azt mondgya, hogy a' Szentséges Szűz, nem azért vala ta fel azt az Utat, hogy kételkeddet volna arrol, a' mit az Angyal néki monda; vagy pedig hogy bizonyoſsá lenne; ha Ersebet az ő rokona hat holnapi nehézkes volna; és arrol meg tudná ha igaz-e a' mi néki mondatot. Nem ez volt oka az ő uttyának: mert a' Dicsőséges Szűz ſemmit nem kételkedet erről a' titkos dologrol; a' mint Sz. Ersebet meg-monda abban a' látogatásban: Boldog vagy a' ki hittel, mert bé-tellyeſednek azok, mellyek néked mondattak az Urtol. Hanem cſak a' Sz. Lélektől viſeltetvén vitte véghez azt az Utat; hogy Kereſztelő Sz. Janos az Annya méhében

hében meg-ſzenteltetnék; és ő a' ſzeretetnek cſelekedetiben magát gyakorolná, meg-látogatván Ersébetet, és néki ſzolgálván, réſzeltetvén őtet az Iſteni titkos dolgokban, mellyekben ő réſzeſsé tétetet vala az Iſtentől; és hogy mind a' ketten eggyetembe magaſztalnák, és dicsőitenék a' Főlséges Ur Iſtent. Itten meg-gondolhatni a' Dicsőséges Szűznek nagy alázatoſságát, hogy az Ur Iſten oly nagy méltoságban helyheztetvén őret fel nem ſualkodot, sőt kevesbet tulaidonitot maganak, hogy-ſem annak előtte, oly nagy alázatoſságnak cſelekedetiben magát gyakorolván, ugy-mint Iſten Annya lévén, nem cſak meg-látogatta Ersébetet, hanem ſzolgált-is néki. Mind az ideig a' Szentséges Szűz bé-rekeſzkve lakot, imádságokban és Iſteni elmélkedéſekben magát gyakorolván: de moſtan az Iſten akarta, hogy ki-mennyen házából, és ſietséggel az hegyes tartományba mennyen, a' Zakarias házába: azért vagy akarta, vagy nem, ſok embereket látot, és ſokan látták őtet. Ezzel példát adot nékűnk, hogy mi-is engedelmeſek legyűnk minden időben az Iſtennek, minden dolgokban, mellyeket nékűnk parancſol. Az Iſten akaratyát cſelekedni, nem áll abban, hogy nagy áldozatot tegyűnk néki, a' mint Saul Király cſelekedet, meg-tartván e' végre az Amalekiták kővérb, és ſzeb ökreit; és minden drága kőveit, és gyöngyeit, oly igyekezettel, hogy mind azokat az Iſtennek adgya. Sőt ezzel meg-bántotta az Iſtent; és az Ur Iſten meg-akará őtet foſztani Országától; mivel meg-parancſolta vala néki, hogy ſemmit az Amalek marháiból meg ne tartana. Ha mi az igaz uton akarunk járni, a' mi akaratunkat kapcſollyuk az Iſten akarattyához, és ne a' mi akaratunkat, hanem az Iſten akarattyát cſelekedgyűk. Mert kevés dolog-is, mellyet az Iſten akarattya-ſzerént cſelekeſzűnk, igen tetſzik ő-néki; de ha ſokat cſel keſzűnk-is ha nem mi-mivellyük az ő akarattya-ſzerént, ſemmire bőcsülli a' mi cſelekédetinket. A Szentséges Szűz Maria fel-méne az hegyes tartományba, és bé méne a' Zakarias Pap házába, mingyárt hogy emberré lőn az Iſten, az ő méhében, és véle volt az Ur; és nem eléb. Mint hogy az hegyes tartomány, és a' Zakarias Pap háza, a' ſzent Szerzetet példázta; ſzükség, hogy a' ki arra a' hegyre fel akar menni, ugy cſelekedgyék, hogy az Iſten az ő társaságában légyen; ha valami jot akar cſelekedni, annak az életnek formáját válaſztván magának. Azokáért ſe férfiu, ſe aſzſzony'állat bé

ne mennyen a' Szent Szerzetbe, csak valami világi, és emberi tekintetért, hanem a' mint az Istentől hivattatik. Mivel történnik néha, hogy láttatik egy ember az uton futni, a' mint lehet; a' kik lattyák őtet, meg-kérdik, hová megyen oly nagy sietséggel: meg-felel ő, vagy masok ő helyette, hogy a' Templomba megyen. A' kik meg-kérdették, mondgyák magokban: Nagy áitatosága lehet annak, hogy oly nagy sietséggel megyen a' Templomba. De egy keves vartatva meg-értik, hogy egy embert őt-Meg, és azért futot a' Templomba, hogy a' maga életét meg-tarthaſſa: ugy hogy nem az áitatosság vitte, hanem az utolso szükség úzte őtet a' Templomba. Igy találkoznak néha oly ifiak, a' vagy leányok, kik oly nagy szorgalmatosságal igyekeznek bé-menni a' Sz. Szerzetbe, hogy az ő kivánságok áitatosságnak láttatik lenni, hogy az Istennek jobban szolgallyanak, és lelkek idvősségét inkáb keresek; de néha kétségbe-esés, és hogy valami nyavalyától megmenekedgyenek, az ő áitatosságok. Ez illyenek csak alig mennek-bé a' Szerzetbe, és mingyárt ki akarnának menni a' Kalastrombol; és ha nem lehet, az ő életek unalmas, és bottrankozást szerző mind magoknak, s' mind másoknak. Mikor Loth ki-méne Sodomából, az Angyal tanátcsából, bémene egy várasba, melyben batorságosson meg-maradhatot volna: de ő egy hegyre akara menni az ő leányival, és ottan meg-részegedvén, vétkezék mind a' két leányával. Ez példája azoknak, kik csak a' maga tanátcsából mennek-bé a' Szerzetbe, holot oly dolgokat cselekednek, mellyekkel nem hogy Istennek szolgálnának, hanem igen meg-bántyák az Ur Istent; és mindenkor szomoruságban élnek, mint-egy kétségben esettek. A' ki azért fel akar menni a Szerzetes életnek, hegyére, ugy cselekedgyék hogy az Ur Isten az ő társaságában légyen ragaszkodgyék az Istenhez, és erősen el-tékéllye, hogy őtet igazán szolgállya. Azt-is mondgya a' Sz. Evangelista, hogy Maria sietséggel ment az uton. Innét azt tanolhattyuk, hogy sietséggel kel jarnunk, a' mi egesz életünknek uttyán, semmi világi dolgon meg nem tartoztatván lábainkat; hanem ugy cselekedvén, mint a' Noë galamba, mely a' Bárkából ki-bocsáttatván, meg nem szállot, hanem viszsza-tért a' Bárkába, mivel nem talált helyet, hogy a' lábát meg-nyugoza. Igy vagyon dolga az igaznak, nem találtatik hely ezen a' világon, a' hol a' lábát meg-nyugothaſſa, minden dolgok teli vannak tőrrel, nem kell semmi dologban meg-állani. Kevessel eléget tehetünk testi szükségünknek, vegyünk annyit a' menyi szükséges hadgyuk-

gyuk-

gyuk-el a' többit. Jo intés ez minnyájunknak, mert minnyájan a' halálhoz igen közelgetünk. Mely eſztelenül cſelekednék az az ember, kinek igen hoſzu uttya lévén, mikor eſtve a' vendégfogadoba érkeznék, cſak egy étſzakára, mellyen ott kellene maradni, meg-akarná uyitani a' házat, uyjonnan ſindeleztetni, uy padimentomot cſináltatni, a' ház falait meg-feirittetni, és minden dolgokat más-képpen alkalmaztatni. Oh nyavalyás ember mit ſzorgalmatoskodol annyira egy étſzakáért, mellyen kel maradnod ebben a' házban. A' világi tiſztek, gazdagságok, ſzépségek, nagy méltoságok, és gyönyörűségek, tőrrel, ás méreggel mind tellyeſek, veſzni kell annak, a' ki ezekben igen meg-tartozkodik. Jonatas midőn az ellenségivel harczolna, egy ſán mézet látván, el-vőn egy keveſet benne, mely-miat életét halálos veſzedelembe eyté; 1. *Reg.* 14. *v.* 24. mivel az ő Attya, Saul Király meg-parancſolta vala, hogy ſenki ne ennék addig, mig az ő ellenségit tellyeſséggel meg-győznék. Nem kell meg-állanunk mézet enni e' világon, milglen meg nem győzzük ellenségünket; a' világot, a' teſtet, és az őrdőgőt. Mikor annak utánna a' rothadando nyavalyás teſtnek terhétől meg-ſzabadulunk, és az ellenségünknek meg-győzéſe-után, az őrők életnek koronáját el-nyerhettyük Meny-orſzágban, akkor minden gazdagságokban, minden tiſzteſségekben, és minden gyönyörűségekben, mind őrökké őrvendezünk, és vigadozunk. Immár a' Szentséges Szűz a' Sz. Joſef házánál lévén, megjelenté néki, hogy ő Erſébet látogatására akarna menni. Hoſzu lévén pedig az ut Názárettől az hegyes tartomanyig, a' hol vala a' Zakarias háza, el-méne Sz. Joſef-is Mariaval az ő Jegyeſével. Bé-menvén azért Maria a' Zakarias házába, kőſzönté Erſébetet. *Szépen* meg-irta ez dolgot Sz. Lukacs Evangeliſta: Es lőn, ugy mond, hogy halla Erſébet a' Maria kőſzöntéſét, rőpőſe a' magzat az ő méhében: és bé-telék Erſébet Sz. Lelekkel: és nagy ſzoval fel-kiálta, és monda: Aldot vagy te az Aſzſzony'állattok-kőzőt, és áldot a' te méhednek gyűmőlcſe. Es honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Annya én hozzám jőjőn? Mert imé hogy a' te kőſzönteſed ſzava lőn az én fűleimben, őrőmmel rőpőſe a' magzat az én méhemben. Es boldog vagy a' ki hittél, mert bé-tellyeſednek azok, mellyek néked mondattak az Urtol. Eggyeznek az Erſébet ſzavai az Angyal ſzavaival, mert mind a' ketten azt mondották a'

Szent-

Szentséges Szűznek: Áldot vagy te az aſzſzony 'állatok-kőzőt. De Ersébet azt is mondotta: Áldot a' te méhednek gyümölcse; az Angyal nem mondotta ezeket a' ſzokat, mert az Iſten nem lőtt vala még emberre az Szűz méhében. Szent Ambrus Püſpők azt mondgya, hogy a' mint Ersébet igen őrvendezet a' Maria kőſzőntéſeért, haſonlo-képpen őrült Janos, ki még az Annya méhében vala, az Iſten fia látogatásáért, ki haſonlo képpen jőt volt őtet meg látogatni. Ebben a' látogatásban nem cſak meg-ſzenteltetet, és meg-ſzabadittatot Janos az eredendő bűntől, melyben fogantatot, bé-te lyeſedven, a' mit az Angyal mondot vala, az ő Attyanak Zakariaſnak, hogy a Sz. Lélekkel bé-te ik még az Annya méhétől-fogva; hanem az elmének okoskodása-is meg-adatot néki, és a' profétálſnak lelke-által még az Annya méhében meg-iſmerte az Iſten Fiát, ki a' Szűznek méhében, ment vala őtet meg-látogatni. Azokáért hozzája fordulvan alázatoſſon imáda őtet, őrömének jelét adván, a mint meg-mondá az ő Annya. Aranyaſzáju Sz. Janos mint a Kereſztelő Sz. Janosnak ſzollana: Mond-meg nékem kicſin gyermecske, mond-meg nékem nagyob minden Profétáknál, honnét adatot néked ez győnyőrűségnek, és őrőmnek uysága? Mi do oge, hogy még nem ſzülettél, meg is profétálſz, és meg-iſmérted az Urnak el-jövetelét? Méltán hivattato nagyobnak Profétánál, mert a tob Profétak profétáltak, minek-u-tánna ſzülettek, te pedig profétálſz az Anyad méhében. Fel-kiáltván azért nagy őrőmében Sz. Ersébet Aſzſzony, mondá: Honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Annya én hozzám jőjön? Honnét, vagy mikor érdemlettem én azt? En-nékem kellet volna inkab tegyd meg-látogatni mennem; de a te alázatoſságod, és a' te méhed gyümölcsének alázatoſsága, hozot-teged az én látogatásomra. Nem cſak engem őrvendeztetet, a' te én hozzám-valo jövetelé, hanem a' méhémben-lévő fiacskamot-is, ki a' ſzájava meg nem jelenthetvén a' titkos dolgokat, mellyeket a' te jelen léteddel meg iſmért, nagy őrömmel, és rőpöſſel nyilatkoztattya-ki azokat. Midőn látta a' Szentséges Szűz, hogy az Iſten titkos dolgai, immár a' Sz. Lélek-által ki-nyilatkoztattak, nagy lelki őrőmmel kezdé énekelni amaz cſudálatos Eneket: Magaſztalya az én lelkem az Urat, és őrvendezet az én lelkem az én üdvőzitő Iſtenemben. Szokáſa volt az Izraél népének, hogy mikor kivált képpen valo nagy irgalmaſságát mutatta az Iſten ő-hozzájok, hála-adó énekeket ſzerzettek, és énekeltek az Iſtennek. Az Ur Iſten ő Szent Fölsége oly nagy irgalmaſságát mutatta a' Szűz Matiának, és oly ki moudhatatlan nagy jokat cſelekedet vele, mellyeket ſoha ſen-

kivel

kivel nem cſelekedet ; méltán inkáb dicſirte és hálákat adot az Iſtennek, hogy ſem akár-mellyik a' Szentek-közül. Oh Ersébet te engem dicſirs a' jokért, mellyeket én bennem látſz, de az én lelkem dicſiri, és magaſztallya az Ur Iſtent, a' kinek kezeiből minden jok én reám ſzállottak. Máſodik versében ez éneknek azt mondgya: Meg-tekintette az ő ſzolgálojának alázatoſságát : mert imé moſtantol-fogva boldognak mondanak engem minden nemzetségek. Itten az alázatoſságon értetik az alacſonság: azt akarta azért mondani a' Szűz : meg-tekéntette az Ur Iſten az én alacſonságomot, hogy fel-magaſztallyon engem, inkáb meg mutatván ebben az ő nagy hatalmát. A' mint néha a' Királyok ſzokták cſelekedni, kik hogy jobban meg-mutaſsák az ő hatalmokat, alacſon rend béli ſzemélyeket nagy állapotra fel-magaſztalnak. Ugy hogy azt akarta mondani a' Szentſéges Szűz, hogy minden nemzetek áldotnak mondanak engem, mivel az Ur Iſten oly igen alacſon állapottol, ily nagy méltoságos állapotra fel-magaſztalt engem. Harmadik versben azt mondgya: nagy dolgokat cſelekedet nékem a' ki hatalmas, és Szent az ő neve. Mellyek azok a' nagy dolgok oh Dicsőſéges Szűz, mellyeket te benned, és te-általad cſelekedet a' ki hatalmas? En azt hiſzem hogy ezek : mivel te teremtet-állat lévén a' Teremtőt ſzűlted : ſzolgáló lévén az Urat nemzetted : földből-való aſzſzony állat lévén, az Egeknek Királynéja lőttél. Meg-váltá az Iſten a' világot, te őtet emberi teſtel fel-ruházván, melyben ſzenvedhetet, hogy az emberi nemzetet az ördögnek rabságából kiſzabaditſa. Midőn a' Szűz hálákat ada az Iſtennek, a' néki adatot jok-ért: dicſiré, és magaſztalá az Iſtent, minden nemzetekkel tőtt jokért-is, mondván: Az Iſten irgalmaſsága nem egyegről nemzetségre az őtet félőknek. Ugy-is vagyon, mert jollehet az Iſten irgalmaſsága egy az ő igaſságával, mindazáltal mi reánk tekintve, és az Iſten kűlső cſelekedetire ; inkáb vigoskodik mindenekkel az ő irgalmaſsága, hogy ſem az igaſsága. Mikor az Iſten igaſságot cſelekeſzik az emberekkel, meg-vervén, és ſanyargatván őket, ez a' cſelekedet, mint egy erő-ſzakot téſzen az Iſtenben, mert meg nem verne, és nem büntetne minket, ha nem vétkeztünk volna, és nem vétkeznénk. De mikor irgalmaſságot cſelekeſzik velünk, megbocsátván nékünk bűneinket, és ſok jokat adván, az a' cſelekedet természet-ſzerént-valo indulat ő-benne, mert cſak az ő jo-voltáért cſelekeſzik

keſzik irgamaſságot velünk. Azért mondgya a' királyi Próféta: *Pſal.* 144. Könyörülő, és irgalmas az Ur, türő és igen irgalmas. Edes az Ur mindeneknek, és az ő könyörüle-tetelségi minden cſelekedeti fölöt. önnön maga az Ur Iſten az ő nagy irgalmaſságát értésünkre adta Moyſes-által mondván: *Exod.* 20. En vagyok a' te Urad Iſtened, erős boſzu-állo, meg-látogatván az Atyák hamiſságát a' fiakban, harmad, és negyed iziglen, azokban kik engem gyülölnek: és irgalmaſságot cſelekedvén ezeriglén azokkal kik engem ſzeretnek, és meg-tartyák parancſolatimat. Ezekben az igikben határoztatik, az Iſten igaſságának cſelekedete; de az ő irgalmaſságának cſelekedeti végetleneknek jelentetnek lenni. Szollot a' Szentséges Szűz, az ő énekében az Ur Iſten rettenetes igaſságárol-is, a' kevélyek-ellen, mondván: Hatalmaſságot cſelekedet az ő kariával: el-ſzéleſztette a' kevélyeket az ő ſzivők elméjében. Le-vetette a' hatalmaſokat a' ſzékből, és fel-magaſztalta az alázatoſſokat. Bizonyos dolog, hogy az Ur Iſten, a' Kriſtus Jesus-által le-cſendeſitette a' világot, ki-vervén a' kevélyeket, és az Iſtenteleneket; meg nem engedvén, hogy bé-tellyeſedgyenek az ő gonoſz kivánságok: és a' ſzelédeket s' az alázatos ſzivűeket fel-magaſztalván. Be-fejezé annak-utánna a' Szentséges Szűz az ő énekét, hálákat adván az örők Atya Iſtennek, ily ki-mondhatatlan nagy joért, az ő Sz. Fiának meg-teſtesüléſeért, és monda: Fel-vötte Izraëlt az ő ſzolgáját, meg-emlekezvén az ő irgalmaſságárol. A' mint ſzollot az Atyáinknak, Abráhámnak, és az ő magvának, azaz, a' több Szent Atyáknak. Itten az Iſtennek Sz. Annya ki-terieſztette az ő ſzavait, és többet ſzollot, hogy-ſem máſut olvaſtatik az Evangeliomban, hogy ſzollot volna: példát adván mi-nékünk, hogy az Iſteni dicſiretekben, és hála-adáſokban bővebben kell ſzollanunk, hogy-ſem más dolgokban, de ollyan tiſzta ſziyel, és aitatoſsággal mint az Iſten Annya. Meg-marada Maria Ersébettel a' Zakarias házában három honapig, és azután viſzſza-tére Názáretbe. Boldog az a' ház melyben vagyon az Egek Királya, a' ſzeplőtelen Szűz Marianak méhében, és Kereſztelő Sz. Janos az Ersébet méhében: a' Szűz Maria, és Ersébet: Sz. Joſef, és Zakarias, mind egy födel-alat laknak vala. Hatodik Orban Pápa 1388. eſztendőben rendelte, hogy Boldog Aſzſzony látogatáſa napiát mindenűt meg-üllyék az egéſz Kereſztyénségben. Es jollehet Boldog Aſzſzony látogatáſa volt, az Iſten Fia

meg-

meg-testesűlése-után, Bőit-más havának vége-felé, mindazáltal mivel akkor az Anyaszent-egyház foglalatos, a' Kristus Jesus kin-szenvedésinek tiszteletében; azt akará ez a' Pápa, hogy Boldog Aszszony látogatása napia Sz. Jakab havának második napián innepeltessék, Keresztelő Sz. János Octavaja-után. Ugyan ezen Pápa minden Keresztyéneknek, kik a' Szent Misén, és a' több Istени Szolosmákon e' Sz. Innepléſnek, Keresztyéni áitatossággal jelen-vannak, mind azokat az Indulgentiákat meg-engedte, mellyeket Negyedik Orban Pápa, és hátodik Kelemen Pápa, Urnapiára, az az: Kristus Jesus Szent Testének innepe napiára meg-engedtek; mellyek sokak, és nagyra kell azokat becsűlnünk; és minnyájan fáradgyunk azoknak el-nyeré-éért, hogy holtunk-után, annál hamarább el vehessük az örök Boldogságnak koronáját, és szinről-szinre láthassuk az Irgalmas Istent, az ő nagy dicsőségében, Sz. Fiának érdeme-által, Ámen!

Negyedik Orban Pápa (ki a' Kristus Jesus Sz. Teste napiának innepléſét rendelte) engedet azoknak, kik az első vecsernyén áitatosson jelen vannak száz napi indulgentiat: a' kik a' Matutinomon, az az: Zoltárok énekléſſen jelen vannak száz napit: a' Sz. Misére száz napit, a' második vecsernyére, mely azon napon léſzen száz napit: az Officiumban-lévő orakra mindenikére, negyven napit: és az Octava alat-lévő napokon, a' ki minden orákon jelen léſzen, minden nap száz napi Indulgentiat nyerhet. Ezeket az Indulgentiakat, a' mint fellyeb meg-mondok, Hatodik Orban Pápa, Boldog Aszszony látogatása napiára, mind meg-engedte. Hagyekezűnk, Isten segétsége velűnk lévén, el-nyerhettyük.

Gyertya-szentelő Boldog Aszszony napiárol.

AZt mondgya Sz. Lukács Evangeliſta, *Luc.* 2. *v.* 22. hogy: Minekutánna bé-telének a' Maria meg-tiſztulásának napiai; a' Moyses törvénye szerént, vivék a' gyermek Jesust Jerusalembe, hogy bé mutatnak őtet az Urnak. A' több parancsolatok kőzőt, mellyeket a' Törvényben adot az Isten a' Sidoknak, eggyik a' Gyermek-szűlő aszszony'állatokrol, ez volt: *Levi* 12. Az aszszony állat, ha magot fogadván, férfiat szűl, tiſztátalan légyen hét napig. És nyolczad napon a' gyermecskét kör-

ke kőrnyúl metélteſſék: az Annya pedig harmincz-három napig maradgyon az ő tiſztuláſa vérében: Semmi ſzenteltet ne illeſſen, ſe bé ne mennyen a' Szent helyre, mig bé nem telnek az ő tiſztuláſa napiai. Ha pedig leányzot ſzűlend, tiſztátalan légyen ket hétig, és hatvan hat napig maradgyon az ő tiſztuláſa vérében. Es mikor bé-telnek az ő tiſztuláſa napiai, a' fiaért, avagy leányáért vigyen egy eſztendős bárant, és egy galamb fiat, vagy gerliczét a' bűn-ért, a' bizonyság haylékának aitajához, és adgya a' Papnak. Ha ſzegény léſzen, és nem vihet bárant, vigyen két gerliczét, vagy két galamb fiat. és imádkozék érette a' Pap, és ugy meg-tiſztul. Máſut pedig azt mondgya az Iſten Moyſes-által: *Num.* 8. Enyimek az Izraël fiainak minden első ſzűlőtti, mind az emberekből s' mind a' barmokbol. A' naptol-fogva, mellyen meg-őltem minden első ſzűlőstet Egyptus földén, magamnak ſzenteltem őket. és el-vőttem a' Levitákat, az Izraël fiainak minden első ſzűlőttiért. Máſut pedig Moyſes azt parancſolta: *Exod.* 13 Ki-válazd az Urnak, mind a' mi az Annya méhét meg-nyitya, és a' mi első faizás a' barmaidban: valami him faizatod léſzen, az Urnak ſzentellyed. A' ſzamárnak első vemhét juhon czeréld-el: ha meg nem váltod meg-őllyéd. Az embernek pedig minden első ſzűlőttét a' fiaid-kőzül, azzon válts-meg. Es mikor meg-kérdend téged a' fiad, mondván: Micſoda ez? Felellyed néki: Erős kézzel hozot-ki minket az Ur Egyptus földéből, a' ſzolgálat házából. Mert mikor meg-keményedet volna Farao, és nem akarna minket el-bocsátani, meg-őle az Ur minden első ſzűlőttet Egyptus földén, az ember első ſzűlőttétől-fogva, a' barmok első fayzaſáig. Az-okáért áldozok az Urnak minden himet, mely a' méhet meg-nyittya, és az én fiaimnak minden első ſzűlőttét meg-váltom. Ezt a' tőrvent meg-gondolván a' Szentséges Szűz Maria jollehet a' mint Sz. Bernárd mondgya, a' tőrvény nem kőtelezte őtet, minthogy nem férfiu cſelekedeti-által fogadot fiat, hanem a' Szent Lélek ereje-által, és azért nem volt tiſztátalan; mindazáltal látván hogy az ő Sz. fia az áldot Jésus nem lévén a' Kőrnyúl-metéléſnek tőrvényealat, kőrnyúl akart metéltetni. hogy meg-iſmérteſſe nagy alázatoſságát; ugy ő-is Jerusalembe akart menni, hogy meg-tiſztullyon, kővetvén az ő ſzent Fiának alázatoſságát. Azért-is oda ment, hogy azoknak botránkozás ne adaſsék, kik tudták, hogy ő férfiu gyermeket ſzült, ki első ſzűlőt va-

ót vala: és meg-botránkoztak volna, ha Jerusalembe el nem ment volna, a' meg-tisztulásért. Oda ment azért-is, hogy nékünk példát adgyon, hogy mi mocskosok lévén lelki-képpen, szorgalmatosson meg-tisztullyunk. Mivel senki nintcsen az emberek-közül, kiben nem találtatnék oly dolog, melytől meg-kellene tisztulni. Némellyeknek meg-kellene tisztulniok az értelemben, kik igen szeretik a' haszontalan dolgokrol-valo tudakozast: a' több érzékenységekben, ugy-mint a' látásban, hogy ne látnának hiuságokat; a' hallásban, hogy ne hallanának felebarátyok-ellen-valo morgolodasokat, rut gyalázásokat; a' nyelvekben, hogy ne szollanának hiuságos, avagy trágár beszédet; és hasonlo-képpen a' több érzékenységekben, hogy azokkal meg ne bántanák az Ur Istent. De fő-képpen az akarattyokban, és szivökben kellene meg-tisztulniok az embereknek, hogy gonoszra ne hajolnának, és semmi hamissat ne kivánnának. Betlehem hét mély föld volt Jerusalemhez, a' Dicsőséges Szűz nem kevés faradsággal vitte-véghez Sz. Joseffel az ő segiével azt az utat, mivel téli hideg idő volt, ő pedig gyenge és szokatlan volt affele faradsághoz. Mindazáltal könnyen el-viselt minden nehéséget, kariain hordozván az Isten Fiat, és övét, kivel Isteni igiket beszélgetet, tudván bizonyossan, hogy ő azokat jol értené, noha nem adot feleletet, hogy mindenekben a' gyermeki idejéhez-képest magát alkalmaztatná. Azt mondgya az Evangelista, hogy akkor egy ember vala Jerusalemben, kit Simeonnak hittak. Gondolkodásra mélto dolog, a' mit az Evangelista mond, hogy oly nagy fő városban, mint Jerusalem, egy ember volt. Igy vagyon, mert némellyeknek csak a' nevek ember. Az ollyan ember, a' kinek fogai vannak, hogy felebarátyát tisztességében meg-maria, ebnek hivattatik. Az az ember kinek körmei vannak, hogy felebarátyát meg-sertse, és a' marháját hamissan el-vegye, oroszlánynak, vagy medvének hivattatik. Az az ember, kinek lábai vannak, hogy meg-rugia, és ártalmára légyen felebarátyának, szamárnak hivattatik. Az az ember, ki egyebet nem gondol, hanem hogy egyék, igyék, és zabállyon; és soha meg nem elégszik, farkasnak hivattatik. Az az embér, ki a' testi gyönyörűségnek rut posadékában, és ganyéiában fekszik, disznonak hivattatik. Az az ember, ki mérget vet-ki a' szaján, felebarátyát rágalmazo mérges beszéddel, sárkánynak, és Basiliscus mérges kigyonak hivattatik. Csak az hivattatik

igazan embernek, a' ki hasonlo lészen Simeonhoz, kikről azt olvassuk, hogy igaz, és Isten-félő vala. Azt-is mondgya az Evangelista, hogy Simeon vária vala Izraëlnek vigasztalását, és a' Sz. Lélek vala ő-benne. Es fel-letet vőt vala a' Sz. Lélektől, hogy halál nem látna mig nem előb meg-látná az Ur Kristusát, azaz, a' Messiást. Azt iria Egesippus, hogy Simeon nagy Mester, és bölcs Doctor vala a' Sidok-közőt, és a' Sz. Irást nyilván olvasta Jerusálemben' és követvén folyását az olvásásnak, érkezék amaz versnek magyarázására Isaias Prophetánál: *Isai.* 7. *v.* 14. Imé egy Szűz méhében fogad, és fiat szűl. Ugy látszék néki, hogy nyilván azt tanitani, hogy egy Szűznek méhében kellenne fogadni, és fiat szülni, nem volna bátorságos, mert kételkedést, és botránkozást szerezne a' tanitványi szivében; ama nevv helyet Szűz, más nevet tőn az ő irásában: mellyet ő könnyen meg-cselekedhetet, csak egy betűt el-változtatván a' Sido nyelvvben. A' nevv, mellyet tőt vala az ő irásában, volt egy ifiu aszszony. Háromszor változtatta-el Simeon ámaz nevet, és mind annyiszor el-törölve találta: és mindenkor a' Szűz nevet találtya vala, mellyet ő el akart változtatni. Csudálkozván ezen a' dolgon, az Istenhez folyamodék, könyörögvén néki, hogy jelentené-meg ő Sz. Fölsége azt a' titkos-dolgot. Meg-jelenteték néki, de elsőbben igen meg dorgálratot arrol, a' mit cselekedet vala, mindazáltal minthogy jo volt az ő igyekezete, meg nem büntetődőt. Azután meg-igirteték néki, hogy halála-előt meg-láttya bé-tellyesedni ezt a' prophétálást, és tulaidon szemeivel meg-láttya azt a' Szűz leányzot, a' ki fiat szülend, és véle eggyetembe a' fiacskáját, ki a' Világnak Meg-váltoja lészen. Ugy annyira hogy Simeon reménlette, hogy meg-láttya, minek-előtte meg-halna, a' Kristus Jesust, a' mint meg-is látta. Ezt mondgya Egesippus, és ugyan ezent erősíti Niceforus. Azt mondgya Sz. Lukacs, hogy Simeon a' Lélek által a' templomba méne. Es mikor bé-vinnék a' gyermek Jesust az ő szűlei hogy a' törvény szokás-szerént cselekednének ő-érette; ő is ölébe vévé őtet, és áldá az Istent, és monda: Most bocsátod-el Uram a' te szolgádat, a' te igéd-szerént békeségben. Mert látták az én szemeim a' te üdvőzitődőt. Kit szerzettél minden népnek szine elejébe; Világosságul a' Pogányoknak meg-világositására, és dicsőségül a' te népednek Izraëlnek. Látván Simeon, hogy sok prophétálások bé-töltenek, vária vala

napon-

naponként a' Meſſiaſt. Egy napon azért ſzolla az Iſten Simeonnak, és monda: Meny a' templomba, lásd-meg azt, a' mit oly igen kivántál. Mingyárt fel-kele Simeon az ágyából, fel-öltözik ruhaiba, fogá pálczáját, és a' Templomba méne, és ottan vária vala az Iſten Fiát: ki hogy megláſſa Simeont oly öreg embert, Jeruſalembe akara menni: jollehet azt akarta, hogy a' Paſztorok, és a' három Királyok Betlehembe jönének, hogy őtet meg találnak. Azt akaria az Iſten, hogy az ember cſelekedgye-meg, a' mivel tartozik, és az Iſten mingyárt jelen vagyon. *Gen.* 8. Noë ki-bocsátá a' bárkából a' galambat; az pedig meg-jöve hozzája eſtvére, zöld levelü olai-fa ágat hozván a' ſzájában; meg-érté azért Noë, hogy meg-ſzűntek volna a' vizek a' földön, és az Iſten haragia meg-engeizielődőt. Igy a' világnak eſtvéjén is el-jőt a' galamb méreg-nélkül, tudni-illik a' Szentséges Szűz, és egy olai-fa ágat hozot, mely az ő egyetlen egy ſzűlőt fia, Paradicſomi olai-fa ágat, mely az irgalmaſság, melyben kedve tőlt az Urnak, és el-jőt a' Templom barkájába. Kit látván Simeon mingyárt meg-érté, hogy az Iſten haragiának vizei az emberek-ellen, meg-ſzűntenek volna. Mingyárt meg-iſmére a' jámbor vén ember az Idvőzitőt, és ſietséggel kezde menni a' Templom aitaja-felé, és a' ſzemeit az Iſten gazdag bárányára függeſzté, mely a' Szentséges Szűz ölében vala. Térdre esék, és imádá őtet, könyvezvén a' ſzemei nagy örőmében. Azután a' Boldogságos Szűzet alázatoſſon kéré, hogy adná kezeibe azt, a' kinek kezei tartyák az egéſz világot. Oda adá néki a' Szűz, meg-értvén, hogy az Iſten akarattya volna, ki meg-igirte volt néki, hogy meg-látná az ő hát, minek előtte meg-halna. Az Iſten többet ád annál, hogy-ſem a' mit igir: nem ugy cſelekeſzik mint a' világ, mely ſokat igir, de keveſet ád. Ott vala Anna-is Proféta Aſzſzony, ki ſzol vala a' Kriſtusſelől mindeneknek, a' kik váriák vala Izraëlnek váltságát: mindazáltal nem mondgya az Evangeliſta, hogy ő kezeibe vőtte volna a' Kriſtus Jeſuſt, a' mint Simeon. Ez az Aſzſzony példája volt a' Sinagogának, ki nagy dolgokat mondot a' Kriſtusrol a' Próféták-által; mindazáltal mikor el-jőt, be nem fogadta őtet. Nem igy cſelekedék Simeon, ki a' Pogányokat példázta, mert el-jövén a' Meſſias, kezeibe vévé őtet, meg-mutatván, hogy a' Pogányság be-fogadando volna a' Kriſtus Jeſuſt. Kezeibe vévé Simeon a' Megváltó Iſtent, mert az az ő tulaidon helye. Némellyek a'

feje-

fejeken tartyák ötet, dicsekedvén, hogy ők-is Keresztyének, de csel kedetekkel pogányok. Némellyek a' szájokban tartyák, beszélgetvén az Istenről, de tovább nem igyekeznek, azt alitván, hogy az Isten törvénye igen nehéz. Némellyek a' lábok alá tészik, tapodgyák, szűntelen való halálos vétkekkel meg-bántván az Ur Istent. Nem kell náluk állani a' Krisztus Jesusnak, hanem a' szívében, kezeiben, és a' szájában a' Keresztyéneknek, mert ottan tartotta ötet Simeon. A' szívében, és szájában kell állani, hivén, és meg-valván ötet Istennek lenni: a' kezeiben pedig, hogy jot cselekedgyék, mert a' ki igaz Keresztyén, nem csak jo beszédével dicsőíté az Istent, hanem jo cselekedetivel-is. Midőn Simeon kezeibe vévé Idvőzitő Krisztus Urunkat, meg-részegűle az ő szeretetéől, és énekelni kezde, mondván: Most bocsátod-el a' te szolgádot, a' te igédszerént békességben: Mert láttak az én szemeim a' te Idvőzitődőt. Simeon ebben az énekben dicsíri a' Krisztust ki kedvesen vészi tőle dicsíretetni. A' dicséretek, mellyekkel dicsírté ötet Simeon, három szélyek voltak, tudni-illik: mindeneknek üdvősége; a' Pogányoknak világossága, és Izraël népének dicsősége. Az egész emberi nemzet közönségesszen szükölködik vala üdvősség-nélkül, mivel meg-fosztatván az Isten malasztyától, minnyájan a' testi, és a' lelki halálra kárhoztattunk vala. Az Istennek Fia meg-szabaditot minket az haláltol, az ő el-jövetelével a' mint Sz. Pal mondgya: Mivelhogy ember-által vagyon a' halál, ember-által a' holtaknak fel-támadása-is. 1. *Cor.* 15. *v.* 21. És a' mint Adamban Minnyájan meg-halnak, úgy a' Krisztusban-is minnyájan ő-tőle vésznek életet, és idvességet, mellyet meg-mutat a' Jesus neve, mely azt teszi, hogy Idvőzitő. Szokása az Istennek, hogy meg-adgya mindeneknek a' mi szükséges. A' Krisztus meg-testesülése-előt, a' Pogány népeknek, volt világi tiszteletek, mivel a' világnak urasága övék volt; de szükölködnek vala a' világosság-nélkül: mert tévelygettek, még azokban a' dolgokban-is, mellyeket a' természet okosságával-is fel-érhettek volna. Ellennébe a' Sidoknak volt világosságok, mert az Istentől adatot törvények vala mely meg-tanitotta őket arra, a' mit kellet tudniok: de nem vala bőcsületek, mert a' Pogány népeknek jobbágyi valának. De az Isten Fia az ő el-jövetelével, mindenkét egyenlőkké tőn, mert a' Pogányoknak világosságot ada az ő tudományával; és a' Sidoknak bőcsületet ada, mivel

nem

nem kicsin bőcsűletekre lőn a' Sidoknak, hogy az Ur Jesus Kristus ő-közöttők akarta fel-venni az emberi testet. Ez három dicsiretet adá Simeon a' Kristusnak, és szabadságot kére tőle meg-válni e' világtol, és meg-halni. Mi dolog ez oh Simeon? Te az halált keresed, midőn ugy látszik, hogy leginkáb kellene az életet kerefned? Ha David láthatta, és kezeiben vehette volna, a' mint te látod, és kezeidben vőtted a' Kristus Jesust, mely nagy őrömmel mondotta volna: *Psal.* 117. Nem halok-meg, hanem élek? és hirdetem az Ur cselekedetit. Oh Uram szabadics-meg-engem: oh Uram adgy jo elő-menetelt: áldot a' ki az Ur nevében jőtt: Mindazáltal Simeon kivánnya az halalt, mintha okát adná: Ha én immár kivánom az halált, hogy meg-láttam, a' mit oly igen kivántam, és az Istent kezeimben tartom, nem azert vagyon az, hogy en nem akarnék ily édes látáson sokaig őrvendezni, hanem azért mivel én tudom; ez a' nép oly hala-adatlan lészen, hogy mikor a' Kristus még allapodot idejében lészen, ez helyet hogy őtet szeretnék, és és szolgálnák, gyalázzák, és szidalmazzák őtet; üldőzik, kergetik őtet, megverik és igen kegyetlenül meg-kinozzák őtet. Ez a' kisded testeske kimondhatatlanul meg-veretik: éppen bé-fődőztetik sebekkel: éppen a' maga vérebe kevertetik. Ezek a' kezek, és lábak által-lyuggattatnak kemény vas szegekkel. Ez az orcza-szeb a' fényes napnál, iszonyu rut torhákkal bé-mocskoltatik, és meg-kékül a' sok verés-miat. Ez a' minden tiszteletre mélto fő meg-koronáztatik, és által-veretik hegyes tővisekkel. Es a' Kristus, kit most elevenen tartok kezeimben, meg-feszittetik, és meg-hal a' Kereszt-fán. Hogy azért ezeket a' dolgokat ne lassam, kivánom, hogy az Isten bocsassón-el engem bekeségben, ne lássam az én Uramat oly kegyetlen nagy kinokat szenvedni. A' Dicsőséges Szűz bé-mutatá a' Templomban az Istennek, az ő szerelmes Fiát? és áldozatot ada, egy bokor gerliczét, vagy két galamb fiat, mely áldozatot a' szegények adnak vala. Madarakat ada áldozatul, nem kivántatván, hogy báránt adgyon, mert bé-mutatván áldozatul az ő szent fiat, be-mutatta az igaz és makula-nélkül-valo báránt. Annak-utánna meg-váltá őtet a' Pap kezéből őtt siklussal, hogy éppen bé-tőltsék a' tőrvényt. (a' siklusban husz fillyér vagyon *Exod.* 30.) Szűkség eszűnkbe-vennünk, hogy a' Templom aitajátol-fogva, mind az oltárig, a' hol az áldo at szolgáltatik vala, azon a' napon egy processio lőn, nevezetesb mind azoknál, mellyek vo tak valaha a' világon, a' személyekre nézve, kik ottan jelen voltak. Va-

lának

lának pedig ottan, elsőben az Angyalok, kik ſzűntelen a' Kriſtus társaságában voltak, mint hivſzolgák. Valának ottan némely Papok, és Levitak, kik álmélkodnak vala azokon, a' miket Simeon, és Anna mondanak vala a' Kriſtusrol. Ott vala Sz. Joſef Patriarka a' Dicsőséges Szűznek Jegyeſe. Ott vala a' Dicsőséges Szűz Maria, és Anna a' Proféta aſzſzony, kik kőzőt jelen vala Simeon a' Sz. Sacramentom hailékával, kezeiben hordozván a' Kriſtus Jeſuſt. Az Anyaſzent-egyház annak a' nagy innepléſnek emlekezetére, azt akarta, hogy azon a' napon ſzép proceſſio légyen, hogy az ő hiv fiai jelen-lenni találtaſſanak ottan, hogy ki-ki kezében hordozza a' Kriſtus Jeſuſt egy égő gyertyának példéjában, illyen modon: A' gyertyában hárem dolog találtatik. viaſz, cérna, és világoſság. A' Kriſtus Jeſusban vagyon viaſz, mely az ő ſzentséges teſte; vagyon cérna, mely az ő lelke; vagyon világoſsag mely az ő Iſtensége. A' viaſz a' Kriſtus Jeſus teſte, melyben mint a' viaſzban, ſok ſzorongatáſok, vereségek, és ſebek bé-vétetek. A' cérna jelenti a' lelkét, mert a' mint a' cérna mingyart fel-gyulad a' langhoz illettetvén, igy a' Kriſtus Jeſus lelke az Iſtenséghez illettetvén, mingyárt fel-gyuladot, és fogantatásától-fogva látta az Iſtennek állattyát, és boldogságát. A' láng Iſtenségét jelenti, mivel az Iſten gyakorta az alat mutatta magát, mint Moyſeſnek a' tűzes bokorban, és az Apoſtoloknak Pünkősd napián a' tűzes nyelvekben. Ugy annyira hogy az Anyaſzent-egyház egy égő gyertyát advan kezünkben, hogy hordozzuk a' Proceſſioban, a' Kriſtus Jeſuſt adgya mi-nékünk példában, kivánván, hogy mi, lelki kezünkben igyekezzük őtet hordozni, az ő ſzent malaſztya-által, hogy annak-utánna mind őrőkké őrvendezzünk, az Iſtennek ſzine látásával az őrők boldogságban, Amen.

Nagy Boldog Aſzſzony napiárol.

Szent Damaſcenus Janos, és több Autorok iráſibol.

A Kereſztyén Anyaſzent-egyház a' Dicsőséges Szűz Mariának hárem innepét úlli, Boldog Aſzſzony Menybe vitele titulusa alat. Eggyik az ő boldogságos halála, midőn az ő ſzentséges lelke el-

vált

vált a' teſtétől. Máſodik az ő dicsőséges fel-támadáſa, midőn kevés idő mulva az ő lelke uyiobban a' teſthez kapcſoltatek, és nagy dicsőséggel felviteték Meny orſzagba. Harmadik az ő nagy méltosága, midőn az Angyáloknak, és Mennyeknek Királynéjává meg-koronáztatek, és mindeneknek Aſzſzonyavá éteték. Cſudálatos dolog, hogy a' ſzent Evangeliſták emlekezetet nem téſznek e' három dologrol: haſonlo-képpen el-halgattyák az ő fogantatáſát, és ſzűletéſét; mind czikkelek-ként meg-irván ezen dolgokat Kereſztelő Sz. Janoſrol. A' ſzent Doctorok azt mondgyák, hogy a' Szent Lélek, ki az Evangeliſták pennáját igazgatta, gondot viſelt reá, hogy az Evangeliomban meg-irattatnék, a' mi ſzükséges, és haſznos volt a' mi lelkünk javára, tudni-illik a' mit nékünk el kell hinnünk, és cſelekedettel kell kő. vetnünk. Mi-nékünk el kel hinnünk, hogy a' Kriſtus Jeſus Iſten, azokáért ſzükség volt, hogy arrol bizonyságot tenne, egy jeles ſzava hihető ſzemély, a' mint Kereſztelő Sz. Janos volt; és ezokáert czikkelek-ként meg-iratot az ő fogantatáſa, ſzületéſe, élete, prédikálláſa, és halála. Nem volt ſzükség, hogy ezek a' dolgok mind meg-itattaſſanak a Szenrséges Szűzről e' végre: mert néki nem kellet bizonyságot tenni a, Kriſtus Jeſuſrol, mivel az ő fia volt; és az Anyák-felől mindenkor gyanakodni ſzoktak, mikor a' magok fiokat dicſirik; mivelhogy a' ſzeretet, melytől azokhoz viſeltetnek, által-léptéti vélek á' czélt. Jollehet az Evangeliſtak meg nem irtanak, ſok nagy dolgokat a' Szűz Mariarol, ſem azt nem mondották, hogy a' Kriſtus Jeſus, dicsőséges fel-támadáſa-után, meg-jelent volna néki, nem azért hogy meg nem jelent volna, hanem azt el-halgatták, a' mint némely ſzent Atyák mondgyák, a' meg-mondatot ok-ért. Mindazáltal ők azt mondván, hogy Maria az Iſten Annya, mind meg-mondották, a' mi az ő dicſiretére mondathatot volna. Annak-fölőtte a' mint Moyſes a' világnak teremtéséről irván, nem tőtt világoſſon emlekezetet az Angyalokrol; melyet cſelekedet, a' mint némely Doctorok mondgyák, hogy ne adgyon alkalmatoſságot a' Sidoknak a' Bálványozáſra, hajlandók lévén ők az Uly Iſtenek keresésében, és könnyen Iſten gyanánt imádták volna az Angyalokat. Igy az Evangeliſták is ſok dolgokat el-halgattak a' Szentséges Szűzről, mellyeket az ő nagyob dicſiretére mondhattak volna; mivel találkoztak volna némellyek a' Kereſztyének-kőzül, kik oly nagy áitatoſsággal voltak volna a' Szűz Mariához, hogy cſak nem Iſten gyanánt imádták volna őtet. De jollehet az Evangeliſták ſok dolgokat el-halgattak, mellyeket

az Iſten Annya dicſiretére mondhattak volna, mindazáltal illendő dicſiretektől nem volt ő meg foſztva. Mert a' Kriſtus Jeſus hatalmat hagyot az Anyaſzent-egyháznak, hogy alkalmatos időben, ki-hirdetne, és meg-magyarázna ſok igaz, és bizonyos dolgokat, a' mint a' Dicsőséges Szűz Marianak halottaibol-valo fel-támadáſát, és teſteſtől, lelkeſtől az Angyalok-által Mennyekben-valo fel-menését. Mely dolog egy ideig vélekedés volt, a' mint ſzent Jeronymus mondgya. Moſt pedig igaz hittel vallyuk, mert az Anyaſzent-egyház traditiok-által tartya, hogy a' Szűz Maria teſteſtől fel-vitetet Menyorſzágba. Kriſtus Urunk Menybe menetele-után meddig élt e' földön az ő Sz. Annya, bizonyoſon nem tudhatni. Kőzönségeſen ugy tartyák, a' mint Euſebius mondgya, hogy a' Kriſtus Jeſus Menybe menetele-után, tizen-négy eſztendővel holt-meg a' Szűz Maria, ugy hogy az ő dicsőséges által-menetele volt Claudius Csaſzár idejében, midőn hatvan három eſztendős volna, Kriſtus Jesus ſzűletéſe-után negyven-nyolczadik éſztendőben. A' Boldogs'ágos Szűz kézi munkákban-is cſudálatos-képpen foglalta magát, az ő Szent Fiának Kriſtus Urunknak Menybe menetele-e ôt, ſzolgálván, és kedveskedvén néki, oly ſzolgálatokkal, mellyekhez haſonlokkal ſoha cſak egy teremtet-állat-is nem ſzolgált az Iſtennek. Ugy annyira hogy a' mennyei Angyalok igen kivántak a' Szűz Maria társaságában lenni: mivelhogy némellyek kőzűlők látták, némellyek hallották, hogy ő inkáb tudgya ſzolgálni, és jobban tudgya ſzeretni az Iſtent, hogy-ſem ők minnyajan: és kedvesb volna, és nagyob kegyelmet talált volna, hogy-ſem más akár-mely teremtet-állat. Annak-fölőtte magát gyakorlotta Iſteni imádságokban, és elmélkedéſekben, a' mint Sz. Agoſton mondgya: Sz. Lukacs Evangeliſta-is emlekezetet téſzen felőle, mondván, hogy az Apoſtolok Mariaval a' Jeſus Annyával meg-maradnak vala az imádságban. Sz. Baſilius azt mondgya az elmélkedés-felől', hogy meg-világoſittya érrelmünket ebben az életben, hogy meg-tudhaſſuk, mit kell kereſnünk, és mitől kell futnunk. A' mint Sz. Jeronymus mondgya; néha az Iſten Annya, az ő Sz. Fiárol meg-emlekezvén, nagy lelki ſzorongátáſokat ſzenvedet, a' fel-gyuladot buzgo ſzeretet-miatt, mellyel kivánta őtet látni. E' volt az oka, hogy a' Szentséges Szűz gyakran meglátogatta a' hellyeket, a' hol az ő Sz. Fia a' mi váltságunk titkos dolgait cſelekedte, de kivált-képpen a' koporſot. Ezt ő nem azért cſelekedte, hogy az elevent a' hallottak-kőzőt kereſné? hanem hogy magát meg-vigaſztalná

jelen

jelen-voltával, és lát sával annak, és a' tőb helyeknek, néha őrvendezvén, néha szomorkodván, azok-szerént a' mik azokon a' helyeken tőrténtek vala. Az Apostolokkal, és tanitványokkal, kivált-képpen Sz. Janos, és Sz. Lukacs Evangelistával gyahorta beszéllet azokrol a' titkos dolgokrol, mellyeket ő tudott, és mások-előt el-reytve voltanak: ugy mint, az Angyali kőszőntésről, midőn az Isten Fiát méhében fogadta; és mi-képpen azután Ersébetet meg-látogatta, és a' tőbbiről? mellyeket ő nagy őrőmmel, Isteni szeretettel, és hála-adással beszélgetet, amazok-is hasonlo-képpen halgatták. Ezek mind Isteni elmélkedéseknek gyakorlási voltak. Innét vagyon hogy az Anyaszent-egyház, a' Szent Lélektől igazgattatván, azt az Evangeliomot rendelte Nagy Boloog Aszszony napiára, midőn Kristus Urunk bé-ment a két nénék, Maria, és Maria Castélyába kik házokba fogadván őtet, eggyik ugy-mint Marta szorgalmatoskodik, és fárad vala, néki és a' tanitványinak eledelt készíteni: a' másik ugy-mint Maria a' Kristus lábainál ülvén, halgattya vala az ő igéjét. Ezek a' két nénék példázzák a' két életet; a' kézi munkában-valo szorgalmatosságot; és az Isteni elmélkedésekben-valo gyakorlatosságot. Mind a' kettőben igen gyakorlotta magát a' Szentséges Szűz Maria: az elsőben, a' Kristus halála, és fel-támadása-előt: a' másikban azután. Kővette ebben Kristus Urunkat, ki elsőbben cselekedni, és azután tanitani kezdet. El jővén azért Istentől el-rendeltetet ideje a' Dicsőséges halálának. Mivel jollehet szabad volt a' kő önséges tőb törvényektől: mert eredendő bűn-nélkül fogantatot: sáidalom-nélkül szült: Annya lőtt az Istennek, és szűzen maradot. Meg nem menekedhetet mindazáltal a' testi halálto l; sőt önnőn maga-is az Isten Fia nem volt szabad attol, meg akarván halni a' mi váltságunkért. Az Isten Annyának egy kis háza vala a' Sion hegyén, és a' mint Cretensis Andras Jerusalemi Ersek, és Niceforus Calixtus mondgyák, az ő Sz. Fiának Menybe menetele, és a' Sz. Lélek el-jövetele-után, abban lakot az ő dicsőséges által-menetelig avagy haláláig. Azt iria Venerabilis Beda, hogy a' Szűz Maria szollot Sz. Janos Evangelistának, azt rendelvén néki, hogy el ne távoznék tőle, a' mig e' világon élne; még halála után-is mind addig, mig az ő teste el nem temettetnék. Mellyet azért rendelt a' Sz. Szűz, hogy némellyek a' Sidok-közül meg-fenyegették volt őtet, hogy halála-után meg-csufolnák az ő testét. Azokáért a' Sion hegyén abban a' kis házacskában lakván, és el-közelgetvén az ő halálának orája, egyszer s' mind fel-gyulada az ő szivében a' nagy ki-

ványság, és igen erős eleven ſzeretet a' Kriſtus Jeſushoz, és ki-mondhatatlan nagy ſzorgalmatos kivánsággal akaria vala látni az ő Sz. Fiát, ſokkal nagyobbal hogy-ſem annak-előtte. Minden némű kivánsága fel-mégyen vala, a' hol ő-néki minden java vala, és azt mondotta Daviddal: *Pſal.* 41. A' mint kivánkozik a' ſzarvas, a' vizek kut-fejeihez, ugy kivánkozik a' lelkem te hozzád Iſten. Szomiuhozot a' lelkem az erős élő Iſtenhez: mikor megyek-el s' jelenem-meg az Iſten orczája-előtt. Azt mondgyák, hogy az Iſten meg-jelentette Gabriel Arkangyal-által Szűz Marianak, mikor lenne halála, mellyet ő nagy örőmmel, és hála-adáſſal fogadot várván kevés ido mulva, az Iſtent ſzinről ſzinre látni az örők boldogságban. Azt-is mondgyák, hogy némely dolgokat kivánt volna meg-engedtetni akkorra az ő Sz. Fiától, mellyek meg-is engedtettek ő-néki. Egy azok-közúl volt, hogy minnyájan az Apoſtolok jelen lennének az ő halálan. Sz. Dienes, Damaſcenus Sz. Janos, Jeruſalemi Juvenalis azt mondgyák, és erőſſen állattyák, hogy minnyájan az Apoſtolok jelen voltak a' Szűz Maria halálán, Sz. Tamás Apoſtolon-kivúl. Az Ur Iſten, ki az emberekneк meg-parancſolta: Atyádat és Anyadat tiſztellyed; tiſztelni akarta az ő Szentséges Annyát, még halálának idején-is, oda vitetvén az Angyalok-kezei-által az Apoſtolokat, a' világnak külömb-féle réſzeiről, a' hová el-mentek vala a' Szent Evangeliomot prédikálláni. Aztis akarta, hogy ſok Szent Patriarkáknak lelkei, és ſok ezer Angyalok ſzállanának-le az Egből. Adam, és Eva illyen modon köſzöntötték az Iſtennek Sz. Annyát: Oh áldot Aſzſzony, mi-nékünk, és az egéſz emberi nemzetnek tiſztеſége. Mi bé-zárlottuk volt a' Paradicſom kapuiát; te pedig az élet tájához menni utat nyitottál. Boldog, és áldot vagy minden aſzſzony' állatok-fölőt. A' Patriarkáknak ſerege el-érkezvén, azt mondják: Oh Boldogságos Szűz, és áldot Anya, ki-által bé-tellyeſitette az Ur Iſtent, a' mi-nékünk tőtt igyireteket; ki-által bé-tőlt a' mi kivánſágunk; és meg-ſzabadulván az halálnak kőtelétől, az örők dicsőségben őrvendezzünk. Nagy kivánságokat mutatták a' Szent Patriarkák a' Szentséges Szűzet látni Mennyeknek országában. De az Apoſtolok ſzomorúak voltanak az ő Aſzſzonyokért, mivel látták, hogy el-menvén, elhadja őket. Tovább el nem titkolhatván ſzi-béli faidalmokat igen ſirának, és minnyájan kőrnyűle lévén, azt mondák néki: Szentséges Anyánk maradgy-

radgy-meg mi-velünk, még-egy kevés ideig, ne hagy minket árváúl irgalmaſságnak Annya: ha pedig el akarſz menni, vigy-el minket-is a' te társaságodban. Igy ſzollanak közönségeſen az Apoſtolok. De Sz. Péter a' több Apoſtolok-képében azt monda: Szerelmes Anyánk, és Aſzſzonyunk, hogy ha mi nem tudnok, hogy te országolni mégy, és dicsőségeſen örvendezni a' te áldot Sz. Fiaddal, mellyet meg-érdemlettél az ő ſzent malaſztya-által; nekünkigen viſzſza-tetſzenek a' te el-meneteled, de meggondolván hová mégy alkalmaſint meg-erőſödik a' ſzivünk; jollehet annyi erőt nem vehetünk, hogy ſzemeinket meg-tartoztaſſuk a' köny-hullatáſtol. Te Aſzſzonyunk el-mégy a' te Sz. Fiadhoz, a' mi Urunkhoz Meſterünkhöz örvendezni örökké-valo jokkal Mennyeknek országában, és minket el-hadcz ezen a' világon, mely nem egyéb, hanem nehéz, és Unálmas ſiralomnak völgye, mit mivelünk immár nálad-nélkül? A' Szentséges Szűz Maria felele nékik, mondván: Nem illik ſzerelmes fiaim, hogy a' ti ſzomoruságtok meg-öregbitſe az én fáidalmomot, mellyet én érzek tőletek-valo el-menetelemben. Ha engem ſzerettek, ne bánnyátok, hogy el-hagyom ezt a' ſok nyomoruſsággal tellyes világot, fel-menvén Meny-országba, mely minden örömmel, békeséggel, és nyugodalommal tellyes. Ha itt én titeket meg-vigaſztaltalak jelen-létemmel, és nyajaskodáſommal, oda fel-is meg-ſegétlek az én ſzüntelen-valo könyörgéſemmel, mindeniteket ſzemeim-előt viſelvén, és mindenekben, a' mikre ſzükségetek léſzen, titeket meg-ſegétvén. Azonközbe ſzerelmes fiaim ſzünnyetek-meg ſzemeiteknek köny-hullatáſi, erőſödgyetek-meg, és jo ſzivel legyetek; mert ſzükség, hogy el-végezzétek dolgaitokat, mellyeket el-kezdettetek, prédikálván az Evangeliomot, a' mint néktek az én Sz. Fiamtól meg-van parancſolva. Csak egy dologra kérlek titeket, mellyet az én Sz. Fiam meg-parancſolt néktek: Szereſsétek egy-máſt. Ezzel meg-mutattyátok, hogy az én Fiam tanitványi, és enyimek vadtok. Ő ſzeret titeket mint Meſteretek, én mint Annyátok. Fiaim maradgyatok békeségben: Iſten veletek fiaim. Az Iſten áldáſa légyen ti raitatok. Damaſcenus Sz. Janos azt mondgya, hogy az Apoſtolok Hymnuſokat kezdének énekelni az Iſtennek, és a' Szűz Marianak; és a' Kriſtus Jeſus meg-jelenék az ő Sz. Annyának, mondván néki igen édes ſzókkal: Jöy-el ſzeretes

mes

mes Anyám, az én örök dicsőségembe; kely-fel leg-ékeſeb minden aſzſzony' állatok-közőt; el-mult immár a' tél, és el-jőt a' virágozo tavaſznak gyönyörűſéges ideje. Eppen ſzép vagy ſzerelmeſem, és ſemmi makula nem találtatik te benned. Felele a' Sz. Suz: Oh ſzerelmes édes Fiam, én Uram, és én Iſtenem, a' te kezeidben ajánlom az én lelkemet; ezt mondván el-valék a' teſtétől az ő ſzent lelke. Az Apoſtolok látván a' Szűz Mariat, hogy megholt volna, tiſzta fejér lepedők be-takarák, és nagy tiſztelettel a' koporſoba tévék az ő ſzent teſtét. El-kéſzittetet volt már a' temető hely Getſemanis témplomban, és ſzép proceſſiot rendelének, hogy oda vigyék a' temetőre. A' proceſſioban ſzép rendeſen mennek vala az Apoſtolok, ſok tanitványokkal eggyetemben, és több áitatos népekkel, ki-ki az ő modgya ſzerént Hymnuſokat, és Zoltárokat énekelvén. Nem holt vala még meg a' gonoſz meg-általkodot Sidoknak irigysége, kik meg-akarák ellenzeni, és haboritani ezt a' ſzent cſelekedetet. Egy Sido leg-iſtenrelemb-, és vakmerőb a' többinél, a' koporſohoz közelgete, hogy a' Szent teſtet a' földre rangaſſa; de minek-előtte hozzá nyulna, az Iſten oſtorát magán érezé; mert meg-ſzerada az ő karia: de azután meg-bánván gonoſz cſelekedetét, és penitentiát tartván, meg-gyogyula. Ezt a' cſudát látván a' több gonoſz társai igen meg-félemlének, és ſemmit nem merének cſelekedni. Az Apoſtolok pedig minden ellenzés-nélkül el-temeték azt az áldot teſtet. Damaſcenus Sz. Janos elő-beſzelli, miképpen azután a' Boldogságos Szűz Maria teſteſtől lelkeſtől fel-viteték Menyországba. Nyilván-valo dolog, ugy-mond, mind neknél, miképpen Marcianus Cſáſzár az ő uralkodásának mingyárt kezdetin, Pulcheria Cſáſzárnénak, az ő feleségének könyörgéſitől fel-indittatván, némely Templomokat épite Conſtancinapolyban, a' Kriſtu Jeſus tiſzteſségére, és az ő Szenteinek tiſzteſségekre. A' többi közőt az Iſten Annyának tiſzteſségére-is épite eggyet. Azt kiváná a' Cſáſzárné, hogy a' Dicsőséges Szűz Marianak teſte abba a' Templomba viteték, azt alitván, hogy Jeruſalemben a' Getſemanis templomban volna, mellyet az ő tiſzteſségére épitettek vala. Ugyan azon időben, közönséges Conciliom ſzolgáltaték a' Cſáſzár akarattyából; és ottan jelen-volt Juvenalis a' Jeruſalemi Erſek, ki a' Cſáſzár eleibe hivattaték, a' Cſáſzárnénak jelen-létében, és mondának néki (a' mint mind a' kettőn kivánnyák vala) hogy a' Boldogságos Szűz Marianak teſte Getſemanis templombol viteték Conſtancinápolyba. Halván e' kéréſt Juvenalis, monda:

mi ré-

Mi régi, és bizonyos traditiokbol tudgyuk, hogy a' Dicsőséges Szűz Maria által- menéſe idein minnyájan az Apoſtolok, kik a' világnakminden réſzeire el- oſzlottak vala, prédikállani az evangeliomat, egy ſzempillantáſni idő- alat, az Angyalok kezei-által, jelen lőttek az halála orájára, győnyőrűséges Angyali énekléſeket hallottak? és mikor az ő áldot lelke, tiſztaságos teſtétől el-vált volna- is, meg nem ſzűnt az Angyalok énekléſe. Az Apoſtolok-is Hymnuſokat, és Zoltarokat énekelvén Getſemanisba nivék a' teſtet, és ottan el-temeték. De jollehet a' Szent teſt eltemettetet volna, mindazáltal meg nem ſzűnék az Angyali muſika; sőt à mennyei Hymnuſoknak énekléſi három napig hallatának, mellyek után ſoha nem hallatot az a' győnyőrűséges nota. Az Apoſtolok mind végig jelen-lévén, őrvendeztek a' ſzép eggyező ének ſzonak győnyőrűséges zengéſiben: csak egy nem volt jelen kőzűlők tudni-illik, *Sz.* Tamas, ki harmad nap-utan érkezék oda, és főlőtteb ſzomorkodik vala, hogy nem volt jelen az ő halálán. Azokaért igen ſzorgalmatoſlon kéré a' több Apoſtolokat; nyitnák-meg néki a' koporſot, had láthatna-meg az Iſten Annyának teſtét. Az Apoſtolok meg engedék néki, és meg nyitván a' koporſot, nem találák ottan, a' Szűz Maria teſtét, hanem csak a' tiſzta feir lepedőkőt, mellyekben bé-takarták vála; és győnyőrűséges jo illat jő vala ki a' koporſobol, mely igen őrvendeztette azokat, a' kik azt érzették, és ſemmit egyebet nem találának. Az Apoſtolok igen csudalkozának ez dolgon, és minnyájan azt erőſſiték, hogy az Ur Iſten, ki ő tőle vőtt emberi teſtet, és emberré lőtt az ő tiſztaſságos méhében, kivált-képpen valo nagy privilegiommal akarta őtet tiſztelni, fel-támaſztván őtet, a' kőzönséges fel támadás-előtt, és teſteſtől lelkeſtől fel-vivén Mennyekbe. Midőn Marcianus Csáſzár, és a' Csáſzarné Pulcheria meg-értették volna ezt a' nagy csudat, kérék Juvenalis Erſeket, hogy engedné nékik a' koporſot, melyben a' Dicsőséges Szűz Marianak teſte helyheztetet volt; és az ő ruhádzatit. Azokaért mind ezek Jeruſalemből Conſtancinapolyba vitetének: és a' Szűz Marianak tiſzteſségére épittetet Templomban helyheztetének. Annak-utánna pedig el-oſztattak, és a' Kereſztyénségnek kűlőmb réſzeire elvitettek. Mind ezeket meg-irta Damaſcenus Sz. Janos: Es az egéſz Kereſztyén Anyaſzent-egyház igy tartya, hogy a' Szentséges Szűz Maria mind teſteſtől lelkeſtől fel-vitetet Menyorſzágba

Meg-látta volt ezeket lélekben bölcs Salamon, azért álmélkodván mondotta erről a' nagy Aſzſzonyrol: *Cant. 6.* Kicſoda ez a' ki elő-jő, mint a' fel-kelő hainal, ſzép mint a' hold, válaſztot mint a' nap, rettenetes mint a' táboroknak el-rendelt ſerege. Sz. Bernard Doctor ſzépen elmélkedik, mondván: Az Iſten ſok ſzenteknek teſteket ki-nyilatkoztatta, és meg-jelentette, mellyek külömb-féle helyeken voltak el-reitve; ezt pedig azért cſelekedte, hogy a' Kereſztyénektől tiſztelteſſenek. Azokáért ha a' Boldogságos ſzűznek teſte a' földön volna: a' mint a' több ſzenteknek teſteket ki-nyilatkoztatta, és jelentette az Iſten, hogy a' Kereſztynektől tiſztelteſſenek; ki-nyilatkoztatta, és meg jelentette volna, a' minden Szenteknek Királynéja teſtét-is, ki mindeneknél nagyob tiſzteletet érdemlet. Nyilván-valo dolog pedig, hogy az egéſz világon ſoha fel nem találhatni a' meg nevezet dicsőséges teſtet, a' vagy pedig annak valami kevés maradekocskáját, hanem cſak a' ruhádzatiban, és hazi ezközében találtatnak. (a' háza Lauretumban vagyon) innen-is következik, hogy máſut nem találtatik, hanem Meny-országban. A' Királyi Próféta mondáſa-ſzerént, ki lélekben meg-látván Kriſtus Urunkat, az őrök Dicsőségben, az ő Sz. Annyával eggyetemben, igy ſzólla néki: *Pſalm.* 44. A' Királyné jób kezed felől állot aranyas ruhadzaban: környúl-vétetvén ſok ſzinű ékeſséggel. A' mely őrök boldogságban, és dicsőségben, hogy minket-is tegyen réſzeſsé az irgalmas Iſten; kériük a' mi Szentséges Anyánkat, légyen ſzo-ſzóllo mi-érettünk az ő Sz. Fia-előt. Amen.

Niceforus Calixtus azt mondgya, hogy a' meg-nevezet Marcianus Cſáſzár ſzerzette a' Pápától, hogy a' Boldogságos Szűz Marianak Menybe vitele napja, Kis Aſzſzony havának 15. napian meg-ſzenteltetſség a' Kereſztyénektől.

Havi Boldog Aſzſzony napjárol.

Liberius Pápa idejében, egy Nemes, és igen gazdag Janos-nevű ember találtatot Rómában. Kinek felesége lévén, nem voltak fiai tőle a' kikre az ő joſzága maradna. Ez jó életű ember volt, és az Iſten Annyához igen áitatos: és a' felesége minden dolgokban magához

hoz haſonlo Ezek ketten beſzéllének eggyût tanácskozván, kit tennének örökösé az ô joſzagokban; azt végezék, hogy az Iſtennek Sz. Annyát; és e' végre fogadáſt tőnek. Annak-utanna kőnyörgének a' Szentseges Szűznek; mutatná meg nékik, minémű dologban költenék-el a' joſzagokat, az ô ſzolgálatyára, és tiſzteſségére. A' Dicsőséges Szűz meg-halgatá az ô áitatos kőnyörgéſeket, a' mint világoſſon látzik egy nagy csuda-által; mivelhogy Kis Aſzſzony havának őtődik napja előtvalo étſzaka, mikor Romában igen nagy melegek volnának nagy bőséges ho esék, és Esquilinus hegyének egy réſzét el-boritá. Ugyan azon eijel a' Boldogságos Szűz Maria mind a' kettőnek meg jelenvén, kinek-kinek magán, monda nékik, hogy a' hol reggel a' földet hoval be-boritva találnyák, ott épitteſsenek egy Szent-egyházat, melyben a' Kereſztyének őtet bőcsűllyék, és tiſztellyék. Az áitatos férfiu, és a' Felesége, meg-beſzéllék reggel egy máſnak a' látáſt, és meg-akárák jelenteni a' Pápának, és hozzája menvén, meg-érték, hogy azon étſzaka a' Pápa-is ugyan azon jelenéſſel, és látáſſal őrvendezet volna. Azokaért egybe gyűjte a' Papokat, és a' kőſséget, és ſzép proceſſiot rendelvén, minnyájan az Esquilinus hegyére menének, és annak réſzét hoval bé-boritva találák, a' hol egy jo őreg Szent-egyház épittethetnék. El-rendelék a' helyet, és mingyárt hozzá kezdének a' Templom épitéſéhez, és azután el-is végézék, a' Római Patritius János, és a' felesége költségével.- E' volt az első Szent-egyház, mellyet epitettek a' Szűz Maria titulusſa alat. Mellyet azután Harmadik Sixtus Pápa uyjonnan meg-épite. Ez a' Szent-egyház külömb időkben, külömb nevekkel hivattatot. Elsőbben Liberius Szent-egyházának, azután Jáſzolyos Szűz Marianak, mert oda viteték ugyan azon Jáſzoly, melyben helyheztetet volt a' Kriſtus Jesus, mikor ſzületék Betlehemben. Annak-utánna mivelhogy tőb Szent egyházak épittetenek Romában a' Szűz Maria titulusſa-alat. Ez minthogy ſő-képpen a' meg-nevezet nagy csuda-ért épitteték, Nagyob Szent Marianak hivattaték. Az Anyaſzent-egyhaz ennek a' Templomnak innepét, és azzal eggyût a' meg-nevezet nagy csudát ugyan azon a' napon ſzenteli, a' mellyen történt, ugy-mint kis Aſzſzony havának őtődik napján, Kriſtus Urunknak három ſzáz, hatvan-három eſztendejében, Ebben meg-érthetni az Iſten Annyának mi-hozzánk valo jo akarattyát,

mely igen kivánnya a' mi javunkat, mivelhogy meg-mutatá a' helyet, a' hol egy Szent-egyházat épitenének az ő tiszteſségére, a' hová folyamodhatnának a' Kereſztyének ſegetséget, és ſzent malaſztot kérni az ő ſzükségekben, éz nyomoruságokban. Kérjük azért tőle a' mire nagyob ſzükségünk vagyon, hogy nyerie-meg az ő Szent Fiától a' mi bűneinknek bocsánattyát e' földön, és a' mi jo cselekedetinknek jutalmat Mennyeknek országában, hogy véle eggyetembe mind örökké örvendezzünk. Amen.

Szent Mihály Arkangyal meg-jelenéséről, és az több Angyalokrol.

ELSŐ BESZED.

VAnnak Angyálok, és azok-közőt leg nagyob Sz. Mihály Arkangyal. Hogy Angyalok legyenek, nem csak a' Sz. Janos Jelenésében olvaſſuk, a' hol meg-irta a' Sz. Mihály, és Lucifer közőt-valo harczot, mondván: és nagy harcz lőn az Egben: *Apoc:* 12. Mihály, és az ő Angyali harczolnak vala a' Sarkányal, és a' Sarkány harczol vala, és az ő Angyali: és nem vehetének erőt, ſe helyek nem találtaték azoknak többé áz Egben. Es le-vetteték ama nagy Sárkány, a' régi kigyo, ki ördögnek hivattatik, és Satánnak, a' ki el-hiteti az egéſz világot: és a' földre vetteték, és az ő Angyali ő-véle le-vetteténk. Nem csak innen tudgyuk, mondám, hogy Angyalok legyenek, hanem több ſok helyeken-is olvaſſuk a' ſzent Irasban. Daniel Próféta azt mondgya, hogy egy Angyal ſzollot néki, és mondotta: *Dan.* 10. Ne félj Daniel, mert az elsö naptolfogva, mellyen a' te ſzivedet az értésre adtad, hogy ſanyargatnád magadot a' te Iſtenednek ſzine-előtt, meg-halgattattak a' te igeid: és én a' te beſzédidért, jöttem, A' Persák országának Fejedelme pedig, ellenem állot huſzon egy napig: és imé Mihály egy az elsö Fejedelmek-közűl ſegétségemre jöve, és én ott maradék a' Persák Királlya-mellet. Itt emlekezet vagyon az Angyalokrol, fő képpen Sz. Mihályrol. Sőt ugy látſzik, hogy ő-közőttők harcz volna: mellyet igy kell érteni: Egy Angyal Juda tarományát oltamazza vala,

más

más Angyal pedig a' Persák országát. A' mely Angyal gondot viſel vala Juda tartományára, azt akarta, hogy a' Sidok, kik fogságban valának a' Persák országában, onnan ki-ſzabadulnának, hogy ſzabadon lévén az Iſtennek jobban ſyolgálhatnának a' magok hazájában, és ſzűnnék-meg az a' kár, mely némellyekben történik vala, a' bálványozokkal-valo nyájaskodás-miat, mivelhogy némellyek bálványozokká léſznek vala. Azokaért ha ez az Angyal az ő ſzándékat véghez-vihette volna, a' Sidoknak nagyob haznokra lőtt volna, és néki nagyob dicsiretére történt volna Menny-országban. Az az Angyal pedig, ki a' Persák országára gondot viſelt, meg-gondolván, hogy fogságban tartatván a' Sidok abban az Országban, ſegétségekre volnának a' Persáknak az Iſteni dolgókban, ugy hogy ſokan közűlők el-hadnák a' bálványozaſt, és meg-térnének az Iſten törvényére: azon igyekezik vala, hogy ki ne ſzabadulnának abbol a' fogságbol. Kűlömbőző akarattyok ezeknek az Angyaloknak, mint-egy lelki harcz volt, mely meg-maradot ő-közöttök, mig az Iſtennek utolſo akarattyát meg-értették. De nem kel ollyan harcztol érteni, mely Sz. Mihály közöt, és Lucifer közöt volt: ſem pedig ollyan harczot nem kel érteni, minémüek a' földön léſznek: mert az Egben nincſenek ſzabliák, láncsák, puskák, traczkok, avagy agyuk. Az a' harcz csák az akaratnak, vélekedésnek, vagy itéletnek ellenkező kűlömbsége volt, mely eggyik, és a' máſik réſz-közöt vala. Azt olvaſſuk Moyſes első könyvében, *Gen.* 18. hogy Abrahamnak három Angyal meg-jelent. *Gen.* 19. Lotnak pedig kettő. *Gen.* 28. Jakob Patriarka-is látta álmában egy láytoriát, mely a' földön áll vala, és annak teteje az Eget éri vala, az Iſten Angyalit-is fel s' alá járni azon. *Gen.* 32. Jakob is elméne az ő kezdet után; és eleibe jövének az Iſten Angyali. *Gen.* 48. Meg-áldá Jakob a' Joſef fiait, és monda: Az Iſten a' kinek ſzine-előtjártak az én Attyaim Abraham, és Isaak; az Iſten ki engem ifiuságomtol-fogva táplál, e' jelen-valo napig; az Angyal, ki engem minden gonoſztol meg-ſzabaditott, áldgya-meg e' gyermekeket, és hivattaſsék reájok az én nevem, és az Attyaimnak Abrahamnak, és Iſaaknak nevek' és nevekedgyenek ſokaságra a' földön. Moyſes maſodik könyvében olvaſtatik, hogy az Ur Iſten monda Moyſesnek; *Exod.* 23. v. 20. Imé én el-küldöm az én Angyalomat, ki előtted mennyen, és meg-őrizze az

az uton, és bé-vigyen a' helyre, mellyet készitettem. Meg-bőcsűllyed őtet, és halgasd az ő szavát, és meg ne vessed: mert el nem szenvedi ha vétkezel, és az én nevem vagyon ő benne. Hogy ha halgatod az ő szavát, és meg-cselekeszed mind a' miket szollok, éllensége lészek ellenségidnek, és nyomorgatom nyomorgatoidat. *Num.* 22. *v.* 23. Moyses negyedik kőnyvében irva vagyon, hogy meg-álla az Ur Angyala az utban Bálaam ellennében, ki a' szamáron űl vala véle. Látván a' szamár az utban meg-állott Angyalt mezitelen kardal, ki-tére az utbol, és a' mezőn megyen vala. Mellyet midőn verne Bálaam, és az ősvényre akarná hozni, meg-álla az Angyal két gyep szorosságában, mellyekkel keritve valának a' szőllők. Kit látván a' szamár a' falhoz szorula, és meg-sérté a' rayta űlőnek lábát. Ama pedig ismég veri vala őtet: és mindazal tal az Angyal a' szoros helyre menvén, holot sem jobra sem balra ki nem térhet vala, ellennébe meg-álla. Es mikor látta volna a' szamar az Angyalt allani, a' rayta űlőnek lába alat le-esék. Ki meg-haraguván, keményben veri vala pálczával az oldalát. Es az Ur meg nyitá a' szamár száját, és meg-szollala: Mit miveltem néked? Miért versz engem? imé már harmadszor? Felele Bálaam: Mert meg-érdemletted, és meg-csufoltál engem. Vayha fegyverem volna, hogy meg-ölnélek téged! Monda a' szamár nem te barmod vagyok-e, mellyen mindenkor űlni szoktál e' jelen-valo napig? Mond-meg mit cselekedtem hasonlot valaha veled? Ama pedik monda: soha nem. Mingyárt meg-nyitá az Ur a' Ballaam szemeid, és látá az Angyalt az Uton állani mezitelen kardal, és imádá őtet a' földre borulván. Kinek monda az Angyal: Miért vered harmadszor a' te szamarodat? En jöttem hogy ellenkedgyem veled, mert gonosz az utad, és ellennem vagyon: és ha a' szamár ki nem tért volna az utbol, helyt adván az ellene-alloknak, téged meg-öltelek volna, és ő élne. A' Királyok kőnyveiben-is sok helyen vagyon emlekezet az Angyalokrol. 2. *Regum* 24. *v.* 15. Második Királyi kőnyvben meg-vagyon irva, hogy dőg-halák bőcsáta az Ur Izraëlre reggeltől-fogva a' rendelt ideig, és meg halának a' nép közűl, Dantol Bersabeig hetven ezer férfiak. Es mikor ki-nyuitotta volna a' kezét az Ur Angyala Jerusalemre, hogy elvesztené azt, kőnyőrűle az Ur a' nyomoruságon, és monda a' nép-ölő Angyalnak: 3. *Reg.* 19. *v.* 5. Elég: tartoztasd-meg már kezedet. Az

Ur

Ur Angyala enni adot Illyés Profétának. Hogy a' tőbbiről ne ſzollyak. 4. *Reg.* 19. *v.* 35. Negyedik Királyi kőnyben olvaſtatik: Lőn azért azon éijel, el-jőve az Ur Angyala, és meg-őle az Aſſiriuſſok táborában ſzáz nyolczvan-őtt ezeret. Az uy teſtamentomban pedig annál-is tőb emlekezet vagyon az Angyalokrol. *Matt.* 1. 20. *v.* 2. 13. 19. Az Ur Angyala meg-jelenék Joſefnek álmában. *Matt.* 4. *v.* 11. Az Angyalok jővének, és ſzolgalának Jeſusnak. *Matt.* 13. *v.* 41. 49. El-küldi az ember fia az ő Angyalit, és mind ki-ſzedik az ő orſzágabol a' botránkozáſoket, és azokat, kik hamiſságot cſelekeſznek: és tűzes kemenczébe vetik őket. Ott léſzen ſirás, és fogaknak cſikorgatáſa. *Matt.* 16. *v.* 27. Az ember fia el-jővendő az ő Atyának dicsőségében, az ő Angyalival: és akkor meg-fizet kinek-kinek az ő cſelekedeti ſzerént. *Matt.* 18. *v.* 10. Meg-laſſátok kogy meg ne utállyatok eggyet e' kisdedek-kőzül: mert mondom néktek, hogy ezeknek Angyali mennyekben mindenkor lattyák az Atyám orczájat, ki mennyekben vagyon. *Marc.* 13. *v.* 32. Arrol pedig a' naprol, vagy orárol ſenki nem tud, ſem az Angyalok menyben, ſem a' Fiu, hanem cſak az Atya. *Luc.* 12. *v.* 8. Minden a' ki meg-val engem az emberek-előt, az ember fia-is meg-vallya őtet az Iſten Angyali-előt: a' ki pedig meg-tagad engem az emberek-előt, meg-tagadtatik az Iſten Angyali-előt. *Luc.* 16. *v.* 22. Lőn pedig hogy meg halna a' koldus, és vitettetnék az Angyaloktol az Abraham kebelébe. A' Szent Irásban ſok egyéb helyeken vagyon emlekezet az Angyalokrol. Némellyek a' Pogány Filoſofuſok-kőzül-is meg-iſmerték ezt az igaſságot, az emberi okoſsaggal; mert valamelly ember bé menvén egy hazba, a' hol tőbſzőr nem volt, és értvén hogy járnak fellyül, nem ok-nélkül mondhattya, hogy ott valami állat légyen. Mi láttyuk hogy megyen a', Nap, a' Hold a' csillagok, és az Egek; azokaért ſzűkség, hogy legyenek azoknak inditoi. Ariſtoteles illyen modon, az Egek forgásából meg-értette, hogy ottan értelmes lelki állatok legyenek, kiket mi Kereſztyének, Angyaloknak hivunk, és azok forgattyák az Egeket.

MASODIK BESZED.

EDdig meg látok hogy Angyalok legyenek, láſſuk-meg immar minémű légyen az Angyal. Az Angyal lelki teremtet állat, nem matéria, és formából-valo, nem teſtből, és lélekből-állo, mint az ember

ember, hanem csak magán valo tiszta lélek. Természet-szerént ismeri az Istent, mint minden teremtet-állatoknak leg-első okát, de nem mint a' mennyei Boldogságnak obiectumát, avgy czéllyát, mert ezt csak az Isten jelentéséből ismérte-meg. Mikor az Isten az Angyalokat teremté, oly tudományt önte az ő elmejekbe, hogy mindeneket meg-ismérhessenek az ő nemek-szerént, de nem egyenlő képpen, hanem ki-ki erejének, és természetének tékéllet-sége-szerént, és az által minden teremtet állatokat ismérnek, önnön magokat-is jol ismérik. A' világon három kiváltképpen-valo külömbségek találtatnak; némely dolgok csak matériából állanak, ugy mint, a' kövek: némellyek matériából és formából, ugy mint az ember: némellyek csak lélekből ugy mint az Angyal. A' Moyses könyvében nintcsen emlekezet az Angyal vétkéről, a' mint az ember vétkéről: mert az Isten ugy cselekedet, mint egy hatalmas Ur, kinek két szolgája vagyon, kik azon vétekbe estek. Eggyik ezek közúl, nagy rendbéli személy, a' másik csak parasztember. Ezt a' Király nyilván fel-akasztattya az ő bűnteteséért, hogy a' többi peldát vegyenek rola. A' másikra, hogy a' kősség fel ne zendöllyön, vagy az Attyafiai erő-szakat ne tegyenek az igasság szolgain, titkon törvényt láttván, és meg-sententiaztatván, étszaka a' tömleczhez mennek, és meg-ölik őtet. Az Isten titkon bűnteté-meg az Angyalt, miat leg nemesb teremtet-állatot; de az embert, ki földből-valo parasztvolt, nyilván meg-bűnteté. Azért-is titkon volt az Angyal vétke, és bűntetése, mert az ő betegsége orvosság nélkül volt; és a' fiele betegségnek meg-gyogyitásárol az orvosok nem-is gondolkodnak. Vagyon pedig emlekezet a' Moyses könyvében az ember vétkéről, mert az ő betegségének vala orvossága; mert a' kismás inczselekedésiből, és hamis tanácsából vétkezet, illendő volt, hogy mástol orvosságot venne. Ez meg-adaték az embernek, de nem az ördögnek; mert néki nem lévén testi érzékensége, nem késértetet attol; sem pedig mástol nem késértetet, hanem ő maga magát késértette. Kegyelemben teremtette az Isten az Angyalokat, a' mint Damascenus Sz. János mondgya: Az Isten az Angyalok természetét egyszers' mind teremté, és az ő kegyelmét beléjek önté. A' Sz. Doctorok három szem-pillántast tésznek az Angyalokban. Az elsőben minnyájan részesültek az Isten malasztyában ki-ki az ő természetének ereje-szerént. A' másodikban

ban az jo Angyalok mind az Istenhez térének, szeretvén őtet, és tiszteletet tévén néki, mint Uroknak Isteneknek, és az-által érdemlettek. Ugyan azon szem-pillantásban a' gonosz Angyalok fel-fualkodván az ő természet szerént-való tékélletességekkel, nagyra kezdék magokat bőcsülni, és kevélységben esének. Az Isten meg-parancsolá nékik, hogy imádnák az ő eggyetlen egy szűllőt fiát, ugy mint emberré lőttet, mellyet meg-jelentet vala nékik. A' jo Angyalok imádák őtet: de a' gonosz Angyalok illetlen dolognak itélék lenni, hogy ők Angyalok lévén, és nagy magos állapotban helyheztetve, magokat meg-alázzák és egy embert imádgyanak, jollehet ember és Isten volna. Azokáért nem akarák őtet imádni, kevélyeknek, és bűnősöknek, mutatván magokat. A' harmadik szempillantásban, a' jo Angyalok meg-erősíttetének az Isten kegyelmében; a' gonosz Angyalok pedig meg-általkodván a' gonoszban le-hanyattatának Pokolra az örök karhozatra. Az Ur Isten nagy malasztot adot az embernek, mert az ember az ő szabad akaratt yával, az Isten malasztya-által, annyit érdemelhet, hogy az Angyalokat-is fellyűl-haladhattya. Mert az utolso karban lévő Angyal ott maradot, és soha fellyeb nem mehet, de nem igy vagyon az emberekkel. Ha valaki látna egy csigát repülni, hátán lévén az ő háza, igen csudálkoznék; de nagyob csuda látni egy lelket, hussal, csontokkal meg-terhelve, repülni, és fellyűl haladni az Angyalokat. Az Angyalok meg-számlálhatatlanok, mi-hozánk-képest, azt mondgya Sz. Job. És külömbőznek nemekben eggyik a' másiktol azt mondgyák a' bölcs Theologusok, a' mint külömbőznek a' ló, és az oroszlány. Nagy csuda hogy annyi sok ezer emberek-közőt, nem találtatik egy, ki a' másikhoz oly hasonlo légyen, hogy ne találtassék valami külömbség közöttök; de sokkal inkáb csudálkozhatunk azon, hogy az Angyal nem csak ugy külömbőzik az Angyaltol, mint az ember az embertől, hanem mint az oroszlány a' medvétől. Az Angyalok három Hierarkiába, avagy Szent Fejedelemségbe vannak el-osztva. A' leg-felső Hierarkiában három rend vagyon: a' nagyob Angyalok Serafimoknak hivattatnak, az-az: Isténi szeretettől fel-gyulat lelkeknek. Azok, kik ezekhez közeleb vannak, Kerubimoknak hivattatnak, az-az: Isteni tudománnyal tellyes lelkeknek. A' harmadik renden valók Királyi székeknek, mert azokban

nyugszig az Ur Isten, mint az ő tulaidon Királyi székében. A' második Hierarkiában-is három rend-béli Angyalok vannak; Kik Uraságoknak, Erősségeknek, és Hatalmaknak hivattatnak. A' harmadik Hierarkiában hasonloképpen három rend vagyon. tudni-illik; Fejedelemségek, Arkangyalok, Angyalok, mely nevv kőzőnséges mind a' tőbkinek, és ennek az utolso rendnek nintcsen magán-valo egyéb neve. Némely Doctorok azt mondgyák, hogy az Isten nem küld erre a' világra Angyalokat az első, és második Hierarkiából, hanem csak a' harmadikbol. De jollehet ez igy légyen kőzőnségesen, mindazáltal mikor igen nagy dolgoknak alkalmatosága jő, a' mint volt az Isten Fiának meg-testesűlése, az Isten a' leg felsőb Hierarkiából küld Angyalt. Azért mondgya szent Gergely: Illendő volt, hogy a' Szűz Mariahoz küldetnék egy a' leg-felsőbbig Angyalok-kőzűl, mert igen nagy volt a' dolog, mely tractáltatik vala. Az Ur Isten mind a' három Hierarkia-béli Angyalok-kőzűl küld e' világra, illyen modon. Némellyek azt mondották, hogy az Isten minden teremtet oktalan állatoknak, nemek-szerént ád egy őrizo Angyalt: ugy hogy egy Angyal az oroszlányokra visel gondot, hogy azoknak neme el ne foggyon. Mas Angyal a' lovakra; harmadik a' juhokra, és igy a' tőb Angyalok a' tőb oktalan állatokra. De az embernek, ki az Isten képére, és hasonlatosságára teremtetet, kinek-kinek egy őrizo Angyalt ád ő Szent Főlsége. A' Királynak pedig, és a' nagy Fejedelemnek két Angyal vagyon, eggyik a' magáé, másik a' tartományé, a' melynek ő Fejedelme. Némely Doctorok ollyan vélekedésben vannak, hogy mihént a' gyermek fogantatik az Annya méhében, és az Isten lelket önt beléje, mingyárt őrizo Angyalt ad néki, hogy gondot viselljen reá. Sz. Tamás azt mondgya, hogy mikor a' gyermek szűlettetik, akkor adatik néki őrizo Angyal, mert elég az Annya őrizo Angyála, hogy gondot viselljen reá, mikor az Annya méheben vagyon. Sz. Jeronymus azt mondgya; nagy méltosága vagyon az ember lelkének, mivel őrizo Angyal adatik néki, mihent szűlettetik. Sz. Bernárd arra int minket, hogy mindenűt a' hová megyűnk magunk társaságában lévén az őrizo Angyalunk, szégyenlenűnk kel ollyan dolgokat cselekedni előtte, mellyeket az emberek-előt szégyenlenénk meg-cselekedni. Akár-mely gonosz, és Istentelen légyen az ember, az őrizo Angyala soha el nem hadgya őtet halálaig. Ugy annyira

hogy

hogy Antikriſtuſnak-is léſzen őrizö Angyala, ki meg-tartoztattya őtet, hogy mind azokat a' gonoſságokat, és iſtentelenségeket meg ne cſelekedgye, mellyeket meg-cſelekedne, ha őrizö Angyala nem lenne. Mikor az ember meghal, az ö őrizö Angyala, más embernek adatik az Iſtentöl; a' mint mikor meghal az ember, kit az ördög késértet, Lucifer meg-parancſollya, hogy más embert késérteni mennyen. Az Angyaloknak két gyakorlatoſsága vagyon, eggyik örökké-valo, a' máſik cſak ideig-valo. Az Iſtent dicſirni örökké-valo, melyben mind örökké gyakorollyák magokat, az Iſten eleibe vinni minden jokat, mellyeket az emberek cſelekeſznek, ideig-valo, és ebben cſak addig gyakorlyák magokat az Angyalok, mig a' vitézkedö Anyaſzent-egyház meg-marad e' földön. Ez-okért mondotta Rafaël Angyal Tobiaſnak: *Tob.* 12. *v.* 12. Mikor imádkozol vala könyhullatáſſal, és el-temeted vala a' halottakat, és el-hagyod vala ebédedet, és el-reyted vala a' halottakat nappal a' te házadban, és éjel el-temeted vala öket, én az Ur eleibe vittem a' te imádságodat. Három igen haſznos dolgot cſelekednek az Angyalok az embereknek. Elsö az hogy meg-világoſittyák öket, és az Iſten titkait meg-jelentik nékik. Máſodik az hogy tékélleteſséget ſzereznek nékik, véghez vitetvén azt, a' mit meg-jelentettek, és arra izgatván öket, hogy inkáb ſzereſsék, és dicsöitsék az ö teremtö Iſteneket. Harmadik dolog az, hogy ſok tudatlanságoktol meg-tiſztitnak minket, mellyekben meg-útkoznek, és meg-botránkoznak, a' balgatag emberek, azokban a' dolgokban-is, mellyeket meg-iſmérhetni a' terméſzét-ſzerént-valo okoſsaggal. Három Angyalnak tudgyuk a' nevét: Mihálynak, Gabrielnek, Rafaëlnek. Rafaël az Iſten orvoſságát jelenti, ö volta, a'ki a' vén Tobiáſt meg-gyogyitotta; és vezére volt az ifiu Tobiaſnak; meg-adata az ö pénzét; meg-oltalmazá ötet a' haltol, mely el akaria vala ötet nyelni; feleséget ada néki; és az ö tanátcſa által győzeték-meg az Aſmodæus ördög: meg-vigaſztalá a' nyomorodottakat; es mind ezekért a' dolgokért jo ſzoſzollo az Iſten-elöt. Gabriel annyit téſzen, hogy Iſten férfia, vagy erőſsége. Ez a' ſzent Angyal jelenté-meg Danielnek az Iſten Fia meg-teſtesülésének titkait; és követségül küldeték a' Dicsöséges Szüz Mariahoz, és véle amaz édes beſzélgetéſt tévé, mellyet meg-irt Sz. Lukács Evangeliſta. Eö a' legfelsöb Hierarkiábol volt, a' mint Sz. Gergely, és Sz. Bernard mond-

gyák. Meg-hirdeté a' Keresztelő Sz. Janos szűletését; meg-bunteté Zakariás Papot, hogy az ő beszédének nem akar vala hinni. Etelt vit Kristus Urunknak, mikor a' pusztában meg-éhezet volna; és azután meg-erősíté őtet, mikor a' kertben imádkozik vala. Kristus Urunknak nem volt őrizö Angyala, mert nem volt szűksége reá; a' mint nem illendő volna, hogy egy gyermek adatnék pásztorul, és mesterül egy bölcs és tudos embernek. Mihály, vagy Michaël azt jelenti, hogy kicsoda mint az Isten. Mert mikor az Isten részéről meg-harczola Lucifer-ellen, amaz igiket mondá, mellyeket a' Királyi Próféta azután énekelt, mondván. *Psalm.* 112. Kicsoda mint a' mi Urunk Istenünk, ki a' magasságban lakik? Sz. Mihály Arkangyal az-előt a' Synagoga Fejedelme volt, most pedig az Anyaszent-egyházé, mely néki innepet szentel, egyszeri meg-jelenéséért, mely illyen modon volt: Első Gelásius Pápa idejében, egy igen gazdag ember vala Publiában, kinek neve Garganus, ki egy hegy-alat lakik vala, mellyet hasonlo-képpen Garganusnak hittak; talám a' hegy ő tőle vőtt nevet, vagy ő a' hegytől. Történék egyszer, hogy egy bika el-tévelyedvén más emberek csordája-kőzül, sokáig kereséstetet, és végtére meg-találtatot a' hegyen, egy barlangban. Senki oda bé nem mere menni, azokáért egy nyilat lővének oda, mely mikor fele utat el-ment volna, viszsa-tére, és meg-sebesité azt, a' ki el-lőtte vala. Csudálatos dólognak látszék ez lenni, és mindeneket meg-rettente, a' kik hallották vala. Sipontinus Püspők az Istenhez folyamodék, könyörögvén, hogy jelentené-meg azt a' titkos-dolgot. Es három nap böjtölvén, és szűntelen imádkozvan végezetre meg-jelenék neki Sz. Mihály, és meg-mondá mi-képpen az őőrizése, és oltalma-alat volna; azokáért azt akará, hogy abban a' barlangban egy Templomat épitenének az Istennek, mind az ő s' mind a' több Angyalok tiszteségére. A' Püspők a' népnek sokaságával bé-méne a' barlangba, és láták, hogy a' barlang Templom modgyára vala el-ké-szitve. Azokáert a' Püspők a' Szent Mihály tiszteségére szentelé azt, és ottan el-végezé az Isteni Solosmákat. Annak-utánna sok csudák lőttenek ottan; honnét az a' hely igen nevezetes lőn. Nem sok idő mulva Bonifacius Pápa egy nagy kérék Templomat épite Romaban a' Sz. Mihály tiszteségére, és annak meg-szenteléséről innepet úll az Anyaszent-

egy-

egyház, Sz. Mihály havának 29. napián. Kériük a' Szent Angyalokat, imádgyanak Iſtent érettünk, hogy ſzentek legyenek a' mi cſelekedetink, és nyeriük-el az örök dicsöſéget, melyben ök moſtl, és mind örökké örvendeznek, és mü-is örvendezheſsünk vélek eggyetembe, Amen.

Az Anyaſzent-egyház úlli Sz. Mihály Arkangyal meg-jelenését, a' mely napon történt, mely volt Pünkösd havának 8. napián, Kriſtus Urunk ſzületésének négy-ſzáz kilenczven-ött eſztendejében.

Szent Mihály Arkangyal Innepéről,

Es azokrol a' jokrol, mellyet Iſten-után, az Angyaloktol veſzünk, és a' mi köteleſségünkről, mellyel tartozunk a' Szent Angyalokat tiſztelni.

HARMADIK BESZED.

AZ Anyaſzent-egyház mikor az Angyalok innepét ſzenteli, *Marc.* 9. *v.* 33. mindenkor a' Sz. Misében azt az Evangelomot olváſtattya, melyben fel van iegyezve, mi-képpen egy kis vetekedés támada az Apoſtolok-kőzőt: *Matt.* 18. ki volna kőzülök nagyob? Es hozzá hiván Jesus egy kisdedet, kőzikbe állatá ötet, és monda: Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek, és léſztek mint a' a' kisdedek, nem mentek-bé mennyeknek orſzágába. Valaki azért magát meg-alázza mint a' kisded, az nagyob Mennyeknek orſzágában. Jollehet a' Sz. Lélek akarattya, ki-által az Anyaſzent-egyház igazgattarik, az Evangeliom olvaſtatásában haſonlo innepeken, az légyen, hogy ſenki meg ne utállya az alázatoſſokat, és kisdedeket, mert azoknak Angyali mindenkor láttyák az Iſten orczáját: mindazáltal némely Doctorok, noha nem a' bőtü-ſzerént, ezt a' hiſtoriát az Angyalokrol akariák magyarázni, mondván, hogy mihent az Iſten az Angyalokat teremté, mingyárt meg-jelenté nékik az Iſteni meg-teſtesülésnek titkát, és az ő ſzemek eleibe tévé amaz áldot gyermek Jeſus Kriſtuſt, ki a' világot meg-váltá; és azután monda nékik: Bizony mondom néktek, ha ti ugy nem cſelekeſztek mint ez a' gyermek, ha ti ötet nem kővetitek az alázatoſságban; ha e' kevés idő-alat, mellyen az utonvattok, és vagyon időtök, hogy jot, vagy gonoſzt érdemellyetek; nem igyekeztek e' gyermeket követni, és

ő hozzá hasonlok lenni : hanem akariatok őtet tiszteleni, és imádni, az én malasztomban, és kegyelmemben meg nem erősittettek, és az én dicsőségembe bé nem mentek. Mindazáltal Lucifer látván magát oly szépnek, és tiszteletesnek lenni; illetlennek, és bőcstelenségnek itilé lenni, hogy egy embert kellene követni, tisztelni, és imádni. Es a' több Angyalokat az ő akarattyára akarván huzni, monda nékik, hogy nagy szégyen, és bőcstelenség volna, ha ők oly nagy szépségben, és tiszteletben lévén, egy embert imádnának; harmad részét az Angyaloknak az ő vélekedésére fordità. Sz. Mihály Arkangyal pedig engedelmes lévén az Istennek, mind a' több Angyalokal, és imádván a' Krisztus Jesust azokkal egyetemben, meg oltalmazá az Isten tiszteségét Lucifer-ellen, es a' több Angyalok-ellen, kik Lucifert követék. Egy rettenetes harcz kezdeték közöttők, nem testi fegyverekkel, hanem külömbőző akaratokkal; és oly hatalmas volt Sz. Mihály az ő társaságával, hogy le-veték az Egből Lucifert mind az ő követőivel eggyűt. Mihent Lucifer ki-vereték az Egből, és le eséke a' világra, egy nagy szozat halaték mely monda : Jai a' világnak, mert oda esét Lucifer, és meg-botránkoztattya azt. De sokkal nagyob jai annak, a' ki-által botránkozások jönek; job volna annak, hogy egy malom-kő köttetnék a' nyakára, és a' tengerbe vettetnék. Igy történék dolgok az ördőgöknek, mert egy igen nagy kő kötteték az ő akarattyok nyakára, mely az ő meg-általkodások volt, mely le-huzá őket a' mélységnek fenekére. Akkor monda az Isten : Meg-ojátok magatokat, hogy senki kicsint ne vellyen ezekről az én Angyalimrol, kik meg-maradtak az Egben, meg bőcsülljetek őket, és tiszteletet tegyetek nékik. Mert bizony mondom nektek, hogy ők mindenkor láttyák az örök Atya Istennek orczáját. Ez az a' mit némely Doctorok mondanak, mellyet én mostan elő nem hoztam volna, ha mind éppen azon nem fondáltatnék, hogy a' volt a Lucifer vétke, hogy ő nem akarta imádni a' Krisztust, azt itélvén, hogy elvesztene bőcsületében, ha ő Angyal lévén, magát meg-alázná a' Krisztus imádására, jollehet ember és Isten volna. Minthogy a' Szent Doctorok közönséges Sententiaja, mely a' Sz. Iráson fondáltatik, az, hogy Lucifer vétke kevélység, és engedetlenség volt. Sz. Pál Apostol a' Sidokhoz irt levelében, szolván az Isten Fianak meg-testesüléséről, azt mondgya : *Hebreor.* 1. *v.* 6. Es ismég mikor bé-hozza az ő első szülöttét, a' föld kerekségére, azt mondgya : Es imádgyák őtet az Istennek minden Angyali. Második

sodik részében pedig igy szol: *Hebr.* 2. Szükség nékünk szorgalmatosban meg-tartanunk azokat a' miket hallottunk, hogy valami-képpen ki ne follyunk. Mert ha az Angyalok-által mondatot beszéd erősé lött, és minden által-hágás, és engedetlenség jutalmának igaz fizetését vötte, Arany-száju Sz. Janos azt mondgya, hogy ez a' parancsolat: Es imádgyák ötet az Istennek minden Angyali, kőzönségesen adatot az Angyaloknak. Innét származot nagy boszonkodása, és gonosz akarattya Lucifernek Krisztus Urunk-ellen, mely-miatt kivettetet az Egből: és mivelhogy ellenne boszut nem alhat, az embereken akar boszut-állani érette. Azokáért mondgya Sz. Basilius, hogy Lucifer ugy cselekeszik mint a' bika, mely látván hogy az embertől vettetik neki tőr a' szarvára, kegyetlenül boszonkodik az ember-ellen; és mikor leg nagyob dühősségében vagyon, egy ember formát szoktak elébe tenni, és az ellen tőlti boszuját jollehet nem a' volt, a' ki néki tőrt vetet a' szarvaira. Igy cselekeszik Lucifer-is, nem álhatván boszut a' Kristuson, ki ötet meg-kötőzte, és oka volt, hogy ki vetessék az Egből, és a' pokol tűzének rettenetes kinnyát szenvedgye, az ember-ellen akaria boszujat tölteni, ki az Isten képére, és hasonlatosságára teremtetet. Ellennebe pedig a' jo Angyalok szivők-szerént szeretik az embereket; elsőbben azért, mert látyák a' Krisztus Jesust, ki ember és Isten: másodszor mert látyák, mely igen üldőzik őket az ördögők, és mely kegyetlen harczot teszenek ellennek. Innet vagyon, hogy meg-parancsolván nékik az Isten, hogy legyenek az emberek őrizői, és legyenek nékik ugy mint vezéri, és Mesteri, ők azt nem nehezteli, sőt tiszteletes állapotnak itélik, és abban nagy kedvek telik. Azokáért a' harczban, melly et az emberek-ellen tészen az ördög, két erős, szolgaival élvén, tudni illik a' világgal, és a' testel; el jőnek az Angyalok, és a' mi részünkről harczolnak, és meg-segétnek minket. 2. *Machab.* 11. *v.* 8. A' mint történék Judas Makábæussal, ki az ő ellenséginek sokasága-ellen akarván harczolni, meg-jelenék neki az Isten Angyala, és meg-segéte ötet, és győzedelmet vön az ő ellenségin. Annak-előtte pedig, a' mint a' Sz. Irás mondgya: 2. *Mach.* 10. *v.* 29. Mikor kemény harcz volna, látratanak az ellenségtől az Egből ött férfiak lovakon, arany szabolákkal ékesek, a' Sidokat vezetvén: kik közül ketten Makabæust kőzbe-vévén, és az ő fegyverekkel környüle forgolodván, sérelem nélkül meg-oltamazzák vala: az ellenségre pedig nyilakat, és meny-köveket hagyigálnak vala, mely-miatt vaksággal-is meg-háborittatván: és boldulással-is el tölvén, el-hullanak vala.

Ezek

Ezek a' Sz. Angyalok meg-oltalmaznak minket a' veſzedelmektől, mellyekben gyakorta forgunk, *Gen.* 19. *v.* 15. a' mint Lotot meg-oltalmazták, mikor ki-vitték Sodomabol, hogy ott a' Sodomiták kőzőt el ne égien. Ezek a' Sz. Angyalok meg-tartoztatnak minket, ha néha vakmerő-képpen rohanunk valami nagy vétekre, a' mint történék Bálaam Profétával, *Num.* 22. *v.* 23. ki el akarván menni, hogy az Iſten népét meg-átkozza, eleibe-álla egy Angyal az utban mezitelen kardal. Ezek a' Sz. Angyalok meg-vigaſztalnak minket nyomoruságinkban, a' mint Kriſtus Urunkat, *Luc.* 22. *v.* 43. mikor a' kertben imádkoznék, és ſzomoru volna az ő lelke, egy Angyal meg-bátoritá. Jollehet a' Kriſtus Jeſuſnak nem volt őrző Angyala, mert nem ſzükőlködék annélkől, mindazáltal le-ſzálla egy Angyal menyből, és meg-bátoritá őtet. Ezek az áldot Angyalok mivelünk járnak minden utainkban, a' mint Rafaël az ifiu Tobiáſſal, *Tobiæ* 5. ki ſok jokat vőtt az Iſtentől ez-által az Angyal-által. Ki midőn hoſzu utra ment volna, és az Annya igen ſiratná őtet, monda a' vén Tobias: Ne ſiry, egéſségben el-jut a' mi fiunk, és egéſségben viſzſza-jő hozzánk. Mert hiſzem hogy az Iſtennek jo Angyala késéri őtet, és jol rendeli minden dolgait, ugy hogy őrőmmel jőjőn-viſzſza hozzánk. Ezek a' mi réſzünkről állanak, és minket meg-oltalmaznak, fenyegetvén a' mi elléségünket, a' mint Eliſeus Profétával cſelekedének, 4. *Reg.* 6. *v.* 16. mikor a' Syruſok kőrnyűl-vötték vala a' váraſt, melyben Eliſeus vala; mert Angyaloknak ſokaſága méne az ő oltalmára. Ezek az Angyalok igazgatnak, és vezetnek minket az uton, mellyen kell járnunk, a' mint a' Sidokat vezérlették, mikor Egyptusbol ki-mennek vala; *Exod.* 13. *v.* 21. mivel hogy az Ur Angyala előttők megyen vala, hogy utat mutatna, nappal felyhő oſzlopban, és eijel tűz oſzlopban, hogy vezére volna utának mind a' két időben. Soha el nem távozot a' felyhő oſzlop nappal, ſem a' tűz oſzlop eijel, a' népelől. Ezek a' boldog Angyalok meg-erőſſitnek minket, és gondot viſelnek reánk e' világi utunkban, a' mint Illyes Profétával cſelekedtek, 3. *Reg.* 19. *v.* 5. mert egy Angyal ételt, és italt hozot néki, midőn nagy ut volna előtte. Ezek az Angyalok bé-mutattyák az Iſtennek a' mi kőnyőrgéſinket, és kőny-hullataſinkat, a' mint cſelekedének Sárával, a' Raguel leányával, *Tob.* 3. *v.* 7. ki hétſzer maradot vala őzveggyé, mert az őrdőg egy-más-után meg-őlte vala a' hét férfiat, kik bé-mentek vala ő hozzája: és egy Angyal bé-mutatá az ő imádságit, és kőny-hullatáſit az Iſten eleibe, és meg-ſzabadittaték

attol

attol a' nyomoruságtol. Végezetre ezek az Angyalok mikor a' mi lelkünk el-válik a' testünktől, ha a' Purgatoriomba mégyen, oda kéſérik ötet, és gyakran meg-látogatván, bátorittyák, és erőſſitik ötet. Ha Mennyekbe mégyen előtte mennek nagy örömmel, és vigaſsággal. Annak-okáért illendő dolog, hogy annyi ſok jokat vévén az emberek az Isten Angyalitol, nagyra bőcsüllyék, és illendő-képpen tiſztellyék őket. Ezt jol meg-gondolván Harmadik Bónifacius Pápa, és látván, hogy Rómában a' Szentek tiſzteſségére ſok Templomok épittettek volna: A' Sz. Mihály Arkangyal tiſzteſségére-is épittete eggyet, melynek emlekezetére azt akará, hogy az egéſz Kereſztyénségben, meg-üllenék a' Sz. Mihály, és a' több ſzent Angyalok Innepet, Sz. Mihály havának 29. napján. Minékünk ezen a' napon kivált-képpen kel örvendeznünk a' Sz. Angyalokkal, kérvén őket, hogy nyerienek ſzent malaſztot nékünk az irgalmas Iſtentől, hogy holtunk-után, ő vélek eggyetembe, mind örökké örülhesſünk, és vigadhaſſunk a' Mennyei örök boldogságban, Amen.

Szent Gabriel Arkangyalrol.

Küldeték Gabriel Angyal az Iſtentől Galilæanak váraſsába, *Luc.* 1. *v.* 26. melynek Nazaret neve, egy Szűzhöz, ki férfiunak vala el-jegyeztetve, kinek neve vala Joſef, a' David házából, és a' Szűznek neve Maria. Sz. Gergely, és Sz. Bernárd azt mondgyák, hogy Sz. Gabriel nem az alſo Hierarkia-béli Angyalok-kőzül volt, a' honnan kőzönségeſen vannak az Angyalok, kik e' világra jőnek bizonyos dolgokért, és hogy az embereknek őrizői legyenek: hanem minthogy oly méltoſágos nagy titkos dolog volt, a' miért küldetet vala, illendő volt, hogy a' leg felsőb Hierarkiából lenne a' mint bizonnyal onnan-is volt. Bé-menvén az Angyal a' Szűzhöz monda: üdvöz légy malaſztal teliyes: az Ur te veled: áldot vagy te az Aſszony'állatok-kőzőt. Es mivelhogy láta az Angyal, hogy az ő ſzavait halván a' Szűz, magában meg-háborodot volna, és gondolkodnék, minémű volna ez a' köſzöntés: meg akará ötet bátoritani, mondván néki: Ne fély Maria, mert kedvet találtál az Iſtennél: imé méhedben fogacz, és fiat ſzülſz, és az ő nevét Je-

ſuſnak hivod. Ez nagy léſzen, és a' Magaſság-béli Fiának hivattatik: és orſzágol a' Jakob házában őrökké, és az ő orſzágának nem léſzen vége. Ez annyit téſzen, mintha azt mondotta volna a' Szűz Marianak, hogy ő Annya léſzen a' Meſſiaſnak, és annak a' Királynak, kit régtől-fogva vár a' Zido nép, ki meg-igirtetet a' régi Szent Atyáknak, kivált-képpen Moyſeſnek, és Davidnak. Kiről irtak a' Proféták, fő-képpen Iſaias: *Iſai. 7. v. 14.* Imé egy Szűz méhében fogad, és fiat ſzül. A' Szűz hallván e' beſzédet, monda az Angyalnak: mint léſzen ez, mert férfiat nem iſmérek? Tudakozék annak a' modgyárol, mi-képpen vinné azt az Iſten véghez, mert nem kellene lenni embernek cſelekedeti-által; és nem tudgya vala, mi képpen lehetne az, mert ſoha férfiuval nem társalkodot, s' nem-is akart társalkodni; mivel az Iſtennek fogadáſt tőt vala, hogy meg-tartaná ſzűzeſségét. Monda az Angyal néki, hogy ſemmi egyéb nem kivántatnék, hanem cſak az ő akarattya, a' többét bizná Iſtenre, mert az Iſten mindenhato, és meg-cſelekedheti azt: hogy egy Szűz méhében fogadgyon, és fiat ſzűllyön, az ő ſzűzeſége el-veſztéſe-nélkűl-is: a' mint meg-cſelekedhette, hogy Erſebet, hi magtalan vala, immár vénségben fogadna fiat. Azokáért felelvén az Angyal, monda néki: A' Sz. Lélek ſzál te reád, és a' Magaſság-bélinek ereje meg árnyéhoz téged, és azért a' Szent-is, mely tőled ſzűllettettik, Iſten Fiának hivattatik. Es imé Ersebet a' te rokonod, ő-is fiat fogadot venségben: és ez hatodik kolnapia annak, a' ki magtalannak hivattatik: mert nem léſzen lehetetlen az Iſtennél ſemmi ige. Iſtennek engedé a' Szűz az ő akarattyát, nagy alázatoſſon mondván: Imé az Ur ſzolgáloja, légyen nékem a' te iged-ſzerént, és azon ſzem-pillantasban az Iſten Fia meg-teſtesűle a' Szűznek méhében. Es Gabriel Arkangyal el-végezvén a' követséget, el-méne. Nem cſak ez a' méltoságos követség adatot Sz. Gabriel Arkangyalnak, jollehet ez elég lőtt volna, hogy őtet igen nevezeteſsé tégye: hanem annak-előtte haſonlo-képpen meg-vitte a' követséget Zakarias Papnak, midőn a' Templomban jo illatot tenne az oltáron; hogy Erſebet az ő felesége ſzűl néki, és annak nevét Janoſnak hija: és ſokan őrűlnek az ő ſzűletésén; mert nagy léſzen az Ur előt. De mivelhogy kételkedék Zakarias, mondván: Honnét tudgyam ezt, mert én vén vagyok, és a' Feleségem idős napiai-ſzerént. Akkor felelvén az Angyal mon-

monda néki: En vagyok a' Gabriel, ki az Iſten-előt állok: és te hozzád küldettem ſzollani, és ezeket néked örömül hirdetni. Es imé meg-némulſz, és nem fogſz ſzolhatni a' napig, melyben ezek meg-léſznek; azért hogy nem hittél az én igeimnek, mellyek bé-tellyeſednek az ő idejekor. Ugyan ezen Angyal ſzollot Daniel Profétának, és meg-mondotta a' heteknek ſzámát, az Iſten Fiának meg-teſtesüléséig. Némely Doctorok azt mondgyák, hogy az Iſten Annyának őrizö Angyala ugyan Sz. Gabriel Arkangyal volt; ő a' Kriſtus Jeſuſt, mikor a' kertben ſzomoru lélekkel imádkoznék, meg-vigaſztalta; ő a' Dicsőséges Szűz Marianak örömöt mondot, mikor az ő ſzerelmes Sz. Fia fel-támadot. Bizonyos dolog, hogy Sz. Gabriel Arkangyal igen nagy a' leg főebbik Angyalok-közöt, és ſzükségünkben meg-ſegithet minket; kériük azért őtet, nyerien malaſztot mi-nékünk az Iſtentől, hogy holtunk-után legyünk réſzeſek a' Mennyei örök dicsőségben, Amen.

Az őrizö Angyalokrol.

Igen nagy gondot viſelnek mi-reánk a' mi őrizö Angyalink, a' mi haboruſáginkban, és nyomoruſáginkban; mert ők mutattyák-bé az Iſtennek a' mi könyörgéſinket, és könyhullatáſinkat, mellyeket téſzünk a' mi ſzükségünkben, és nyavalyás állapotunkban; és az Iſtennek ſzüntelen könyörögnek mi-érettünk, és több ſzoſzoll kat ſzereznek nékünk Meny-országban, hogy a' mi dolgaink jol végeződgyenek. Társul adgyák magokat nékünk e' világi ſzarandokságunknak uttyán, és ha történetből előnkbe jö a' hal, hogy el-nyelien minket, a' vétek tudni-illik, mely minket meg-foſzt, a' lelkünk életétől az őrizö Angyal mingyárt meg-ſegét minket, meg-bátorittya ſzivünket, hogy meg-ragadgyuk a' halat, és vonnyuk-ki azt a' folyo vizből, darabollyuk-fel, figyelmeteſen meg-gondolván azt, a' mi vétekben találtatik; és ki-vévén az epéjét, és a' máját. A' mája, mely a' bün, ſzükség hogy meg-égetteſsék az Iſteni ſzeretetnek tüzében: illyen modon el-üzi az ördögöt. Az epéjét, mely a' büntetés, a' ſzemeinkre kel tennünk, mert viſzſza-nyeri a' látáſunkat, meg-gondolván, hogy az Ur Iſten, örök büntetéſſel bünteti

a' halálos vétket. A' ki ezt láttya, és mélyen meg-gondolya, meg-iſméri mely nagy veſzedelem az Iſtent meg-bántani. Némellyeknek az őrizö Angyal belsö ſugalláſok-által azt tanácſollya, hogy Papokká, vagy ſzerzetes emberekké legyenek: némellyeknek hogy világi emberek legyenek, és magoknak feleséget vegyenek, nem bujáságnak okáért, *Tob.* 8. *v.* 9. hanem csák maradékiokhoz-valo ſzeretetből, kikben áldattaſſ ék az Iſtennek Sz. neve. Arra-is gondot viſel a' mi őrizö Angyalunk, hogy ha igazán ſzolgálunk az Iſtennek, meg ne fogyatkozzunk azokban, mellyek ſzükségeſek mind lelki, s' mind teſti táplálásunkra. Végezetre a' mi őrizö Angyalunk nagy őrömmel viſzen minket a' mi régi Atyáinkhoz, minek-utánna e' világi ſzarándokságunkat el-végezzük. Ki nem mondhatni mely nagy őröme, és vigasága vagyon az őrizö Angyalnak, mikor egy lelket viſzen az Iſtenhez, meg-ſzabaditván azt a' világi ſok háboruságoktol. Mikor az őrizö Angyal a' Fölséges Ur Iſtennek bé-mutattya az ember lelkét, elhija mind a' dicsöült lelkeket, és a' ſzent Angyalokat, hogy örüllyenek, és vigadgyanak ö-véle eggyetemben. Nagy hála-adáſſal tartozunk az Iſtennek, ki mi-érettünk e' világra küldi az ö ſzent Angyalit, hogy minket őrizzenek, és mi reánk gondot viſellyenek. A' Sz. David mondáſa-ſzerént: *Pſal.* 90. *v.* 11. Az Angyalinak parancſolt felöled, hogy megőrizzenek téged minden utaidban. Kezekben hordoznak téged, hogy ne talám kőbe ne üſſed a' te lábadot. Máſut pedig azt mondgya: *Pſal.* 33. *v.* 8. Az Ur Angyala az őtet félök-körül lakozik, es meg-menti ökőt. Sz. Pal Apoſtol pedig igy ſzol az Angyalokrol: *Heb.* 1. *v.* 14. Nem minnyájan ſzolgálo lelkek-e, azok-ért küldetvén ſzolgálatra, a' kik az üdvösségnek örökségét véſzik. *&c Lásd-meg az Elsö, és a' Második, és a' Harmadik Beſzédet az Angyalokrol.*) Midön kicſin a' gyermek, és még nem tud bűnt tenni, az őrizö Angyala ſegéti őtet, és meg-oltalmazza a' veſzedelmektöl, mellyeket akarna néki cſelekedni az ördög, meg-sértvén őtet valami tagiaiban, vagy pedig valami érzékenységében, süketté, némává, vagy vakká tévén őtet. Annak-utánna mikor nagyob léſzen, és az okoſsággal tud élni, mindenkor arra figyelmez az őrizö Angyal, hogy meg-ſzabaditſa az embert mind az oktol, mellyek kárt tehetnének néki mind teſtében s' mind lelkében; meg-intvén őtet, meg-ellenzvén a' gonoſztol, el-távoztatván azilletlenséget; tanit-

ván

ván ôtet, miképpen szolgállyon leg-jobban az Istennek malasztyával. A' mely embernek pedig világi gazdagsági vannak, arra inti ôtet az ôrizô Angyala, hogy a' szegényeknek alamisnát adgyon, táplállya a' szükôlkôdôkôt, tehetsége-szerént, és az igye-fogyottakat meg-segétse. És noha mi gyakorta ellene-állunk, és engedetlenek vagyunk néki, mindazáltal nem boszonkodik, és el nem farad; sôt mindenkor igen szorgalmatoskodik minden javainkért, igyekezvén hogy azokat el-nyerhessük; és minden gonosztol, s' kár vallasoktol szabadok lehessünk, hogy e' világi veszedelmes, és nehéz utakat által-menvén, nyerhessük-el az ôrôk életet. Amen.

&c. Lásd-meg az Elsô, és a' Masodik, és a' Harmadik Beszédet az Angyalokról.

Az Apro Szentekről.

ELSÔ BESZED.

SZen Máté Evangélista ezeket iria az Apro Szentekről, mondván: *Matt. 2. v. 13.* Az Ur Angyala meg-jelenék Josefnek álmában, mondvan: Kely-fel, és ved a' gyermeket s' az Annyát, es Egyptusba fus, és légy ott a' mig-meg-mondom néked. Mert keresni fogia Herodes a' gyermeket, hogy el-veszesse. Ki fel-kelvén vévé a' gyermeket s' az Annyát eijel, és el-méne Egyptusba: és lôn ott a' Herodes haláláig: hogy bé-tellyesednék a' mi meg-mondatot az Urtol a' Prophéta-által, mondván: Egyptusbol hittam az én fiamot. Akkor Herodes látván, hogy meg-csufoltatot volna a' Magusoktol, igen meg-haragué́k, és el-küldvén meg-ôlé mind a' gyermekeket, kik Betlehemben, és annak minden hatariban valának, két esztendôsôktôl-fogva, és alább, az idô-szerént, mellyet a' Magusoktol kérdet volt. Akkor bé-tellyesedet a' mi meg-mondatot Jeremias Prophéta-által, mondván: Szozat hallatot Rámában, sirás, és sok orditás: Rakel siratván a' fiait, és nem akart meg-vigasztaltatni, mert nincsenek. Igen nagy gond-viselése vagyon az Istennek az ô barátira, kiknek meg-mutattya az orvosságot, minek-elôtte el-jôjôn a' veszedelem. Meg-lehetet volna a' mindenhato Istentôl, hogy Josefet, és a' Sz. Szüzet, az ô szent Fiával eggyetembe, minden bátorsággal meg-tartaná csudálatos-képpen Názáretben, de néha nem akar csudát tenni, midôn emberi mod-szerént orvosság találtathatik.

tik. Példánk ebben Abraham; *Gen.* 12. *v.* 11. ki mikor közel volna, hogy bémenne Egyptusba, monda a' feleségének: Tudom hogy szép aszszony vagy; és hogy mikor téged meg-látnak az Egyptiusok, azt fogják mondani: ez ennek feleségе; és engem meg-ölnek, és téged meg-tartnak. Mondgyad azért, kérek, hogy hugom vagy: hogy jol legyek miattad, és éllyen lelkem kedvedért. Midőn azért bé-ment volna Abraham Egyptusba, láták az Egyptiusok az Aszszony-állatot, hogy igen szép volna. És a' fejedelmek hirré adák Faraonak, és dicsíték azt előtte: és az Aszszony fel-vitetek a' Farao házába. Abrahammal pedig jol tőnek érette. Meg-ostorozá pedig az Ur Faraot igen nagy csapássokkal, és az ő házát, Saraért az Abraham feleségéért. És hiva Farao Abrahamot, és monda néki: Mi dolog ez, a' mit nékem cselekedtél? Miért nem jelentetted-meg, hogy feleséged volna? Mi-okért mondottad hugodnak lenni, hogy feleségül venném őtet? Most azért ihol feleséged, vid-el ötet, és meny-el. És parancsola Farao Abraham-felől a' férfiaknak: és el-kísérék őtet, és a' Feleségét, és mindent a' mie vala. *Gen.* 20. *v.* 12. Mellyet igazán mondhatot Abraham, mert ugyan attyafia volt. Nem késék Sz. Jósef veghez-vinni, a' mit az Isten parancsola néki az Angyal-által. Meg-beszéllé a' Szentséges Szűznek az Isten i jelenteste, és minden késedelem nélkül vévék a' gyermek Jesust, és titkon Egyptusba menvén, ott lakának a, Herodes haláláig. A' régi Adam meg-szegé az Isten parancsolattyát, és el-fut vala tőle: de az uy Adám a' Krisztus Jesus, hogy bé-töltse az Isten parancsolattyát, el-reyti magát, és mint jövevény titkon lészen némely eszközök-által Egyptusban. Ezt pedig a' Szentek vigasztalására cselekedé, hogy ne csudálkoznának, ha néha kénszerittetnének el-futni: ez nem csuda, mert idegen földön vannak. De mindazáltal ha bátorsággal akarnak lenni minden helyen, még Egyptusban a' pogányok-közöt-is légyen az ő társaságokban a' Krisztus Jesus, a' mint a' Sz. Jósef, és a' Szűz Mária társaságában volt, kik bátorságosok voltak, és jol tartattak azoktol a' pogány népektől; mely azért történék nékik, hogy a' Szentséges gyermek Jesus ő-vélek volt. Az Ur Jesus Krisztus meg-engedi ezen a' világon, hogy az emberek, mint a' gyermeket oda vigyék őtet a' hova akarják; és a' ki őtet társaságába vészi, s' meg-marad ő-vele, bátorságos lehet, ha az egész pokol harczolna-is ellenne; és vigan mondhattya Sz. Dáviddal: Az Ur az én világositásom, és szabadulásom, kitől féllyek? *Psal.* 26. Az Ur az életemnek oltalmazoja, kitől rettegiek? Eggyet kértem az Urtol, ismég azt kérem, hogy

az

az Ur házában lakiam életemnek tellyes napiaiban. Herodes hamiſſan, és kegyetlenül biria vala Zidó-országot, mert ígaſság-ſzerént nem ôtet illette volna idegen nemzetből lévén; jollehet kép-mutatás-képpen Sidová lôtt volna, és a' Sidók tôrvényét tartotta. Tudta ô hogy az a' nép a' Meſſias nagy Királyt vária, ki ôket meg-ſzabaditaná minden ellenségektől; ezt pedig ô idôſzerént érti vala. Azt iria Sz. Mate Evangéliſta hogy: Mikor ſzületet volna Jesus Juda Betlehemében, Herodes Király napiaiban, imé Magusok jövének nap-keletről Jerusalembe mondván: Hol vagyon a' ki ſzületet a' Zidók Királya? mert láttuk a' cſillagát nap-keletben, és imádni jöttünk ôtet. Halván pedig Herodes Király meg-háborodék, és egéſz Jeruſalem véle. Es ôſzvegyûtvén mind a' Papi-fejedelmeket, és a' népnek Irás-tudoit, tudakozik vala tôlök, hol ſzületnék az Kriſtus. Azok pedig mondának néki: Juda Betlehemében: Mert igy iratot-meg a' Profétától: Es te Betlehem Juda fôlde, ſemmi-képpen nem vagy leg-kiſſeb a' Juda fejedelmi-kôzôt: mert belôled jô-ki a' vezér, ki az én népemet Izraëlt vezérellye. Akkor Herodes titkon hivatván a' Maguſokat, ſzorgálmatoſſon, meg-tudá tôlök a' cſillag idejét, mely nékik meg-jelent, és el-küldvén ôket Betlehembe, monda: Mennyetek-el, és kérdezkedgyetek ſzorgalmatoſſon az gyermek-felôl, és mikor meg-talállyátok, üzennyétek-meg nékem, hogy én-is el-menvén imádgyam ôtet. Az Iſtentelen Herodes hamis álnokſággal mondá ezt, mert ô meg-akaria vala ôlni a' gyermek Jeſuſt. De a' mint a' Sz. Lélek mondgya: *Prov. 21. v. 30.* Nincs bôlcſeség, nincs okoſság, nincs tanács az Ur-ellen. Az Ur Iſten oly balgatagságot bocsáta Herodeſre, hogy ſenkit nem tuda a' maga emberi-kôzûl el-küldeni a' Maguſokkal, ki ôtet az dologról bizonyoſsá tôtte volna. A' Magus Királyok pedig feleletet vévén álmokban, hogy viſzſza ne mennének Herodeshez, más uton térének az ô tartományokba. Annak-utánna látván Herodes, hogy meg-cſufoltatot volna a' Maguſoktol, és igen félvén, hogy el-veſztene az orſzágot, egybe-hivá a' Kapitányokat, és a' vitézek ſereginek Hadnagyit, és a' mint Seleuciai Baſilius Püſpök mondgya, illyen-képpen ſzolla nékik: Szerelmes barátim, és kedves vitézim, jol tudom, ſok erôs hadakban forgottatok, és mindenkor dicſireteſſen viſeltétek magatokat, mely erôs ſzivûek voltatok az én ellenségim-ellen, mely gyakorta halálos veſzedelemre vetettétek életeteket az én ſzolgálatomért, jol tudom mind ezeket. De moſtan igen nehéz dolog történt orſzágomban, mellyet ha mingyárt meg nem

orvo-

orvoſolhatok, minden kétség-nélkül el-veſztem az én orſzágomot; ti pedig engemet a' ti Királyotokat, ki veletek gyakron jol cſelekedtem, és ſokkal több jokat akartam cſekedni. Moſt azért ha nékem akartok ſzolgálni, meg-látſzik abban a' mit néktek mondandok; és ha magatokat erős vitézeknek tartyátok lenni, moſt az idéje hogy cſelekedettel-is meg-mutaſsátok: mivel-hogy az én házamban igen gonoſz veſzedelmet forraltak ellennem. Légyen hiretekkel azért, mivel titkon igen fenyegetnek engem, hogy el rontanak engem orſzágommal eggyetemben. Nem tuſakodnak moſt ellennem nyilván-valo haddal, hanem egy gyermecske, kinek nincſen még két eſztendeje, fenyeget engem, és meg akar foſztani Izraël-orſzágának koronájától, és Királyi pálczájától. Ez gyermek pedig Betlehem várasában ſzületet, és ott vagyon moſtan; e' gyermek-felől mondották a' Proféták, hogy Izraëlnek Királya léſzen, a' maga fejébe téſzi az én Királyi koronámat, és ki-véſzi a' kezemből az Orſzág pálczáját. Igen félek a' Proféták mondáſától, mert nem láttam az gyermeket. Emlekezhettek a' Magus Királyokrol, kik napkeletről jövén mondának: Hol vagyon a' ki ſzületet a' Zidok Királlya? mert láttuk a' cſillagát nap-keletben, és imádni jöttünk ötet. Ha azok ollyan meſze-valo tartományokban lévén, féltek tőle, hogy ne félnék én ily közel lévén. Azt rendeltem vala én azoknak a' Királyoknak, hogy meg-találván az gyermeket, izennyék-meg nékem, mert én-is el-mentem volna ötet látni, és könnyen meg-ſzabadultam volna e' veſzedelemtől. De azok nem tudom mi oktol viſeltetvén, engem meg-cſufoltak, és más uton tértek-viſzſza az ő Orſzágokba, ſemmit nem izenvén nékem. En igen félek, és buſulván cſak rettegek, nem tudván mi következik reám e' dologbol. Nincs más orvoſságom, nincs már hová folyamnom, hanem cſak ti hozzátok. Annak-okáért ez az én akaratom, hogy ti mingyárt Betlehembe mennyetek, és annak minden határiba, és a' környül-valo tartományokba, és mezitelen fegyverekkel bé-menvén a' házakba; ne bántsátok a' vén embereket, ne illeſsétek az ifiakat, ſe az aſzſzonyállatokat, hanem öllyétek-meg mind a' férfi gyermegkeket, két eſztendősöktől-fogva, és aláb. Vegyétek jol eſzetekbe, a' kiket eſztendősök, és a' kik ezeknél kiſſebbek, mind meg-öllyetek, cſak egy-et-is el ne hadgyátok, mert ha vagy egy meg-maradna, a' foſztaná-meg engem az orſzágtol. Ne tekintſetek az Anyáknak ſiráſira, sőt azoknak kezei közót-is meg-kereſsétek az én ellenségemet. Es ha valaki azok-közúl

oltal-

oltalmazni akarná fiacskáját, öllyétek-meg mind fiaval eggyűt. Senkitől semmit ne félljetek, mert én ti Királyotok parancsolom néktek. Mennyetek bé abba a' várasba mint az oroszlányok, mindenűt fel-keressétek nagy szorgalmatossággal, hogy csak egy-is azok-közűl valami reytekben meg ne maradgyon, ne talám a' lenne, a' kit a' Magus Királyok imádtanak. A' Kapitányok meg-értvén a' Herodes Király akarattyát, hírré tévék az egész hádi seregeknek. A' vitézek pedig minnyájan eggyezének azt az Istentelenséget meg-cselekedni. Egy akarattal Betlehemfelé indúlának; bé-nenének a' várasba, és el-kezdék a' rettenetes nagy vér-ontást. A' kegyetlen farkasok ölni kezdék a' szelíd bárányokat. Minden házak meg-telének a' kétségbés Anyáknak sírásokkal s' orditásokkal; az utszák meg-öntöztettek az ártatlan gyermekek vérével, és a' piaczok meg-töltettek azoknak meg-holt testekkel. Herodes meg-akará ölni az Ur Jesus Krisztust azokban az ártatlanokban, és azok mind meg-halának a' Jesusért, ki szánnya vala őket Egyptusban, tudván hogy ő-érette halnának-meg: mindazáltal jól cselekedet ebben ő-vélek, és innen nagy hasznok lőn nékik, mert minnyájan üdvözűltenek. Ha ezek az Apro Szentek oly kicsin-korokban, és oly alkalmatosság-által meg nem holtak volna, úgy történhetet volna, hogy sokan közűlök el-kárhoztak volna. De az Ur Jesus Krisztus nem akarta, hogy valaki azok-közűl el-kárhozzék, kik abban a' tartományban, és az időben születtek, melyben ő született. Nevekedet az öldözés, nevekedet az ártatlan gyermekeknek ki-ontatot vére, meg-telvén már az utszák, nevekedet a' meg-öleteknek számok; de semmi képpen meg nem szűnik vala az istentelen vitézeknek kegyetlen dühősége. Nem voltak elégségesek az ártatlan gyermecskeknek oltalmára a' leg-titkosb házak; nem volt elegséges az Isten Temploma, a' hol az Isten tiszteltetet, a' hová a' népek egybe-gyűltek, hogy az Istent imádgyák: ott áldozatot nem tőttek, mert csak a' Jerusalemi Templomban tőttek áldozatot az Istennek. El-kezdék a' Betlehem Templomában-is az áldozat tételt, nem oktalan állatokból, hanem az ártatlan gyermecskékből. Mindent meg-öntöztek, és bé-mocskoltak azoknak vérével; a' pinczék-a' vermek, és egyéb reytek helyek nem voltak elégségesek, hogy el-reytenék a' gyermecskéket, mert mindenűt fel-találtattak. Ha pedig némely Anyák oly szorgalmatossan el-

reytették fiacskájokat, hogy a' vitézek fel nem találták volna, sirván a' gyermecske maga magát ki-nyilatkoztatta, és ugy látzot, hogy a' sirással hiná a' hohért, ki őtet meg-ölné, hogy ő se maradna meg-fosztatva attol a' szerencsés haláltol. Némely nagy szivű Anyák a' vitézek eleibe vették magokat, hogy ő magok öletessenek-meg inkáb, hogysem a' fiacskájok; de az a' szorgalmatosság egyebet nem használt, hanem hogy magok meg-sebessittettek, és a' fiacskájok meg-ölettettek. Némellyek oly erősen tartották kezekben a' fiacskájokat, hogy a' vitézek egyebet nem cselekedhetvén két felé szakasztották, eggyik része az Annyoknál maradot, a' másik a' vitézek kezében. Némellyek ide s' tova futottak, a' kariokon lévén a' fiacskájok, faradozván hogy el-távozhatnának a' helytől, a' hol az öldöklés vala, de végtére meg-útkozvén az holt testekbe fiacskájokra estek, és azokat véletlenül magok meg-ölték. Némellyek pedig a' gonosz kegyetlen vitézekre fordultak, mondván: Honnan lehet, hogy ti oly istentelenek vattok? Nincs-e némelyeknek-kőzületek anyátok? nincs-e feleségetek? nincs-e fiacskaitok? Nem probáltátok-e ti, mely nagy a' szeretet, melytől az emberek viseltetnek fiacskájokhoz? Micsoda fene-vadhoz illendő ez a' ti kegyetlenségtek. Ha ez várasban valami vétket cselekedtek, bizonyos dolog, hogy azok nem cselekedték, a' kiket meg-ölték; inkáb minket öllyetek-meg, ha megérdemlettük, hogy oly gonosz emberekkel társalkodtunk. A' vitézek halván e' beszédet, kőnyőrületességre indulnak vala, de meg-emlekezvén a' Herodes Király parancsolattyárol, annál inkáb kegyetlenkedtek, és meg-ölték a' gyermecskéket az Annyok ölében.

MASODIK BESZED.

SZent Agoston Doctor azt mondgya: Születtetvén az az Ur Jesus, sok siások hallatának, nem Mennyekben, hanem a' földön. Az Angyalok Mennyekben őrvendeztenek; és a' földön sirtanak azok, kik Anyák voltak. Az Isten kicsin gyermecske születék, és azt akará, hogy ártatlan gyermecskék áldoztassanak néki. Az a' kinek, mint egy ártatlan báránynak, a' kereszt-fának oltáran meg kel vala áldoztatni, azt akará hogy néki ártatlan báránykák áldoztassanak. Rettenetes

netes dolog volt látni, annyi kegyetlen vitézeket, mezitelen fegyver lévén a' kezekben, hogy annyi ártatlan gyermecskéket meg-ölnének, és nem tudhatni az okát. Mivelhogy senki azok-közül oly dolgot nem cselekedhetet, a' miért halált érdemlene, csak az irigység uralkodot akkor. A' keserves Anyák szaggatták a' hajokat, verték a' mellyeket, nagy fel-szóval kiáltottak, és az ő szemek kőny-hullatásoknak kut-fejévé változot, menyivel inkáb siradoztak, hogy el-reythesék fiacskájokat, azok annyival inkáb magokat ki-jelentették sirván. Nem tudtak halgatni, mert nem tanoltak volt félni: egy-mással tulakodtak a' vitéz, és az Anya, eggyik hogy meg-szabaditsa a' fiacskáját, a' másik hogy meg-ölye azt. Az Annya mondotta: Miert akarod el-ragadni tőlem, a' ki az én méhémből szűletet; jay szegény fejem, nem azért neveltem ezt, oly nagy szeretettel, hogy te meg-ölleyed ily kegyetlenséggel. Ha valami vétek találtatot, én vétkeztem, hagy békét ennek, ölymeg engem. Másik azt mondotta: Ha ti csak eggyet kerestek, miert öltők oly sokat meg? Harmadik igy szol vala: Oh jöy-el immár Világnak Meg-váltoja, és mutasd-meg magadot ezeknek a' vitézeknek, a' te veszedelmed-nélkül, mivel meg-cselekedheted azt, mert a' te szabad akaratodon áll meg-halni,; és igy meg-szabadithacz minket ily nagy keserűségről, és az ártatlan fiacskáinkat az haláltol- Nissenus Gergely azt mondgya; Nagy szánakodásra mélto dolog volt, az ártatlanóknak keserves Annyokat látni, kik mikor a' Herodes kegyetlen parancsolattya Betlehembe érkezék, meg-ölették az ő fiacskájokat, és kőnyhullatásokkal meg-öntözték őket, tudván hogy csak hamar tulaidon vérekbe kevertetnének. El-érkezének a' kegyetlen vitézek, és oly nagy dühőséggel kezdék öldökleni a' gyermecskéket, hogy az Annyoknak-is jutot a' sebekben, és össze-élegyedet az Anyáknak vére az ő fiacskájoknak vérével. Némellyek midőn emlőjökből tejet adnának fiacskájoknak, látták ellennek jöni a' mezitelen pallost, mellyel kegyetlenül által-veretet az ő fiacskájok. Némely Anya két fiacskáival találtatot, kiket egyszer s' mind szült volt e' világra, látta mind a' kettő ellen jöni a' mezitelen kardot, és nem tudta mellyiket inkáb oltalmazza, nézvén eggyiket a' mellyéhez szoritotta, a' másikat el-hagyván, tekintvén azt-is, az elsőt le-tőtte, és a' másikat magához vőtte. Nem volt ideje a' szegény Anyának,

hogy meg-gondollya, mellyiknek életét inkáb oltalmazná: mert eggyiket alig ölték-meg, meg a' máſikat-is kegyetlenül által-verték a' hegyes tőrrel, és ſok Anyákkal történt ez a' nyomorult dolog, kiknek két fiacskájok volt a' kariokon. Az-is történt ez kegyetlen öldöklésben, hogy két hohér ment egy aſzſzony állatra, kinek két fiacskái voltak, kiket ket felé ragadtak a' hohérok, hogy meg-öllyék, két felé ragadván haſonlo-képpen a' keſerves Annyoknak ſzivét: eggyik fiacskája eggyik-felől, a' máſik más felől ſirnak vala, és nem tudta a' ſzegény Annyok mellyiknek felellyen elsőbben haſonlo ſiráſſal. Végezetre egyebet nem cſelekedhetet, hanem mind a' kettőt egy-arant ſiratta, látván hogy mind a' ketten maga előtt meg-ölettettek volna. Baſilius a' Seleuciai Püſpök azt mondgya, hogy egéſz Betlehem várasában, nem értették az emberek egy-más ſzavát a' nagy zendülés, ſirás, és orditás miatt, miglen az ártatlanoknak öldöklések tartot: mert ſirtak az ártatlan gyermecskék, kiket meg-ölnek vala, ſirtak azoknak báttyai, és nénnyei, ſirtak az Attyok; de mind azokat fellyül-haladta a' ſzegény Annyoknak ſiráſi, és orditáſi. Az öreg emberek azt mondották, hogy ſoha haſonlo kegyetlenséget nem cſelekedtek a' vitézek, cſak egy helyen is, mellyet hoſzu ideig-valo meg-ſzállás után erős haddal el-rontottak volna. Minnyájan panaſzolkodtak a' nap-ellen, miért oly késén enyéſznék-el, had jöne-el az étſzakának ſetétsége, és ſzünnék-meg egyſzer a' keſetyetlen vitézeknek dühőſsége. Midőn immár nem találtatnának gyermecskék a' várasban, kiket meg-ölnének, ki-menének a' vitézek a' kőzel-valo majorokba, hogy azont cſelekedgyék, a' mit Betlehemben cſelekedének. És iſmég meg-uyjula a' keſerves Anyáknak ſiráſa, ki a' meg-ölettetet fiacskájoknak holt teſteket kereſik vala. Némellyeket darabonként el-vagdalva találtak, kiket egybe rakogatván ſiralmas beſzédet mondanak vala. Midőn Herodes Király meg érté, hogy véghez vitetet volna az ő parancſolattya, nagy örőmének jeleit mutatá; meg-koronáztatá magát a' győzedelemnek koronájával, mintha valami nagy ellenségét meg-győzte volna. Azzal ſem gondola az Iſtentelen, hogy az ártatlanok öldöklésében, az ő tulaidon fiacskaja-is meg-ölettetet volna, kit a' daykák Betlehemtől nem meſze tápláltak, egy bizonyos helyen. Octavianus Császár meg-értvén ez dolgot, azt mondotta, hogy a' Herodes házában jobban volna dolga a' diſznonak, hogy-ſem a' maga tulaydon fiának

ának: azt aharván ezzel jelenteni, hogy Herodes Sido lévén, a' disznot meg nem ölette volna, meg nem évén annak a' husát; de a' fia meg nem maradhatot, hanem meg-ölettetet. Nem találhatot Herodes jobb modot ennél, az Ur Jesus Kristus szűletésének ki-hirdetesére, mert az időben minnyájan meg érték, hogy egy gyermek Király szűletet, kit a' Magus Királyok imádtanak; és a' kitől félt Herodes, hogy el-venné az országot tőle. De semmit magának nem haſznála Herodes Király az ő kegyetlen dühősködésivel, mert kevés idő mulva meg-fosztaték az országtól, és az életétől, és ezekkel egyűt a' lelkét-is el-veszté. Az ő rut halála ollyan modon lőn, hogy maga kezeivel ölé-meg magát, mellyekkel az Ur Jesus Krisztust üldözi vala. Láttyuk kőzönséges példákban, hogy a' mely eszkőz-által meg-bántya az Istent a' bűnős ember, ugyan azon-által oſtoroztatik meg. Saul meg-akará ölni Davidot tulaidon kezeivel, és ugyan azokkal ölé-meg magát. Judas vétkezék el-arulván a' Kristus Jesust, és maga kezeivel fel-akaſzta magát. Némellyek azt mondgyák, hogy a' meg-ölettetet ártatlanoknak száma volt, a' mint Sz. Janos meg-irta az ő Jelenésében, mondván: *Apoc.* 14. Es láték; és imé egy Bárány áll vala a' Sion hegyén, és ő-vele száz negyven-négy ezeren, az ő komlokokon irva lévén az ő neve, és az ő Attya neve. Es énekelnek vala ugy-mint uy éneket: és senki nem mondhattya vala az enekket, hanem csak a' száz negyven-négy ezeren, kik a' földről árron vétettek-meg. Ezek azok, a' kik az aſszony'állatokkal meg nem ferteztettenek: mert szűzek. Ezek követik a' Bárányt valahová mégyen. Ezek árron vétettek-meg az emberek-kőzűl az Istennek, és a' Báránynak első zengéi: és az ő szájokban nem találhatot hazugság: mert makula-nélkűl-valók az Istennek Királyi-székе-előt. Rakel siratván a' fiait, és nem akart meg-vigaszta'tatni, mert nincsenek. Itten Betlehem tartománnya hivattatik Rakelnek, mivelhogy a' szép Rakel, ki Jakob Patriarkának felesége volt, Betlehem városához kőzel temetteték. Az ártatlan Apro Szentek első martyrok voltak, kik meg holtak az Ur Jesus Kristusért, ki e' világra jővén, azokat bé-mutatta az ő Szent Attyának, mint első zengéjét, és gyűmőlcsét az Anyaszentegyháznak. Az Ur Isten kivált-képpen-valo nagy jot cselekedet ezekkel az Apro Szentekkel, mert minnyájan üdvőzűltenek: Az Attyoknak és Annyoknak sem cselekedet semmi nehéz dolgot, mert ha ezektől meg-fosztattak az ő szereteteért, az Isten adta volt elsőbben nekik ezeket a' gyermecs-

kéket. Sőt ha hala-ado szivel vőtték az Isten látogatását, ismég annyit, vagy többet adot nékik, a' mint Szent Jobnak, kiről meg-vagyon irva: *Job.* 42. *v.* 12. Az Ur pedig inkáb meg-áldá a' Job életé végét, hogy-sem az eleit. Es lőn tizen négy ezer juha, és hat ezer tevéje, és ezer iga barma, és ezer szamára. Es hét fia, s' harom leánya. Könyörögiünk az Istennek, hogy mindenkor velünk légyen, és vigasztallyon-meg minket minden háboruságinkban e' földön, holtunk-után pedig adgya-meg az őrők életnek dicsőséget Mennyeknek országában, Amen. Az Anyaszent-egyház az Apro Szentek Innepét úlli Karácson havának 28. napián: kik martyromságot szenvedtek Octavianus Császár idejében.

Keresztelő Szent Janos szűletése, és élete,

A' Szent Evangeliombol, és nevezetes Autorok irásibol sommába foglaltatot

Villegas Alfonsius - által.

ELSŐ BESZED.

SZent Lukacs Evangelista a' Keresztelő Sz. Janos szűletéséről ezeket irta, mondván: *Luc.* 1. Vala a' Herodesnek a' Judæa Kiralyának napiaiban, egy Zakarias-nevű Pap, Abia rendéből; és az ő felesége az Aaron leanyi-kőzűl, és annak neve Ersebet. Isten előt pedig mind ketten igazak valanak, járván az Urnek minden parancsolatiban, és igasságiban panasz-nélkűl; és nem vala nékik fiok, azért hogy Ersebet magtalan volna, és mind ketten idősők volnanak napiok-szerént. Lőn pedig mikor a' Papságnak tisztében el-járna az ő szerént a rendében az Isten-előt, a' papságnak szokása-szerént, sorsbol mene-ki, hogy jo illatot tenne, bé-menvén az Ur Templomába. Es a' népnek minden sokasága imádkozik vala kivűl a' jo illatnak orájan. Meg-jelenék pedig néki az Ur Angyala, álván a' jo illat oltárának jobia-felől. Es Zakarias látván meg-háborodék, és felel-mesék reája. Monda pedig néki az Angyal: Ne fély Zakarias, mert meg-halgattatot a' te könyörgésed: és Ersebet a' te feleséged fiat szűl néked, és az ő nevét Janosnak hivod: és örőmed, és vigasságod lészen, és sokan örűlnek az ő szűletésén: mert nagy lészen az Ur-előt: és bort,

és ré-

és részegithetőt nem iszik; és a' Sz. Lélekkel bé-telik még az Annya méhétől-fogva: és az Izraël fiai-hőzűl sokakat az ő Urokhoz Istenekhez téritt: és ő-előtte mégyen az Illyés lelkével és erejével, hogy az Atyák szivét a' fiakhoz téritse, és a' hitetleneket az igazak okosságára, hogy az Urnak tökélletes népet készitsen. Es monda Zakarias az Angyalnak: Honnét tudgyam ezt? mert én vén vagyok, és a' felesegem idős napiai-szerént. Es felelvén az Angyal monda néki: En vagyok a' Gabriel, ki az Isten-előt állok: és te hozzád küldettem szollani, és ezeket néked örömül hirdetni. Es imé meg-némulsz, és nem fogsz szolhatni, a' napig, melyben ezek meg-lésznek, azért hogy nem hittél az én igeimnek, mellyek bé-tellyesednek az ő idejekor. Es a' nép vária vala Zakariast: és csudálkoznak vala, hogy késnék a' Templomban. Ki-menvén pedig nem szolhat vala nékik, és meg-érték, hogy látást latot volna a' templomban. Es ő int vala nékik, és némán marada. Es lőn hogy el-telének az ő tisztének napiai, az ő házába méne. Ezeknek a' napoknak utánna pedig méhében fogada Ersebet, és el-reyté magát őtt holnapig, mondván: Hogy igy cselekedet velem az Ur a' napokban, melyekben reám tekintet, hogy el-venné az én gyalázatomat az emberek-közőt. Ezekből az igikből nagy dicsireteket hozhatunk-ki a' Keresztelő Sz. Janos tiszteségére. Eggyik az ő szűletése hirdetesének modgya, mely Gabriel Arkangyal-által volt, kinek kevés idő mulva követnek kel vala lenni, hogy az Isten Fiának csudalatos meg-testesülését ki-hirdesse. Az-is az ő dicsiretére vagyon, hogy az szűletésének hirdetése, a' templomban, a' Szenteknek Szentében volt, közel a' Frigynek Szekrenyéhez, és Zakarias a' Fő-papi öltözetekben jo illattal tiszteli vala az Urat, Innep napok lévén, és kivül lévén az egész kőség, és az imadságban magokat foglalván. Az Isaak szűletése, és a' Samsone-is ki-hirdetteted volt az Angyalok-által, de nem ily kivált-képpen valo nagy dolgoknak környül-valo-állásival, mert a' Keresztelő Sz. Janos szűletésének ki-hirdetése, minden Szenteket fellyűl haladgya az ő ideig. Az-is dicsiretére vagyon Sz. Janosnak, hogy az Isten Zakarias Papot választ-ván, hogy az ő Attya légyen, mindazáltal nem akarta, hogy ő adgyon nevet néki, hanem az Angyal-által monda-meg az ő nevét. Ez az Isten gond-viselése volt, mivel az emberek gyakorta meg csalatkoznak a' névv adásban, mert a' tudatlant bőlcsnek, a' jot gonosznak, a' szegényt gazdagnak, a' ravaszt okosnak, a' hizelkedőt kellemetesnek, és a' szemtelent tréfasnak hiják.

Az

Az Iſten nem cſalatkozik-meg az embereknek-való nevv adásban, mert ő minden teremtét állatit iſméri, és tudgya azt mi vagyon azokban. Eő akarta hogy az ő Elől-jároja Janoſnak hivattaſsék, mely azt teſzi: kiben malaſzt, az az, kegyelem vagyon. Ez a' nevv igen illik ennek a' dicsőséges Szentnek, mivel néki oly hamar kegyelem adatot. Sokan őrülnek az ő ſzületésén, ugy mond az Angyal. Nagy kivánsága vagyon a' betegnek, hogy a' nap fel-jőjön; kivált keppen mikor telbe hoſzu az étſzaka, hogy a' nap az ő ſzivének ſzomoruságát el-távoztaſſa. Ha a' beteg hallya mondani, hogy már fel-jőt a' haynali cſillag, és meg-kezdet haynallani, őrül, mert tudgya, hogy hamar fel-jő a' nap. Nyomorultak, és betegek valának az emberek ama hoſzu étſzakán, az Iſten Fiának el jövetele előt, ki az igaſságnak napia. Kivánnyák vala az ő jövetelét, hogy az ő Iſteni malaſztyanak ſugárival őket őrvendeztetné, és el-távoztatná a' ſetétséget az ő ſzivőktől. Midőn ebben a' kivánságban volnának, laták fel-jőni az hainali cſillagot, mely a' nap-előt jő, mint a' hop-meſter a' Fejedelem előtt, ki Kereſztelő Sz. Janos, kiről azt mondgya az Iſten Sz. David-altal: *Pſalm.* 131. *v.* 17. Szővétneket ſzerzettem az én Kriſtuſomnak; tudni-illik az én eggyetlen egy Fiamnak, Kereſztelő Janoſt küldvén ő-előtte. Sz. Janos Evangeliſta ugyan azont mondgya ő felőle, hogy égő, és világoskodo ſzővétnek volt. Látván azért meg-jelenni ezt az Iſtenni cſillagot, ezt a' fényes ſzővétneket; meg-érték az emberek, hogy nem ſokára el-kellene jőni a' Meſſiásnak, és őrvendezének. Azért mondotta az Angyal, hogy ſokan őrülnek az ő ſzületésén. Azt-is mondá az Angyal, hogy Janos nagy léſzen az Ur előt, ezzel a' mondáſſal eléggé meg-mutatta, hogy az emberi nyelvv nem elégséges ki-mondani, a' mi mondathatnék Kereſztelő Sz. Janoſrol. Mivelhogy ha nagyra bőcsültetik, a' ki nagy egy földi Király-előt, mely nagynak kel annak lenni, a' ki nagy az Egeknek Királya előt, kinek ſzine-előt a' Királyok le-téſzik koronájokat, a' mint cſelekedének a' vének, kiket Sz. Janos Evangeliſta látot. Bort és réſzegithetőt nem iſzik; és a' Sz. lélekkel bé-telik még az Annya méhétőlfogva. Az Iſtennek nagy irgalmaſsága volt Kereſztelő Sz. Janoſſal, meg-emlekezvén rola oly nagy ſzükségnek idejében, mivelhogy mikor a' gyermek még az Annya méhében vagyon; minden orvoſság-nélkül vagyon, hogy meg-ſzabadittaſsék az eredendő bűntől; ſzükség elsőbben hogy ſzülettesſék, és meg-kereſzteltesſék, minek-utanna Kriſtus Urunk a' ſzent Kereſztsége

séget rendelte. De Keresztelő Szent Janos, minek-előtte szűlettetnék, tellyes volt Szent Lélekkel, és meg-szabadittatot az eredendő bűntől. Az Apostolok bé-töltek Sz. Lélekkel, ötven nappal Kristus Urunk fel-támadása-után, már idős emberek lévén, és némellyek öregek. De Keresztelő Sz. Janosnak elsőbben adatot ez az ajándék, hogy-lém szűletet volna. Azt is mondá az Angyal, hogy Keresztelő Sz. Janos, az Izraël fiai-közűl sokakat az ő Urokhoz Istenekhez, meg-térit. Az ő tudománya, és az ő életének eleven példája ollyan légzen; hogy sokan látván, és halvan őtet, meg-térnek az ő Urokhoz Istenekhez. Azt-is mondá, hogy a' Kristus Jesus-előt mégyen az Illyés lelkével, és erejével. Magyarázza Sz. Gergely, hogy teve szőrből csinált ruhája volt, mint Illyesnek, eggyedül lakot a' pusztában mint Illyés, üldöztettet az igasság ért Herodiastol, mint Illyés Jezabeltől. Végezetre monda az Angyal, hogy Janos az Atyák szivét a' fiakhoz tériti, és az hitetleneket az igazak okosságára. Mely annyit tészen, hogy az ő predikálása-által, sokan a' Sidok-közűl oly jok, és igazak lésznek, hogy Abraham, Isaak, Jakob, és a' több Patriárkák, örömest akariák, hogy ő fiai legyenek. Ez volt a' követség, mellyet az Angyal Zakariashoz vitt, ki nem kevesebbet csudálkozván az Angyal beszédén, mint az ő látásán, felele néki: Honnét tudgyam azt, a' mit mondasz, hogy meg-lészen; mert én vén vagyok, és a' fele égem idős napiai-szerént? Mintha mondaná: Oh Angyal, ha azt akarod, hogy hitelt adgyák a' te szavaidnak, adgy valami jelt nékem. Hogy Aaron hidgyen, szükség volt, hogy az ő vesszeje megvirágozzék. Moyses látá a' maga kezét poklosnak lenni, és mingyárt meg-gyogyulni. Gedeon a' gyapiubol harmatot vőtt. Ezekias latta a' napot tizenkét grádicsik viszsza-térni, és azért el-hitte azt, a' mit a' Proféta mond vala néki. Te-is Angyal tégy valami jelt, ha azt akarod hogy hidgyek a' te szavaidnak. Felele néki az Angyal: En vagyok Gabriel, ki az Isten előt állok. Es mivelhogy nem akarál hinni az én szavaimnak, mind addig néma lészes, a' mig az én szavaim bé-tellyesednek. Ezt mondván el-reytezék előtte az Angyal. A' kősség varia vala Zakariast, hogy ki-menne, és minnyájan csudálkoztanak, nem tudván az okát miert késik vala. Ki-méne Zakarias a' maga vétkével, ki bé ment vala a' templomba, hogy a' népek vétkéért imádkozzék,

minnyájan nézvén az ő orczáját eszekbe-vévék, hogy látást látot volna. Kérdék az okát, miért kétet volna oly sokáig, és ő semmit nem felelhete, mert meg-némult vala. Annak utánna el-végezvén az ő tisztét, a' házába méne. Ersebet méhében fogada, és ott holnap-alat másoknak meg nem jelentette. Nem ok-nélkül volt, hogy néma Atyától, és olyan Anyától, ki nem akart szollani, szűletet Keresztelő Sz. Janos, ki a' pusztában kiáltonak szava. Mert hogy az ember jol tudgyon szollani, szükség hogy jol tuggyon halgatni. Hatodik holnapia volt a' Keresztelő Sz. Janos fogantatásának, mikor Gabriel Arkangyal a' Szűz Mariahoz méne Názáretbe, és neki meg-hirdeté az Isten Fiának meg-testesülését. Es mivelhogy ottan meg-jelenté, hogy Ersebet-is méhében fogadot volna, ki az ő rokonya vala, meg-lévén már az a' nagy titkos dolog, tudni illik, az Isten emberré lévén a' Szűznek tisztaságos méhében, el-méne a' Szentséges Szűz meg-látogatni Ersebetet. Mely látogatásbol ki-tetszik a' Keresztelő Sz. Janos nagy méltosága. Ha egy Király el-érkezvén egy várasba, elsőben, minek-előtte meg-szállana a' palotában, egy magán-valo nemes embernek látogatására menne, jele volna, hogy jot akarna annak, és hogy nagyra kellene azt bőcsülleni. Mikor a' Sz. Mise szolgáltatásában békeség adatik a' népnek, elsőbben mindenkor a' nagyob tiszteletű emberen kezdetik. Az Isten Fia le-szálván az Egből a' földre, elsőben minek-előtte szűlettetnék, a' Janos látogatására méne: mely jele volt, hogy őtet igen szerette, és nagyra bőcsülte. A' Szentséges Szűz Maria elsőben ő-hozzá vitte a' békeséget, hogysem másokhoz, mely jele volt, hogy az egész világon nem találtatot nagyob tiszteletű ő-nálánál. Ottan még az Annya méhében meg-szenteltetet Keresztelő Janos meg-tisztittatót, az eredendő bűntől, bé-tőlt az Isten kegyelmével, és szent malasztyával. Ottan imádta az emberre lőtt Istent, Elsőbben hogy-sem mind a' több emberek, és igen őrült. Azért mondgya Sz. Anselmus, hogy Keresztelő Sz. Janos még akkor tudni illik, az Annya méhében kezdet az elmének, és értelemnek okoskodásával élni, és az ő cselekedete érdemes volt. Ottan mestere volt az ő tulaidon Annyának, okot adot, hogy az Annya profétállyon, meg-ismérvén a' Szentséges Szűzet Isten Annyának lenni: Honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Annya én-hozzám jőjön? A' Szentséges Szűz

Maria

Maria-is, többet szollot akkor egyszer s' mind, hogy-sem az egész Evangeliomban olvastatik, hogy másut szollot volna; és minden szavai oly nagyok, és mély értelműek voltak, hogy nem találtatik emberi elme, mely azokat éppen meg-magyarázhassa. Három honapig maradot a' Boldogságos Szűz Ersebettel az ő rokonyával. Szent Lukács Evangelista elsőbben iria a' Dicsőséges Szűz Maria viszsza-téresét az ő házába, hogy-sem a' Keresz elő Sz. Janos szűletését; azokáert némely Doctorok azt mondgyák, hogy ő akkor nem volt jelen. *Luc.* 1 *v.* 57. Ersebet szűletésének ideje pedig el-telék, és fiat szűle. Es meg-hallák a' szomszédi, és rokoni, hogy fel-magasztalta az Ur az ő irgalmasságát ő-vele; és őrvendeznek vala néki. Es lőn nyolczad napon, el-jővének, hogy kőrnyűl-metélnék a' gyermeket, és hijak vala azt az Attya nevére Zakariasnak. Es felelvén az Annya, monda: semmi képpen nem, hanem Janosnak hivattatik. Es mondának néki: Lám senki nincs a' te rokonságodban, a' ki e' névvel hivattassék. Intének pedig az Attyának, kinek akarná hivattatni őtet. Es irdző táblát kérvén ira, mondván: Janos az ő neve. Es csudalkozának minnyájan. Meg-nyilék pedig mingyárt a' szája, és a' nyelve, és szolla áldván az Istent. Es félelem lőn minden ő szomszédin: és Judæanak minden hegységes tartományában kikirdetteténck mind ez igek; és szivőkbe-vevék minnyájan, a' kik hallották vala, mondván: Vélede ki lészen e' gyermek? Mert az Ur keze vala ő-véle. Es Zakarias az ő Attya bé-telék Sz. Lélekkel: és profétála, mondván: Áldot az Ur Izraélnek Istene, mert meg-látogatta, és meg-váltotta az ő népét. Meg-értvén azért a' szomszédság a' Keresztelő Sz. Janos szűletését, minden népek oda sietnek vala, hogy őrvendezzenek a' kisdednek, és az ő Attyának, s' az Annyának. Mikor ezek el-mennek vala, mások el-érkeznek vala: mindenkor teli volt a' ház, és minnyájan vigadtanak, és őrvendeztenek, hogy a' Zakarias háza ő rayta nem végeződnék, hanem ő néki maradéka lenne. E' volt az oka, hogy el-jővén az nap, mellyen a' gyermeknek kőrnyűl kellene metéltetni, minnyájan azt akariák vala, hogy Zakarias neve adatnék ő-néki, hogy az a' ház, a' személy, és a' nevv fen maradna. Az Annya meg-világosittatván az Istentől, azt mondá: Semmi-képpen nem, hanem Janosnak hivattatik. Erre azt felelék néki, hogy az ő egész rokon-

ságában senki nem találtatnék, a' kinek ollyan neve volna, szűkség azért, hogy a' Zakarias neve adassék ő-néki. De az Annya erőssiti vala, hogy nem akarná: ugy annyira hogy Zakariashoz kelleték menni, ki még nem nyerte vala viszsza az ő szollását, mellyet, vétkezvén, hogy az Angyalnak nem akara hinni, el-vesztet vala. Mivelhogy jollehet mások-is kételkedtek hasonlo dolgokban: Zakarias mindazáltal Pap lévén, és tudos ember, nem menthette magát a' tudatlansággal, mivel tartozot bizonnyal tudni, hogy az Angyal, a'vagy más, kit az Isten küldöt, meg nem csalatkozhatnék azokban, a' miket mondana, sem másokat meg nem csalhatna, mivelhogy nem mondot egyebet, hanem csak a' mit az Isten meg parancsolt néki, hogy meg-mondgya. Azokáért vétkezet Zakarias, és az ő vétkének bűnteréseért, meg-némult, és némán maradot mind az ideig, mig meg kérdék őtet intések-által, minek akarná az ő fiacskáját hivattatni, és ő maga kezével azt irá: Janos az ő neve: mely nevv oly erős volt, hogy mingyárt meg-nyitá az ő száját, meg-oldozá a' nyelvét, és egy Eneket csudálatos titkos dolgokkal tellyest kezde énekelni. A' szent őreg szűlék hét esztendeig őrültek, és vigadtak az ő fiacskájokért, mellyek-után a' gyermek a' pusztába méne. Az ő pusztába-valo menéséről pedig a' Doctorok elsőbben azt adgyák okul, hogy Keresztelő Sz. Janos tellyes életében soha halálos vétket né cselekedet, és a' pusztába ment minden alkalmatosságot el-távoztatni, hogy bocsánando vétket-is ne cselekedgyék. Annak-fölotte ő néki Prédikátorrá kel vala lenni, azért ment a' pusztába, hogy ott a' penitentia-tartást gyakorollya, mellyet predikállani kel vala minden rend-béli embereknek. Hasonlo-képpen mivelhogy az Isten szava volt, a' mint a' szo azért adatot, hogy ki-jelencse a' szűnek gondolatit, és akarattyát: igy Sz. Janos ki-jelentette az Isten gondolatit, és akarattyát, mellyek voltak, hogy az emberek a' penitentia-tartásra intessenek, es tanitassanak. Isaias Proféta-is azt mondgya felőle, hogy ő két-elű pallos volna: hogy a' pallossal vághassanak, szűkség, kogy erős kőhőz meg-kőszűrűllyék azt; igy Keresztelő Sz. Janos a' pusztába ment, hogy ot az ő erkőlcsinek pallosát, a' penitentia-tartásnak erős kővéhez meg kőszűrűllye, hogy jobbau el-vághassa a' vérkeket, és a' földig le-ronthassa. Sokaknek okot adot, hogy látván az ő személyét, és sanyaru penitentia-

tartá-

tartását, meg-tértenek, és penitentiat tartottak. Annak-okáért a' pusztába megyen Keresztelő Sz. Janos hét esztendős-korába, és mikor mások idejeknek leg szeb virágiában, hiuságokban, és gyermeki játékokban magokat foglallyák, ő-tellyűl haladgya a' Sz. életben, még a' nagy idős őreg embereket is. Oh csudálatos gyermek! Oh te Remete! a' ki csudálkozásra inditod az Angyaloknak minden seregit. Ki talál téged elől a' Jordan vize partyán? Ki kérdene téged: oh gyermek mit mivelsz a' pusztában, mire czéllolsz, mellyik házba térsz, micsoda ágyban alusszol, mit eszel, hol a' te Atyád, és Anyád, miért fődözöd a' te gyenge tagiaidat ily darabos szőr-sakkal? Mond-meg nekem szerelmes gyermek, micsoda vétket cselekedtél, hogy hét esztendős lévén, ily kemény penitentiát tartasz? De micsodás vétkei lehettek volna egy hét esztendős gyermeknek, ki előb szent volt, hogy-sem szűletet volna? Az Ur Isten igen nagy magos helyet készitet volt néki Meny-országban, illendő volt, hogy ő oly életet viselne, hoyy azt meg-érdemlené, és elnyerhetné. Ha ő néki a' Papok, és a' szerzetes emberek tűkőrévé kel vala lenni, szűkség volt, hogy ő benne semmi fogyatkozás ne találtatnék. Nagy külömbség vagyon az Egyházi és világi emberek élete-közőt. Mert a' világi ember, minthogy nem kőtelezte oly igen magát az Istennek, mint az egyházi ember, noha vagyon valami fogyatkozás az ő életében, ugy látszik mintha nem-is volna. De a' Szerzetes embernek, és a' Papnak kik az Istennek kivált képpen szenteltettek, ugy kel magokat viselniek, hogy az ő életekben semmi makula, vagy fogyatkozás ne találtassék. Ha egy embernek valami seb helye vagyon a' hátán, vagy a' vállán, nem oly sokat árt, mivelhogy nem látszik: de ha az orczáján vagyon, igen rutnak látszik, mert bé nem fődőztethetik. Igy történik a' világi emberekben, a' kik testek a' közönséges gyülekezetnek, mert jollehet valami fogyatkozások vagyon, nem sokat haytanak reá, és ugy látszik nékik mintha nem-is volna. De a' Papokban, és a' Szerzetes emberekben, a' kik orczájok a' közönséges gyülekezetnek, minden kicsin fogyatkozás nagynak látszik, minden kicsin fesletség rut, és utálatos. E' volt azért az oka, hogy Keresztelő Szent Janos a' Papoknak, és Szerzetes embereknek tűkőre lévén, ily kemény, és sanyaru penitentiát tartot, hogy minden vétket el-kerűlhessen, és

távoztathasson. Végezetre mivel Keresztelő Sz. Jánosnak bizonyságot kel vala tenni az Isten Fiáról, az Ur Jesus Krisztusról, szükség volt, hogy ollyan lenne az ő élete, hogy az ő beszédének, és szavainak hitelétől meg ne fosztaná őtet: sőt büntetést érdemlene a' ki néki nem hinne. Innét vagyon hogy az Isten oly igen naggyá tévé őtet, és ő-is oly sokat cselekedet a' maga részéről: El-hadta az Attya házát, minden testi alkalmatosságokkal; el-hadta a' gazdagságot, minden világi tiszteletekkel; el-hadta a' cifra öltözeteket, minden világi hiuságokkal; el-hadta a' fris lakodalmokat, minden ételben, és italban-valo gyönyörűségekkel. A' mit a' világ nagyra bőcsül, mind semminek-alitotta, meg-utálta, és meg vetette. A' pusztába ment, a' kegyetlen vadak közé ment, holot huszon három esztendeig lakot, nagy szinyaru penitentiat tartván, mellyet soha csak egy ember-is nem cselekedet ollyan tékélletessen. Az ő öltözete egy földig érő teve szőrből csinál hoszu ruha volt, mellyet csak ugy pusztán övedzet a' mezitelen testéhez: az ő eledele vad méz, és sáskák voltak. (Némellyek azt mondgyák, hogy bizonyos fűvet hittak sáskának: de Sz. Jeronymus azt mondgya, hogy ugyan nyilván-valo sáskák voltak, mellyeket a' nap sugari által meg szárasztván, meg-észik vala Palestinában.) Az ő foglalatosági szüntelen-valo imádságok, és elmélkedések voltak.

MASODIK BESZED.

Ki-méne Keresztelő Sz. Janos a' pusztából, meg-parancsolván néki az Isten, hogy predikállana, és az elől-járásnak hivatallyában el járna. Sz. Máte Evangelista ezeket iria felőle, mondván: *Matt. 3.* Az napokban pedig el-jöve Keresztelő Janos, predikálván Judæa pusztájában, és mondván: Penitentiát tartsatok: mert el közelgetet Mennyeknek országa: Mert ez a' ki meg-mondatot Isaias Prófeta által, mondván: A' pusztában-kiálto szava. Készitsétek-el az Ur utat: egyenesekké csinállyátok az ő ösvényit. A' Janos öltözete pedig teve szőrből vala, és bőr öve az agyéki-körül: eledele pedig sáska, és erdei méz vala. Akkor ki-mégyen vala hozzája Jerusálem, és az egész Judæa, és a' Jordan körül valo egész tartomány, és meg-kereszteltetnek

vala

vala tőle a' Jordanban, meg-valván bűnőkőt. Látván pedig sokakat jőni, az ő keresztségére a' Farisæusok, és Saducæusok közűl, monda nékik: Viperák faizati, ki mutatta-meg néktek, hogy el-futnátok a' következendő harag-elől? Terempsétek azért mélto gyűmőlcsét a' penitentianak. És ne akariátok mondani magatokban: Abraham a' mi Atyánk, mert mondom néktek, hogy hatalmas az Isten e' kövekből Abraham fiait támasztani. Mert már a' feisze a' fák gyűkerére tétetet. Azokáért minden fa, a' mely jo gyűmőlcsőt nem terem, ki-vágattatik, és a' tűzbe vettetik. En ugyan keresztellek titeket vizzel a' penitentiara: a' ki pedig utánnam jővendő, erősb nálamnál, kinek nem vagyok mélto saruit viselnem: ő meg-keresztel téteket Szent Lélekkel, és tűzzel. Kinek szoro lapáttya kezében: és meg-tisztittya szérőjét, és őszve-gyűti buzáját a' csűrbe, a' polyvát pedig meg-égeti olthatatlan tűzzel. Akkor jőve Jesus Galilæabol a' Jordán-mellé Janoshoz, hogy meg-kereszteltetnék tőle. Janos pedig tiltya vala őtet, mondván: Nékem kell tőled kereszteltetnem, és te jősz hozzám: Felelvén pedig Jesus, monda néki: Hadd reá most: mert igy illik bé-töltenünk minden igasságot. Akkor reá hagyá. Meg-kereszteltetvén pedig Jesus, mingyárt fel-jőve a' vizből: és imé meg-nyilának néki az egek: és láta az Isten Lelkét alá-jőni mint egy galambot, és reá szállani. És imé szozat lőn Mennyekből, mondván: Ez az én szerelmes fiam, kiben nékem kedvem tőlt. Sz. Mark Evangelista pedig igy szol Keresztelő Sz. Janosról, mondván: A' mint irva vagyon Isaias Prophétában: Imé én el-küldőm az én Angyalomat a' te orczád-előt, ki-el-készíti a' te utadat előtted. A' pusztában kiáltonak szava: Az Ur utát készitsétek-el, egyenesekké csinállyátok az ő ösvenyét. Vala Janos a' pusztában keresztelvén, és predikálván a' penitentia keresztségét a' bűnők bocsánattyára. És kimégyen vala hozzája az egész Judæa tartománya, és minnyájan a' Jerusalemiek, és meg-kereszteltetnek vala tőle a' Jordán folyo-vizében, megvalván az ő bűnőket. És Janos teve szőrbe vala fel-öltőzve, és bőrőu az ágyéki-kőrül, és sáskát, és erdei mézet tszik vala. És predikál vala, mondvan: Erősb jőt nálamnál utánnam: kinek nem vagyok mélto leborulván meg-oldani az ő sarui szíját. En titeket vizzel keresztseltelek, ő pedig titeket Sz. Lélekkel keresztel. És lőn a' napokban Jőve Jesus a' Ga-

a' Galilæai Nazaretéből: és meg-kereszteltetéke Janostol a' Jordanban. És mingyárt fel-jövén a' vizből, meg-nyilva látá az égeket, és a' Lelket mint egy galambot le-szállani, és rayta maradni. És szozat lőn Mennyekből: Te vagy az én szerelmes Fiam, te benned tőlt kedvem. Sz. Lukács Evangelista-is Keresztelő Sz. Janostol ezeket iria, mondván: *Luc. 3.* Lőn az Ur Igeje Janoshoz, a' Zakarias fiához, a' pusztában. És jöve a' Jordannak minden tartományába, predikálván a' penitentianak keresztségét a' bűnők bocsánattyára, a' mint irva vagyon Isaias Próféta beszédének könyvében: A' kiálto szava a' pusztában: Készitsétek-el az Ur utát: egyenesekké tegyétek az ő ösvenyit: minden völgy bé-telik: és minden hegy, és halom meg-aláztatik: és a' horgasok egyenesekké lésznek; és a' daraboshok sima utakká: és meg-láttya minden test az Isten üdvözitőjét. Mond vala azért a' seregeknek, kik ki-mennek vala, hogy meg-kereszteltetnének ő-tőle: Viperak faizati, ki mutatta-meg néktek, hogy el-futnátok a' következendő harag előt? Teremtsétek azért a' penitentianak mélto gyümölcseit, és ne kezdgyétek mondani: Abraham a' mi Atyánk. Mert mondom néktek, hogy hatalmas az Isten e' kövekből Abraham fiait támasztani. Mert már a' feisze a' fák gyükerére tétetet. Azért minden fa nem hozván jo gyümölcsöt, kivágattatik, és a' tűzre vettetik. És kérdék vala őtet a' seregek, mondván: Mit cselekedgyünk tehat? Felelvén pedig, monda nékik: A' kinek két köntöse vagyon, adgya annak a' kinek nintsen, és a' kinek eledeli vannak, hasonlo-képpen cselekedgyék. El-jövének pedig a' Publikanusok is, hogy meg-kereszteltetnének, és mondának néki: Mester, mit cselekedgyünk? ő pedig monda nékik: Semmit többet ne cselekedgyetek hanem a' mi néktek el rendeltetet. Kérdék pedig őtet a' vitézek-is, mondván: Mit cselekedgyünk mi-is? És monda nékik: Senkit ne verietek, se ne patvarkodgyatok: és meg-elégedgyetek zoldotokkal. Vélvén pedig a' nép, és minnyájan gondolván szivőkben Janos felől, hogy ne-talám ő volna a' Kristus: felele Janos, mondván mindeneknek: En vizzel kereszteltellek ugyan titeket: erősb jő pedig nálamnál, kinek nē vagyok mélto saruja kötelét meg-oldani: ő meg-kereszteltet titeket Sz. Lélekben, és tűzben: kinek szoro lapáttya az ő kezében, és meg tisztittya az ő szérőjét, és ősze gyűti a' buzát az ő csűrébe, a' polyvát pedig

dig meg-égeti meg-olthatatlan tűzzel. Sok egyebekre-is intvén, Evangeliomat hirdet vala a' népnek. Herodes Tetrarka pedig, midőn feddetnék tőle Herodiasért az attyafia feleségéért, és minden gonoſságokért, mellyeket cſelekedet Herodes, ezt-is cſelekedé mind azok-fölőt, és Janoſt a' tőmlőczbe rekeſzté. Lőn pedig mikor meg-kereſzteltetnék az egéſz nép, Jesus-is meg-kereſzteltetvén, és imádkozván, meg-nyilék az Eg: és le-ſzálla a' Sz. Lélek teſti abrázatban, mint egy galamb ő-reá: és ſzozat lőn menyből · Te vagy az én ſzerelmes fiam, te-benned tőlt kedvem. Es Jesus kezd vala ugy-mint harmincz eſztendős lenni, a' mint vélik vala Joſef fia. Szent Janos Evangeliſta pedig ezeket iria Keresztelő Sz. Janoſ ol, mondván: *Joan.* 1. Vala egy ember Iſtentől küldettetet, kinek Janos vala neve. Ez bizonyságra jőt, hogy bizonyságot tenne a' világoſságról, hogy minnyájan hinnének ő-általa. Nem vala ő világoſság, hanem hogy bizonyságot tenne a' világoſságáról. Janos bizonyságot téſzen felőle. és kiált mondván: Ez vala a' kit mondottam: A' ki utánnam jövendő előttem lőtt; mert előbbeni vala nálamnál. Es az ő tellyes voltából vőttünk minnyájan, és malaſztot a' malaſztért. mert a' törvény Moyſes-által adatot, a' malaſzt, és az igaſság a' Jesus Kriſtus-által lőtt. Es ez a' Janos bizonyſága, mikor a' Zidok Jeruſalemből Papokat, és Levitakat küldőttek hozzája, hogy meg-kérdenék őtet: Te ki vagy? Es meg-vallá, és meg nem tagadá; és meg-vallá: Hogy nem vagyok én a' Kriſtus. Es kérdék őtet: Micſoda tehát? Illyés vagy-e te? Es felele: Nem. Mondának azért néki: Ki vagy hogy válaſzt adgyunk azoknak, kik minket küldőttek. mit mondaſz magad felől? Monda: Én a' puſztában kiáltonak ſzava vagyok: igyenitsétek-meg az Ur útát, a' mint meg-mondotta Iſaias Próféta. Es a' kik küldettek vala, a' Fariſæuſok közül valának. Es kérdék őtet, és mondának néki: Miert kereſztelſz tehat, ha te nem vagy Kriſtus, ſem Illyés, ſem Próféta? Felele nékik Janos, mondván: Én vizben kereſztelek; közőttetek állot pedig, a' kit tű nem tudtok. ő a' ki utánnam jövendő, a' ki előttem lőtt. Kinek én nem vagyok mélto, hogy megoldgyam a' ſaruja kőtelét. Ezek Betaniában lőnek a' Jordanon-tul, a' hol Janos kereſztel vala. Másod napon láta Janos Jeſuſt hozzája jőni, és monda: Imé az Iſten báránya, imé a' ki el-vészi a' világ bűnét. Ez az a' ki felől mondottam: Utánnam jő a' Férfiu, a' ki előttem lőtt: mert

beni vala nálamnál. és én nem tudom vala őtet, de hogy meg-jelentessék Izraëlben, azért jöttem én vizben keresztelvén. És bizonyságot tőn János, mondván: Mert láttam a' Lelket alá-szállani mint egy galambot menyből, és ráita marada. És én nem tudom vala őtet; hanem a' ki engem küldőt vizben keresztelni, az mondotta nékem: A' kire látod a' Lelket alá-szállani, és raita maradni, az, a' ki Szent Lélekben keresztel. És én láttam; és bizonyságot tőttem, hogy ez az Isten Fia. Másod napon ismét áll vala Jesus, és ketten az ő tanitványi-közül. És látván Jesust járni, monda: Imé az Isten báránya. És halla őtet a' két tanitvány, hogy szollana, és követék Jesust. Önnön maga-is az Ur Jesus Kristus igy szolla a' Zidoknak Keresztelő Sz. Janosrol, mondván: *Joan. 5. v. 33.* Ti Janoshoz küldőttetek, és bizonságot tőtt az igasságrol. En pedig nem embertől vészek bizonyságot; hanem ezeket mondom, hogy ti idvözűllyetek. ő égő, és fénlő szövétnek vala. Ti pedig oráiglan akartatok örvendezni az ő világánál. Nékem pedig nagyob bizonságom vagyon Janosnál. Mert a' cselekedetek, mellyeket nékem az Atyám adot, bizonságot tésznek f lőlem, hogy az Atya küldőt engem: és a' ki engem küldőt az Atya, ő tőt bizonyságot felőlem: az ő szavát sem hallottátok soha, se abrázattyát nem láttátok. és az ő igeje nem marad-meg bennetek: mert a' kit ő küldőt, annak ti nem hisztek. Tudván Kristus Urunk, hogy Keresztelő Sz. Janost, az ő szent életéért, és bőlcseségéért, és a' sok joszágos-cselekedetekért, mellyekkel fel volt ékesitve az Istentől: a' Zidok Messias gyanánt akarták bé-venni, és tisztelni. Ez igikkel tanitotta őket, hogy ne lennének ollyan hamis vélekedésben. Ezek igy lévén, tekintsük-meg mi modon jelentette-meg mágát Keresztelő Sz. Janos. Gondollyunk egy embert, a' ki annyi időalat, sem gyapiu, sem lenből-valo ruhadzatban nem öltőzőt, sem ágyban nem alut, közönséges eledelekkel nem élt, az első a' hátara esett, télben a' ho bé-boritotta őtet, nyárban a' nap meg-sütötte. Ugy annyira hogy az ő testének bőre meg-rántczosodot, meg-feketedet, és meg-keményedet. Az haja, és szakálla őszve-csoportozot, mint az erdei embernek. Mezit-láb járt, éppen őszlővér és szintelen ki-méne a' pusztából, kiáltván, és mondván: Emberek tartsatok penitentiat, mert el közelget Mennyeknek országa. Elsőbben a' pasztorok hallották-meg az ő kiáltását, és azt

gon-

gondolták, hogy valami bolond volna, a' ki a' mezőkön járván kiáltana; a' vagy pedig valami poklos férfiu, ki hasonlo-képpen cselekednék. Hozzája közelgetének, és meg-láták, hogy nem poklos: értvén az ő szavait, eszekbe-vévék, hogy nem bolond volna, hanem igen eszes, és nagy bölcseségű. Ki-kezdék őtet hirdetni, a' körül-valo helyekben, falukban, és városokban. Sz. Mate Evangelista azt mondgya, *Matt. 3.* hogy akkor ki-mégyen vala hozzája Jerusalem, és az egész Judæa, és a' Jordan körül-valo egész tartomány, és meg-kereszteltetnek vala tőle a' Jordanban, meg-valván bűnőkőt. Mind addig gyakorlá magát a' predikállásnak hivatallyában, mig életét, az igasságért, el nem veszté. Ezeket cselekedte Keresztelő Sz. Janos az Isten szeretetéért. Az Ur Isten pedig azt cselekedé néki, hogy csak alig találtatik méltoság az Egén, és a' földön, mellyet ő néki meg nem adot volna: Találtatnak Patriarkak, Prophetak, Apostolok, Martyrok, Confessorok, és Szűzek; mind ezek a' méltoságok meg-vannak Keresztelő Sz. Janosban. Ő Patriarka volt, mert minden Szerzeteseknek, és Remeteknek Attya volt, a' kik el-hadgyák a' világot, és a' pusztába mennek, hogy penitentiat tartsanak. Ő Prophétánál-is nagyob volt, mert uyjával mutatta azt, a' kit a' Prophéták szavokkal, és csak távul mutattanak, tudni-illik a' Krisztus Jesust, igaz Messiast, és a' világnak Meg-váltoját. Annak-utánna Limbusba méne, hogy ugyan azont cselekedgye, hirdetvén őtet a' Sz. Atyáknak, kik ott váriak vala őtet. Ő Az Atya Istennek Apostola volt. A' Krisztus Jesusnak tizen-két Apostoli voltak: a' Szent Léleknek kettő: Szent Pal, és Szent Barnabas. Az őrők Atya Istennek egy, ez pedig Keresztelő Szent Janos volt. Ő Martyr volt, mert az igasságnak predikállásáért megőlettetet. Confessor, és Doctor volt, igaz Messiasnak, és a' világ Meg-váltojának valván lenni a' Krisztus Jesust; és sokakat arra tanitván, főképpen némelyeket az Apostolok-közül, ugy-mint Sz. Andrast, ki az ő tanitványa volt. Ő Szűz volt tellyes életében, és mint a' gonosz ellenséget, ugy el-távoztatta az aszszony'állatokkal-valo nyájaskodot. Ő hozzája mennek vala a' gonosz életű népek, ugy-mint a' vitézek: fel-fualkodot kevély népek, ugy-mint a' Farisæusok, és sok fele tévelygésben-lévő bűnös népek; ő mindeneket bé-fogadot, tanitván őket, predikállot nékik, és azokkal nyájaskodot; de nem mondhatni, hogy valamely

aszszony'állattal nyajaskodot volna. Sőt mikor Herodiást meg-akarta feddeni a' házasság-törésről, Herodessel beszélgetet; mivel semmi-képpen nem akart Herodiassal nyájaskodni. Herodiás pedig eggyet értvén a' leányával halált szerze Keresztelő Sz. Janosnak. Annak-okáért világosson ki-tetszik, hogy ő-benne minden méltosígok találtattanak, mellyek a' földön találtattak. Mennyekben pedig két méltoság találtatik: Isteni, és Angyali. Sem ki nem meri meg-fosztani Keresztelő Sz. Janost az Angyali méltoságtol, mivel néki adta azt az Isten, Angyalnak hiván őtet Malakias Prophéta-által, mondván: *Matt.* 11. *Mala* 3. Imé én az én Angyalomat küldöm szinede előt, ki el-készíti előtted a' te utadat. Lehetetlen volt immár, hogy néki Isteni méltosága lőtt volna; mindazáltal igen hasonlittatot a' Krisztus Jesushoz, ki igaz Isten: mert Gabriel Arkangyal elevé-mondotta az ő szűletését, mint a' Krisztusét. Az ő neve az Egből hozatot, mint a' Krisztus Jesusé. Nem szűletet egy Szűztől, mint a' Krisztus, hanem egy magtalan öreg aszszonytol, mely elég nagy csuda volt; a' mint az Angyal meg jelenté, midőn a' Szentséges Szűz Marianak mondá, hogy ne tartsa lehetetlennek, hogy ő Szűz, és Anya légyen, mert Erzsébet az ő rokona magtalan és öreg léven, fiat fogadot az ő vénségében. Keresztelő Sz. Janos abban-is követte Krisztus Urunkat, a' mit ő e' világon cselekedendő vala. A Krisztus Jesusnak predikállani, és keresztelni kellet, és végezetre meg-kellet halni; mind ezeket elsőbben meg-cselekedte Keresztelő Sz. Janos. Innét történt, hogy ő oly igen hasonlittatván az Istenhez, azok, kik a' világon leg-bölcsebbeknek tartattak, ő-hozzája mentek, hogy meg-kérdgyék, ha ő volna-e a' Messias. Mert jo'lehet nem értették ők, hogy a' Messiasnak Istennek kellene lénni, mindazáltal ugy volt rendelve onnan fellyűl. Kérdvén azért tőle ha ő volna-e a' Messias, azt kérdették, ha ő volna e az Isten. Sz. Ambrus Püspök azt mondgya: Keresztelő Sz. Janos élétében, Messiasnak alittatot lenni, és a' Messias Keresztelő Sz. Janosnak itéltetet lenni, az halálban. Mind ezeket cselekedte az Isten Keresztelő Sz. Janosnak, és annyit cselekedvén ő-érette, azt akaria, hogy ki-ki illendő dicsíretet adgyon ő-néki. Dicsírhetnek-e az emberek valamely személyt? Sok emberek dicsírték Keresztelő Sz. Janost. Dicsírhetnek-e az Angyalok? Gabriel Arkangyal igen dicsírte Keresztelő Sz. Janost. Dicsírhet e valamely embert az Isten? Az Isten-is nagy dicsíretet adot Keresztelő Sz. Janosnak: azt mondván a' tobbi-közöt ő felőle: *Matt.* 11.

Bi-

Bizony mondom néktek, nem tamadot az aszszony'állatok szülőtti-kőzőt nagyob Keresztelő Janosnál. Sz. Lukács Evangelista ezeket iria, mondván: *Luc.* 7. *v.* 19. Hiva Janos kettőt a' tanitványi-kőzzűl; és Jesushoz küldé, mondván: Te vagy-e a' ki el-jővendő vagy, a' vagy mást várunk? Mikor pedig hozzája jöttek volna a' férfiak, mondának: Keresztelő Janos küldőt minket hozzád, mondván: Te vagy-e a' ki el-jővendő vagy, a' vagy mást várunk? (Azon orában pedig sokákat gyogyita-meg betegségekből, és csapásokbol, és a' gonosz lelkektől, és sok vakoknak meg-adá a' látást.) Es felelvén, monda nékik: El-menvén tegyétek hirré Janosnak, a' miket hallottatok, és lattatok: Hogy a' vakok látnak, a' sánták járnak, a' poklosok meg-tisztulnak, a' siketek hallanak, a' holtak fel-támadnak, a' szegényeknek az Evangeliom predikáltatik: és boldog valaki meg nem botránkozik én-bennem. Es mikor el mentek volna a' Janos követi, kezde Janosról mondani a' seregeknek: Mit mentetek-ki a' pusztában látni? a' széltől hannyattatot nádat-e? De mit mentetek-ki látni? lágy ruhába öltőzőt embert-e? Imé a' kik drága ruhában, és győnyőrűségekben vannak, a' Királyok házaiban vannak. De mit mentetek-ki látni? Prófétát-e? Bizonnyal mondom néktek, Prófétánál-is nagyobbat: ez az a' ki felől irva vagyon; *Mala.* 3. Imé el-küldőm az én Angyalomat szined-előt, ki el-készíti előtted a' te utadat. Mert mondom néktek; az aszszony'állatoktol születtettek-kőzőt nagyob Próféta Keresztelő Janosnál senki nincs. *Matt.* 11. *v.* 2. Fogságban volt akkor Keresztelő Sz. Janos, mikor ezt a' követséget küldőtte Kristus Urunkhoz. Jol tudta ő hogy igaz Messias az Ur Jesus Kristus, és csak azért küldőtte a' tanitványokat ő hozzá, hogy azokkal-is meg-ismértethesse: azt akarta, hogy minnyájan hozzája mennyenek, s' hidgyenek ő-benne, hogy üdvőzülhessenek. Annak-okáért oly nagy lévén az Isten-előt Keresztelő Sz. Janos, kérjük őtet, nyerien szent malasztot minékünk; hogy e' világon szentül s' tisztán élvén, nyerhessük-el az örők életnek boldogságát, a' Kristus Jesus érdeme-által, Amen.

Keresztelő Szent Jánosnak nyaka vágása, és Mártyromság szenvedése.

HARMADIK BESZED.

SZent Máté Evangelista azt mondgya: *Matt.* 14. Hallá Herodes Tetrarka a' Jesus hirét: és monda a szolgainak: Ez a' Keresztelő Janos ő támadot-fel halottaibol, és azért dolgoznak ő-benne az erők. Sz. Mark Evangelista hasonló-képpen mondgya, *Marc.* 6. hogy ki-hirkede a' Jesus neve, és meg-halla Herodes Király, és monda: Hogy Keresztelő Janos fel-támadot halattaibol, és azért dolgoznak ő-benne az erők. Némellyek pedig azt mondgyák vala: hog Illyés; Némellyek pedig azt mondgyák vala: hogy Próféta, mint egy a' Próféták-közúl. Mellyet halván Herodes, monda: A' mely Janosnak én fejét vőttem az támadot-fel halottaibol. Igy vagyon dolgok a' gonosz embereknek, hogy soha bátorsággal nem lehetnek, mindenkor mardossa őket a' gonosz lelki ismeretnek férge. Meg-vagyon irva a' Job könyvében, hogy mikor az őrdög sanyargátni kezdé őtet, a' latroknak sokaságát bocsáta az ő labas marháira, kik el-jövén meg-ölték elsőbben a' pasztorokat, de mindazzáltal egy el-szaladot, és Jobnak mindeneket hirré adot. Azt mondgya a' Sz. Irás: Követ jöve Jobhoz, ki azt mondaná: *Job.* 1. *v.* 14. Az ökrök szántnak vala, és a' szamárok azok mellet legeltetnek vala, és reájok rohanának a' Sabæusok, es el-haytának mindeneket, és a' szolgákat meg-ölék fegyverrel, és én egyedül menekedém-meg, hogy hirt tenném néked. Igy történik a' bűnős emberrel-is, mikor az őrdög harczol az ő lelkével, és a' halálos vétek-altal rabbá tévén a' lelkét, uralkodik rayta: mert jollehet meg-öli a' joszágos-cselekedeteket, a' hit meg-sanyargattatva, az értelem meg-homályositttatva, az akarat meg-erőtlenittetve maradván; mindazáltal meg-marad egy, ki hirt hordozzon Jobnak, meg-marad a' gonosz lelki-ismeret, meg-marad egy féreg, mely mindenkor mardossa a' gonosz embernek szivét. *Isai.* 48. Nincs békeségek az istenteleneknek, ugy mond az Ur. Innét vagyon, hogy Herodes, ennek a' Herodesnek Attya, ki meg-ölete Keresztelő Sz. Janost, meg-értvén a' Magusoktol, hogy a' Sidoknak Királya szúletet volna; mivel ő igasság-ellen, mint kegyetlen Tyrannus, biria

biria vala az országot; ugy meg-félemlék, és háborodék, hogy rettenetes nagy dühösséggel, mind meg-öleté Bethlehemben, és annak tártományában lévő artatlan gyermecskéket. Ugyan azon történék az ő fiával Herodessel, a' kiről most szollunk, mert ő meg-fogattatván az házasság-törő Herodias tisztátalan szerelmétől, a' lelki ismeret szüntelen furdallya vala őtet; és mivel meg-ölette vala Keresztelő Sz. Janost, ki megfeddette vala őtet a' vétekről, nem élhét vala bátorságossan, sőt azt alitván, hogy fel-támadot volna, azt mondgya vala, hogy a' Kristus Keresztelő Janos volna. Innét vött alkalmatosságot az Evangelista, hogy a' Keresztelő Janos halálát oly világossan meg-irta, mondván: *Marc. 6.* Mert ő maga Herodes el-külde, és meg-fogá Janost, és meg-kötözé ötet a' tömleczben, Herodiasért az ő attyafiának Filepnek feleségéért, mert elvötte vala azt. Mert azt mondgya vala Janos Herodesnek: Nem szabad nálad tartanod az Atyádfia feleségét. Herodias pedig leselkedik vala utánna, és meg-akaria vala ötet ölni, és nem lehete. Mert Herodes féli vala Janost, tudván ötet igaz, es szent férfiunak lenni: és bőcsülli vala őtet, és halgatván ötet sokat cselekeszik vala: és örömest halgattya vala ötet. Es mikor alkalmatos nap történt volna, Herodes az ő születtése napia vacsoráját szerzé, a' Fejedelmeknek, és az Ezeredeseknek, és a' Galilæai Fő-embereknek. Es mikor bé-ment volna a' Herodias leánya, és tanczolt volna, és tetszet volna Herodesnek, és az eggyüt le-telepetteknek; monda a' Király a' leánynak: Kéry tőlem a' mit akarsz, és megadom néked, ha szintén az országomnak felét-is. Ki mikor ki-ment volna, monda az Annyának: Mit kériek? Amaz pedig monda: A' Keresztelő Janos fejét. Es mikor bé-ment volna mingyárt sietséggel a' Királyhoz, kére mondván: Akarom hogy mingyárt nékem add egy tálban a' Keresztelő Janos fejét. Es meg-szomorodék a' Király az eskűvésért, és az eggyüt le-telepetteként, nem akará ötet meg-szomoritani; hanem elküldvén a' hohért, parancsolá hogy el-hoznák a' fejét egy tálban. Es fejé vévé a' tömlőczben, és el-hozá a' fejét egy tálban, és adá azt a' leánnak, és a' leány adá az Annyának. Mellyet halván el-jövének a' tanitványi, és el-vévék a' testét, és azt a' koporsoba tévék. Sz. Jeronymus azt mondgya, hogy Herodes hatalmasab lévén Filepnél az ő attyafiánál, erővel és hatalommal el-vötte vala tőle a' feleségét, és az Isten

tör-

törvénye-ellen magánál tartya vala, mintha tulaydon felesége volt volna. Es igen nagy vétek vala, és azért mélto volt Herodes, hogy Keresztelő Sz. Janostol nyilván meg-feddessék érette, mivel a' vétek nyilván-valo volt. Az Anyaszent-egyház-is azt mondgya a' Breviariomban, hogy Herodes, élvén az ő attyafia, el-vőtte az ő feleségét tőle. Azt mondgya az Evangelista, hogy Herodes őrömest halgattya vala Keresztelő Sz. Janost, és halgatván ötet sokat cselekeszik vala. Ezt Albertus Magnus illyen-képpen maggyarázza, hogy azok a' dolgok, mellyeket Herodes cselekeszik vala a' Keresztelő Sz. Janos szeretetéért, alacson rend-béliek voltak; de azokat, mellyek nagyok valának, nem akarta cselekedni. Ez a' gonosz emberek szokása, nagyra bőcsűlleni azt, a' mi keveset haszná, és keveset gondolni azzal, a' mi leg-hasznosb volna. Irás-tudok, és Farisæusok el-végeszték vala, hogy a' Kristus meg-fogattassék, és meg-ölettessék, mely igen nagy vétek volt, mindazáltal ők semminek alittyák vala; de azután nem akarának Husvét napján be-menni a' Pilatus házába, mivel pogány volna. El-szenvedhetetlen nagy dolognak alitották lenni, ha a' Kristus teste, és a' két tolvajnak testek megmaradtak volna a' Keresztfán Szombat napján; és vételknek nem tartották, hogy ártatlan meg-ölték volna az Istennek Fiát. Ugyan maga Kristus Urunk meg-feddette volt őket e' dologrol, mondván. *Mat.* 23. Jai néktek kép-mutato Irás-tudok, és Farisæusok, kik meg-dézmáltyátok a' mentát, és a' kaprot, és a' kőmént, és el-hadtátok a' mik nehezebbek a' törvényben, az itéletet, és az irgalmasságot, és a' hitet. Ezeket szükség volt meg-cselekedni, és amazokat el nem hagni. Vak vezérek meg-szűritek a' szunyogot, a' tevét pedig el-nyelétek. Igy cselekedet Herodes-is, meg-tartot némely könyű dolgokat a' Keresztelő Sz. Janos szeretetéért; de azokat, mellyek nehezebbek, és naggyobbak voltak, ugy mint a' botrankozást, mellyet a' nép-kőzőt az ő faitalan vétkével szerzet, semmi-képpen nem akarta el-távoztatni. Látván Keresztelő Sz. Janos, hogy Herodes ötet őrömest halgatná, és halgatván sokat cselekednék; predikálván egyszer, hivatallya-szerént, meg kezdé feddeni a' tisztátalan életet, meg-mutatván, mely sok gonoságok következnének onnan, és hogy a' faytalanság kivált-képpen a' poklot bé-töltené. Azután világosban kezdé predikallani, hogy a' házasság-törés igen nagy

véte

vétek, ſokkal inkáb a' nagy méltoságban helyheztetet ſzemélyekben, a' botránkozáſra, és a' gonoſz példára nézve, mellyet máſoknak adnak. Cſak hallatlanná tévé ez dolgot Herodes elsőbben; de Kereſztelő Sz. Janos máſodſzor predikálván, világosbban tudtára ada, hogy nem volna ſzabad néki az attyafia feleségét magánál tartani. Ezeken az igiken fel-indulván Herodes Király, meg-beſzéllé e' dolgot Herodiaſnak, ki leg-ottan nagy boſzonkodáſſal meg-telvén, monda: Tehat azt merie mondani az az erdei ember? De édes Uram Királyom, te vagy az oka, mert oly nagyra bőcsüllőd őtet, és az ő izetlen beſzédét, hogy néha nagy foglalatos dolgaidat-is el-hagyván, az ő predikállását meg-halgatni ſiecz. Nem elégedék-meg ezzel Herodias, hanem mind Jedzabel Illyés-ellen, ugy ő-is Kereſztelő Sz. Janos-ellen dűhőskődni kezde, kővetet külde hozzája, mondván: Janos értéſedre adom, hogy az én Uram Királyom igen meg-haragut te-ellenned, méltán-is, mivelhogy nem tartoztattad-meg a' nyelvedet. Ez-után tűrköztesd-meg magadat, és ne bocsád ollyan ſzabadon a' nyelvedet, mert ha a' Király el-ſzenvedné-is, én ſemmi képpen el nem ſzenvedem: vannak nékem fegyveres ſzolgaim, és vitézim, kikkel boſzut-állyák raytad nyelveskedéſédért. Mindazáltal Kereſztelő Sz. Janos ſemmit nem gondola mind azokkal a' fenyegetéſekkel, sőt máſod napon Herodeshez méne predikállani, és igy ſzolla néki: Te Herodes Király, ha eddig meg nem értetted az én beſzédemet, ércs-meg moſtan, mert néked ſzollok: Vedd-eſzedbe, hogy nem ſzabad néked a' te atyádfia feleségét magadnál tartanod: bocsásd-el azt, mert az egéſz népet meg-botránkoztatod, és a' te gonoſz példáddal okot adcz reá, hogy maſok-is azont cſelekedgyék, és a' te vétked fölőtte igen nagy léſzen. Halván ezeket a' Király igen meg-háborodék, és a' kőſség-is ő-véle eggyetembe. Némellyek azt mondgyák vala, hogy Kereſztelő Janos jol cſelekedte, hogy emberi tekéntet-nélkül, ki-mondotta az igaſságot? máſok pedig azt mondgyák vala, hogy mod-nélkül, és illetlenül cſelekedet, ſemmit nem tekéntvén, a' Királyi méltoságra: de ha a' Király, Király léſzen, keménnyén meg-bűnteti őtet, és meg-tanittya mint ſzollyon a' Király-ellen. A' Király látván e' zendüléſt a' kőſségben, igen meg-haraguék, és fegyveres vitézeket külde, hogy meg fognák Kereſztelő Janoſt, ki el-végezvén beſzédit, és le ſzálván a' predikállo-ſzékből, ezt a' nyugodalmat találá, hogy az a' kegyetlen gonoſz nemzetség egyſzer s' mind nagy dűhőſséggél reá rohanának, mondván: Te kevély, és vak-me-

rő erdei ember, hogy mertél ollyan illetlenül 'gonoszt szollani 'a' Király személye-ellen. Sok képpen szidalmazván, meg-fogák, és erősſen meg-kötözék őtet, és a' tömlőczbe veték. Talám mingyárt meg-ölette volna őtet Herodes, a' faytalan Herodias kialtása, és nyughatatlansága-miat, ha a' kőiségnek-ellenne valo támadásától nem félt volna. Mivelhogy Keresztelő Sz. Jánoſt minnyájan Profétának, és Szent embernek tartyák vala lenni. Azokáért alkalmatos napot vára Herodes, hogy a' házaság-törő Herodias szándékát véghez-vigye: ez a' nap pedig vala, a' mellyen Herodes az ő szűletése napiát nagy vendégséggel meg-illette. Sz. Jeronymus azt mondgya, hogy két emberről teszen emlekezetet a' Sz. Iras, kik az szűletések napiát nagy vendégeskedésekkel meg-űllötték. Eggyik Farao az Egyptus Királya volt a' maſik ez a' Herodes: Eggyik bálványozo, a' máſik házaság-törő; eggyik Istentelen, a' máſik annál-is gonoszab volt. Arany-száju Sz. Janos azt mondgya, hogy inkáb el kellet volna magát reyteni az Herodias leányának: hogy sem az emberek eleibe jöni; mivelhogy magát meg-mutatván, meg-emleknek vala az emberek az Annyának rut vétkéről. Ez a' szemtelen leanzo tánczolni kezde, és ugy viselé magát a' tánczolásban, hogy mindeneknek tetszet, a' kik látták, de fő-képpen a' Királynak. Az Annya szorgalma os volt hogy tanitsa őtet, nem az imágságra, hanem a' tánczolásra, nem a' kegyeſségre, és szemérmeteſségre, hanem szemtelenségre, fölöttéb-való nagy bátorságra és orczátlanságra. De mire tanithatta volna egy házaság-törő a' ki el-veſztette vala az Isteni félelmet, és az emberi szemérmeteſséget? ugyan-is egyébre nem tanithatta, hanem a' tánczolásra, hogy az őrdög mindenkor az ő leányával lenne, a' mint szűntelen ő magával vala. Azt mondgya Arany-száju Sz. Janos, hogy a' hol tiſztátalan tanczok vannak, minden bizonnyal ott találtatik az őrdög, és el nem tavozik onnan, mert ott nyeresége vagyon néki. Monda a' Király a' leánynak: Kéry tőlem, a' mit akarsz, és meg-adom néked: és meg-eskűék, hogy ha szintén orszagának felét kéri-is, meg-adgya néki. Látván a' leánzo, hogy a' Király oly nagy igiretet tőtt volna néki; nagy őrömmel az Annyához méne, és monda néki: Mit kériek a' Királytol, mert nékem, ugyan eskűvéſſel, igen nagy igirétet tőn? Talám jo léſzen ha ſok gazdagságokat kérek tőle, hogy bőcsületesbben féryhez mehesſek; mert nékem nintsen Atyám, a' ki arra gondot viselne. Felele néki az Annya: Nem akarom, hogy azt kéried, mert a' Király gondot

dot visel arra, mikor el-jő az ideje: hanem azt akarom, hogy kéried a' Keresztelő János fejét, hogy adgyák néked azt egy tálban; mert ha ő él, és a' tömlőczből ki-bocsáttatik, okot ád reá, hogy engem el-küldgyön a' Király; és mind a' ketten meg-fosztatunk a' Királyi gyönyörűségektől. Azt mondgya Sz. Tamas, hogy az aszszony'állatok, természet-szerént könyörületesek, de ha más-képpen történik, kegyetlenebbek a' medvéknél, és a' tigrisekuél. Igaz dolog, hogy némely aszszony'állatok oly kegyetlenek voltak, hogy az éségtől szorongattatván, meg-ölték a' magok gyermekeket, és meg-ötték; ugy hogy többet tehetet ő bennek az erő, testi kivánságoknak eleget tenni, hogy-sem a' magok gyermekéhez-valo szeretetnek meg-felelni. Soha nem olvassuk, hogy valamely Atya azt cselekedte volna. Azért mondgya a' Sz. Lélek a' Bölcs szája-által: *Eccli. 25. v. 22.* Nincs gonoszb fő a' kigyo fejénél; és nincs harag az aszszony'állat haragia fölöt. Jobb az oroszlánnyal, és a' sárkánnyal eggyűt lakni, hogy-sem a' gonosz aszszonnyal lakni. Szükség hogy erről meg-intessenek az aszszony'állatok, hogy szorgalmatossan vegyek elejét, és erőssen ellenne-állyanak ennek az indulatnak, és ugy ne cselekedgyenek mint Herodias, a' ki halált szerze annak, a' ki meg-érdemlette volt, hogy sokáig élne. Azt gondolta Herodias, hogy illyen modon el-födözheti az ő rut vétkét, és sóha arrol nem szollanak; de más-keppen történék, mert hogy meg-öleté ezt a' nagy szent embert, nyilván szollottak e' mai napig, és mind világ végezetig szollanak az ő fertelmességéről, és nagy gonosságárol. Ugy történék ő-véle, mint Daviddal, az ő vétkében, ugyan házaság-törésben. David-is azt gondolá, hogy az ő bűnét el-födözheti az Urias halálával, de más-képpen történék, mert az Urias haláláért, oly nyilván ki-nyilatkoztaték az ő vétke, hogy attol az időtől-fogva, semmi dolog nyilvábban nintsen, mint a' David vétke. Meg-értvén Herodes a' leanzo kérését, meg-szomorodék, de ugy látszék néki, hogy tartoznék a' leanzo kérésének eleget tenni: mind az eskűvéssel tött igiret-ért; mind pedig hogy a' hivataloknak ne mutatná, hogy meg nem akarna tartani a' maga szavat, hanem gondolatlanul szollot volna. Jollehet az eskűvés nem kötelezte ötet efféle dologban, sőt vétek volt azt bé-tellyesiteni. Sem pedig emberi tekéntedért nem kellet volna gyilkosságban esni; mindazáltal meg-parancsolá,

hogy mingyárt el-vágattassék a' Keresztelő Janos feje, és egy tálban adassék a' leanzonak. Ez a' vétek, mellyet ez a' gonosz kegyetlen Tyrannus cselekedék igen nagy volt mind a' személyre tekéntve, a' kit meg-ölete, mind arra nézve a' miért meg-öletè, mind pedig arra tekéntve, hogy ő igen köteles vala Keresztelő Sz. Janoshoz, ki nem magaét, hanem a' Herodes hasznát keresvén, nyilván-valo veszedelemre vetette életét, meg-fedvén a' Herodes nyilván-valo vétkét, ki innen alkalmatosságot vehetet volna, a' hazaság-tőrő Herodiasnak el-bocsátasára, és a' maga lelkének meg-orvoslására. Annak-fölötte nem kellet volna ezt a' szentség-töréſt azon a' napon cselekedni, mellyen kiváltképpen tartozik vala az Istennek hálákat adni, meg-emlekezvén az ő életéről, mellyet az Isten adot volt néki, és meg-tartotta mind addig az napig. A' hohér a' tömlócz-felé méne: talám azt várják vala a' foglyok, hogy az innepért, és lakodalomért, melyben a' Király vigan lakik vala, valamellyik közülök el-bocsáttatnék. Azután pedig mikor meg-érték egy-más-közöt, hogy a' Királynak egy szolgája azon a' szokatlan orán, és étszakának idején a' tömlóczhöz menne, minnyájan elő kezdének jöni, hogy meg-értenék ki volna az, a' ki közülök meg-szabadulna, mivel ollyan napon egyebet nem gondolnak vala. Felele a' Király szolgája, és monda: Nem azért jöttem, hogy valamelyiteket ki-szabaditsam, hanem hogy egynek közületek fejét vétessem: im láttyátok a' hohért-is. Ki-ki meg-gondolhattya, mely igen meg-félemlettek akkor a' szegény rabok: és meg-kérdvén, ki volna az, a' kinek mostan meg-kellene halni? Monda nékik, hogy Keresztelő Janos. Ez a' felelet nagy csudálkozására lön mindeneknek, mert minnyájan tudgyák vala igasságát, jo erkölcsit, nagy érdemit, és tékélletes szent életét Keresztelő Sz. Janosnak. A' hohér bé-méne hozzája, és monda néki: Keresztelő Janos, én a' Királytol küldettem, ki meg-parancsolta nékem, hogy el-vágiam a' te fejedet, mert azt egy leánynak adta ajándékon. Ezen meg nem háborodék fölötteb Keresztelő Sz. Janos, sőt fel-emelvén kezeit az Egre, monda: En Uram, s' én Istenem, hálákat adok néked, hogy illy nagy jora teremtettél engem, és szent malasztoddal meg-erősitettél, hogy a' te szolgálatodban meg-hallyak az igasságnak oltalmazásáért. Azután meg-haytván nyakát az éles pallos alat, a' hohér el-vágá az ő szentséges

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ges fejét, mellyet egy tálba tévén a' tánczos leányzonak vivék : ő pedig a' Királyhoz vivé, hogy a' tőbbivel eggyút, kik jelen valának, meg-látná azt: azután pedig az Annyához vivé, ki nagy őrőmnek jeleit mutatá, azt gondolván, hogy immár bátorságos lehetne, hogy ſenki nem találtatnék, a' ki őtet meg-merné feddeni a' vétekről. De az őrőme igen kevés ideig tarta, mert a' mint Sido Joſef, és Egeſippus iriák, az iſtentelen Herodes gonoſzul végezé életét; mivelhogy az Attyafia, kit Agrippa Herodeſnek hittak, meg-foſztá őtet az orſzágtol, es ſzámki-vetésbe küldeték, holot látván magát az orſzág-nélkül, és oly nagy nyomoruságban helyheztetve, igen nagy bánattal, és keſerűséggel meg-telvén, rettenetes rut halállal hala-meg. Niceforus, és Metafraſtes azt mondgyák, hogy a' Herodias leányának-is rutul tőrtént halála; mert által- [illegible] és a' fenekére menvén a' viznek, eleget verdodék ide s tova, ki akarván onnan máſzni, de nem lehete, hanem oda veſze, és meg-hala. Herodias pedig az Annya, annál-is rutab halállal végezé-el gonoſz életét. Jol meg-kel gondolnunk, hogy ha az Iſten meg-engedte, hogy Kereſztelő Sz. Janos oly nagy Sz. lévén, ollyan halállal halna-meg; a' nyavalyás bűnős ember minémű halált érdemel-meg? Sz. Jeronymus Abdias Profetálásárol irván, azt mondgya, hogy a' Kereſztelő Sz. Janos tanitványi az ő teſtét Samariaban temeték, a' két Proféták-kőzőt, tudni-illik Eliſeus, és Abdias-kőzot: és ottan a' Kereſztelő Sz Janos érdemiért, az Ur Iſten ſok cſudákat mutata: mert ſok rend-béli betegek meggyogyulának, és ſok őrdőngősők meg-ſzabadulának. Rufinus, és tőb Autorok azt mondgyák, hogy a' hittől-ſzakat Julianus Csáſzár, igen kegyetlen Tyrannus, nem cſak a' Kereſztyének-ellen, hanem Kriſtus Urunk-ellen-is és az ő Szenti-ellen; látván a' ſok cſudákat, mellyeket a' Kereſztelő Sz. Janos teſte-által az Iſten cſelekeſzik vala, ki-vetteté azt a' koporſobol, és meg-egetteté. De minek-előtte egèſzlen meg-égne az a' ſzent teſt, némely áitatos emberek ki-vévén a' tűzből az ő cſontyait, Jeruſalembe vivék Filep Puſpőkhőz, ő pedig egy Diaconus által az Alexandriai Patriarkának küldé. Annak-utánna Teofilus Patriarka, mikor Teodoſius Csáſzár megparancſolá, hogy, a' Bálványoknak minden templomi el-rontatnának; Alexandriaban Serapiuſnak egy igen hires temploma lévén, nem akará

 hogy

hogy az el-rontatnék, hanem a' Bálványokat ôszve rontatván, és megtiſztitván a' templomot, meg-ſzentelé azt a' kereſztelô Sz. Janos tiſzteſségére, és abban helyhezteté az ô cſontyait, nagy tiſztelettel. Annakutánna kûlômbféle helyekre hordoztattanak ónnan nagy bôcsûlettel a' Kereſztyénektôl. A' hazaság-tôrô Herodias a' Kereſztelô Sz. Janos fejét á' maga palotájában temettette volt el. És ſok ideig állot el-reytve, azon a' helyen, az az áldot fô, mind addig a' mig ugyan maga Kereſztelô Sz. Janos meg-jelenté némely áitatos embereknek, kik nap-keletrôl Jeruſalembe mentek vala a' ſzent helyeknek meg-látogatására, a' hol Kriſtus Urunk a' mi meg-ſzabaditáſunkat véghez-vitte. Azok meg-találák azt a' Szent fejet, ugyan abban a' teve ſzôrbôl cſinált ruhában bétakarva, mellyet az a' dicsôséges nagy ſzent hordozot. Ez a' meg-talá[illegible] négy-ſzáz hatvan eſztendô tájan, Kriſtus Urunk ſzûletéſe-után. Ez az oka hogy azon a' napon úlli az Anyaſzent-egyház, a' Kereſztelô Sz. Janos nyaka vágását: mivel ô-néki Bôit-más havában vétetet feje, kôzel Huſvéthez, egy eſztendôvel elôb a' Kriſtus Jeſus Kin-ſzenvedésénel, a' mint meg-iſmérhetni az Evangeliombol. Moſtan kôzônségeſen mondgyák, hogy a' Kereſztelô Sz. Janos cſontyai Genua várasában vannak, a' feje pedig Romában egy templomban, az Apáczák Kalaſtromában, mellyet Szent Silveſternek hinak.

Minden Szentek Innepéről,

ELSÔ BESZED.

HOgy az Anyaſzent-egyház Minden Szenteknek tiſzteſségére egy Innepet rendelt, hogy az egéſz Kereſztyénségben meg-ſzentellyék, eggyik oka az; mivel Romàban egy igen nevezetes Templom meg-ſzentelteték minden Szenteknek tiſzteſségére. Mivelhogy hat ſzáz hat eſztendôben, Negyedik Bonifacius Pápa úlvén a' Sz. Péter Székében, és az ô idejében Conſtancinapolyi Imperiomban Foka uralkodván, ki noha kegyetlen, és fôſvény volna, mindazáltal ez jo in-

dula

dulat találtatot ő-benne, hogy kedvelte, és oltalmazta a' Romai Anyaszent-egyházat, és nagy barátsággal volt Bonifacius Pápához. Egy nagy Romai Polgár Markus Agrippa egy igen gazdag templomat épittetet volt Cibele Isten aszszonynak, a' több Istenek annyának, és mind a' több Isteneknek nevében; és azt Pantheonnak hivá, mely Görögül azt tészi, hogy minden Isteneknek háza, a' vagy hayléka. Ez a' templom kerék modon vagyon, és nintcsen több ablaka, hanem egy nagy kerék modonvalo lyuk az egész épületnek tetején, mely az egész templomat meg-világositya. Azoknak itéletek szerént, kik értenek a' fondálo-mesterséghez ez a' templom mesterségesbben van épitve, hogy-sem mint azok, mellyeket tudnak lenni az egész világon. Ebből a' Templombol, a' Foka Császár engedelmével, mivelhogy ő parancsolt akkor Romában, és Olaszországnak nagyob részében, Bonifacius Pápa Szent-egyházat csinála, kihányván elsőbben belőle a' Pogányok Bálványit, és meg-szentelé azt az Isten Annyának, és minden Szenteknek tiszteségére: hogy a' hol a' Pogányok a' sok hamis Isteneket, és Cibelét azoknak annyát tisztelék; ott a' Szeplőtelen Szűz Mariat, az egy igaz élő Istennek Szentséges Annyát, és mind a' Dicsőült Szenteket tisztellyék a' Keresztyének: és nagy Innepet szentellyenek minden esztendőben Pünkkösd-havának kilenczedik napján. De annak-utánna Negyedik Gergely Pápa azt rendelé, hogy Szent András havának első napján szentellyék-meg azt az Innepet. Mivelhogy oly igen sok nép gyűl vala Romába annak meg-szentelésére, hogy szükség volt oly időre rendelni azt, mikor a' földnek gyümölcsei bé-volnának gyűitve, és ne lenne dragaság, a' mint gyakorta Pünkösd havában szokot lenni. Most azért az a' templom: Sz. Maria kerék templomának hivattatik, és minden Szenteknek Innepe napia, Sz. Andras havának első napián, igen szép innepléssel szenteltetik abban, a' Keresztyéneknek nagy sokaságától. Második oka, hogy az Anyaszentegyház Minden Szenteknek tiszteségére ez Innepet rendelte az, hogy közőségesen minden Szenteket tisztelni akar, mivelhogy lehetetlen minden Szentnek magán-valo innepet szentelni. Kristus Urunk azt mondá az ő tanitványinak: *Joan.* 16. *v.* 12. Még sokat kellene néktek mondaeom; de most el nem viselhetitek. Mikor pedig el-jövend amaz igasságnak

ságnak Lelke, meg-tanit titeket minden igaſságra. mert nem ſzol ő magától: hanem valamiket hal azokat ſzollya; és a' mellyek jövendők, meghirdeti néktek. Mindenek valamellyek az Atyáé, enyimek. Azokáért mondottam: hogy az enyimből véſzi, és meg-hirdeti néktek. 1. *Timgt. 3. v. 13.* A' kik jol ſzolgálnak, jo rendet ſzereznek magoknak, és nagy bátorságot a' Kriſtus Jeſusban-valo hit-által. (ugy mond Sz. Pál Timoteus Püſpöknek:) Ezeket irom néked, hogy tudgyad mint kellyen forgolodnod az Iſten házában, mely az élő Iſten Anyaſzent-egyháza, az igaſság oſzlopa, és erős támaſza. Ezekből világoſſon érthettyük, hogy az Anyaſzent-egyház igazgattatik a' Sz. Lélek-által, és mindeneket jol, igazán, és rendeſſen cſelekeſzik. Azokáért azt rendelte az Anyaſzent-egyház, hogy azokon az Innepeken kivül, mellyeket az Ur Jeſus Kriſtuſnak, és az ő Szentséges Annyának, és a' ſzent Apoſtoloknak tiſzteſségére ſzentelnek, több únnepeket-is ſzentellyenek a' Kereſztyének a' több Szenteknek tiſzteſségekre. Hogy pedig némely Szenteknek Innepét nagyob innepléſſel ſzentelik, hogy-ſem más Szentekét, az az oka, hogy vagy Romában ſzenvedtek martyromságot, mely feje a' Kereſztyénségnek, a' hol a' Kriſtus Jesus Vicariuſa, az Anyaſzent-egyház Fő-páſztora vagyon: ugy-mint Sz. Lőrincz, Sz. Agnes, és több Szentek: vagy hogy maſunnan oda vitték az ő teſteket, ugy-mint Sz. Atanaſiusét, Sz. Gergelyét, és több Szentekét: vagy hogy az ő martyromságok igen erős, és nevezetes volt, a' mint Sz. Vinczeé, Sz. Györgyé, és Alexándriai Sz. Kataliné; a' vagy pedig más haſonlo okért. De nem találhatni-meg mindennek okait, sőt el-vannak reytve, a' mint azoknak a' Szenteknek, kiknek neveket bé-tötte az Anyaſzent-egyház a' Sz. Miſe Canoniába; mert jollehet, a' mint Gabriel mondgya, igen követték a' Kriſtus ſzenvedését, mindazáltal ugy látſzik, hogy más nagyob Szenteket tehettek volna oda, hogy-ſem a' kik ott vannak, ugy-mint Sz. Sebeſtyént, Sz. Györgyöt, és a' többit. Sőt a' mint ugyan Gabriel mondgya, némely Anyaſzent-egyhzzakban ki akarták némely Szenteket tenni, a' Miſe Canoniából, hogy azoknak helyébe máſokat tennének: és ugy történt, hogy a' kiknek neveket kitörlötték, cſudálatos-képpen iſmég viſzſza-jöttek, és a' kiknek neveket uyjonnan bé-irták volt, el-töröltetve találtattak. Annak-okáért valami titkos dolognak kell abban lenni, hogy azok a' Szentek nevezteſſenek

azon

azon a' helyen, és ne máſok. Bizonyos dolog, hogy az Iſtennek gond-viſeléſe-által vagyon, hogy minden Szenteknek Innepét meg-ſzentellyék kőzőnségeſen az egéſz világon. Az-is az Iſtennek gond-viſeléſe-által van, hogy némely Orſzágokban tartományokban, és váraſokban valamellyik Szentnek tiſzteſségére nagy innepet ſzentelnek, ugy-mint egéſz Spanyol-Orſzágban Sz. Iſidorus, és Sz. Ilſonſus napián: Toledus váraſában Sz. Eugenius napian. A' Romai Pápák-is ugyan azon rendet tartanak a' Szentnek Szentek-kőzé ſzámlálásában, a' Szent Szoloſmára, és az Innepnek ſzentelésére nézve: mert jollehet a' kit canonizálnak, a' vagy a' Szentek-kőzé ſzámlálnak, ugy kel azt tartani, és tiſztelni az egéſz Kereſztyénségnek, mint Szentet, mindazáltal annak Innepe ſzentelésére, bizonyos helyet, vagy gyűlekezetet rendelnek: a' mint Paulai Sz. Ferencz Innepét csak az ő egéſz Szerzetében és némely váraſokban tartyák-meg. Sénásbéli Sz. Katalin Innepét csak a' Sz. Domonkos Szerzetében, és Séna váraſában. Haſonlo-képpen ſzolhatunk egyéb ſok Szentekről. De mind ennyi ſzorgalmatoſ-ságokkal élvén-is az Anyaſzent-egyház, ſok ezerni Szentek vannak, kiknek magán-valo Innepét ſem kőzőnségeſen, ſem bizonyos helyeken meg nem ſzentelik, ſem emlekezetet nem téſznek felőlők; sőt ſok ezerekről nem is tudnak ſemmit a' Kereſztyének. Annak-okáért mind az egéſz dicsőült Szenteknek Innepét kőzőnségeſen ſzenteli az egéſz Kereſztyén Anyaſzent-egyház Minden Szentek napian. Ez dolog igen nagy vigaſztalaſt ſzerezhet azoknak ſzivében, kik az igaſságért ſanyaruságokat, üldőzéseket, és háboruságokat ſzenvednek; mivelhogy mikor a' ſzent Iras azokról ſzol, a' kik üdvőzülnek, oly ova, és mértekleteſſen téſzen azokról emlekezetet, hogy még az igazak-is meg-rettennek; a' bunősők pedig csak nem kétségbe-eſnek. Mert ő-nőn maga Idvőzitő Kriſtus Urunk igy ſzolla a' tanitványinak: *Matt.* 7. *v.* 13. A' ſzoros kapun mennyetek-bé: mert ſzéles a' kapu, és tág az ut, mely a' veſzedelemre viſzen, és ſokan vannak, kik azon bé-mennek. Mely ſzoros a' kapu, és keskeny az ut, mely az életre viſzen, és kevéſen vannak, kik azt meg-találllyák! *Luc.* 13. *v.* 24. Erőlkődgyetek bé-menni a' ſzoros kapun: mert mondom néktek, ſokan kivánnak bé menni, és nem mehetnek. *Matt.* 19. *v.* 23. Bizony mondom néktek, hogy a' gazdag nehezen mégyen Mennyeknek országába. Es iſmég mondom nek-

tek: könnyeb a' tevének által-menni a' tő fokán, hogy-sem a' gazdagnak Mennyeknek országába menni. *Luc. 6. v. 24.* Jai néktek, kik meg-elégedtek; mert éheztek. Jai néktek, kik most nevettek; mert kesergetek, és sirtok. Azokáért mondgya Sz. Pál Apostol: *Phil. 2. v. 12.* Félelemmel, és rettegéssel munkálkodgyatok a' ti idvősségtekért. Sz. Péter pedig azt iria: *1. Pet. 4. v. 18.* Ha az igaz csak alig üdvőzül, az Istentelen s' bűnős hol álhatelő? Azokáért azok-is, a' kik az Istē akarattya-szerént szenvednek, ajánlyák az ő lelkeket a' hüv Teremtőnek a' jo cselekedetek-által. De mindazáltal nagy vigasztalás adatik itten, mivel oly sokan vannak a' Szentek, hogy az Anyaszent egyház egész esztendő-által nem tehet elég tiszteletet nékik, hanem egy bizonyos napot rendelt minden Szenteknek tiszteségére. Mely rendelésnek harmadik oka az, hogy mi kötelesek vagyunk a' Szentekhez, mert sok jokat vészünk ő-általok az Istentől, illik azért meg-emlekeznünk rolok, és örvendeznünk az ő örömök-ért, hogy szinről szinre láttyák az Istent Mennyorszagban. Ez a' kötelesség oly nagy, hogy minek előtte ez az Inneplés Bonifaciustol, és azután Gergely Pápától rendeltetet volna, sokan az áitatos Keresztyének-közül kivánva kivánták, hogy ez a' jeles Innep meg-szenteltetsék. Ezekközül volt Sz Agoston Doctor, ki egy predikatiojában igy szol: Szerelmes Atyámfiai, mi szentellyünk egy Innepet Minden Szenteknek, egy Inneplésnek tituluса-alat, kiknek társaságával örvendez az Eg és a' föld örül az ő segétségek-által, és az Anyaszent-egyház meg-koronáz atot az ő győzedelmekkel. Hogy a' mi kötelességünk nagy légyen a' Szentekhez, meg-érthettyük onnan, mivel a' sok testi, és lelki jokon-kivül, mellyeket az ő érdemek, és esedezésekáltal kőzönségesen vészünk az Istentől; nem találtatik csak egy emberis e' világon, ki tulaidon életére nézve, nem volna köteles valamellyik bizonyos Szenthez, melynek esedezése-által valami jot vett az Istentől. Továbba bizonyos dolog, hogy mi kötelesek vagyunk a' Szentekhez; mert a' mint mondgya Megválto Krisztus Urunk: *Luc. 15. v. 7.* örőm lészen Menyben egy penitentia-tarto bűnősön. Honnét eszünkbe-vehettyük, hogy ha ők őrülnek látván egy bűnőst, ki meg ismérvén, hogy vétkezet, meg-tér az Istenhez, meg-jobbittya életét, tőredelmes szivel meg-vallya, és sirattya az ő bűneit; ez dolog

oly

oly igen kédves a' Szentek-előt, hogy mingyárt kőzönséges örőmők lészen ; menyivel inkáb ha az ollyan bűnős ember, meg-szabadulván az ő vétkeitől, és a' testnek tőmlőczéből, bé-mégyen az Isten országába. O mely nagy őrőm, és vigaság leszen akkor! Annak-okáért ha ők oly igen őrűlnek a' mi javainkon, illik hogy mi-is nagy őrőmmel szentellyűk az ő Innepeket. Negyedik, és utolsó oka, hogy az Anyaszent-egyház Minden Szenteknek tiszteléségére innepet rendelt kőzönségesen meg-szentelni, az, hogy mi kővessűk őket. Mikor az Anyaszentegyház a' Szentek innepét szenteli, nem csak azt akaria, hogy őket tiszteljűk, és az Istent dicsőitsűk ő-bennek, hanem azt-is akaria, hogy az ő példa-adásokat lelki szemeink előt viselljűk, és őket kővessűk, ha oda akarunk menni, a' hová ők mentek; ha az Istennek szine látásával akarunk őrvendezni, a' mint ők őrvendeznek.

MASODIK BESZED.

VEgyűk-eszűnkbe mit mond Sz. Pál Apostol: *Rom.* 8. *v.* 12. 17. Atyámfiai adosok vagyunk nem a' testnek, hogy a' test-szerént élljűnk. Mert ha a' test-szerént éltek, meg-haltok: ha pedig lélekkel a' test cselekedetit meg-őldőklitek, éltek. Mert valakik az Isten lelkétől vezettetnek azok az Isten fiai. Ha pedig fiai őrőkősi-is: az Istennek őrőkősi ugyan; a' Kristusnak pedig őrőkős társai: de ugy ha eggyűt szenvedűnk, hogy eggyűt-meg-is dicsőitessűnk. Mert alitom, hogy nem méltok e' mostani időnek szenvedési, a' következendő dicsőségre, mely meg-jelentetik mi-bennűnk. Bizony nagy vakságok vagyon sokaknak, kik Keresztyéneknek hivattatnak, és ugyan azok, mert még-kereszteltettek, és hitek vagyon, de cselekedetekkel pogányok, és az őrdőg tanitványi. *Matt.* 7. *v.* 16. Az ő gyűmőlcsőkről ismériték-meg őket. A' ki bűnt cselekeszik, az őrdőgtől vagyon: 1. *Joann.* 3. *v.* 8. mert az őrdőg eleitől-fogva vétkezik. Az Anyaszent-egyház Minden Szenteknek Innepe napián egy Evangeliomot olvastat, mely eleje, vagy kezdete volt mind azoknak, a' miket az Ur Jesus Kristus predikállot a' világnak, és minden földi dolgoknak meg-utálását magában foglallya; és a' mint Sz.

Agoſton mondgya; kevés igikkel meg-magyarázza ſommáját mind azoknak a' dolgoknak, mellyeket ſzűkség meg-cſelekedni a' Kereſztyéneknek. Annak-utánna kezdé predikállani az ő uy tőrvényét, és Evangeliomát, tanitván minket minnyájan, hogy kevéſre kell bőcsűlnünk a' főldi dolgokat, és igen nagyra a' mennyeieket; el kel ſzakaſztanunk ſziwünkőt a' főldi joktol, és a' mennyei jokra kel azt igazgatnunk. Ez tellyeſséggel ellenkezik azzal, a' mit a' világ tanit; Mert a' Kriſtus azt mondgya: *Matt. 5.* Boldogok a' lelki ſzegények. Es a'világ meg-felel: Boldogok a' gazdagok. A' Kriſtus mondgya: Boldogok a' kik ſirnak. A' világ meg-felel: Boldogok a' kik nevetnek. A' Kriſtus mondgya: Boldogok a' kik éheznek: és a' világ mondgya: Boldogok a' kik mindenkor meg-elégednek. Itt kőnyű meg érteni, ki-ki kinek Iskolájából, és kinek tanitványa légyen. Némellyek ſzűntelen fáradoznak, ſzorgalmatoſkodnak, és ſoha nintſen nyugodalmok, hogy gazdagságokat gyűitſenek, teſti, és világi győnyőrűſégekben éllyenek, mellyek igen ártalmaſok a' lelkeknek, és lelki iſméreteknek. Mely nagy vakság és bolondság Kereſztyénnek vallani magát, és ugy élni mint a' pogányok. Bé nem venni a' Kriſtus Jesus hitit, és tudományát, mely oly világoſſon predikáltatot, és oly ſok cſudákkal meg-erőſſitetet, igen nagy vakmerőség: bévenni pedig azt, és ugy nem élni a' mint abban tanittatik, hanem azellen cſelekedni, igen nagy bolondság. Villanovai Sz. Tamas igy ſzol: Nem nagy bolondság-e vitézkedvén, a' mint mi Kereſztyének vitézkedűnk a' meg-feſzittetet Kriſtus záſzloja alat, világi kincset, és gazdagságot gyűteni; világi tiſzteletet, és győnyőrűſégeket kereſni? A' mi Urunk Jeſus Kriſtus ſzegénységben, mezitelen, és gyalazatoſſon ſzegeztetet a' Kereſzt-fára, mi pedig ő ſzolgai gazdagságokban, ſzép őltőzetekben, tiſzteletekben, és minden győnyőrűſégben akarunk élni? Nem nagy bolondság-e mindenkor őrvendezvén, vigaſztaláſokban, és győnyőrűſégekben élvén e' világon, annak-utánna a' Sz. Apoſtolok, és Mártyrok társaságát kivánni? Idvőzitő Kriſtus Urunk ezeket mondá a' tanitványinak: *Joann. 15. v. 14. 17.* Ti én barátim vattok, ha meg-cſelekeſzitek a' miket parancſolok. Ezeket parancſolom néktek, hogy ſzereſſétek egy-máſt. Ha a' világ titeket gyűlől, tudgyátok hogy engem előb gyűlőlt nálatoknál. Ha e' világbol-valók lőttetek volna a' világ a' mi

őve

ővé volna szeretnéje: mivelhogy pedig e' világból-valók nem vattok, hanem én választotalak titeket e' világból, azért gyűlől titeket e' világ. Meg-emlekezzetek az én beszédemről, mellyet én mondottam néktek. Nem nagyob a' szolga az ő Uránál. Ha engem üldöztek, titeket-is üldöznek: ha az én beszédemet meg-tartották a' tietekét-is meg-tartyák. *Joann.* 16. *v.* 20. Bizony bizony mondom néktek: hogy könyveztek, és sirtok ti, e' világ pedig örül: ti pedig szomorkodtok, de a' ti szomoruságtok örömre fordul: és a' ti örömeteket senki el nem vészi tőletek. *Matt.* 10. Imé én el-küldlek titeket mint a' Juhokat a' farkasok közibe. Legyetek azért okosok, mint a' kigyok, és eggyűgyűek, mint a' galambok. Ojátok pedig magatokat az emberektől, mert kézben adnak titeket a' gyülekezetekben, és a' Sinagogájokban meg-ostoroznak titeket: és a' tiszt-tartokhoz, és Királyokhoz vitettek én-érettem bizonságul nékik, és a' pogányoknak. Mikor pedig kézben adnak titeket, ne gondolkodgyatok mint vagy mit szollyatok: mert adatik néktek abban az orában, mit szollyatok. mert nem ti vattok a' kik szollotok, hanem a' ti Atyátok lelke, a' ki ti bennetek szol. Kézbe adgya pedig az atyafi az attyafiát halálra, és az Attya a' fiat: és a' fiak az attyok-ellen támadnak, és halállal illetik őket; és gyűlölségben lésztek mindeneknél az én nevemért: a' ki pedig álhatatos lészen végig az üdvözül. Mikor pedig üldöznek titeket e' városban, fussatok másba. Es ne féllyetek azoktol, kik meg-ölik a' testet, a' lelket pedig meg nem ölhetik: hanem inkáb féllyetek attol, a' ki a' lelket s' a' testet-is a' gehennába veszítheti. Minden azért a' ki megval engem az emberek-előt, én-is meg-vallom őtet az Atyám-előt, ki mennyekben vagyon: A' ki pedig meg-tagad engem az emberek-előt, meg-tagadom én-is őtet az Atyám előt, ki mennyekben vagyon. A' ki Attyát, vagy annyát inkáb szereti, hogy-sem engem, nem mélto hozám: és a' ki fiát, vagy leányát inkáb szereti hogy-sem engem, nem mélto hozzám. *Luc.* 16. *v.* 10. A' ki a' leg-kissebben hiv, a' nagyobban is hiv; és a' ki a' kicsinben hamis, a' nagyobban-is hamis. A' seregeknek-is illyenképpen szolla az Isten Fia, mondván: *Luc.* 14. *v.* 25. Ha ki hozzám jő, és nem gyűlöli az Attyát, és annyát, és feleségét, és fiait, és Attyafiait, és nénnyeit, még pedig az önnön lelket-is, nem lehet én tanitványom. Es a' ki nem viseli az önnön keresztét, és utánnam nem jő, nem lehet

én tanitványom. A' ki ellenne nem mond mindeneknek, a' miket bír, nem lehet én tanitványom. Sz. Janos Evangelista azt mondgya: *Apoc.* 7. *v.* 9. Láték nagy sereget, mellyet senki meg nem szamlálhat vala, minden nemzetekből, és nemzetségekből, és népekből, és nyelvekből: álván a' Királyi-szék-előt, és a' bárány szine-elot, feir hoszu ruhákba öltözve, és pálmák a' kezekben: és kiáltnak vala nagy szoval, mondván: üdvösség a' mi Istenünknek, ki a' Királyi-széken ül, és a' Báránynak. Es az Angyalok minnyájan a' Királyi-szék, és a' vének, és a' lelkes állatok körül állanak vala: és a' Királyi-szék-előt orczájokra borulának, és imádák az Istent, mondván; Amen. Aldás, és fényesség, és bölcseség, és hála-adás, tisztelet, és erő, és erősség a' mi Istenünknek, örökké, Amen. Es felele egy a' vének-közül, és monda nékem: Ezek, a' kik feir hoszu ruhákba öltöztek; kicsodák? és honnan jöttek? Es monda nékem: Ezek azok, a' kik nagy háboruságbol jöttek, és meg-mosták az ö hoszu ruhájokat, és meg-feiritették azokat a' Bárány vérében. azokáért vannak a' Királyi-szék-előt, és szolgálnak néki éijel, és nappal az ö templomában: és a'ki a'Királyi-székben ül vélek lakik: nem éheznek, se nem szomiuhoznak többé, a' nap sem esik reájok, se valami hevség, mert a' Bárany, a' ki a' Királyi-szék közepin vagyon, vezérli öket, és az ö élö vizek forrásihoz viszi öket, és el-töröl az Isten minden köny-hullatást az ö szemekröl. Meg-igirte ezt Kristus Urunk a' tanitványinak, mondván: *Matt.* 19. *v.* 29. Minden a' ki el-hadgya házát, vagy attyafiait, vagy nennyeit, vagy attyát, vagy annyát, vagy fiait, vagy szánto-földeit, az én nevemért, száz annyit vészen, és az örök életet biria. *Luc.* 22. *v.* 28. Ti vattok pedig, kik velem meg-maradtatok az én késértetimben. En-is el-rendelem néktek, a' mint el-rendelte nékem az én Atyám az országot, hogy egyetek, és igyatok asztalomon az én országomban; és üllyetek a' Királyi-székeken, itélvén Izraëlnek tizenket nemzetségit. A' Szentek a' Jesus Kristus asztalához ülnek, és minnyájan az ö szenvedéseknek jelét viselik, a' mint a' Kristus viseli zz ö sebeinek helyeit, Némellyek láttatnak jelekkel, hogy e' világon fejek el-vágását szenvedték, némellyek hogy meg-köveztettek, némellyek hogy meg-égettettek, némellyek hogy sok egyéb-féle képpen kinoztattak, és meg-ölettettek. Akarnám most tudni; mint lehetnek ezek-közöt, kik minden-

kor

kor a' világi gazdagságokon, tiſzteleteken, és gyönyörűségeken oly igen kápdoſnak. önnön maga a' mint meg-hallok, az Ur Jeſus monda: *Luc. 6. v. 24.* Boldogok a' lelki ſzegények: Boldogok a' kik ſirnak: Boldogok a' kik éheznek: Boldogok a' kik üldözést ſzenvednek. De azután azt mondá: Jai néktek gazdagoknak, mert meg-vagyon a' ti vigaſztaláſtok. Jai néktek, kik meg-elégedtek; mert éheztek. Jai néktek, kik moſt nevettek; mert Keſergetek, és ſirtok. Mintha mondaná: Emlekezzetek-meg, hogy nintcſen két paradicſom: *Gen. 3. v. 6. 24.* kettő vala, de minthogy az ember partot-ûte az Iſten-ellen, meg-érdemlé, hogy el-veſzeſſe a' földi paradicſomot, ki-ûzetek onnan. Már az ember nem lehet e' földön a' gyönyörűſûgnek paradicſomában; mert ha itt a' földön gyönyörűſégekben akar élni, el veſzti az Iſten orſzágát, az örök életnek paradicſomát: a' mint történék dolga, a' barſonba, és biborba öltőző, és minden nap friſſen lakozo gazdagnak, ki midőn holta-után, pokolban igen nagy kinokban győtrődnék, monda néki Abraham: *Luc. 16. v. 19.* Juſſon-eſzedbe, hogy el-vötted javaidat a' te életedben, és Lázár azon-képpen gonoſzit: moſt pedig ez vigaſztaltatik, te pedig győtrettetel. Mind ezekre a' dolgokra tanittatunk Minden Szenteknek Innepe napian, mellyet azért ſzenteli az Anyaſzent egyház, hogy mi-is kövéſsük a' Szenteket: Es ha az Apoſtolokat nem követhettyük, kövéſsük a' Mártyrokat; ha a' Mártyrokat nem; a' Confeſſorokat: ha a' Confeſſorokat nem: ám bár csak ſzégyenlyük, hogy egyſzers' mind tizen-egy ezer Szűzek le tötték tulaidon életeket, hogy el-nyerhelsék az örök életnek koronáját: és mi oly reſtek vagyunk, hogy nem akariuk azt cſelekedni, a' mit cſelekedtek a' gyenge Szűzek. Annak-okáért az Első Beſzédben meg nevezet okok-ért, illendő dolog, hogy ezen a' napon, kivált-képpen tiſztellyük a' Szenteket, és a' mint Damaſcenus Sz. Janos mondgya; mi tartozunk tiſztelni a' Szentséges Szűz Mariat, mert az Iſtennek Annya: tartozunk tiſztelni Kereſztelő Sz. Janoſt, mert Profétája, elől-jároja, és Mártyra volt a' Kriſtuſnak: tartozunk tiſztelni az Aopſtolokat, mint a' Kriſtus Jeſus attyafiait, és az ő életének, halálának, és dicsőséges fel-támadásának tanu-bizonságit: tartozunk tiſztelni a' Mártyrokat, mint a' Kriſtus erős vitézit, és az ő ſzenvedése poháránok társait: tartozunk tiſztelni a' Confeſſorokat, az ellenkezésekért, mellyeket magokban ſzenvedtek, ſzűntelen-valo penitentia-tartásban, és teſti ſanyargatáſokban élvén: tartozunk tiſztelni a' Szűzeket, mint a' Kriſtuſnak

választot jegyesit; tartozunk tisztelni mind a' több Szenteket, és az Angyaloknak minden Hierarkiait, kik az Isten-előt mind örökké örvendeznek. Es igy tisztelvén, és követvén őket, részesek lészünk azokban a' jokban, mellyeket ők birnak, és örvendezni fogunk, az örök boldogságnak dicsőségével örökkön örökké: mellyet engedgyen minnyajunknak az irgálmas Isten, Sz. Fiának érdemiért, Amen.

Az Istenben el-nyugot Halottakrol, és a' Purgatoriomrol.

Isteni hittel kell hinnünk, hogy vagyon Purgatoriom, és a' ki azt nem hiszi eretnek az. A' Purgatoriomban-lévő lelkek segéttetnek az elevenektől, imádsággal, alamisnákkal, és egyéb jo cselekedetekkel, és meg-tisztittatnak. Ezt nyilván elönkbe adgya a' Sz. Irás, mondván: 2. *Mach.* 12. *v.* 42. Az igen erős Judás pedig inti vala a' népet, hogy meg-tartanák magokat a' bűntől, szemek-előt látván a' Mellyek lőttek vala, azoknak bűnök-ért, a' kik le-vágattattanak. És meg-rovván egymást, tizen-két ezer gira ezüstöt küldé Jerusalembe, hogy áldozat lenne a' meg-holtaknak bűnökért, jol és Istenesen gondolván a' fel-támadásrol. Mert ha azokat a' kik el-hullottak vala, nem reménlette volna feltamadni, haszontalannak láttatnék, és heába-valonak imádkozni a' halottak-ért: és mivelhogy meg-gondollya vala, hogy azoknak, kik Isteni félelemmel aluttak vala el, igen jo el-tétetet kegyelmek volna. Azokáért szent és idvősséges gondolat a' halottakért imádkozni, hogy a' bűnökből meg-oldoztassanak. Azt mondgya Kristus Urunk: *Matt.* 5. *v.* 25. Eggyez-meg hamar ellenkeződdel mig az Uton vagy vele: hogy valami-képpen az ellenkező ne adgyon téged a' Bironak, és a' Biro adgyon téged a' szolgának: és a' tömlöczbe vettessél. Bizony mondom néked, ki nem jösz onnét, mig meg nem fizeted az utolso fillyért. *Matt.* 12. *v.* 31. Minden bűn, és káromlás meg-boczáttatik az embereknek, a' lélek káromlása pedig meg nem bocsáttatik. Es valaki az ember fia-ellen szól, meg-bocsáttatik néki: a' ki pedig a' Sz. Lélek-ellen szól, meg-nem bocsáttatik néki, sem e' világon, sem a' jövendőn. Sz. Pál Apostol pedig

igy

igy ſzol: 1. *Cor. 3. v.* 10. Más fondamentomat ſenki nem vethet, azon-kívül a' melly vettetet, mely a' Kriſtus Jeſus. Ha valaki pedig e' fondamentomra épit, aranyat, ezüſtöt, drága köveket, fákat, ſzénát, pozdoriát, kinek-kinek munkája nyilván léſzen: mert az Ur napia meg-mutattya, mert a' tüz által meg-jelentetik; és kinek-kinek mi-némü légyen munkája, a' tüz meg-probállya. Ha kinek munkája, a' mellyet reá épitet, meg-marad, jutalmát véſzi. Ha kinek munkája meg ég kárt vall: ő pedig üdvözül: de ugy mint tüz-által. 1. *Cor.* 15. *v.* 29. 33. 41. Egyébként mit cſelekeſznek a' kik meg-kereſzteltetnek, a' halottakért, ha tellyeſséggel fel nem támadnak a' holtak? miért kereſzteltetnek meg-is azokért? Miért forgunk mi-is veſzedelemben minden orában? El ne téveledgyetek: Meg-veſztik a' jo erkölcsöket a' gonoſz beſzélgetéſek. Sérkennyetek-fel igazak, és ne vétkezzetek. Más a' nap fényeſsége, más a' hold fényeſsége, és más a' cſillagok fényeſsége. Mert a' cſillag külömböz a' cſillagtol a' fényeſségben; igy a' holtaknak fel-támadáſa-is. Rothadásban vettetik-el, rothadatlanságban támad-fel: Nemtelenségben vettetik-el, dicsöségben támad-fel: Erötlenségben vettetik-el, erőben támad fel: Lelkes teſt vettetik-el, lelki teſt támad-fel. Hogy a' holtak-ért valo alamiſnálkodáſnak haſzna légyen, a' Tobias könyvéből ki-teſzik: *Tob.* 4. *verſ.* 18. Kenyeredet, és borodat az igaz temetésére helyheztesd, és abbol ne egyél, s' ne igyál a' bünösökkel. *Eccli.* 7. *v.* 37. A' meg-holttol meg ne fogd jo kedvedet: azaz, könyörületeſséggel légy hozzája. 2. *Reg.* 1. *v.* 11. David, és az ő népe, Saulnak, Jonatásnak, és a' ſokaságnak halálát értvén, böitölésben foglalák magokat. Midön pedig egy ſzerelmes ártatlan fiacskája Davidnak halálán volna, mind addig böitöle, ſira, valamig életét reménlé: mihent meg-hala, leg-ottan meg-mosdék, és a' böitöléſtől meg-ſzünék; mert, ugy mond, ennek immár nem haſználhatok. Tehát a' hadban el-eſettek halálán böitölven, értenünk adgya, hogy ezeknek haſználhatot türésével. Sz. Gergely Pápa, és Sz. Bernard azt mondgyák: Ha a' más világon ſemmi vétek meg nem bocsáttatik, nem kellet volna azt irni: ſem a' jövendön. Az egéſz Sz. Irásban pedig ſemmi ige heába nem iratot. Sőt a' mint Sz. Baſilius mondgya: ha ki azt mondaná, hogy ott heába valo ige-is találtatnék, az káromkodnék az Iſten-ellen. Sz. Janos Evangeliſta ſzolván, az Iſten

országárol, es szent városárol, azt mondgya : *Apoc.* 21. *v.* 27. Bé nem mégyen abba valami ferteztetet, vagy utálatosságot cselekedő, és hazugságot. Azért mondotta régen Malakias Próféta : *Mal.* 3. Imé el-jő, ugy mond, a' Seregek Ura : És ki gondolhattya-meg az ő el-jövetelének napiát ; és ki marad-meg hogy őtet láthassa ? Mert ő mint az olvasztó tűz, és mint a' ruha-festők füve : és úlni fog olvasztván, és tisztitván az ezüstöt, és meg-tisztittya a' Levi fiait, és meg-szűri őket, mint az aranyat, és mint az ezüstöt. Történik hogy némellyek bocsánando vétkekben halnak-meg ; és mások, kik halálos vétkekben voltak, gyónást vallást tőttek, de nem volt idejek az illendő penitentia-tartásra. Ezeknek meg-bocsáttatván a' vétek, nyilván vagyon, hogy szenvedniek kel a' büntetésért Purgatoriomban, hogy bé-mennyenek az Isten országába. Kénszerittetünk azért vallást tenni, hogy vagyon Purgatoriom, a' hol a' lelkek meg-tisztittatnak minden rutságoktol, mocskoktol, és fogyatkozásoktol, mellyekkel mentek-ki a' testekből, minek-előtte Mennyországba mennyenek. Sz. Odilon Apátur életében meg-vagyon irva, hogy egy áitatos ember viszsza-térvén Jerusalemből, a' Krisztus Koporsója látogatásarol, és a' Sz. Földön-lévő egyéb helyekről, a' hajo, melyben vala, egy nagy szél-vésztől, egy bizonyos puszta szigetbe viteték. Az Aitatos Isten-félő ember ki-szálla a' szigetbe, és egy reytek helyben egy Remetére találá ; köszöntvén egy-mást, monda a' Remete: Ismérede a' Cluniai Kalastromnak Apaturat Odilont ? Ismérem, ugy mond, az áitatos ember ; Miért kérdezed ? Amaz pedig : Tudgyad, hogy ebben a' szigetben bizonyos nagy vermek vannak, széllel, és tűzzel tellyesek, mellyeket némellyek Vulcanus lyukainak hinak, mellyekben közönségesen láttatnak ki s' bé-járni az ördögök, külömb-féle abrázatokban : néha örülnek, és vigadnak, néha pedig igen szomorkodnak. Meg-akarván érteni okát ez dolognak, kénszeritém őket az Isten nevére ; mondanák-meg nékem igazán: és azt mondák, hogy örülnek akkor, midőn valamely ember lelke, ki a' világon jol élt, és halálos vétekre nem vihették ; mindazáltal a' Purgatoriomba vitetet némely bocsánando vétkek-ért : mert az ördögök látván őtet a' tüzes lángban szenvedni, örülnek, és vigadnak. De azután ha azért a' lélekért alamisnát adnak : Miséket szolgáltatnak ; és a' jo életü emberek, egyéb jószágos-cselekedeteket

ket cselekeſznek érette, ugy-mint bőitőlnek, imádkoznak, a' meg-nevezet lélek hamar ki-ſzabadul abbol a' tűzből, és Mennyorſzágba mégyen. Ez az oka, hogy az ördögők bánkodnak, és ſzomorkodnak. De kiváltképpen a' Cluniai K laſtromrol panaſzolkodnak, a' hol ſzűntelen imádkoznak a' halottaknak lelkei-ért, mely-miat ſokan meg-ſzabadulnak abbol a' tűzből. Azokáért kérlek téged, monda a' Remete az áitatos embernek, és az Iſten nevében kénſzeritlek téged; Kéried Sz. Odilon Apáturt, és a' több Baratokat, meg ne ſzűnnyenek Miſeket ſzolgálni, és imádkozni a' Purgatoriomban-lévő lelkek-ért; mert igen jo, és haſznos dolgot cſelekeſznek. Az áitatos Iſten-félő ember viſzſza-térvén Franciaországba, meg-látogatá a' Kalaſtromat, es elő-beſzéllé az Apaturnak, és a' több Barátoknak mind a' mit látot s' hallot vala. Meg-értvén az dolgot, Sz. Odilon Apatur, azt rendelé, és parancſolá mind az ő Kalaſtromiban, hogy ſzorgalmatos gondgyok lenne a' Purgatoriomban-lévő lelkekről. Annak-utánna pedig azt végezé kőzőnségeſen az ő Szerzetének, hogy minden eſztendőben, minden Szentek napia után-valo napon, kőzőnséges emlekezet légyen a' Halottakrol, és Miſeket ſzolgállyanak, és imádkozzanak a' Purgatoriomban-lévő lelkeknek ſzabaduláſok-ért. A' Romai Pápa meg-értvén, és jol meg-viſgálván ez dolgot, és látván mely kegyes, és ſzent dolog volna, nem cſak meg-erőſſité, hanem megparancſolá, hogy az egéſz Kereſztyén Anyaſzent-egyházbán, azont cſelekednék mind a' Kereſztyének. Szűkség meg-értenűnk, hogy a' Pokol négy réſzre van oſztva. Eggyik réſz a' kárhozottak-é, máſik a' Kereſzteletlen gyermekek-é, harmadik a' Purgatoriom, negyedik a' Limbus, a' hol a' Szent Atyák lelkei tartattak, minek-előtte a' Kriſtus Jeſus meg-halna, és meg-ſzabaditaná azokat abbol a' helyből, mely moſt űreſſen van. Bizonyos dolog, hogy az Iſtennek kivált-képpen-valo rendeléſe-áltat, némely lelkeknek magán-valo helyen vagyon Purgatoriomok, a' mint Sz. Gergely mondgya egy lélekről, kinek purgatorima egy főrődő volt-ki meg-jelentvén magát egy Papnak, az Miſeket ſzolgála érette, és meg-ſzabadulván Mennyorſzágba méne. *Luc. 16. v. 31.* Ha Moyſeſt, és a' Proſétákat nem halgattyák; ha valaki a' halottak-kőzűl fel-támad-is nem hiſznek. Igy ſzolla Abraham (a' mint az Iſten Fia bizonságot téſzen felőle) a' ſziſſen lakozo el-kárhozot gazdagnak. A'

gonosz életű emberek, kik a' Sz. Irásbol-valo intésekkel nem gondolnak, ha az halottak fel-támadnának, és bizonságot tennének, azoknak sem hinnének. Miképpen Annas, és Kaifas, és ezeknek vakmerő Sido társai nem hittek azoknak, kik Krisstus Urunkkal fel-támadtak. Sok Szentek testei, kik el-aluttak vala, fel-támadának; és ki-menvén a' koporsókbol, az ő fel-támadása-után, jövének a' szent városba, *Matt.* 27. *v* 52. es sokaknak meg-jelenének. Sz. Cirillus Püspök a' Sz. Jeronymus csudairol, meg irta egy levélben Sz. Agostonnak, mi-képpen a' Sz. Jeronymus érdeme-által három ember támadot-fel halottaibol, kik mihent fel-támadtak, mingyárt a' boldog lelkeknek nagy örömöket, és mind a' Purgatoriomban s' mind a' Pokolban-lévő lelkeknek nagy kinnyokat nyilván kezdették mindeneknek predikállani. Mert Sz. Jeronymus a' Paradicsomba, Purgatoriomba, és Pokolba vitte volt őket, hogy a' mik ott lésznek vala meg-jelentenék mindeneknek. Azt mondgya azért Sz. Cirillus a' meg-nevezet levélben: Egykor azok-közül a' három-közül eggyikhez menék, kit keservesen sirni találván, kérdém miért oly igen sirna? ő pedig monda: Ha tudnád a' miket én meg probáltam, hasonlo-képpen sirnál. Mert minémű szenvedéseket, nem csak a' karhoztatottaknak, hanem a' Purgatoriomban-lévő lelkeknek-is hiszesz e'-készitve lenni? A' melyre én: azt a itom, hogy nagyobbak legyenek a' jelen valo é'etnek szenvedésinél. Es ő: ha, ugy mond, e' világnak minden szenvedési, gyötrelmi, és nyomorusági egybe-vettetnek csak a' kisebbel, mely amot vagyon, mint egy semminek látszanak. Ne csudálkozzál azért ha sirok, hanem inkáb azt csudállyad, miért az emberek, kik tudgyák magokat halandoknak lenni, oly nagy bátorsággal élnek e' világon, nem is félnek hogy azokra a' nagy kinokra jutnak; nem-is szorgalmatoskodnak miképpen azokat el-távoztassák. Sz. Agoston Doctor azt mondgya, hogy a' Purgatoriom tüze szintén ollyan mint a' Pokolnak tüze, sőt ugyan azon tüz. Es miképpen a' terméset-szerént-valo tüz meg-égeti a' polyvát, és meg tisztittya az aranyat; ugy az a' tüz mind örökké égeti a' lelkeket Pokolban mint a' polyvát, és a' Purgatoriomban-lévő lelkeket, mellyek ollyanok mint az arany, égeti ugyan azokat-is, de meg-tisztittya. *Apoc.* 18. *v.* 7. A' menyire dissőitette magát, és gyönyőrüségekben élt, annyi gyötrelmet adgyatok néki, és siralmat. Az Anyaszent-egyház Doctori közönségesen mondgyák, hogy a' Sz. István kövei, a' Sz. Lőrincz vas-rostélya, a' Sz. Sebestyén nyilai, a' Sz. Vincze vas-

festüi;

fesűi; és minden keſerves ſzenvedéſek, és gyötrelmek, mellyeket ſzenvedtenek e' világon a' Szentek, ſokkal kiſſebbek azoknál a' rettenetes kinoknál, mellyeket a' Purgatoriomban-lévő lelkek ſzenvednek. De ſokkal inkáb ő-regbedik az ő gyötrelmek azzal-is, hogy igen kivánnyák látni az Iſtennek ſzinét, és nem láthattyák Magokat-is orvoſság-nélkűl láttyák lenni a' magok réſzeről, abban a' nagy kinban; mert ſzűkség, hogy az utolſo fillyérig meg-fizeſſenek, ha az elevenektől meg nem ſegéttetnek. *Eccles. 9. v. 10.* Valamit a' kezed cſelekedhetik, ſzorgalmatoſſon cſeleked; mert ſe cſelekedet, ſe okoſság, ſe bölcſeség, ſe tudomány nem léſzen Pokolban, a' hova te ſiecz. Gyötrelemben vannak a' jo időnek el-veſztegléséért, és az ők attyokfiainak, s' fel barátinak kevés gond-viſeléséért: keſeregnek az ő örökségekben-lévőnek hala-adatlanságokrol, hogy oly késén tellyeſitik-bé a' teſtamentomokat. Es gyakron fohaſzkodnak, mondván: *Job. 19 v 21.* Könyörűllyetek raitam, konyörűllyetek raitam ottan cſak ti barátim, mert az Ur keze illetet engem. Mi a' nagy gyötrelmekben vagyunk, mellyekből magunkat ki nem ſzabadithattyuk; ti jott cſelekedhettek velünk, miért nem cſelekeſztek? ti ſegéthettek minket, miért rolunk el-feletkeztetek? ti ki ſzabadithatok minket ezekből a' rettenetes gyötrelmekből, miért vattok oly igen reſtek, sőt kegyetlenek, hogy el-hadtatok ily nagy gyötrelmekben? Az Atya a' firól panaſzolkodik, az aſzſzony a' férjéről, az nénnye a' báttyáról, a' barátságos a' barátyárol. Néha meg-engedi az Ur Iſten, hogy a' kik nem gondolnak az ő meg-holt attyok-fiaival, azután vélek ſe gondollyanak, minek-utánna ők-is meg-halnak: Es hogy azont ſzenvedgyék, a' mit meg engedtek, hogy máſok ſzenvedgyenek; és azon kinokkal gyötrődgyenek, mellyekből máſokat nem akartak ki-ſzabaditani. *Luc. 6. v. 38.* Azon mértékkel, a' mellyel mértek, viſzſza-mérettetik néktek. Végezetre ſzűkség azt-is eſzünkbe-vennünk, hogy a' Purgatoriomban-lévő lelkek-ért-valo jo cſelekedetek, nem cſak azoknak a' lelkeknek haſználnak, hanem magoknak-is a' kik cſelekeſzik: mert azok a' jo cſelekedetek nagy ſzeretetből ſzármaznak, mellyet az Iſten nagy kedveſen véſzen, és a' jo-tévőknek ſzent malaſztot ád, hogy ki térienek a' vétekből, jol éllyenek, és azokban ſe légyen nékik fogyatkozáſok, mellyek ſzűkségeſek az ő teſti táplálásokra, és egéſségekre. Négy rend-béli joſságos cſelekedetek vannak, mellyek igen haſznoſok a' Purgatoriomban-lévő lelkeknek ſzabbdulásokra, tudni-illik; alamiſnálkodás, böitölés, és egyéb teſti

ſanyargatás, imádság, és Miſe ſzolgáltatás. Azt-is eſzünkbe kel vennünk; hogy ezek közöt a' jo cſelekedetek közöt nagy külömbség vagyon; mert hogy a' meg-nevezet három jo cſelekedetek haſznállyanak a' lelkeknek, ſzükség hogy az Iſten kedvében légyen, a' ki azokat cſelekeſzi, és abban nem lévén nem haſználnak. A' ki pedig az Iſten kedvében vagyon, ha valamely gonoſz bűnös ember-által ád-is alamiſnát a' lelkekért, haſznál nékik. Azokáért a' lelkek-ért-valo Miſe ſzolgálás mindenkor haſznál azoknak, ha az Pap gonoſz életű volna-is, mert ő nem a' maga képében ſzolgál Misét, hanem a' Kriſtus és az Anyaſzent-egyház képében; Azért a' Miſe mindenkor haſznál a' lelkeknek, a' kik-ért ſzolgáltatik: és kivált-képpen annak, a' kiért kivált-képpen ſzolgáltatik. Ugy annyira hogy az egyéb joſságos-cſelekedetek-közöt, ez leg job, és haſznosb a' Purgatoriomban-lévő lelkeknek ſzabadulaſokért. Annak-okáért oly rettenetes nagyok lévén a' Purgatoriomnak kin-ſzenvedéſi, és gyötrelmi; és az-is igaz lévén, a' mit Sz. Agoſton mond, hogy az Iſtent cſak egy oráig látni, job e' világnak minden kincſeinél. Ha egy valaki a' jo cſelekedetek-által meg ſzabadit egy lelket a' Purgatoriomnak rettenetes gyötrelmiből, hogy az a' lélek hamarább meg-láthaſſa az Iſtent: mely nagy köteleſſége léſzen annak a' léleknek ahoz az emberhez? kétség-nelkül igen nagy. Könyörögjünk azért a' mi meg-holt atyánkfiaiért, a' mint Sz. Janos mondgya: *Joann. 5. v. 16.* A' ki tudgya hogy az attyafia vétkezik nem halálra valo bűnnel, kérie, és az élet meg-adatik a' nem halálra vétkezőnek. Vagyon halálra-valo bűn: nem mondom hogy azért könyörögjön valaki. Ha pedig mi a' jo cſelekedet-altal oka léſzünk, hogy meg-ſzabadullyanak a' lelkek a' meg-nevezet rettenetes nagy gyötrelemből, ők-is Mennyorſzágba menvén, és az Iſten dicsőségével örvendezvén, mindenkor eſedezni fognak mi-érettünk a' Fölséges Ur Iſtennek, hogy tégyen jot mi velünk, kik ő vélek jott tőttünk; és ſzabaditſon-meg minket a' bűntől, kik őket a' gyötrelemből meg-ſzabaditottuk. Es minthogy azt igirte:

Boldogok az irgalmaſok: mert ők irgalmaſságot nyernek: az ő végheteden nagy irgalmaſságáért adgya meg nékünk is az örők dicsőséget, Amen.

A' kö-

A' Közönséges Itéletről.

ELSŐ BESZED.

HA akaratunk-szerént vétkezünk, *Hebreor.* 10. *v.* 26. az igasság ismeretének el-vétele-után, már nem-engedtetik a' bűnökért-valo áldozat, hanem az itiletnek rettenetes várakozása, és a' tűznek sebessége, mely meg-emésztí az ellenkezőket. Meg-vetvén valaki a' Moyses tőrvényét, minden irgalmasság-nélkül, két vagy három tanu-által meg-hal: menyivel inkáb vélitek hogy sullyosb büntetéseket érdemel, a' ki az Isten Fiát meg-tapodgya, és a' testamentom vérét, melyáltal meg-szenteltetet, tisztátalannak alittya, és a' kegyelemnek lelkét boszusággal illeti? Mert tudgyuk ki mondotta: Enyim a' boszu-állás, és én meg-fizetek. Es ismég: Mert meg-ítéli az Ur az ő népét. Rettenetes az élő Isten kezeibe esni. Ezeket mondgya Sz. Pál Apostol. Bizonnyal igen félő dolog, meg-gondolván a' mit az itéletről mondanak minnyájan, a' kik arrol szollanak. Isaias igy szol: *Isai.* 13. *v.* 9. Imé az az Ur napia el-jő kegyetlen, és tellyes boszonkodással, és haraggal, s' busulással, hogy a' földet el-pusztittsa: és a' bűnosőket arrol el-tapodgya. A' tőb Próféták-is Itélet napiát, az Ur napiának hiják: mert jollehet minden napok az Isten napiai, mindazáltal Itélet napia, kivált-képpen hivattatik az Ur napiának: mert egyéb napokon az emberek a' magok akarattyokat cselekeszik, de Itélét napián az Ur Isten csak a' maga akarattyát cselekeszi. El-szenvedi most az Isten a' kevélyeket, fősvényeket, tisztátalan életűeket, es egyéb-féle bűnősőket; és néha nem mingyárt bűnteti-meg: de azon a' napon más-képpen léfznek a' dolgok. Most fenyegetéssel inti őket, várván meg-téréseket, a' mint a' Királyi Próféta mondgya: *Pf.* 59. *v.* 6. Jelt adtál a' téged félőknek: hogy el-fussanak a' kéz-ij szine-elől. A' Próféta kéz-ijnek hija Itélet napiát; mert a' mint a' kéz-ij meg ijeszti az embert minek-előtte meg-sebesitse, ugy az itélet napia sokakat meg-rettent, mind e' jelen-valo ideig. A' kéz-ij mennél inkáb meg-huzatik, annál nagyob csapást tészen, és sebet nyit: igy az itélet napia, mennél tovább váris az Isten a' bűnősőknek meg-térését,

annál

annál nagyob csapást tészen, és meg-sebesíti őket, ha meg nem térnek. önnön maga mondgya a' Próféta szája-által az Ur Isten : *Isai.* 42. *v.* 14. Mindenkor hallgattam, vesztegleltem, tűrtem, szollok mint a' szűlő. Az istenteleneket pedig a' mint ugyan ezen Próféta mondgya : *Isai.* 13. *v.* 8. Kinzások és fáidalmak fogiak-el ; mint a' szűlő ugy szenvednek fáidalmat : ki-ki álmélkodik az ő felebaráttyán, égett orczák az ő ábrázattyok. Az al-kárhozottaknak fáidalmokat, és gyötrelmeket, a' szűlő aszszony fáidalmihoz hasonlittya a' Sz. Irás, mert e' világon nagyob fáidalmak nem találtatnak, mellyekhez hasonlittassanak, de kétség-nélkül sokkal naggyobbak a' kárhozottaknak gyötrelmi három okért. Elsőben a' Pokol tűzének szenvedéséért, mely égeti a' lelkeket, és testeket, és oly rettenetes lészen, hogy ez a' terméfzet-szerént-valo tűz, mellyel mi élünk, a'hoz-képeft csak ollyan, mint a' kő-falra irattatot tűz. Azért mondgya a' Próféta : *Isai.* 16. *v.* 7. Ordit Moab Moabra, minnyájan orditnak. Mert láttyák hogy a' szemekből, a' szájokbol, az orrokbol, és a' fülőkből minnyájoknak meg-emésztő tűzes lang mégyenki. Második oka a' kárhozottak nagyob gyötrelminek, az igen rut gyalázat, és szegyénség, mellyet szenvednek, látván minden utálatos vétkeket ki-nyilatkoztatva lenni. A' mint a' Próféták mondgyák : *Isai.* 47. *v.* 3. Ki nyilatkoztatik a' te gyalázatod, és meg-láttátik a' te szégyenséged : boszut-állok, és ember nem áll ellennem. *Nahum.* 3. *v.* 5. Imé én te ellenned, ugy mond a' seregek Ura Istene, és fel-fődözöm a' te szégyenségidet a' te orczád-előt, és meg-mutatom a' Pogányoknak a' te mezitelenségedet, és az országoknak a' te gyalázatodat. Es utálatosságokat hányok reád, és gyalázatokkal illetlek téged. *Ezech.* 16. *v.* 37. Imé én egybe-gyűitőm minden szeretőidet, a' kikkel kőzősültél, és minnyájokat, a' kiket szerettél, mind azokkal a' kiket gyűlőltél : és egybe-gyűitőm azokat reád mindennűnét, és meg-mezitelenitem a' te gyalázatodat ő-előttők, és meg-láttyák minden rutságodat. Es meg-itéllek téged a' házasság-rontok, s' a' vér-ontok itéletével : és a' haragnak, és buzgo indulatnak vérébe keverlek. Találtattak némely emberek, kik hogy egy kevés gyalázatot e' világon ne szenvednének, magok megőlték magokat. De Itélet napián, mely nagy lészen a' gyalázat, mellyet a' kárhozottak szenvedni fognak? *Luc.* 23. *v.* 30. Akkor kezdik mondani

dani a' hegyeknek: Eſſetek reánk; és a' halmoknak: Burittſátok-bé minket. *Iſai.* 2. *v.* 19. Es bé-mennek a' kô-ſziklâknak barlangiba, és a' földnek hasadékiba, az Ur félelmének ſzine-elôt, és az ô Fôlségének dicsôſége-elôt, mikor fel-kél a' földet megverni. Harmadik oka a' kárhozottak rettenetes gyôtrelminek léſzen az ô lelkeknek ſzorongatáſa, mely mind ôrôkké meg-marad az ô lelkekben, látván hogy könnyen meg-menekedhettek volna mind azoktol a' nagy kinzáſoktol, és ſáidalmaktol, és ôrvendezhettek volna az Iſtennek dicsôſégével, mellyel láttyák ôrvendezni az igazakat. *Sap.* 5. *v.* 2. Azt látván meg-háborodnak iſzonyu félelemmel, és csudálkoznak a' véletlen ſzabadulâſnak hirtelenségén, mondván magokban, bánkodván, és a' lélek ſzorongatáſa-miat ſohaſzkodván: Ezek a' kiket valaha csúfnak tartottunk, és ſzidalom haſonlatoſságának. Mi balgatagok az ô életeket bolondságnak alittyuk vala, és az ô végeket tiſztelet-nélkûl: imé mint ſzámláltattak az Iſten fiai-közé, és a' Szentek közôt az ô ſorſok. Azért tévelyedtünk-el az igaſság utárol, és az igaſság világoſsága nem fénlet nékünk. El-fáradtunk a' hamiſságnak, és veſzedelemnek után, és nehéz utakat jártunk, az Urnak utát pedig nem tudtuk. Mit haſznált nékünk a' kevélység? vagy a' gazdagságokkal-valo kérkedékenség mit hozot nékünk? El-multak mind azok mint az árnyék, és mint a' ſiétve futo követ. *Eccli.* 11. *v.* 29. Egy oráig-valo nyomoruság el feleiteti a' nagy gyönyörûſéget, és az embernek halála-kor az ô cſelekedetinek ki-nyilatkoztatáſa. *Jerem.* 29. *v.* 23. Én vagyok a' Biro s' a' tanu, ugy mond az Ur. *Pſal.* 74. *v.* 2. Midôn idôt véſzek, én az igaſságokat meg-itélem. Azt mondgya az Iſten Ezekiel Proféta-által: *Ezech.* 7. A' vég el-jô, el-jô a' vég a' földnek négy réſzeire. Már raitad a' vég, és reád bocsátom az én haragomat: és meg-itéllek téged a' te utaid ſzerént: és elôdbe-vetem minden utálatoſságidat. Es nem kedvez az én ſzemem néked, és nem könyörûlök. Már ezentôl ki-ôntôm haragomat reád, és betôltôm buſulâſomat te raitad: és meg itéllek téged a' te utaid-ſzerént, és reád rakom minden vétkeidet. Es nem kedvez az én ſzemem, ſe nem könyörûlök, hanem a' te utaidat reád rakom, és a' te utálatoſságid te közepetted léſznek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok a' meg-bûntetô Ur. Daniel Proféta azt mondgya: *Daniel.* 12. Az idôben pedig fel-támad Mihály a' Nagy Fejedelem, ki a' te népednek fiaiért

áll: és el jö az idö a' minémü nem volt attol-fogva hogy a' nemzetségek kezdettenek lenni mind az ideiglen. És abban az idöben meg-szabadul a' te néped, valaki bé irva találtatik a' könyvben. És sokan azok-közül a' kik aluſznak a' föld porában, fel-ebrednek: némellyek örök életre, és némellyek gyalázatra, hogy azt örökké láſsák. A' kik pedig tudoſok léſznek, tündökleni fognak mint az erösségnek fényéſsége: és a' kik az igaſságra oktattak ſokakat, mint a' csillagok örökkön örökké. Joël Próféta igy ſzól: *Joël. 2. v. 3. 6. 10.* Az Ur orczáia-elot meg-emésztö tüz, és ö-utánna égetö lang, mint a' gyönyörüségnek kerte a' föld ö-elötte, és ö-utánna a' hietlen puſztaſága, és nintesen a' ki el-ſzaladgyon ö-elötte. Az ö ſzinétöl gyötrettetnek a' népek: minden orczák fazékká léſznek. Az ö ſzinétöl meg-rémült a' föld, meg-indultak ez egek: a' Nap, és a' hold meg-ſetétültek, és a' csillagok meg-vonták az ö fény-eſségeket. Sofonias Próféta pedig azt mondgya: *Sophon. 1. v. 12. 18.* Az idöben meg-viſgálom Jeruſalemet ſzövétnekekkel, és meg-látogatom az ö gazokban heverö férfiakat: kik azt mondgyák az ö ſzivökben: Nem cſelekeſzik jol az Ur, és nem cſelekeſzik gonoszul. És az ök erösségek predára kél, és az ö házok puſztuláſra: és házakat épitnek, és nem lakiák: és ſzöllöket plántálnak, és nem iſznak azoknak borában. Közel vagyon az Urnak nagy napja, közel vagyon, és igen gyors: az Ur napjának ſzava keſerü, meg háborodik ott az erös. Haragnak napja az a' nap, háboruſágnak, és ſzorongatáſnak napia, nyomoruſágnak, és nyavalyának napia, ſetétſégnek és homályoſságnak napia, ködnek és forgo-ſzélnek napia, trombitának, és harſogáſnak napia. Az Ur haragjának tüzétöl meg-emésztetik az egész föld, mert véget vet ſietséggel a' földnek minden lakoiban. Ezeket midön meg-jelentette volna az Iſten Habakuk Prófétának, igen meg-rémülé a' Próféta mondván: *Habac. 3. v. 16.* Hallottam, és meg-háborodot az én haſam: a' ſzozat-miat reſzkettek az én ajakim. Menyen-bé a' rothadas az én cſontyaimba, és én alattam ki-fakadgyon. Hogy meg-nyugodgyam a' háboruſágnak napján: hogy föl-mennyek a' mi fel-övedzet népünkhöz. Szent Job pedig igy ſzóllot: *Job. 10. v. 20.* Vallyon az én napimnak keveſsége nem hamar végezödik-e-el? Bocsás-el azért engem, hogy ſiraſſam egy-keveſsé fáidalmomat. Minek-elötte el-megyek és meg-térek, a' ſetetséges és a' halál homályával bé-födöztetet

földre:

földre: A' nyomoruság és setétség földére, a' hol a' halál árnyéka, és semmi rend, hanem őrők iszonyuság lakik. Másut igy könyőrög az Istennek, mondván: *Job.* 14. *v.* 13. 16. Ki cselekedgye azt velem, hogy pokolban meg-oltalmazz engem, és el-reitz engem, mig el-mullyék a' te haragod: és időt rendely nékem, mellyen meg-emlekezzél rolan. Te ugyan lépésimet meg-számláltad: de engedmeg bűneimet. Ha Szent Job oly szent életű lévén, oly igen félt Itelet napiatol, hogy inkáb akarna pokolban lenni, mig az tartana, kogy azt ne látná; mit fog cselekedni az istentelen bűnős ember, ki életének egész ideit gonoszul tölti-el, midenkor vétkezvén az Isten ellen? *Matt.* 2 *v.* 3. Ha midőn a' gyermek JESUS még a' jászolban sirna, retteget tőle Herodes Király. *Joann.* 18. *v.* 6. Ha midőn a' kertben imádkozván vérrel veritékeznék, a' vitézeket, kik őtet keresik vala, a' földhöz veré, mondván: En vagyok. Minekutánna el-jő orditván mint egy erős oroszlány, és az őrők kárhozatnak sententiájat ki-adgya a' bűnősőknek, mint lészen azoknak dolgok? Azért mondgya Szent Job: *Job.* 26. *v.* 14. Imé ezek az ő utainak részéről mondattak: és holot alig hallottunk egy kis csöppőt az ő beszédében, ki nézheti az ő nagy-voltának meny-dörgését? Példánk vagyon erről Moyses második könyvében; *Exod.* 20. *v.* 18. mert midőn az Isten a' parancsolatokat ki-adá az Izraël fiainak: Az egész nép láttya vala a' szozatokat, és a' villámásokat, és a' trombita zengést, és a' fustőlgő hegyet: és meg-rettenvén, és félelemmel meg-rémülvén, távül állának, mondván Moysesnek: Szoly te nékünk, és meg-halgattyuk: ne szollyon nékünk az Ur, hogy talám meg-ne hallyunk.

MASODIK BESZED.

LAssuk-meg mit mond önnön maga az Ur JESUS Kristus Itélet napiárol: *Matt.* 24. *v.* 29. Mingyárt pedig azok a' napok háborusága-után, a' nap meg-homályosodik, és a' hold nem adgya világosságát, és a' csillagok leesnek az égből, és az egeknek erei meg-indulnak: és akkor fel-tetszik az ember Fiának jele az égen: és akkor sirnak a' földnek minden nemzetségi: és láttyák az ember Fiát az ég felyhőiben jöni nagy hatalommal, és fölséggel. Es el-küldi az ő Angyalit trom-

lit trombitával, és nagy szozattal; és egybe-gyűjtik az ő választottit a' négy szelekről, az egek végeitől fogva, azok határiig. *Luc.* 21. *v.* 25. Jelek lésznek a' napban, és a' holdban, és a' csillagokban, és a' földön a' népeknek szorongatása, a' tenger zugása, és a' habjainak fel-háborodása-miatt: el-záradván az emberek azoknak félelme, és várakodása-miatt, mellyek az egész világra következnek. Mert az egek erei meg-indulnak: és akkor látják az ember Fiát el-jőni a' felyhőben nagy hatalomal, és dicsőséggel. De az utolsó Ítélet nap-előtt él-jő az Antikristus-is, kiről így szol Sz. Pál Apostol: 2. *Tes.* 2. *v.* 3. Senki titeket meg ne csallyon semmi modon: mert, ha nem-ha el-jővend először a' pártolás, és meg-jelentetik a' bűn embere a' veszedelem fia, ki ellenkedik, és fel-emelkedik minden főlőt a' mi Istennek mondatik, vagy tiszteltetik, ugy hogy az Isten templomában üllyön, mutatván magát mintha Isten volna. Ez az istentelen átkozot ember, a' tettetés-képpen-valo csudákért, mellyeket cselekeszik, az ajándékokért, a' fenyegetésekért, az öldöklésekért, mellyeket fog cselekedni, mind maga személye-szerént, mind pedig az ő szolgai-által, kik ugyan azont cselekeszik, a' hol maga nem lehet személye-szerént; közönségesén Messiás gyanánt tartatik, és tiszteltetik: és kevesen lésznek a' Keresztyének-közül, kik álhatatosson meg-maradgyanak az igaz hitben, és a' JESUS Krisztus Evangeliomában; és azokat-is oly igen üldözik, és fanyargattyák, hogy meg sem mernek jelenni a' Pogányok-közöt, hanem a' puszták-ban, és a' kietlen erdőkben maradhatnak meg. Azért mondgya Megvált Krisztus Urunk: *Matt.* 24. *v.* 19. Jaj pedig a' nehezkeseknek, és a' szoptatoknak azokban a' napokban. Imádkozzatok pedig, hogy ne légyen a' ti futástok télben, vagy szombaton, mert nagy háboruság lészen akkor, minémű nem volt világ kezdetitől fogva eddig, nem-is lészen. És ha meg nem rövidittettek volna azok a' napok, egy ember sem szabadulna-meg: de a' választottakért meg rövidittetnek azok a' napok. Akkor ha ki néktek mondgya: Imé itt vagyon a' Krisztus, vagy amot: ne hidgyétek. Mert támadnak hamis-Krisztusok, és hamis próféták: és nagy jeleket, és csudákat tésznek, ugy hogy tévelygésbe vitessenek (ha nehet) még a' választottak-is. A' mint Daniel Próféta irásából magyarázzák a' Doctorok, negyed-fél esztendeig fog uralkodni az Antikristus. És az Isten el-küldi Enokat, és Illyést Antikristus-ellen predikállani, a' mint

Illyés.

Illyésről meg-igyirte a' Próféta-által mondván: *Mala. 4. v. 5.* Imé én néktek el-küldöm Illyés Prófétát, minek-előtte el-jöjön az Urnak nagy és rettenetes napja. Es az Atyák szivét a' fiakhoz haitya, és a' fiak szivét az ő attyokhoz: hogy valamiképpen el-ne jöiek, és meg ne veriem a' földet örök veszedelemmel. Idvözitönk-is igy szol Illyésről: *Matt. 17. v. 11.* Illyés el-jövendő ugyan, és helyére állat mindeneket. De az Antikristus mind a' kettőt meg-öleti Jerusalemben, ki el-végezvén az időt, mellyet néki az Isten engedet, ő-is meg-ölettetik egy Angyal-által, midőn nagy kevélyen ülne, a' világi Urak közőt, az ő székében: és bé-tellyesednek a' Sz. Pál Apostol szavai, mondván: *2. Tes. 2. v. 8.* Akkor meg-jelentetik ama hamis, kit az Ur JESUS meg-öl az ő szájának lelkével, és meg-ronttya azt az ő el-jövetelének fényességével: kinek el-jövetele a' Sátán cselekedetivel vagyon, minden erővel, és jelekkel, és hamis csudákkal, és minden hamis tévelyitéssel azokban, a' kik el-vesznek: azért hogy az igasságnak szeretetét bé nem vötték: hogy üdvözülnének. Azért bocsátya az Isten reájok a' tévelygésnek cselekedetét, hogy hidgyenek a' hazugságnak, hogy meg-itéltessenek minnyáian, a' kik nem hittenek az igasságnak, hanem eggyeztek a' hamissággal. Annak-utánna vária még egy kevés ideig az Isten, hogy meg-térienek, mind a' Sidok, s' mind a' több nemzetségek az igaz hitre, és tarcsanak penitentiát mind a' kik az Antikristust követték. Azért mondgya David Próféta: *Psal. 58. v. 13.* Fogattassanak-meg az ő kevélységekben, és az átkozodásért, és a' hazugságért kihirdettetnek a' meg-emésztéskor. és az el-fogyato harag-miat nem lésznek. Es meg tudgyák, hogy az Isten uralkodik Jakobon, és a' föld határin. Meg-térnek estvére. Es ugy cselekesznek a' mint az Isten mondotta, Joël Próféta-által: *Joël. 2. v. 12.* Most azért ezt mondgya az Ur: Térietek hozzám tellyes szivetekből, böitel, és sirással, és jaigatással. Es szaggassátok a' ti sziveiteket, és nem a' ti ruháitokat, és térietek a' ti Uratokhoz Istenetekhez: mert kegyes, és irgalmas, türő, és nagy irgalmasságu, és fellyül-halado a' gonoságot. Azután bé-tellyesedik Sz. Péternek ama mondása: *2. Pet. 3. v. 10.* El-iő pedig az Ur napia, mint a' lopo: melyben az egek nagy sebességgel elmulnak, az éltető-állatok pedig a' hevség-miatt meg-olvadnak, a' föld pedig és a' raita-valo alkotmányok meg-égnek. Ez a' tüz, mely az e-

géſz világot meg-égeti, azt mondgyák a' Doctorok, hogy Purgatoriom gyanánt léſzen azoknak, kik az Iſten kédvében léſznek, és kinek-kinek érdeme-ſzerént-valo győtrelmet ſzerez, a' kik kevésb bűntetéſt érdemlenek, kevésbé égeti azokat, a' kik pedig több bűntetéſt érdemlenek többé, az-az, ſokkal inkáb égeti, és győtri azokat: de a' karhozottaknak pokol tűzének kezdeti léſzen. Ez-után mingyárt ſzollittya az Iſten mind a' halottakat. Mert a' mint Sz. Pál iria: 1. *Theſ.* 4. *v.* 15. ő maga az Ur parancſolattal, és az Arkangyalnak ſzavával, és az Iſtennek trombitáival le-ſzál az égből. Nem iria-meg Sz. Pál, mit kiált az Arkangyal: de Aranyſzáju Sz. Janoſſal több régi Szent Atyák azt itélik, hogy ezek léſznek az Arkangyal ſzavai: Halottak, kik hol vattok, kellyetek-fel minnyáian, és állyatok-elő az itéletre. Ennek a' rettenetes ſzonak enged az Eg, a' Purgatoriom, és a' Pokol: és mind ezekből elő-iőnek a' lelkek, és a' magok teſtekkel, iſmég eggyé léſznek. Azok a' lelkek, kik az Egből le-ſzállának, és a' kik Purgatoriombol ki-iőnek végheretlen nagy őrőmmel véſzik-fel az ő teſteket. Ellennébe pedig a' kárhozot lelkek, ki-iővén Pokolbol rettenetes nagy bánattal, és keſerűséggel kapcſolodnak a' magok teſtekhez. Akkor bé-telik a' mit mondot az Iſten Joël Proféta által: *Joël.* 3. *v.* 2. Egy be-gyűtők minden pogányokat, és alá-viſzem őket a' Joſafát völgyébe: és ott vetekedem vélek az én népemért, és az-én őrökségemért Izraëlért, kiket el-ſzeléſztettek a' nemzetség közé, és az-én földemet el-oſztották. Akkor leſzen-meg a' mit Szent Pál mond: 1. *Cor.* 15. *v.* 51. Imé titkot mondok néktek: Minnyáian fel-támadunk ugyan, de nem minnyáian változtatunk-el: Egy pontban, egy ſzem-pillantásban, az utolſo trombitára: mert ſzol a' trombita, és a' holtak fel-támadnak rothadatlanok: és mi el-változtatunk. Akkor bé-tellyeſiti Kriſtus Urunk, a' mit meg-irt Sz. Mate Evangeliſta, mondván: *Matt.* 13. *v.* 41. El-küldi az ember Fia az ő Angyalit, és mind ki-ſzedik az ő országából a' botránkozáſokat, és azokat kik hamiſságot cſelekeſznek: és tűzes kemenczébe vetik őket; Ott léſzen ſirás és fogaknak cſikorgatáſa. Akkor az igazak fénlenek mint a' nap az ő Attyok országában. Azért mondgya a' Bölcs: *Eccli.* 41. *v.* 9. A' bűnős fiaknak el-véſz az ő őrökségek, és azoknak magvával a' ſzűntelen gyalázat. Az Iſtentelen Atyárol panaſzolkodnak a' fiak, mert ő miatta vannak gyalázatban. Jai néktek iſtentelen

telen férfiak, kik el-hadtátok a' Fölséges Ur tőrvényét. Es ha születtettetek-is, átokban születtettek; és ha meg-haltok is átokban lészen a' ti részetek. Valamik a' földből valok a' földbe térnek: ugy az istentelenek az átokról a' veszedelemre. Isaias pedig azt mondgya: *Isai. 9. v. 19.* A' Seregek Urának haragia-miat meg-háborodot a' föld, és ollyan lészen a' nép mint a' tűz elesége: a' férfiu nem kedvez az atty-fiának. Es jobb kézretér, és éhezik; és bal-kézre észik, és meg nem elégedik: ki-ki az ő kariának husát észi. Azért mondgya Sz. Job-is: *Job. 20. v. 27.* Ki nyilvánoztattyák az egek az ő hamisságát, és a' föld ellenne támad. Nyitva lészen az ő házának győkere, le-vonyattatik az Isten haragiának napian. Ez az istentelen ember része az Istentől. Az igazak pedig őrűlnek a' kárhozottak veszedelmén, a' mint a' Próféta meg-irta: *Psal. 51. v. 8.* Láttyák az igazak, és meg-félemlenek, és nevetnek raita, és mondanak: Imé az ember, ki az Istent nem választotta segétőiének: Hanem gazdagsága sokaságában bizot: és el-hatalmazot hivságában. *Psal. 57. v. 11.* őrvendez az igaz midőn láttya a' boszu-állást: kezeit meg-mossa a' bűnősök vérében. A' Bőlcs pedig igy szol: *Sap. 5.* Akkor fognak az igazak nagy álhatatossággal állani azok-ellen, kik őket nyomorgatták, és a' kik el-vőtték az ő munkáiokat. Ezt nem azért cselekeszik az igazak, mintha kegyetlenek volnának, hanem hogy eggyez az ő akarattyok az Isten akarattyával.

HARMADIK BESZED.

MIkor pedig el-iő az ember fia az ő Fölségében, és minnyáian az Angyalok vele, akkor űl az ő Fölségének székében: és eleibe gyűlnek minden nemzetségek, és el-választya őket egy-mástol, a' mint a' pásztor el-választya a' juhokat a' gődőlyéktől, és állattya a' juhokat az ő jobbára, a' gődőlyéket pedig a' ballyára ugy mond Megváltó Krisztus Urunk. *Matt. 25. v. 31.* Bé-tellyesedik akkor a' Bőlcs mondása: *Sap. 3. v. 7.* Fénleni fognak az igazak, és mint a' szikrák a' nádasban ide s' tova futosnak. Meg-itélik a' nemzeteket, és uralkodnak a' népeken, és az ő Urok őrőkké országol. Szent Pál Apostol azt mondgya: 1. *Cor. 6. v. 2.* Nem tudgyátok-e hogy a' Szentek e' világot meg-itélik. A' JESUS Krisztus

ſtus igyéreti-ſzerént: *Matt.* 19. *v.* 28. Bizony mondom néktek, hogy ti kik engem követtetek, az uy ſzületésben, mikor az ember Fia az ő Fölségének ſzékében ül, ti-is tizen-két ſzéken ültök, ítélvén Izraëlnek izen-két nemzetségét. Az Apoſtolok Kriſtus Urunkkal léſznek, ugy-mint aſſeſſorok, és erőſſitik, s' javá-hadgyák az ő ſententiáját: de leg-kőzelb léſzen hozza az ő Annya a' Szentséges Szűz MARIA egy felől, más félől pedig Kereſztelő Sz. Janos. És ielen leſznek mind a' több Szent Patriarkák, és Próféták, ki-ki az ő rendi-ſzerént. A' mint az Iſten meg-mutatta Daniel Próféténak, és azután Sz. Janos Evangeliſtának. Mert azt mondgya Daniel: *Dan.* 7. *v.* 9. Nézek vala mig a' Királyi-ſzékeket letennék, és a' régi ideiű le-ůle: az ő ruházattya feir mint a' ho, és a' feiének haiaſzálai mint a' tiſzta gyapiu: az ő Királyi-ſzéke tűzes lang: az ő kereki égő tűz. Tűz, és ſebes folyo-viz iő vala ki az ő ſzine-elől. Ezerni ezeren ſzolgálnak vala néki, és tiz ezerſzer-valo ſzáz ezeren udvarlanak vala néki: az ítélő leůle: és a' kőnyvek fel-nyittatának. Sz Janos Evangeliſta pedig igy ſzol: *Apoc.* 20. *v.* 11. Láték egy nagy feir Királyi-ſzéket, és egy ůl vala azon, a' kinek ſzine-elől el-ſuta a' föld, és az ég, és azok helye meg nem találtaték. És látám a' holtakat, a' nagyokat, s' a' kisdedeket, állani a' Királyi-ſzék-elől; és a' kőnyvek meg-uyittatának: és más kőnyv nyittaték-meg, mely az életé: és meg-ítéltetének a' holtak azokból a' mellyek a' kőnyvekben valának irva, az ő cſelekedetek ſzerént. És a' tenger elő-adá a' holtakat, a' kik ő benne valának: és a' halál, és a' Pokol meg-adák az ő holtokat, a' kik ő nálok valának: és ítélet lőn mindenikéről az ő cſelekedetek-ſzerént. És a' pokol, s' a' halál a' tűznek tavába vettetének. Ez a' máſodik halál. És a' ki bé-irva nem találtatot az élet kőnyvében, a' tűznek tavába vettetet. Akkor még az igazak vétkei-is ki-nyilatkoztatnak, de nem léſznek gyalázattyokra, mert azokról penitentiát tartottak. 1. *Cor.* 4. *v.* 5. Azokáért, ugy mond Szent Pál, ne ítéllyetek időelőt, mig nem el-iő az Ur: ki meg-is világoſittya a' ſetétség titkait, és meg-nyilatkoztattya a' ſzivek tanátſit: és akkor léſzen kinek-kinek dicſireti az Iſtentől. *Matt.* 25. *v.* 34. Akkor mond a' Király azoknak, kik az ő jobiára léſznek: Jőietek-el én Atyámnak áldottai, biriátok a' világ kezdetitől-fogva néktek kéſzitteted országot, mert éheztem, és ennem adtatok; ſzomjuhoztam, és innom adtatok; iővevény voltam,

tá és bé-fogadtatok engem; mezitelen vóltam és bé-fődöztetek engem; beteg vóltam, és meg-látogattatok engem; a' tömlöczben vóltam, és hozzám jöttetek. Akkor felelnek néki az igazak, mondván: Uram mikor láttunk téged éhezni, és tápláltunk téged; szomjuhozni, és italt adtunk néked? Mikor láttunk pedig jövevényül, és bé-fogadtunk téged, vagy mezitelenül, és bé-fődöztünk téged? vagy mikor láttunk téged betegen, vagy a' tömlöczben, és hozzád mentünk? És felelvén a' Király, mond nékik: Bizony mondom néktek, valamit egynek ez az én leg-kissebbik atyámfiai közül cselekedtetek, nékem cselekedtétek. Azért mondgya a' Bölcs; *Sap 5. v. 16.* Az igazak örökké élnek, és az Urnál az ő jutalmok, és az ő gondolattyok a' Fölségesnél. Azokáért az ékességnek országát vészik, és a' szépségnek koronáját az Ur kezéből. *Matt. 25. v. 41.* Akkor mond azoknak-is, kik balra lésznek: Mennyetek-el tőlem átkozottak az örök tüzre, mely az ördögnek készittetett, és az ő angyalinak. Mert éheztem, és nem adtatok ennem; szomjuhoztam, és nem adtatok nékem italt; jövevény voltam, és bé nem fogadtatok engem; mezitelen, és bé nem fődöztetek engem; beteg, és a' tömlöczben, és meg-nem látogattatok engem. Akkor felelnek néki azok-is mondván: Uram mikor láttunk téged éhezni, vagy szomjuhozni, vagy jövevényül, vagy mezitelenül, vagy betegen, vagy a' tömlöczben, és nem szolgáltunk néked? Akkor felel nékik, mondván: Bizony mondom néktek: valamit nem cselekedtetek egynek a' kicsinyek-közül, nékem sem cselekedtétek. Es ezek az örök kinba mennek, az igazak pedig életbe. Azért mondgya a' Sz. Irás: *Judit. 16. v. 19.* A' kik félnek téged Ur Isten, nagyok lésznek nálad mindenekben. Jaj az én nemzetem-ellen fel-támado nemzetségnek: mert a' mindenhato Ur boszut áll raitok, itélet napián meg-látogattya őket. Mert tüzet ád, és férgeket az ő testekben, hogy égetteséenek, és érezzék mind örökké. Meg-jelentette ezt-is az Isten Sz. Janos Evangestának, ki azt irja: *Apoc. 20. v. 9.* Ez az Istentől menyből tüz szálla-alá, és meg-emésztè az istenteleneket; és az ördög, a' ki el-hiteti vala őket, a' tüznek, és a' kénkőnek tavába vetteték, a' hol a' fenevad-is, s' a' hamis próféta-is gyötrettetni fognak éjjel, és nappal mind örökkön örökké. A' kik több vétket, hamisságot, és istentelenséget cselekedtek, azok bellyeb esnek Pokolban, és sokkal nagyob kinzásokat, és gyötrelmeket szenvednek; és ki-ki hová, s'

va, s' mint hogy esik, mind örökké ottan, és ollyan módon marad. A' Bölcs mondása-szerént: *Eccl.* 11. *v.* 3. Ha a' fa délre esik, vagy északra, valamely helyre esik, ott marad. Mind örökké sírnak, jajgatnak, fogokat csikorgattyák, és átkozodnak pokolnak rettenetes kinnyaiban, a'kárhozottak, mondvan: *Job.* 3. *v.* 2. Veszen-el a' nap, mellyen születtem, és az étszaka mellyen mondották: Ember fogantatot. Sz Janos Evangelista pedig azt iria: *Apoc.* 16. *v.* 10. Meg-rágák a' magok nyelveit a' fáidalom-miatt: és káromlák a' menynek Istenét, az ő fáidalmok, és lelkekmiatt, és nem tartának penitentiát az ő cselekedetekről. Ezek így lévén, az igázakról így szol a' Sz. Lélek, a' Bölcs szája-által: *Sap.* 4. Oh mely szép a' tiszta nemzetség a' fényességgel: mert meg-halhatatlan annak emlekezete: mert mind az Istennél, s' mind az embereknél ismeretes. Minek-utánna azért az örök tűzre vettetnek a' kárhozottak, mingyárt a' dicsőült Szentek kimondhatatlan nagy örömmel, és vigasággal hálákat adnak az Ur JESUS Krisztusnak; annak-utánna egy igen nagy, és dicsőséges Processiot rendelnek: elől-viszik a' JESUS Keresztének zásloiát, és mind az Angyalokkal nagy fölségben, és dicsőségben mégyen a' Királyoknak Királya az Ur JESUS Krisztus, és mellette lészen az ő Sz. Annya, az Angyaloknak, és mind a' Szenteknek Királynéja, a' Szentséges Szűz MARIA. Azután következnek az Apostolok, kiknek Fejedelmek Szent Péter Apostol. Más felől a' Patriarkák, és Próféták, kiknek Fejedelmek lészen Keresztelő Sz. Janos. Azután a' Martyrok seregi következnek, kiknek Kapitányok Sz. István első Martyr: azután a' Confessorok seregi, kiknek Kapitányok Sz. Silvester Pápa: ezek után a' Szent Szűzek következnek, kiknek Elől-járójok Szűz Sz. Katalin lészen. Ott lésznek a' Királyok-is, kiknek Fejek Sz. David lészen. A' Szerzetes emberek, és aszszony' állatok (ki-ki rendi-szerént a' mint érdemlette) követik Elől-járojokat. Sz. Benedek az ő Barátival. Sz. Domonkos, és Sz. Ferencz az ő Fraterivel. Sz. Kalára az ő Apácsáival; Senásbéli Sz. Katalin az öveivel: minnyájan rendek-szerént mennek a' Processioban. Végtére ily győzedelmesen bé-menvén az Isten Orszagába, az Ur JESUS Krisztus igy szol az ő Szent Attyának: Imé szerelmes Atyám az én szenvedésemnek gyümölcse, imé az én kedves barátim, és atyámfiai, kik a' te akaratodat cselekedték; azt akarom, hogy mindenkor velem eggyűt legyenek,

és mind

és mind örökké örüllyenek, s' örvendezzenek. Az örök Atyá Isten, és az ő Fia az Ur JESUS Krisztus, a' Szent Lélekkel eggyetemben, a' tellyes Szent Háromság egy Isten, mindennek illendő helyt ád, az örök Boldogságban, ki-ki mint érdemlette. Holot minnyjan meg-maradnak, és szinről szinre látván az Istent, örülnek s' örvendeznek, az örök dicsőségben, mind örökkön örökké: melyre vezérellyen minket-is az Ur Isten, az ő irgalmasága-által. Amen.

Rk 4231/1983
MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Errata

PRIMÆ PARTIS.

Folio.	110.	zz *lege* az
Fol.	112.	gondolván *lege* gondolkodván
Fol.	117.	ſiecz *lege* ſietcz.
eodem		lévô *lege* lévôk
eodem		ſzabadithatok *lege* ſzabadithattok
Fol.	122.	hietlen *lege* kietlen.
Fol.	129.	pedig életbe *lege* az örök életbe
eodem		Ez *lege* Es
Fol.	130.	lelkek *lege* ſebek

183.

Errata

PRIMÆ PARTIS.

Folio.	110.	zz *lege* az
Fol.	112.	gondolván *lege* gondolkodván
Fol.	117.	ſiecz *lege* ſietcz.
eodem		lévő *lege* lévők
eodem		ſzabadithatok *lege* ſzabadithattok
Fol.	122.	hietlen *lege* kietlen.
Fol.	129.	pedig életbe *lege* az örök életbe
eodem		Ez *lege* Es
Fol.	130.	lelkek *lege* ſebek

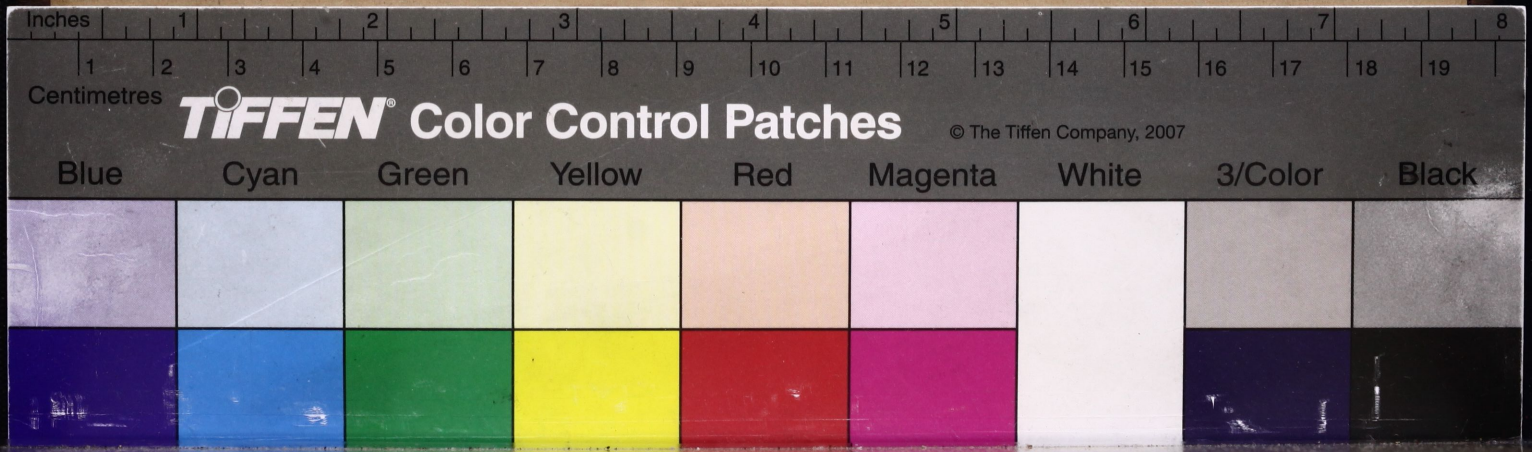
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
Centimetres
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black